

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
FACULTAT DE FILOSOFIA I LLETRES
DEPARTAMENT D'ART

L'obra del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes
des de la seva fundació fins al segle XVI.
Un monestir reial per a l'orde de les clarisses a
Catalunya

Tesi que presenta
Cristina Sanjust i Latorre,
per optar al títol de
doctora en Història de l'Art

Directora de la tesi: Dra. Anna Muntada Torrellas
Professora titular d'Història de l'Art
Universitat Autònoma de Barcelona

Desembre 2008

Taula de continguts

<i>Taula de continguts</i>	I
<i>La nostra mirada sobre el monestir a manera de prefaci</i>	V
<i>Introducció. Quatre paraules i diverses mirades</i>	2
a. El monestir de Pedralbes en quatre paraules.....	3
b. Els altres ulls que miren. Bibliografia i fonts.....	6
<i>Part 1: El ceptre, la vara i el bàcul. Les tres institucions de poder relacionades amb la construcció del monestir de Pedralbes</i>	16
a. Elisenda de Montcada i el monestir de Pedralbes. L'impuls inicial.....	20
b. La corona i el monestir. El suport constant.....	36
c. El Consell de Cent: l'atenta mirada.....	53
d. El monestir de les monges. El temps i l'experiència.....	61
<i>Part 2: El conjunt arquitectònic. Aspectes constructius i formals.</i>	92
I. Història constructiva del monestir de Pedralbes	94
a. Composició general del monestir de Pedralbes.....	95
b. El que els documents diuen de la construcció del monestir	120
c. Tècniques i materials constructius.....	285
d. Obrers i treballadors dins el monestir	314
e. Desenvolupament arquitectònic del complex conventual (síntesi)	336
f. Conservació- restauració (epíleg)	359
II. Anàlisi formal del monestir de Pedralbes. Les qüestions d'estil	368
a. Tipus arquitectònic. Podem parlar d'arquitectura de clarisses?	370
b. És el monestir de Pedralbes auster?.....	380
c. El monestir de Pedralbes dins l'anomenat Gòtic Meridional.....	384
<i>Part 3: L'edifici viscut. La vivència dels espais</i>	388
a. Edifici i tipus de vida que allotja. La forma de viure de les clarisses.....	392
b. Significat simbòlic i funció dels espais	416
c. Consideracions generals sobre l'ús de l'espai en un monestir de clarisses	477
<i>Conclusions and Final Thoughts</i>	488
<i>Làmines</i>	494
<i>Annexos</i>	648
1. Arxiu del Monestir de Santa Maria de Pedralbes.....	649
2. Notes Cronològiques relatives al Monestir (990-1899-1923). Sor Eulàlia d'Anzizu.....	653
3. Breu biografia de tots els obrers que intervenen en el Monestir.....	730
4. Transcripció de documents	822
5. Glossari de termes relatius a l'arquitectura.....	843
<i>Fonts i bibliografia</i>	848
Sigles i abreviatures	848
Fonts d'arxiu consultades	849
Bibliografia	856

Làmina 138

Porta de fusta de l'Àngel que dóna al claustre.

Làmina 139

Parlador ara convertit en els serveis del Museu Monestir de Pedralbes.

Làmina 140

Accés a l'ensenyança.

Aspecte que tenia la porta al 2003.

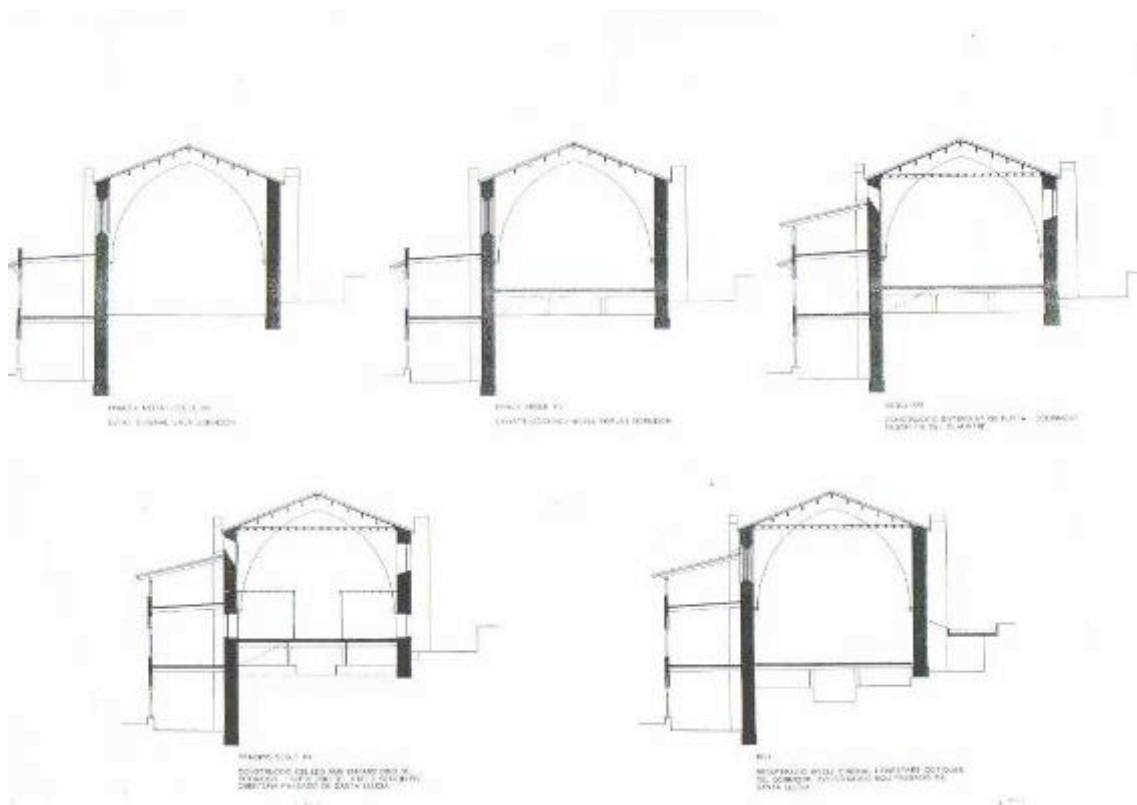
Aspecte actual de la porta (2008).

Làmina 141

Secció del dormidor amb la torre de sant Rafael a l'esquerra i les crugies del claustre a la dreta abans de la darrera intervenció del segle XX.

Procés d'evolució de la secció del dormidor des del segle XV fins a l'actualitat.

Ambdós plànols han estat extrets del pla director redactat el 1988 per un equip dirigit per l'arquitecte J. M. Julià.

Làmina 142

Purgatori.

Làmina 143

Cel·les adossades a les nervadures de l'església a l'any 1912, que foren desmuntades parcialment al llarg del segle XX.

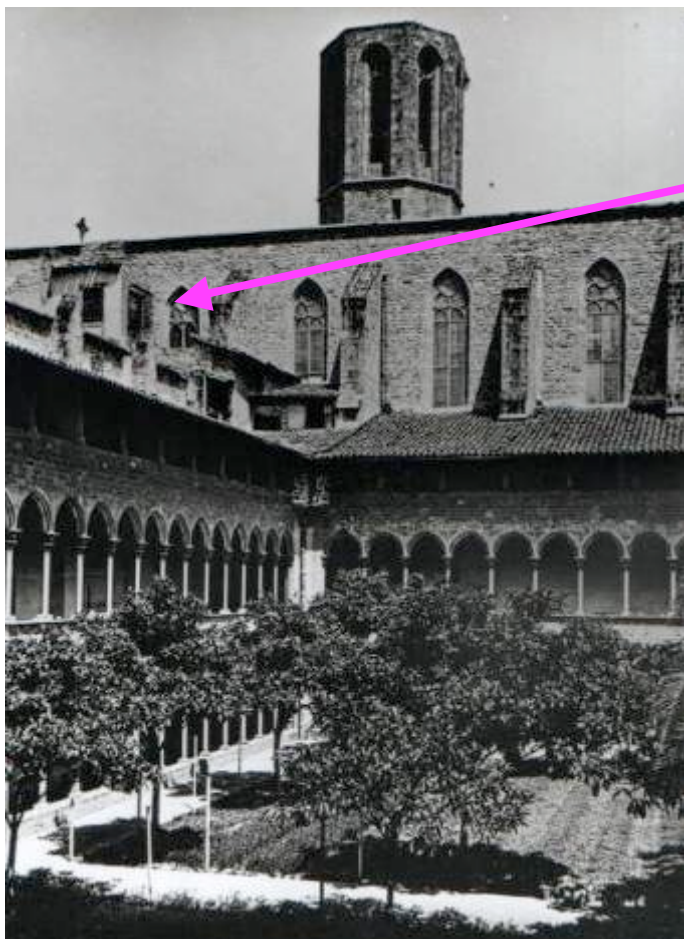

Foto: Arxiu del CEC.

Làmina 144

Cel·les construïdes dins el dormidor. Imatges realitzades el 1935.

Fotos: Arxiu Mas-Institut Amatller d'Art Hispànic.

Làmina 145

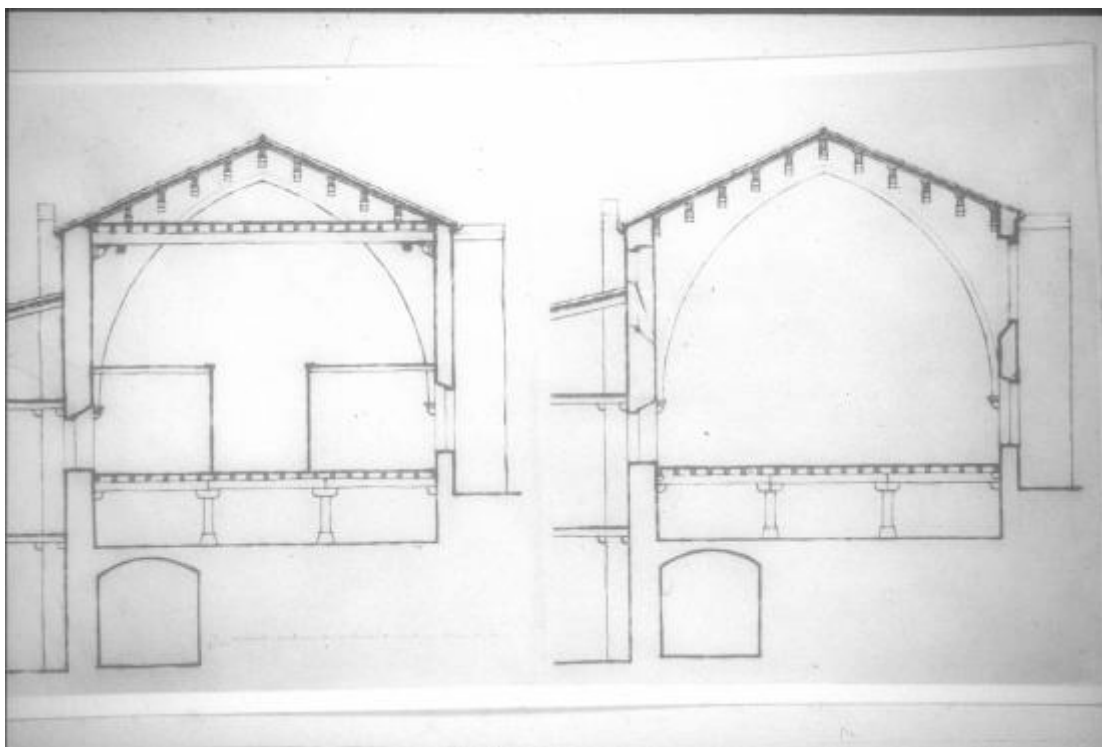
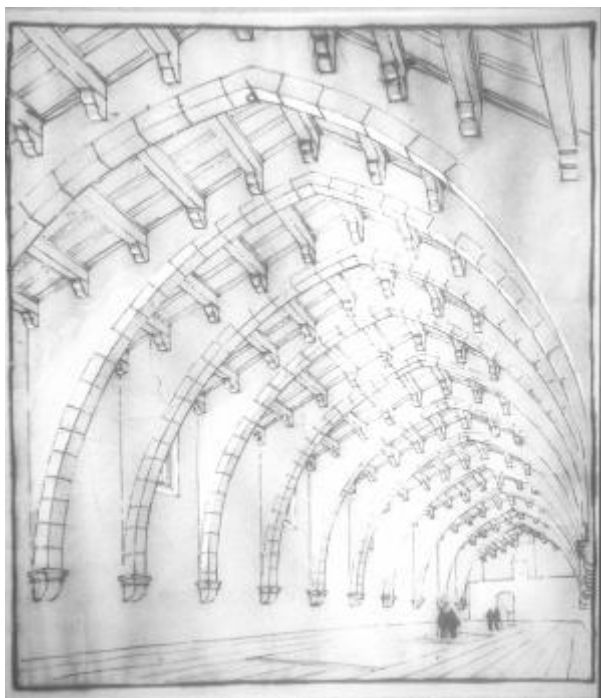
Cel·les del dormidor desmuntades durant la guerra civil espanyola. Imatge de l'any 1939.

Foto: Arxiu Mas-Institut Amatller d'Art Hispànic.

Làmina 146

Seccions del dormidor. Dibuixos del projecte de Jeroni Martorell on es proposava l'eliminació del sota-sostre del dormidor (1939).

Fotos Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona.

Làmina 147

Aspecte de l'interior de l'església el 1912. Absis principal.

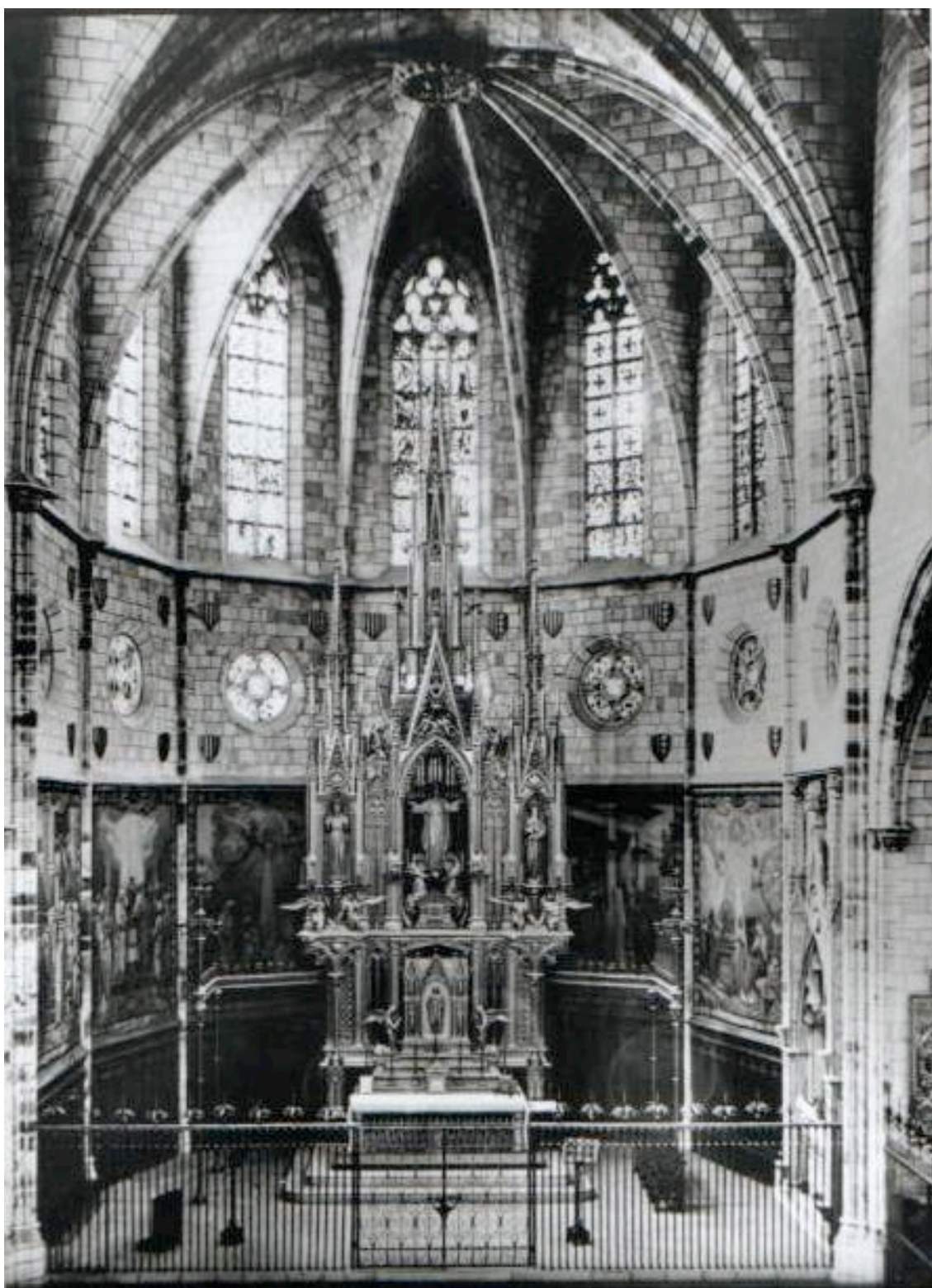

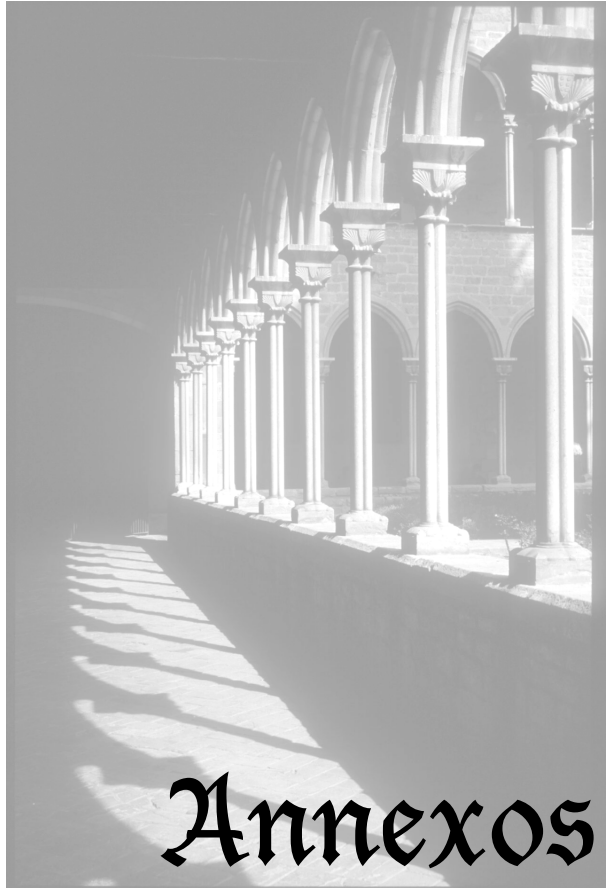
Foto Arxiu fotogràfic del CEC.

Làmina 148

Aspecte de l'interior de l'església el 1912. Capelles laterals.

Foto Arxiu fotogràfic del CEC.

Annexos

Annexos

“Qu'ils [les historiens] estalent hardiment leur eloquence et leur discours : qu'ils jugent à leur poste, mais qu'ils nous laissent aussi dequoy juger apres eux : et qu'ils n'alterent ny dispensent par leurs racourcimens et par leur choix, rien sur le corps de la matiere : ains qu'ils nous la r'envoyent pure et entiere en toutes ses dimensions.”

Michel de Montaigne, *Essays*, Llibre 2, capítol X.

1. *Arxiu del Monestir de Santa Maria de Pedralbes.*

1.a. Història de l'Arxiu

L'arxiu del Monestir de Santa Maria de Pedralbes²¹⁸⁷ s'ha anat configurant en paral·lel a la construcció del monestir. És possible que els primers documents que s'escriviren els guardés l'abadessa en una arqueta. Més endavant, veient la ingent quantitat de documentació generada pel cenobi, fou necessària una ubicació més adequada. Sembla ser que el 1458, es varen construir uns armaris a l'escrivania que haurien servit pels pergamins.²¹⁸⁸ El 1482,²¹⁸⁹ el nombre de llibres devia haver augmentat i per això es procedí a llistar un breu inventari dels volums de comptes de la comunitat. La consciència d'haver de tenir cura d'aquests documents s'evidencia en la dada següent: el 1537,²¹⁹⁰ es compraren a Antoni Serra, botiguer, sis canes de tela per a fer sacs per a poder conservar les escriptures del monestir. Tanmateix, la primera data en la què es parla clarament d'arxiu és la de 1674, quan dos notaris, Francesc Barrera i Josep Clarís, varen oferir-se per ordenar-lo. L'abadessa els pagà 26 dobles d'or, a més de la despesa de menjar, beure, llit, espelmes, paper, tinta i el que els serà necessari per a crear correctament l'arxiu.²¹⁹¹

El més segur és que, en un primer moment, l'arxiu es trobés ubicat a la dita capella de sant Miquel, al claustre del monestir. Gràcies als armaris dels documents s'haurien conservat les pintures de Ferrer i Arnau Bassa que decoren aquest espai.²¹⁹² És possible que més endavant fos reubicat, si no en la seva totalitat en una part, a unes dependències adjacents a la capçalera de l'església.²¹⁹³ Es conserva un document²¹⁹⁴ on s'indica que el 1801 es va traslladar a la capella de sant Rafael, torre

²¹⁸⁷PLAXATS, "El archivo medieval..."

²¹⁸⁸ ANZIZU, *Índex*.

²¹⁸⁹ AMP, Lligalls, Index, 134.

²¹⁹⁰ AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 95(1).

²¹⁹¹ AMP, Manual Notarial, 50, fol. 65.

²¹⁹² ANZIZU, *Fulles Històriques...*, p.88.

²¹⁹³ AMP, Lligalls, Plànols 185, Armari XXIII. En aquest plànol hi ha un espai identificat com arxiu, al costat de la sagristia.

²¹⁹⁴ Per la seva brevedat el transcrivim a continuació:

1851 juny 16

Document on s'indica el canvi d'ubicació de l'arxiu del Monestir. L'abadessa Bernarda Augustí el fa col·locar en la capella de Sant Rafael.

A. Barcelona, AMP, sèrie lligalls, Arxiu 19, Armari XXII, bon estat de conservació.

Sor M^o Bernarda Augustí/ per la gracia de Déu Abbadessa de est Monestir de Pedralbes, havent elegit per Arxiu la capella de Sant Rafel construhida dins lo dormidor, com a lloch mes recondit y proporcionat; y dextat los demás quartos y miranda per habitació de Sor M^o Magdalena llobet actualment vicaria; determino, y ordeno ab consell de les senyores excellentissimes abbadesses, presidents y Discretas de la comunitat abaix firmadas que tota la dita habitacio que es al present de Sor M^o Magdalena y sera durant la sua vida Naturalm queda despues de la sua mort per capella Abadial, oblingantse al comunitat a costejar los gastos que se ofrescan per la conservació del edifici. Així ho dispo y ho firmo y ho sello en 16 de juny any 1801.

annexa del dormidor, a la paret exterior de l'ala nord del claustre. Actualment és aquí on es conserva.

Durant la Guerra Civil espanyola, la Generalitat de Catalunya es va fer càrrec del monestir per instal·lar-hi el dipòsit general d'arxius. Malgrat aquest fet, el de Pedralbes va ser traslladat durant una breu temporada a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, després d'haver estat a punt de perdre's si Agustí Durant i Sanpere no hagués intervingut.²¹⁹⁵ Un cop conclòs el conflicte bèl·lic el fons documental de Pedralbes es tornà a col·locar en el seu propi armari, seguint l'Índex que va escriure Sor Eulàlia Anzizu, monja i arxivera del monestir. Aquest armari, del segle XVI o XVII, de grans proporcions, es troba situat davant l'altar dedicat a Sant Rafael. És de fusta de bedoll, de color marró clar i mesura 285 x 311 x 84'5 cm. Consta de 20 compartiments numerats amb lletres romanes i distribuïts en quatre fileres. En mig de l'armari, en la seva part externa, de costat a costat, hi ha una barreta de ferro que pot suportar una escala per poder accedir a la part alta del mateix. Al seu costat, s'hi va afegir un nou cos amb dues portes que cobreixen tota la altura de l'armari.²¹⁹⁶

Sor Mª Bernarda Augustí Abbadessa

Sor Mª Magdalena Llobet vicaria

Sor Mª Gertrudis Soldevila exabbadessa

Sor Rosa Rabella exabbadessa

Sor Maria Costa exabbadessa

Sor Anna Augiro y frare exabbadessa

Sor Raymunda Rossell presidenta

Sor Mª Anrانيا de Ramon presidenta

Sor Theresa M^aAgusti presidenta

Sor Mª Victoria Agustí Presidenta

Sro Mª Clara Sicart Discreta

Sor Francisca A^a Comell discreta

Sor Mª Teresa Valldossera discreta

²¹⁹⁵ BASSEGODA NONELL, *Guia del monestir...*, p.27.

²¹⁹⁶ ESCUDERO i RIBOT, A., *El noble català al monestir de Pedralbes* (Barcelona, 1976), p.92.

1.b. Contingut i ordenació

El 1899, sor Eulàlia d'Anzizu, seguint les indicacions de Jaume Collell, canonge de la Catedral de Vic, va organitzar l'arxiu per ordre alfabètic i cronològic, i escriví un *Índex general de l'Arxiu*. Va dividir els documents en tres menes: llibres, pergamins i documents en paper. Aquesta ordenació va ser seguida per Anna Castellano i Tresserra²¹⁹⁷ en un annex de la seva tesi doctoral, on especifica amb precisió l'estat actual de l'arxiu. Ambdues fonts són les que hem consultat habitualment a l'hora de buscar documents a l'arxiu.

El fons documental està col·locat en la seva major part en el gran armari de la cel·la de Sant Rafael, però alguns documents es guarden en d'altres mobles adjacents o bé exposats en la zona del monestir convertida en Museu. L'armari està dividit en 20 compartiments senyalats amb números romans. Conté en la part alta del mateix, des del nº I al X, llibres generalment de censos i de comptes. Són volums enquadernats en pergami, tot sovint reaprofitat. En general es conserven casi tots en bon estat i són perfectament llegibles. Tanmateix cal fer esment de dues afeccions importants: d'una banda les termites, i de l'altra la tinta ferruginosa que corromp el paper. Hi ha aproximadament mil volums, uns quants menys dels que indica Sor Eulàlia.

A la part baixa de l'armari, amb les portes del nºXI al XX, es guarden pergamins enrotllats i agrupats de cinc en cinc. Tots estan ben conservats, llevat d'alguns imperfectes. Alguns encara mantenen el segell penjant. Sor Eulàlia divideix aquests pergamins, més de 1300!, en tres seccions:

a) Privilegis apostòlics:

Són butlles papals. Les dirigides a totes les clarisses són una còpia. Altres estan dirigides directament pel Papa a les clarisses de Pedralbes i són originals. Actualment queden 54 documents, segons l'Índex de Sor Eulàlia, falten els números 145, 146, 154 i 1266.

b) Cartes reials

Cartes de reis, des de Jaume II a Ferran VII, a les clarisses de Pedralbes. Hi ha 48 documents (mancarien els números 88, 89, 100-L, 100 F, 100 H, 100 I, 100 K, 100 P, 279, 1227, 1249, 1259, i 1265).

c) Altres documents notables

En la part baixa d'aquest gran armari es troben alguns còdex de singular importància com el llibre de la Regla,²¹⁹⁸ el conegut com Llibre de la Cadena (on es copien manuscrits en pergami), un llibre de Capbreus de gran format, i un llibre on s'noten les professions i òbits de les monges o d'altres personatges importants.

²¹⁹⁷ CASTELLANO i TRESSERRA, *Origen i formació...*, p.677 i ss.

²¹⁹⁸ Actualment en l'exposició temporal de Museu del Monestir.

En el cos adjacent al gran armari, s'hi conserven una sèrie de documents solts, ordenats alfabèticament per temes. Aquests documents varis, la majoria dels quals són en paper, es recullen en una mena de carpetes, lligades amb un cinturó de roba.

En un armariet, que també es troba en la cel·la de sant Rafael, el número 7, s'hi guarden 57 manuals notariais de negocis i contractes. El primer conservat, el n^o2, correspon al notari Guillem Tusell, que el comença el 1342. L'últim d'aquests manuals és de 1790.

Aquest fons es completa amb documents del segle XIX fins avui conservats en diferents armaris de la cel·la de sant Rafael —o arxiu antic—, a l'arxiu nou —sota l'antic— i en d'altres dependències del monestir.

Per últim, en el cor del monestir hi ha una sèrie de llibres corals,²¹⁹⁹ alguns dels quals foren realitzats pel franciscà P. Beltran. Sobre aquest llibre corals, Sor Eulàlia d'Anzizu troba noms i dates de confecció que registra en el seu Índex general. Els tres llibres més antics del cor són regal de Sor Constança de Vilardell el 1335. Sor Eulàlia registra també l'anomenat llibre Oficier de 1420, amb ornamentació en la primera pàgina i l'ofici de l'Àngel Custodi que escriví Mn. Pedro Modoguer el 1483, ambdues obres desaparegudes actualment. De 1520 són els següents llibres: Dominical, Epifania, Quaresma, Pàsqua, i Comú dels Sants, que escriví Fr. Pedro Perpiñá, monjo de Montserrat, amb miniatures d'Esmeraldo Dotavanti, florentí, que visqué a Barcelona durant el 1516 i que il·luminà el llibre de l'Epifania, les temptacions de Jesucrist en el desert, la Resurrecció i una vinyeta de sant Andreu. El 1521 s'escriuen quatre llibres de cor i el còdex de la Santa Regla. Del 1526 hi ha el llibre de la Dedicatòria amb les armes de l'abadessa i miniatures de Joan Gonzalbo. Aquest mateix artista pinta el 1529 les miniatures del llibre de cor que va escriure Fr. Pedro Perpiñá. Actualment, el monestir conta amb 22 llibres corals.

---

²¹⁹⁹ Alguns dels quals es troben actualment en l'exposició temporal de Museu del Monestir.

2. *Notes Cronològiques relatives al Monestir (990-1899-1923).*

Sor Eulàlia d'Anzizu

El darrer capítol de l'*Índex General de l'arxiu de santa Maria de Pedralbes* elaborat per Sor Eulàlia d'Anzizu, s'encapçala amb aquest títol: *Notes Cronològiques relatives al Monestir (990-1899-1923)*. Per l'interès que pot tenir per a la recerca n'oferim una transcripció literal. S'hi han afegit notes a peu de plana on s'indica quin és l'origen documental d'algunes notes cronològiques que recollí Anzizu. Es respecta la gramàtica, ortografia, puntuació i majúscules originals; en canvi es desenvolupen les abreviatures. Es respecta també la lletra cursiva del text original.

990

Deixa feta per Vivas, bisbe de Barcelona, de totes les possessions que tenia en Sarrià, á la Mensa de la Seu.

998

Platiamus, prevere, vén a Vivas, bisbe, una casa cort y horts per L lliures.

21 de Felip Bonfill Reymundi vén á Bernat Reymundi una vinya.

1030

Richeldis Vescomptessa, vén á Arnau Gilabert, bisbe, la senyoria de la vila de Piera.

1046

Ramón y Elisabeth, Comptes de Barcelona fan donació á la mensa capitular de la Catedral de la Santa Creu y de Santa Eularia de la iglesia y redits de la parròquia de Sant Vicens de Sarrià.

1047

Chintol Siña i sos fills Dalmau, Guisla, Guillem y Bernat, venen un pessa de terra a Ponsy Onofredi per VI mancussos.

1050

Ramón y Almodis, Comptes de Barcelona, ratifiquen la donació de Sarrià a Guislebert, bisbe. Ansemundo y Cuscha venen un alou per un sou de plata.

1056

Guindevella Siña vén a Remundi Bremundi una vinya en lo terme de Acutellos (Horta) per dos mancussos y mitj d'or cuyt.

1058

Remundum Gofredi, Ermesindis Siña, Bernardum Gofredi, y Ermesendis Siña venen a Sumielli y a Agio Siña un alou per mig mancusso en lo terme de Acutellos.

1095

Urbà II expedeix Butlla sobre patronat de Iglesies delmes i primicies.

1099

Sabbato y Guilia Siña venen una vinya prop Vallvidrera, sobre gallines de la Sagraria de Sarrià a Gerallus Illa y Narbona Siña per XIII sous.

1101

Pasqual II expedeix Butlla assignant la iglésia de Sarrià als canonges de Barcelona.

1147

Consagració de l'iglesia de S. Vicens de Sarrià per lo Ven. Guillem, Bisbe de Barcelona, y canonges que li confirmaren tot só y quant de possessori tenia en tots lochs.

Idus de juny, Berenguer de Sarrià, després de moltes altercacions restitueix les gallines de censos que havia rebut i pertanyien a la mensa de la seu.

1155

V Idus Octobris. Bernat fill de Arnáu, Pere, dona un alou en lo lloch anomenat la Granada a la mensa de la seu.

1214

Berenguer bisbe de Barcelona firma establiment á favor de Romeu de Sarrià.

1223

Pedreta de Samoia promet cancelar un debitori a Pere de Vallvidrera.

1233

Venen de Assís, enviades per N.M. Sta. Clara, Agnés d'Assís neboda de Santa Clara i Clara d'Assís,

neboda d'Agnés, per fundar el convent de Sors menors en Barcelona.²²⁰⁰

1239

Lo Monestir fundat per les nebodes de Santa Clara d'Assís, se posa baix invocació de Sant Antoni de Padua, ja canonitzat.

1244

Innocenci IV exorta al poble y Consellers de Barcelona perquè emparen lo monestir de S. Antoni, fundat en altíssima Pobresa, y concedeix indulgències als que dongan almoyna á les Menoretetes.

1246

Jaume I fá donació del arenal i us d'aigua dels molins que posseheix vora mar, a Sor Agnés de Peranda (d'Assís).

Les menoretetes passaren de vora mar a un nou convent junt a la iglésia de S. Daniel, ahont més tard s'edificá la Ciudadela.

1247

Innocenci IV concedeix 40 dies de indulgència als que fassan almoyna al monestir de S. Daniel (avans de Sant Antoni).

1249

Innocenci IV mitiga la altíssima pobresa a les Sors Menors de Barcelona.

1251

II Kal. Oct. Adaladis deixa a la Mensa de la Seu de B^a, lo mas de Baqueoles, altre en Ortons, altre en Badarrida, Olivera rodona y torrent pregon y altres de Pals y de Arnau Guillem, Sarrià.

1253

V Idus Augusti. Innocenci IV confirma la regla de Santa Clara, escrita per ella, fundada en altíssima pobresa y per un privilegi unich escrigué lo mateix pontífice a la part superior de la mateixa confirmació en la mateixa celda ahont la Santa Agonisant jeya, ab sa pròpia mà: Fiat, ad instar, S. Nom de batisme (Sinibaldus) del mateix Innocenci IV. Y baix eixa regla vivían encare en lo sigle XV totes les Clarisses de la Provincia d'Aragó, exceptuats los Monestirs de Pedralbes, de S. Daniel, de Castelló d'Empúries, de Vilafranca i de Gerona.

N.M.Sta. Clara volá al cel lo dia 11 d'Agost al matí, deixant assegurada a ses filles a les que

---

²²⁰⁰ AMP, Cronològich de Pedralbes.

volguessen esserli fidels la observància de sa Primera Regla en altíssima pobresa, confirmada per Innocenci IV. Entre les obres exteriors de sa admirable vida deixà a sa posteritat després de sa primera Regla (la segona ella no l'escrigué) unes devotíssimes oracions a les Cinch Llagues de N. S. Jesu Crist (que ha indulgenciat SS. Lleó XIII) i cinch precioses cartes plenes de prudentíssims i místics consells.

1255

VII kal. Oct. Alexandre IV inscriu a Santa Clara en el catàleg dels Sants.

1256

13 Jul. Alexandre IV confirma les possessions i bens en comú de les Clarisses, no de Santa Clara, ni dels convents que volgueren observar la altíssima Pobresa.

12 agost. Se celebra per primera vegada en Barcelona la festivitat de Santa Clara d'Assís.

1257

Alexandre IV concedeix á les Sors Menors que durant la elevació en la Missa i per veure als parents i amichs puguin córrer el vel de les reixes i acostarshi.

1258

27 Jul. Alexandre IV mana á Sor Agnès de Peranda, abadessa de Sant Daniel, que no renuncié son càrrech y elogia ses virtuts.

1263

Benet XII fa ordenacions respecte á la comunicació dels Frares ab les Monjes. Carta del ministre General al Provincial d'Aragó.

XV Kal. Nov. en temps de Fra Bonaventura (avuy Sant) Urbá IV aprobá la segona Regla de les Sors Menors, mitigada, y ordená que totes les filles de Santa Clara s'anomenassen *Sanctae Clarae Sorores*, o Clarisses. En la Santa Regla escrita en Pedralbes diu lo seguent: Segons fermament crehém per los mérits seus (de Santa Clara) e per sa intercessió es devant Déu guardat e deffés (lo vostre orde) y mes amunt: arbitrant esser cosa conforme e decent que lo vre. orde sia insignit e nomenat per lo nom de Santa Clara, puys segons es demunt posat en ella ha prés los faels principis de la sua institució.

Les clarisses de Barcelona funden el convent de Castelló d'Empúries.

1278

Guillem Batlle i Dalmau son fill se reparteixen tota la jova del terme de Piera que per rahó de la parellada posseheixen per lo rey.

1281

17 setembre. Morí a Barcelona plena de mérits i virtuts, ornada ab la gracia de miracles, avans y després de sa mort, Sor Agnés de Peranda, abadessa de les Clarisses de Barcelona, y neboda de Santa Clara succehintli en son cárrech Sor Saurina d'Olzet.

1287

Lo Monestir de Poblet fa establiment en Piera á Guillem ces Corts.

1320

Jaume II ordena que la universitat y singulars de Piera, no pugan separarse ni desagregar per venda ni altre contracte, de la Real Corona i Patrimoni.

1325

Jaume II fa donació a la Reina Elisenda de Montcada, la seva muller, d'una possessió a Valldaura per edificarhi un Monestir, més per mutació d'intent de la Reyna, anula aquella donació, fentne altre en canbi per fer l'edifici en altre lloch.

Kal. Febr. Joan XXII otorga facultat á la Reyna Elisenda per edificar un monestir de Clarisses, Urbanistes.

Elisenda viuda de Arnau de Pedralbes, y son fill Bernat, venen á la Reina Elisenda lo mas Pedralbis per emplaçarhi lo monestir.²²⁰¹

Bernat de Sarrià, cavaller, fill de Guillém, vén a la Reyna d'Aragó lo domini del mas de Pedralbes.²²⁰²

Kal. Martii. Morí la noble na Constança de Cardona elegint sepultura en lo monestir encara no terminat, y llegant 12000 sous barc., 8000 sous per construir la iglesia una capella baix invocació de Sant Pere Apóstol, y 4000 sous per les obres de la Sala Capitular.²²⁰³

Prid. Monn. Mart. Jaume II concedeix á la Reyna Elisenda los demles y lluismes de Piera per edificar lo Monestir. Son fill Alfons confirma totes les concessions á la Reyna.

1326

Prid. Kal. Jul. Fra Ramón Bancal, Ministre de Aragó, á instància de la Reyna aproba lo lloch de Pedralbes per la edificació del Monestir.²²⁰⁴

---

²²⁰¹ AMP, llibre de privilegis reials, P/17, fol. 247.

²²⁰² AMP, llibre de privilegis reials, P/17, fol. 254.

²²⁰³ AMP, llibre de defuncions.

²²⁰⁴ Citat per SANAHUJA, P. Pedro, ofm Historia de la seráfica provincia de Cataluña, Ed. Seráfica, Barcelona, 1959, p.248. Ell fa ref a un doc. Publicat a Archivo Ibero-Americano, XXXVI (1926), 354; XXX (1928), 13. Vegeu també AMP,

7 Idus. Mart. Jaume II concedeix al monestir de Pedralbes, la meytat del Molí de'n Carbonell que posseheix en lo rech Comptal, ab lo Convent de Junqueres.

Lo Paborte de Març, mossen Pere Compte ven á la Reyna Elisenda un agrer y drets que possehia la Pabordía de Març en la Parròquia de Sarrià.

7 Idus Mart. Jaume II dona á Elisenda de Moncada los redits de Piera que ell posseheix.

Mn. Bernat Falgueres, rector del Altar de S. Joan en Sta. María del Mar, vén á la Reyna Elisenda un censal en lo lloch anomenat Bertrán ó de Pedralbes.

1327

4 Kal. Dec. Guillem de Sarrià y Guillemó son fill firman apoca per certs dominis en Pedralbes.

3 maig: "En lan de nostre senyor Jesucrist MCCCXXVII en lo dia de la invencio de la santa creu, que fo la doncs en diumenge, lo molt alt senyor en Jacme rey darago, e la molt alta senyora dona Elysen per la gracia de deu, reyna darago, meteren e posaren les dones sors menors, del orde de senta clara, en lo molt honrat monestir novelament edificat per eyls en la parroquia de sent vicent de sarrina prop barcelona, ab molt gran solemnitat en ayxi que aqui foren presents personalment los dumnt dits rey e reyna, el senyor en Jouan fil del dit senyor rey archabisde de toledol, qui dix lavors la missa e los bisbes de barcelona e de vic estant tots tres revestits tota la missa. E foren presents aytambé lo senyor Infant en Pedro fil del senyor rey damunt dit, compte denpuries, e els nobles en R. Folc vezcompte de Cardona e en Hoc de muncada, e en G. de cervelo, e en Bernadic de Cabrera, ab molts cavalers casqun d'eyls. E ab la senyora reyna foren aquí moltes dones nobles e honrades de catalunya, les quals ací no cal nomenar. E foren aytambé presens molts religioses e homens dorde e clergues entrels quals fo lo ministre provincial dels frares menors per nom frare R. bancal ab gran companyia desl seus frares. E preferen XII dones clergues e dues legues, totes eletes, bones e sofficients del monestir de sent daniel de barcelona que son ayxí meteix del orde de senta clara, e sis infantes ya vestides, les quals entraren en semps lo sobredit die en lo monestir damunt dit. E les quatorse dones desudites elegiren per abadessa ab bona amor, sor sobirana de olzet en gran concordia, e tant tost fo confirmada per lo damunt dit ministre. E après en continent reeberen nou infantes al horde en presencia del rey e de la reyna. Tot aço espergat e endreçat e loffici de la missa acabat, ab gran goyg e alegria feu hon gracias a deu e a la verge maria e a al benahuyrat sent francesch, e a madona senta clara, e a tota la cort celestial car aquest feyt ere vengut a acabament en tan breu de temps que no havie cor un an en un mes que lo monestir srecomençat d'obrar ço es saber: en lan de MCCCXXVI lo cendemá de sent amaria de març en lo qual dia lo rey e la reyna posaren la primera pedra el cap de lesgleia, ab gran festa e aba molta gent honrada e assenyalada, la qual cosa fure long de contar e molt més descriure. Los noms de les quatorze dones devotes e

honestes que per amor del lur espos Jesucrist e per salvació de lurs ànimes e per honor de lur orde a créixer e multiplicar inspirades per lo Sant esperit vengueren acordadament e volenterosament a poblar e a fundar lonrat monestir de sent amaria de pedraalba, hey entraren totes ensems lo damunt dia solemniament, son aquets Sor Sobirana de Olzet, Abadessa, Sor Francesca ça portella, neboda de la senyora reyna damunt dita; sor Constança roguera; sor Alamnda de mansolí; sor Saurina de jonques; sor Constança de Vilardeyl; sor dolça de luyla; sor constança fiveylera; sor constança de molins; sor Serena fiveylera; aquestes XII son clergues e recluses. Sor Alamanda de canovas; sor Alisen Saurana? Aquestes dues son legues e van de fora. La grancia de deu sia ab eyles. Amen.”

4 Idus Jul. La Reyna Elisenda fa donació á la abadessa del Monestir ab totes ses cases fetes y per fer, de 505 sous 8 diners sobre carniceries, de 474 sous 4 diners sobre Tarrassa y de 280 sous sobre Piera, y de tots los demás redits concedits per Jaume II á eix intent. Vol qu eles religioses observen la regla II de Santa Clara aporbada per Urbá IV pero no obstant y la pobresa en particular que en ella s'ordena, senyala pensions á cada religiosa (No hi entenia prou).²²⁰⁵

6 Idus Juny. L'infant Alfons confirma les donacions dels redits de Piera fetas per son pare y la permuta dels mal.

5 Kal. Juny Jaume II confirma son testament totes les concessions fetes á la Reyna Elisenda.²²⁰⁶

6 Febrer. Bernat Pujades, de Piera, presta homenatge coforme als usatjes de Barcelona y Constitucions de Catalunya, del feude de la tercera part del delme d'aquella vila.

Lo Cardenal Protector concedeix facultat á les Religioses per que pugan entrar frares en l'enterro de les difuntes.

Alfons d'Aragó fá donació al monestir de 4000 sous anuals sobre el dret d'aduanes de Cáller (Cerdanya).²²⁰⁷

XV Kalendes Novembre. Joan XXII concedeix indulgencies als visitants de la iglesia del moenstir en diferents festivitats.²²⁰⁸

Pridie Novis Novembre. Mor lo rey en Jaume II en Barcelona *circa hora pulsacionis simbali latronis* per l'ànima del qual, deuen les religioses de pedralbes, *pie et assidue* pregar al Senyor.

3 Idus Januari- Alfons IV confirma los privilegis del monestir.

Lo Bisbe y Capítol de Huesca uneixen al Monestir les iglesis de Satna María y Sant Martí de Boils.

XV Kalendes Novembre Joan XXII concedeix al Monestir que pugua gaudirse de tots los privilegis de les Menoretas.

XV Kalendes Novembre Joan XXII mana al Guardiá dels menors de Barcelona, que envíe frares per solemnizar les festivitats del Monestir. Ordena al confessor de les Religioses que pugua

²²⁰⁵ AMP, pergami n°199.

²²⁰⁶ AMP, pergami 992; AMP, lligalls, trasllats, 249.

²²⁰⁷ AMP, lligalls, donació, 95.

²²⁰⁸ Jaume Coll diu que aquestes butlles pontificies es troben publicades per Uvadingo en el registro pontificio, tomo 3, dels seus Anales. Vegeu COLL, Jaume, *Crónica de la provincia franciscana de Cataluña*, Madrid, 1981 (1738), vol. 21, p.335.

absóldrelas á pena y culpa en la hora de la mort.

1328

Diferents Cardenals concedeixen indulgències als visitadors de la iglesia del monestir.

Es ordenat que en sufragi del ánima de Jaume II sia dita *Aquesta oraicó per XXX dies tots anys. O dulcissime domine Jesu Criste verus dei filius qui de sium ... complida aquesta oració la qual se deu dir ayonoions davant la...ar leuse hom enpens e deitz lo psalm que diu confiteum domino lo qual ho diu als diumenges a la prima E a cada res diu hom qualia prim complit lo psalm Deils aquesta an qui diu O clavis david. Complida la an deitz X versets levant e bexant. Depuis deitz Kirie eleison, Christe eleison, Pater noster puix deitz, ffestina ne tardiris die libera meet noli tardare exaudire oracione meam. Veni Jesu Christus perliator fortissime princeps celestis domine qui diabolum vicisiti et oem genus tuam de potestate eius libertasti, libera me de eos tribulatione meam et de omnibus insidiis iuvinicormeorum visiblioum et invisibilium ut non habeant potestae nocendi in illa causa savator mundi que eas patre e filio (sic) e ipsum isto vivis e renas deus que infnita secula seculorum amen. Aquesta oració sia feta per cada any per anima del senyor Rey una vegada e sia comentada lo dia de bibiane virginis e sia fenida lo dia de ninon. E fassen ho aquelles dones que ara son e celes que poer temps seran. E vida e longa que deus do a la senyora (Reyna) atretas per ela.*

Segons ordená la Reyna: *Les dones del dit monestir sien tengudes de dir tots los dies o en l'esgleya o per eles matexes per anima del dit senyor rey e de la dita senyora reyna los VII psalms penitencials ab la letenia. E encara quascun dia digan en lo cor les hores e la passió de la santa creu. E les hores dels morts sino era en dia de diumenge ho altre dia de festa en que offici de morts nos de gués fer.*

Item: *tots temps que abbadessa ich muyrá son tengudes de dir per la sua anima VI misses, dotze visites e VIII saltiris. Axí mateix devets dir per anima de totes les altres sors tres misses e VII saltiris e VIII visites.*

Joan XXII demana al archebisbe de Tarragona unesca una ó dues rectories al Monestir.

Lo Cardenal Protector dona facultat per edificar forn y altres coses per fer lo pa dins la clausura. Item dona llicencia per entrar la mare y germana d'alguna religiosa malalta. Item concedeix facultat per pendre lloca apte dins clausura per sepultarhi les religioses. Item dona llicencia per entrar lo confessor y son company dins clausura, quan entre la familia Real. Item concedeix que á visitar les religioses malaltes pugan entrar la mare, les germanes y dues dones més. Item concessió per entrar frares dins clausura per les professons de certes festivitats.

1329

Idus Novembre Morí sor Constança de Molins que estrená la sepultura del Monestir essent la primera que en ell passa d'aquesta vida.

II Kal. Dec. Joan XXII concedeix al Monestir que puga gaudirse de tots los privilegis concedits a les Clarisses de Namausen.

XII Kal. Dec. Alfons IV concedeix Salva-Guarda al Monestir.²²⁰⁹

1330

La Reyna Elisenda envia Carta Reial á Casserres per rèdits d'aquella vila.

Unió al Monestir de les Rectories de S. Feliu de Bussaléu, S. Pere del Codony, Santa María de Llardecans, Santa María de Mayals, San Feliu de Payarols, Santa Magdalena de Sollana, y Sant Feliu de Vacarisses.

XVII Kal. Febr. Morí la noble Constança d'Anglesola.

1331

Lo Bisbe de Urgell á petició de la Abadessa uneix al Monestir la rectoria d'Orcau.

1332

La Reyna Elisenda permuta 124.442 sous 8 diners ab Morabatins de Barcelona y la Pabordia de Març de la Seu de Barcelona li dona en cambi la jurisdicció de tota la parroquia de Sarriá que la Reyna cedeix al Monestir.

La Reyna Elisenda fá donació al Monestir de la jurisdicció de Sarriá.

Idus Novembre Mor Romía de Sarriá (sive dez Palau) y es enterrada en lo monestir perquè prengué l'habit a última hora.

1333

XVII Kalendes Febrer Mor Pere de Fonoyllet, vescompte d'Illa deixant fundat un solemne aniversari en Pedralbes.

1334

VI Idus Augustus. Mor Pere Bou, beneficiat de la capella de Santa Eularia de Sarriá y per devoció vol esser enterrat en Pedralbes.

Segona fundació de la Reyna. Després de confirmar les donacions y unions de les rectories al Monestir vol que el nombre de les religioses sia de 60. Que per la iglesia hi haja 10 beneficiats y 4 frares menors que fassan un aniversari setmaner, que el patronat dels beneficis sía de la Abadessa y que les monges entren sens dot, sens algún género de recepció. Prid. Non. Nov.²²¹⁰

VII Idus Marii. Permuta de la iglesia de Premiá que estava unida al monestir ab la de Sant Vicens de Sarriá.

²²⁰⁹ COLL, Jaume, Crónica de la provincia franciscana de Cataluña, Madrid, 1981 (1738), vol. 21, p.339.

²²¹⁰ AMP, Segona ordinació de la reina.

1335

Guillem de Sarriá ven á la abadessa la segona meitat de l' aigua que naix en Pedralbes qual primera meitat havia ja vengut á la Reyna Fundadora.²²¹¹

1336

XV Kalendes Octubre. La Priora y Monestir de Sant Joan de l'Erm venen á la abadessa y monestir de Pedralbes tot aquell censal mort que rebía en Sarriá.

VII Kalendes Marii, Mor Sobirana de Olzet, primera abadessa de Pedralbes.

1337

VI Idus Januari. Lo Bisbe de Barcelona concedeix 40 dies de indulgencies en certes festivitats als que visiten la iglesia.

En aquest any el ministre Provincial dels monestors visitá lo Monestir y per lletres sagellades y escrites al final de la Santa Regla, després de pres inventari dles béns del Monestir, declará que el nombre de religioses podia arribar á 100 sens passar d'ací.

1338

VI Idus Marii Mor Sor Constança Soguera que doná al Monestir la Creu de l'Altar major, feu el Retaule del Chor, y deixá ornaments i sous.

Pere III Confirma la donació dels 4000 sous anuals sobre aduanes de Cáller.²²¹² Fà al Monestir franch del dret de sagell. Lo Posa baix protecció de la Real Casa, dantli Salva Guarda.

1339

La Reyna envia lletres al Batlle al Batlle de Berga per los redits de la vila.

Unió al Monestir de la iglesia de Santa María de Granyena.

1340

Tercera fundació de la Reyna. Disposa en ella que los beneficiats sols sian 4, los frares 6. Lo nombre de les monjes segons consciencia de la abadessa. Ordena y declara que les rendes de Sarriá no poden ser alienades, ans en tal cas han de passar ala mensa de la Seu de Barcelona la qual dará als beneficiats del Monestir 15 maravedís anuals y altres cárrechs.

1342

Venda de la Escribania de Castelló d'Ampuries.

---

²²¹¹ AMP, Pergamí 370.

²²¹² ACA, Cancelleria, Registres, 1008, fol. 95v-96.

1343

Establiment del molí de'n Carbonell.

XVI Kalendes Martii Mor la virtuosíssima Sor Alamanda de Monsolí *de populatricibus hujus monasterii que sunt habitu et regula beate Clare virginis matris nostre quadraginta quine annis altissimo impondit devotissima famulatum. R. I. P.*

1345

Les monjes han de resar les hores amb la Abadessa la Comunitat pot dar dels béns comuns del Monestir *molt largament*.

La Sacristana per lo benefici de Sant Joan y Sant Jaume ha de dar hosties, vi, vestiments y tot altre ornament y un ciri, quan se lleve deu encendre una llantia que creme per lo dit benefici.

Los homens *solidos y afforats* del Monestir, de la parroquia de Sarriá soltaren sagrament y homenatge a la Abadessa.

La abadessa y lo pintor en Ferrer Bassa firmaren capítols perque aquest pintás la capella de Sant Miquel (arxiu de baix) que era de la dita abadessa per CCL sous.²²¹³

Fra Fortanerio Ministre General mana al Provincial d'Aragó pose un religiós de madura etat y bons costums per convessor del monestir al qual los demás frares obehescan.

1347

Privilegi de Pere III per Tarrassa.

Concessió del Cardenal Protector per resar Ofici Doble en certes festivitats. Item per entrar parents en cas de malatia de les religioses, quan entre lo metge.

Se compra a Joan Cleria un missal negre y vermell.²²¹⁴

1348

Capítols del Monestir ab los germans Serra pintors per fer lo retaule major de la iglesia, quedant pactat que no podrán eixir de Barcelona ans d'acabarlo, baix pena de 20 maravedís que hauran de pagar.²²¹⁵

Mor na Elysenda vescomptessa de Rocabertí, y deixa 1000 sous al Monestir per pitansa de les

²²¹³ AMP, lligalls, Pintures, 184. En aquest document consta la data de 1346.

²²¹⁴ En el document AMP, Speculum, 21, foli 4, s'indica que fou Pau Cleria prevere del Monestir de Corbera del bisbat de Tortosa; es tractaria d'un missal romà "de permai y comense en la segona carta de negre honoribus precedamus et finit inrubro in eoem comondello de iubro ad romano per preu XV lls".

²²¹⁵ En el marge la data de 1348 està cancel·lada i s'hi ha sobre escrit la de 1368, amb la indicació següent: "en lo Manual nº4, fol. 99 i 100.

monjes ans per un aniversari. L'endemà deixa la terra Sor Serena Fivellera, pobladora del Monestir.

1350

Pere III confirma privilegis relatius a Piera y tots los demás.

1351

Lo Monestir compra censals per concordar una causa entre l'Abat de S. Joan de les Abadesses y alguns pobles.

Lo Monestir compra tots los censos del Castell de Tous.

Pere III confirma la donació de 4000 sous anuals sobre Caller feta per son pare.²²¹⁶

Ramon Estanyet ven al Monestir una grega, esclava sua, anomenada Caterina, per 53 maravedís i mitja.

1352

Se venen los censals de Falset y Mora al Monestir, firmen l'àpoca lo infant en Pere y els cristinas y moros d'aquelles terres.

1353

Lo Vicari perpetuo de Sarriá fá remissió á favor del Monestir del dret de funeraries sobre los que moren en Pedralbes.

Lo Bisbe de Mallorca concedeix indulgencies als que visiten la iglesia del Monestir.²²¹⁷

1354

“Dimars VI Septiembre Nos Soror Francesca Ça Portella ordeno procurador á Joan Catilien notari de casa l'Infant en Pere, per suplicar al Sr. Bisbe Ostiense la unió o incorporació al Monestir de la iglesia de S. Martí de Boyls y altres.”

1355

Mor Sor Constança de Vilardell (XII Kl. Nov.) pobladora del Monestir, al qual dotá d'un Responsorí dominical, dos santorals i d'altres objectes i sous. R.I.P.

Lo rey en Pere III confirma les donacions al Monestir fetes per la Reyna Fundadora.²²¹⁸

1357

---

²²¹⁶ ACA, Cancelleria, Registres, 894, fol. 46.

²²¹⁷ AMP, Privilegis Apostòlics, 135, armari XI. El document AMP, Cronològic, cita el pergami n°135 que no hem pogut consultar.

²²¹⁸ ACA, Cancelleria, Registres, 898, fol. 14 i ss. AMP, llibre de privilegis reials, P/17, fol. 49.

Pere Barrell, fuster, firma época a la Reyna Elisenda per les fustes que li comprá *que conversae sunt in illa Garlanda claustri Monasteri S.M. de Pedralba*.

Los consellers de Barcelona prenen en guarda y custodia lo Monestir.²²¹⁹

1358

La Reyna Elisenda concedeix als Consellers de Barcelona que pogan posar y tindre en lo Monestir una religiosa que podrá entrarhi sens dot en tots los casos en que segons ses ordenacions hauría de portarlo.

Lo Senyor Rey mana á Francesc de Togores que empenyore al Monestir XXIII mil sous barcelonesos per motiu de la guerra que té lo Senyor Rey ab lo de Castella.

Lo Monestir requer al Veguer de Barcelona, perque compelle á pagar als homens de dit Monestir certa cantitat per la guerra del rey d'Aragó ab lo de Castella.

1360

Es armat caballer en la iglesia del Monestir en Jaume March.

1361

Sor Constança de Cruilles funda un benefici perpétuo en la capella de S. Miquel y S. Pere. Després d'un enfilall de condicions vol que sia dat (si es pot) á alguna de la familia dez Pujol.²²²⁰

Arnau Vilarí ven al moenstir una esclava sarracena tripolenga, anomenada Margarida de 18 anys per 34 maravedís.

Ramón ça Fortesa dona al Monestir una esclava grega anomenada Todora de 38 anys.

Mossen dez Pujol, procurador del Monestir, fá donació al mateix d'un censal en Sarriá.

1362

Alamanda de Coll dona per devoció una alou al Monestir.

Per un llegat se deuen al Monestir *XXX filaris lapidum vocatorum sarges*.

XVIII Kalendes Februari Mor la noble Elionor de Pinós deixant almoyna al Monestir per tres aniversaris.

III Idus Junii. Mor la venerable y noble sor Beatriu de Fonollet *cujus anima consortium possideat angelorum*.

1363?

“S'ordena á P. Dalmenar vage al castell de Caller portant á Guillem Alió una carta de la Sra. Reyna li

²²¹⁹ AMP, Cronològic.: pergami 1192. AMP, llibre de privilegis reials, P/17, fol. 416.

²²²⁰ ADB, Campillo, fol 146v.

tramet y mostrarli la letra del Sr. Rey, etc, etc”

Berenguer Zanell (?) á la molt alta y excellent Senyora (Reyna) sobre una lletra procehida de S. M. á instancia dels homens de remensa”

1363

Lo Rey en Pere III envia carta Real al Batlle General de Catalunya per los redits de Berga.

Lo Cardenal Protector permet á la Reyna Elisenda puga obrir una porta entre lo Monestir y son palau, perque les monjes la visiten en ses malalties, encara que ab moltes restriccions.²²²¹

Quarta Fundació ú ordenació de la Reyna Elisenda al Monestir. Lo nombre de les religioses de 40, acceptuantles en cas de vocació, sens pecunia ni modo de simonia, los capellans han d'esser 7, los frares 6. Concedeix 500 sous anulas sobre Berga y mana que lo jus patronat de la abadessa per una vegada pervinga al Bisbe de Barcelona per negligencia de aquella.²²²²

Lo rey en Pere III vén a la Reyna Elisenda les rendes de Berga.²²²³

1364

Sor Sibilia de Caixans, tercera abadessa del monestir pren inventari de tots sos béns.²²²⁴

XIII Kalendes Julii. Anno Domini MCCCLXIII, dia 19 de juliol. Mor la Reyna Elisenda: *Obiit multum alta et nobilissima et potentissima domina elisendis Gratia dei regina Aragonoum uxor altissimi et potentissimi regis Jacobi regis dei gratia Aragonum fundatoris et bedifictoris Monasterii sacte Marie de Petris albis. Cujus anima requiesat in pace.*

Es enterrada la Reyna Elisenda, segons deixá ordenat en son testament, en lo presbiteri de la iglesia del Monestir al qual nombrá son heréu universal després de senyalar diferents llegats á diferents persones y d'instituihir diverses y pies ordenacions. Deixá lo Monestir sots protecció y guiatge dels sereníssims Reys d'Aragó y Consellers de Barcelona.

Se pren inventari dels béns que deixá la Reyna.²²²⁵

Firman apoca los legataris de la Reyna Elisenda.

Pere III confirma los privilegis de la universitat de Berga, no obstant y la venda feta per ella á la Reyna Elisenda.

1365

Pere III mana al Veguer y Consellers de Barcelona observen los privilegis del Monestir baix pena de mil morabatins d'or aplicables al erari real.

---

²²²¹ AMP, llibre de privilegis apostòlics, P16, fol. 237.

²²²² AMP, Cronològic: pergami 1002. AMP, llibre de privilegis reials, P/17, fol. 208.

²²²³ AMP, lligalls, Cartes, 51.

²²²⁴ AMP, lligalls, Inventaris, 137.

²²²⁵ AMP, lligalls, Inventaris, 137.

Mn. Jaume dez Pujol presenta una esclava al Monestir perquè hi servesca tres anys, en sufragi de l'ànima de Sor Francesca ça Portella. S'anomena Maria.

1366

Lo Monestir es exempt de certa taxa imposita á altres *pro defensione res publica*.

Ramon d'Anglesola ven al Monestir tots los censals del Castell d'Anglesola per 14000 sous. Lo rey en Pere aproba ab son sagell eixa venda.

1368

Pere Torelló arrenda redits de Piera per dos anys.

Per bona voluntat y memoria de Sor Francesca ça Portella la abadessa manumiteix absolutament per amor de Déu á la esclava Maria.

Francisca Martí dona un alou al Monestir.

24 novembre se fa y pinta lo retaule major de la iglesia, per los germans Serra, per 18000 sous.²²⁶

Pere III concedeix privilegi perquè els redits de Berga no pugan ser venuts, transportats y transferits sino al Monestir.

1370

Taulero de Guialtrud dona 23 maravedís a les 80 monjes de Pedralbes *perque llegeixquen lo psalteri y fassen oracions humils per la sua anima y directio del seu cos*.

1372

Lo Monestir ven a Francesc Montalt una esclava captiva de 28 anys.

Lo rey en Pere prohibeix tota venda ó cambi de censals y violaris, etc. Entre les universitats de Catalunya.

1373

Lo Monestir dona el producte d'un alou per construir y reparar la iglesia de Sarriá que aménassa ruina y no hi caben los feels. ANZIZU, *Índex*.

Francesc de Saler fá dues fressadures per ornaments de la iglesia per 400 florins d'or. ANZIZU, *Índex*.

1375

---

²²⁶ AMP, Manual n°4 fol.99, 100. AMP, Speculum, 21, foli 4, es diu que fou un contracte entre Pere i Jaume Serra i Jaume Despujol procurador; i que el preu foren 8000 ss. AMP, Speculum, 22, es diu que la quantitat a pagar són 8000 sous.

Sor Constança d'Arán féu construir la capella de la Anunciació en la iglesia del Monestir y deixá fundats dos aniversaris.²²²⁷

1376

Mn. Pere Matamala, beneficiat, constituí hereu al altar major de la iglesia del Monestir.

VIII Kalendes Januarii Mor Sor Sibilia de Caixans, tercera abadessa, deixant per la iglesia del monestir un notable frontal de seda y or, ornat de perles (per l'altar del chor).

Los habitants i terratinents de Sarrià presten homenatge al Monestir.

Guillermona de Aragay funda dos aniversaris en la iglesia del Monestir, sobre una cantitat dada per la Reyna Elisenda, per auxili de ses necessitats.

Per manament del rey en Pere, lo Monestir entrega 14700 sous preu de tres censals, als Consellers de Barcelona en temps de carestia.

1379

Gabriel Baserys dona al Monestir una esclava tártara, batejada, anomenada Catarina.

Guillem Ramón de Moncada deixa al monestir 300 sous.

1380

Pere III fá donació de la vila y terme de Piera á Guillem Ramon de Moncada, per haver deslliurat a sa neta que era tancada en una torre a Sicília per sos enemichs.

Lo Monestir estrega als Diputats de Catalunya 4200 sous enmanllevats per lo rey per sostindre lo regne de Cerdenya. Además dona lo mateix 507 lliures 10 sous producte dels violaris de les monjes.

1382

Bernat de Cabrera ven al Monestir tots los redits dels llochs de Palafolls y Blanes, per evitar danys entre feudataris y subdits.

Lo Monestir ven á Guillem de Pujol per 30 lliures 10 sous, una esclava captiva, turca, batejada amb nom Catarina.

1383

Guillém Ramón de Moncada permuta la jurisdicció de Piera ab llochs del regne de Valencia que possehia lo Compte d'Urgell.

Lo Monestir compra a Pere Prats, per 43 lliures, una esclava captiva, tártara, batejada, anomenada Maria, perquè servesca 16 anys en lo Monestir.

---

²²²⁷ AMP, Speculum, 21, fol. XXI. AMP, Manual notarial, n°6, fol. 47 r.

1384

La abadessa fa excomunicar á Otho de Moncada, perque no paga lo degut per ses filles Margarida y Beatriu, monjes del monestir.

Lo Monestir ven a Lupo Sánchez una esclava albana anomenada, avans Talismut, després Catarina, per 42 lliures i mitja.

Lo Monestir dona 4000 sous al rei Pere per obviar los insults dels moros en la mar.

1385

Los Beneficiats del Monestir renunciaren sos beneficis.

Elisenda Bruguera deixa 12 lliures 12 sous al Monestir perque les monjes oren per ella.

Lo Monestir ven a Pons Rossell una esclava tártara, batejada, anomenada Maria, per 44 lliures.

Pere III mana al Batlle General de Catalunya que en temps de guerra fassa entrar y rebre á les Monjes en lo Palau Real.

1387

L'archebisbe de Tarragona permuta la rectoria de Santa Maria de Porrera, que era unida al Monestir, ab la de S. Pere del Codony.

Pridie Kalendes Martii. Mor Sor Constança de Cruilles que després de fundar lo benefici de S. Miquel y S. Pere, deixa al monestir un calzer *valde solempnen et quoddam frontale margaritis ornatum et multa alia jocalia, cuius anima collocari valeat cum beatis. Amen.*

1388

Lo Cardenal Protector concedeix llicencia per entrar alguns frares per solemnizar la processó del Corpus, y per los enterros, com també per entrar lo confessor y son company.

1389

VII Kalendes Desembre. Mor Sor Beatriu d'Odena que doná lo bancal per l'altar de les XI mil Verges, ahont está pintada la vida de St. Onofre ermità R.i.P.

1392

Joan I confirma los privilegis del Monestir.

Na Isabel de Planella *ob Dei reverentia et honore* y per remissió dels seus pecats, dona al Monestir una esclava albana anomenada María.

Joan I confirma lo privilegi de que les monjes habiten un dels palaus reals en temps de guerra. Confirma també lo de les taules de carnesries que estaban baix alou del Monestir.²²²⁸

²²²⁸ ACA, Cancelleria, Registres, 1903, fol.48v. ACA, Cancelleria, Registres, 1906, fol. 214v. ACA, Cancelleria, Registres, 1908, fol. 22.

1393

Lo Ministre General dels Menors prohibeix baix pena de excomunió la venda d' aigua de la font (ó mina) del Monestir, directa ó indirectament.

Violant, regina d'Aragó mana dar al Monestir 100 florins d'or.

1395

Lo Monestir dona 200 florins d'or a la vila de Berga perquè els tornen al rey.

Lo Cardenal Protector concedeix á les Clarisses d'Aragó indulgencia plenaria *in articulo mortis*.

1396

Francisca Caselles dona al Monestir unes cases al carrer d'en Serra.

1397

Francisca Arnau llega al Monestir cases que possehia en la Plassa Nova, y una esclava anomenada Magdalena, tártara.

Lo rey Martí confirma lo privilegi de les carnicerías.

Sor Margarida Nagera deixa XI sous per la llántia de S. Antoni, y XIII sous per la Candela del Cos de Jesucrist.

Lo rey Martí confirma los privilegis del Monestir, especialment lo del palau en temps de guerra, y la franquicia del dret de segell.

1399

Bernat Despujol paborde de Vich deixa una lluminaria de 24 ciris blanchs, los dissaptes i algunes altres festivitats, en les reixes de l'altar major.²²²⁹

Pere de Vilarnau, prevere, funda un aniversari en la iglesia del Monestir deixant á eix efecte XVIII lliures barcelonesos *que foren convertides en la custodia del cors Jesucrist*.

Pere Bogui deixa, per amor de Deu, 95 sous de censal al Monestir.

1400

Lo rey concedeix privilegi per posar la carnicería a Les Corts.

Pere Codina ven al Monestir una esclava, anomenada Magdalena, de 25 anys, neófit, tártara, per 45 lliures y Francesch Per ne ven altre de 20 anys, per 52 lliures, negre, sarracena, anomenada Barcelona.

---

²²²⁹ AMP, Speculum, 21, fol. 33.

1403

Mossen Jaume dez Pujol fa donació al Monestir de 5 morabatins que rebía en Sarriá en lo lloch Magoria.

1404

Lo Monestir ven al regne d'Aragó per 522 sous un censal de Mallorca per auxiliar dita illa de sos sinistres.

Lo Monestir compra alous del Hospital de Santa Creu per eixamplar els dormitoris d'aquella Santa casa.

1405

Es compra 4# de burell per vestir les esclaves.

S'edifica la tanca de la vinya del Monestir, quedant dins clausura.

Lo Monestir compra censals á Mallorca.

Los Consellers visitan lo Monestir tractan de sa reforma.

1406

Mossen Joan Teixidor deixa al Monestir 111 florins d'or y 1 sou per missatjerías per rahó de la mutació d'habits que feren ab les de Santa Clara de Barcelona les religioses.

Se cobreix la infermeria.

Se compra á Bartomeu Censos una esclava negra, sarracena, batejada, anomenada Lluçia, 55 lliures, y es compran 7 # de drap per vestir á ella y á les altres.

1407

Lo rey Martí concedeix privilegi per fer crides per capbrevar.

Lo monestir compra per 660 sous i 6 diners dos calzers d'argent i una Copa que pesaren 4 marchs 5 onces 3 quarts. Fa esmaltar y daurar un calzer i brunyirne un altre, dant en cambi de tot, dues llànties d'argent un calzer vell y una Copa vella que pesavan 6 marchs y 1 onsa.

Geralda Miró dona per devoció 10 florins d'or al Monestir.

L'antipapa Pere de Luna espedeix butlla per lo patronat de les iglesies que pertany á la abadessa.

Lo Monestir comprá un censal mort sobre la ciutat de Barcelona, per subsidi de la mateixa.

Se compra á Pere Mates una esclava neófita anomenada Crastina, per 50 lliures, tártara, de 25 anys.

1409

Sagrament y homenatge dels homens propis y habitants de Sarriá á la abadessa.

L'antipapa expedeix Lletres á Sor Violant d'Aragó, menoreta de Valencia, (*olim regina*), elegintla en abadessa de Pedralbes, que regí la Comunitat poch mesos.

Se feu lo paviment de la iglesia y algunes capelles.

Se compraren formatjes per la festa de Santa Clara y més tart 2300 arengades (¿menjarían de vigilia?).

Lo parlador s'anomena Grau de Sant Honorat y dona á la iglesia.

1410

Se compra mitja cana de drap de bruneta *ad opus faciendi barrets* per los frares, i 3 canes de burell per cota, caputxa etc per un deodat del monestir.

S'adoben les orgues menors y's gorneix la iglesia ab poliol per la festa de Santa Clara i per Sant Joan.

Es enterrada en lo Monestir la noble Geralda de Pala (Pallars?)

1411

Ramón Samer, familiar del Archebisbe de Valencia fa comprar 55 psalteris per les monjes que costen tots 55 sous.

L'infant en Jaume d'Aragó, senyor del Comtat d'Urgell, y bescompte d'Ager, senyor de Piera, hereu del Sr. en Pere, compte d'Urgell, y la infanta na Isabel, muller sua, filla del rey d'Aragó, venen a Sperandéu Cardona, olim vice canseller del rey Martí, tota la vila, batllia y terme de Piera per 12000 florins d'or.

Deuhovol cobreix lo claustre superior, posanthi 10 columnes ab ses bases y capitells.

S'adoben los orguens majors y'l rellotge.

1412

Se tallen 26 *summatis lapidum Montis Judaicis per pilarum in claustris* y s'arreglan les cadires del cor.

Joan Sant Hilari ven al Monestir una esclava búlgara anomenada Tudora, de 20 anys, per 72 lliures.

1413

Se posan dos cortines de cotonina tenyida als costats del altar major á més d'altre que era devant lo panteón de la Reina.

Tres doctors en medicina cridats per declarar si Sor Joaneta Bassa pot curar dins lo Monestir ó ha de sortir for a responen á la abadessa: *Madona, nosaltres no diríem ni dir poríem si la dita Sor Joaneta pot curar com tal cosa solament á N. S. Déu se pertanye saber é no á altre, però perquè fora havrei pus present los metjes per ço com havrei los remeys pus presents, es pus curar.*²²³⁰

Lo rey Ferrán IV confirma tots los privilegis concedits al Monestir per lo rey Martí.

---

²²³⁰ AMP, Lligalls, Cartes, 27.

1415

Se posan arbres engrutats en les claraboyes del chor per solemnisar les festes.

L'abadessa posa batlle en Sarriá.

Francesch Aragonés entrega al Monestir, heréu de Sor Isabel de Cervelló, un drap de seda blanch damas brodat que brocat d'or.

Lo Monestir compra á Nicolau Juliá una esclava búlgara, neófito, de 12 anys, anomenada Qatarina, per 60 lliures, altre de 22 anys anomenada Angelina, per 70 lliures y altre de 18 anys anomenada Catarina per 72 ½ lliures.

S'edifican les tàpies del Monestir

Madona Margarida Armibaula habita dins lo Monestir.

Sor Saurina de Vallseca fa brodar per Joan Guitard i Perico Bertran, un palli amb una imatge de Maria Santíssima amb Jesús al braç, amb brodats per lo camper.

1416

Alfons V confirma tots los privilegis del Monestir.

Guillem Ballell fa una custodia d'argent *bell e netament obrat, daurat e smaltat ab pedres y perles*, ha de pesar de 10 á 12 mars. Se lidaren 3 calers, una cuberta de psalteri, un cap y altres coses tot d'argent.²²³¹

Lo Monestir compra á G. Francesch de Bas una esclava russa, neófito, de 25 anys, franca y [...] per 24 lliures ab condició de deixarla lliure passats 6 anys.

Se compren 200 pedres de fil per cloure un arch, i reforsar lo peu i cloure cinch finestres de la iglésia.

1417

Los jueus (*sive sinagoga*) de Tortosa firman época á ?

1418

Comensan les obres de la sala capitular.

Manumiteix la Abadessa una esclava i la imitan les demés.

1419

Se pican 6850 pedres per les obres de la sala capitular y's fan per la mateixa vidrieres.

1420

Sor Elionor de Santa Pau dóna al Monestir uns ornaments *de drap de seda velutat brodats d'or*, i moltes

²²³¹ AMP, Lligalls, Custòdia, 83. AMP, Speculum, 21, fol. 46.

altres coses.

Pere Closa pinta les claus de volta de la sala capitular.

Se fá lo llibre de cor anomenat Officier.

1422

Se compra una creu i dos calzers, tot d'argent, dant per fer-ho *2 canalaobres d'argent, poch y veys, una creu idem idem, e ben antiga, dos calzers d'argent trencats e fort antics, 7 anaps d'argent esmaltat e mitja culler trencada, 1 anap d'argent daurat e smaltat amb senyals de reys (?), 1 parell de cullerers daurades, á més CXXXXI lliures que sobraren de lesobres del capítol, florins de diverses monjes, 72 de la abadessa en memoria de les 72 espines de Jesucrist, una correge de cyro ab cap, civella e platons d'argent, un anell d'or ab un balaix ab un angel inscrustat, dos cullers d'argent daurat y smaltats. La creu pesa XX marchs 3 onses. Tot ensemps se compraren uns canalobres smeltats d'obra morisca.*²²³²

S'enfusta lo cadirat baix del chor y's cobreixen los claustres.

Lo Monestir dona 99 sous al custodi dels esclaus de Catalunya per haverne agafat un que n'havia fugit.

Se compren gonelles y gramalles per vestir als servidors del monestir.

La Reyna mana sia donat del Monestir un dels seus moros que eren a Gerona. Se li posa una anella de ferro al peu.

Se fan finestres del refectori i les del dormitori.

1423

Amortisació de la casa del carrer de Santa Anna que possehia lo Monestir.

S'edifican algunes celdes sobre lo dormitori y's reconstrueix una tapia enderrocada en la vinya y pati de la llenya.

Se dona llibertat á Joan (negre sarracé) si durant quatre anys serveix sense fugir ni passar més enllá del coll de Moncada, ni del de Finestrelles, ni de la mar.

Se compren 2625 pedres de fil per fer una paret vora el torrent que es clausura del Monestir.

Prestació d'homenatge per los habitants de Sarriá.

Sor Saurina de Vallsecha, setena abadessa deixa al Monestir dos calzers, ornaments complets blanchs i d'or i altres coses per la iglesia.

1425

Diferencies entre la abadessa y les monges per zel de la primera.

Alfons V arma caballer á Joan de Claramunt de Piera.

---

²²³² AMP, lligalls, Creu, 81, armari XXII.

1426

Son excomuides les monjes per inobedients als manaments apostólichs, y la abadessa concedeix als frares que pugar dir missa en la capella del conventet per no incurrir en la excomunió. La abadessa no hi era compresa, alrement no hauria pogut dar tal llicència).²²³³

S'afegeix una tapia més amunt de la paret de la clausura, per alsarla.

1427

Comensan los conventuals á asistir al Monestir.

Pere Puig fa lo retaule del chor d'àlber ab un tabernacle al centre. Lo pintarà Bernat Martorell.²²³⁴

1429

Se posa la pica del sortidor, de pedra.

Se fa participant de indulgencia plenaria á Sor Catarina Salade, per haver dat almoyna a Terra Santa.

1431

Matheu Cardona ven al rey Alfons V tots los castells, forteses, parroquies quadres, llochs, senyories, jurisdicció civil y criminal, alt, baix, mer y mitj imperi del terme de Piera, y lo rey ho reven al Monestir per 9000 florins d'or d'Aragó.

1432

Se cobreix lo claustre dels gats, no tot.

1433

Ramon Molera, hortola del Monestir fa donació a la comunitat d'un censal de 56 sous anuals.

Lo monestir compra censals sobre la Generalitat y diputats de Catalunya.

Eugeni IV concedeix indulgències als que assistescan als divinals oficis dlo dia de Corpus Christi.

Bertran Tamarit vá á Pedralbes per manament dels honorables Consellers ab una lletra adreçada á la abadessa.

1434

Lo Monestir fá gracia á la ciutat de Berga de 1000 sous, dels 3000 que debia per Quistia.

---

²²³³ AMP, Speculum, 21, fol. 50.

²²³⁴ AMP, Manual notarial 18, fol. 190 (3): Pere Puig és fuster de Barcelona, i cobra 11 lliures per un "retrotabuli quem ego facio de fusta ad operis dicti monasteri". Cobra el 27 de setembre però s'havien signat capítols entre ell i el monestir el dia 1 de juliol. AMP, Manual notarial 18, fol. 190v (2): Pere Puig, fuster de Barcelona cobra 5 lliures i 10 ss de Barcelona en paga porrata del retaule que havia fet de fusta per al Monestir. AMP, Manual notarial 19, fol. 4 (2): Pere Puig rep 105 florins d'or d'Aragó pel retaule de fusta. AMP, Manual notarial 19, fol. 7 (3): Pere Puig rep 105 florins d'or d'Aragó pel retaule de fusta que havia fet. En relació a Bernat Martorell, efectivament pintarà el retaule però no serà fins el 1439.

1436

La abadessa firma àpoca per la sepultura de Mn. Bartomeu Colell *olim* procurador del Monestir.

1437

Eugeni IV expedeix butlla á sor Margarida de Moncada, abadessa relativa á la més estricta observancia de la Santa Pobresa, com ella demanava.

1438

Mn. Joan Verdaguer feu varies donacions al Monestir volgué que durant la Elevació en l'altar major de Sarriá cremás un ciri de cera nova de 8 sous; idem una que una llantia contínuament en l'oratori de Sant Sebastià y Santa Anastasia de dita iglesia. Deixá un aniversari en lo Monestir y que els dissabtes y festes cremen 6 ciris coberts de cera blanca durant la Missa, devant la Mare de Déu del chor y del Dijous al Divendres Sants devant la Reserva dos ciris de cera blanca de 5 lliures cada un. Ademés dues misses setmaneres. R.I.P.

1439

Bernat Martorell pinta l'altar del chor *ab fins colors y daurat ab florins de Florencia y Génova. Hi fa en lo banchal 6 histoires: La Cena, la Oració al Hort, la Presó, quan lo bateien, portant la creu, lo devallament. Lo tabernacle, daurat ab Madona Santa Maria y son Fill de talla. Sobre lo banchal 6 cases ab la Anunciació, la Esperansa de Madona Santa maria ab Santa Margarida, Santa Catarina, y Sant Miquel. La Nativitat de Nostre Senyor. La apparició de Nostre Senyor. La Resurrecció. Assenció, Vinguda del Esperit Sant. Assumpció de Madona Santa Maria; e en la pus subirana casa del dit Retaule, deboxará é pintará la Pació de Nostre Senyor Jesucrist, ab les Maries, Sant Johan y cavallers armats així com es acostumat. En mitj y en 4 cases entorn del tabernacle, Sant Francesch, Santa Clara, Sant Joan Baptista e Sant Lorens. En los guardepols tants senyals com Madona la Abadesa e les altres monges volrán, reyls e fogasses tals com fa lo dit Monestir enriquits de una bella lmet? ab fulles.*²²³⁵

1440

En P. Farrer verguer loga una bestia per acompanyar los honorables consellers a Pedralbes. Costali 3 sous e dos diners á un fadrí que li guarda la bestia á Pedralbes.

Vicens Blasco, fuster del Monestir constituït en la plaça de Sarriá devant lo Notari publich i altres diu: *Senyors vos requir que munteu sobre la teulade la qual N'antoni Seroll d'aquesta vila, sens licentia e voluntat de la Abadesa y Convent de aquell Monestir ha ací edificada (essent en alou del dit Monestir) e que enderroquen les*

---

²²³⁵ 3 de maig: contracte entre Margarida de Moncada, abadessa del monestir, sor Violant de Centelles, sor Isabel Corbera i Bernat Martorell, pintor per fer un retaule per al cor de les monges. AMP, lligalls, altars, 12. Costa de pintar CCCX florins. AMP, Speculum 21, foli 57.

teules de la dita teulada e serreu les bigues e lates que aqui son per ço com de son propi motiu e sens obtenirne licentia de la dita abadessa e son convent ell la ha edificade.

1441

Es comprat un calser d'argent daurat intus et foris ab certs treballs dins.

Es ordenat procurador del Monestir fra Joana de Noya, Conventual.

Los honorables Consellers visitan lo Monestir.

1443

Viuen en lo Conventet Guardiá y frares Conventuals. Andreu Boscha, Jaume Pasté y Joan Boscha prestan sagrament y homenatge á la abadessa.

1444

Comensa á pagarse subsidi. Donan á la renda del Monestir lo valor de 48027 sous.

1445

Capítols entre la abadessa y los síndichs de Berga, per descarregar á la ciutat de censals.

1447

Los honorables Consellers anaren al Monestir de Pedralbes per *entrevenir e fer honor á la sepultura de la abadessa del dit Monestir qui era passada desta vida é soteraren dimecres 1 de febrer*. Després d'haver governat lo Monestir durant XXIII anys *notabilites et pacífice*, dona Sor Margarida de Montcada, una hermosa capa per la iglesia, de seda vermella brocada d'or, y altres coses. Rest in Pacem. En la mateixa cambra ahont morí y en lo mateix dia finá Sor Violant de Centelles, vicaria y regent, nombrá procuradora.

1448

Capítols entre la abadessa y Arnau Bassa per pintar l'arbre de la vida, los 12 apóstols y goigs de Nostra Senyora en la paret del chor ahont és lo rossetó.²²³⁶

1449

Los jurats de Piera parlan ab la abadessa: *Senyora molt Reverent dvant vostra gran senyoria humilment es posen en P. Ferriol, R. d'Orpí etc. majors de la vila de piera, vassalls vostres en nom seu e per part de Berenguer Guinovard, Pere Figueres, etc. tots forasters dients y alegants quels volen fer contribuir en la obra de una font e abeurador injustament per esser forasters y no aviaren lo consell dels proboms perque dits forasters no obissen*

²²³⁶ De fet, la documentació específica que aquests capítols varen ser signats el 1348. Vid Supra.

L'altercat sobre açó, é nosaltres demanam á Vostra gran Senyora que no sels fassa tal injusticia é á més que se nombre algun dels forasters per conseller ó jurat per assistir y que entre ells se pugan defensar.

Johan Lorens aná a Pedralbes per parlar ab la senyora abadessa sobre lo retiment dels comptes del Monestir.

1450

Lo Monestir dona 26 sous anuals al enfermer de Sant Pau per rahó del hostel de la Cova.

Sor Eleonor de Moncada suplica á Roma que per son nom la fassen passar devant les joves de la comunitat. Després de algunes diferencies respon la Santa Sede que baix pena de excomunió dega ésser tractada y collocada segons lo temps de sa professió.²²³⁷

1451

Joan Castell adoba la iglesia perque hi plovia en alguns llocs, lo dormitori, refectori, enfermeria i *conduyt d'aigua que eran desbaratats*. Blascho posa un bastiment d'un armari en la scala de fusta que munta a la cambra on dorm la dona e esclaves e l'esquella de relotje

Lo dia de Nostre Mare Santa Clara tot lo Monestir protesta y apella contra les exigencies del subsidi, alegant un privilegi de Nicolau IV.

Los honorables Consellers visitan lo Monestir.

Johan de Maella, correu, de manament dels honorables Consellers vá a Pedralbes per dir a *Madona la Abbadessa que paguen al subsidi*.

1452

Madona Elionor de Cervelló llega 600 florins al Monestir.

La Reyna Gobernadora, Donya Maria, concedeix á la abadessa que puga nomenar Batlle de la vila, parrochia, sacreria y terme de Sarriá, ab vara per exercir jurisdicció civil.

Pere de Moncada deixá en son testament que *2 anys après sa mort fos feta una capella prop la llotje de Barcelona y en ella fos soterrat son cors més si's dilatava dita construcció fos soterrat en Pedralbes y entre tant servessen lo dit cors los Franres Menors. Com la capella fos feta passats molts anys la Abadessa requeri al Guardiá de Fra Menors que á nengú donàs lo cors sinó al Monestir de Pedralbes. Ell respongué que era aparellat de no donar a nagú lo dit cos si donchs altrament per justitia costret no era.*

1453

Lo dia de la Santa Creu los honorables Consellers visiten lo Monestir. ANZIZU, Índex.

1455

---

²²³⁷ AMP, lligalls, Moncada, 154, 1450.

Lo Monestir fa vendre unes cases prop Santa María que tenia en penyora per un deute de Lluís Coló, més no arriba lo producte a 1100 sous del credit.

1456

Lo Cap de guayta vé per gordar la casa en la festa de Sant Honorat per la molta gent que s'hi aplega ab motiu de visitar la capella del Sant, per evitar inconvenients.

Lo monestir nombra y ordena *solemniter, verbum, certum, legitimum et indubitatum procuratorem yconomum et actorem Magnificum et providum virum Bartholomeum Ragas Secretarium et Cubicularium secretum Santissimi Domini nostri Domini Calixti digan Dei providentia Sacrosanctore ecclesiae Romanae*, per tot lo que menester sia impetrar en Curia Romana.

1458

Se fan los armaris de la *scribania* (arxiu?).

Johan Peric de Maella de ordinació dels honorables Consellers vé al Monestir portanthi un albará de remço de un censal.

1459

Fra Jaume Pinelli Ministre General dels Menors, fá tres ordenacions per reforma de la clausura y del Ofici Diví.

1461

Lletres del Vicari General per Carnicerias.

1464

Se compra un censal mort ab argent de la sacristia.

Lo Monestir compra censals morts á la Ciutat.

Lo Notari y escribá digueren al Convent: *Mas dones: yo he requests los preveres beneficiats que convingueren fer residencia en lo dit monastir com deuben fer porque la Reyna fundadora de gloriosa memoria ordená que deuben ser tenguts a obehir la Abadessa y si no penitenciats per ella com just ho veurá, ó lo gité del covent possantni daltres al consell de vosaltres mas donas qui feu convent. Y encontinent totes les monges digueren: Madona, pus la Senyora Reyna ha ordenat lo dit capitol e vol que los dits preveres haian star a obedientia e manments deguts vostres, e sino que vos provehiran segons forma del dit capitol axin som contentes totes nosaltres.*

Comensa la qüestió entre lo Convent y'ls Beneficiats. No tenían qui'ls fes lo dinar, ni llenya per coure'l. Obliguen al Monestir a que posás una servidora. Sentencia arbitral sobre eixa qüestió.

1465

Mn. Gabriel Folch procurador del Monestir passa al costat de Sant Joan en la Riera de idem per dir

á una novicia: *Senyora Aldonça de Torrelles, jo com a procurador de Pedralbes so ací per dirvos á vos si voleu esser monge del Monestir de Pedralbes ne si voleu lá viure com á monge dle dit Monestir.* Respón Sor Aldonça: *Mossen; jo no vull esser mongía axí com ja lo die passat davant la Senyora Abadessa y trasoreres e altres dones antigues stant en lo dit Monestir havia renunciat a mongía.*

Lo Monestir protesta per una prohibició feta per Mestre Genís dez Puig Vicari Provincial, respecte a que Fra Sperachs confesse á les monges.²²³⁸

1466

Requesta del Monestir perque Fra Joan Bernat maná sortissen los Frares del Conventet y excomunicá a les monges y al confessor per transgressions de clausura motivades per *gran pestilencia*.

Si ab potestat obra aixís estan disposades totes á obehir (pero per endevant ja diuen que no'n té).

Se compra tern carmesí brocat d'argent amb fressadures y figures brodades.

Tot lo Convent per motiu de la guerra passa al Monestir de la Orde militar de Sant Joan de Jerusalem.

1467

Joan II mana que'ls redits de la Rectoria de Sollana deguts al Monestir per sa rebelió a S. M. ? s'entenguen al capellá del Príncep Primogènit quedant reservada la meytat per reparar l'abadia.

Magdalena Andrés y son fill clergue tonsurat, donan al Monestir una pessa de terra en Sarriá, en lo lloch dit "La Pineda" per bé de llurs ánimes. Deixan ensemps algunes fundacions.

1468

Tota la Comunitat passa, durant la guerra, del Convent de Sant Joan al palau de la Vescomptessa, devant Santa Anna y's convoca en lo Capítol de Santa Anna. ANZIZU, Índex.

1469

Lo Monestir fa vendre en l'encant públich una custodia antiga d'argent daurat ab sis esmalts de vidre y dos angels d'argent daurat que l'un sostenia una creu y l'altre una llança en los dos costats y una carxofla de argent daurat i tot pesá 34 marchs, 1 onsa de plata neta tretes pedres y esmalts y pols, a rahó de 5 lliures 16 sous y 1 diner per march.

1470

Pert lo Mon moltes alhajes durant la guerra y á causa de ella. Algunes son restituhides.²²³⁹

---

²²³⁸ AMP, Lligalls, confessor, 73.

²²³⁹ AMP, lligalls, inventaris (137).

1472

Firma Joan II en lo Monestir ahont estava allotjat ab los seus, la capitulació ab la Ciutat de Barcelona.

L'infant Enrich d'Aragó, compte d'Ampúries dona alguns rédits á la vila de Catelló en agraument per la expulsió dels enemichs.

La Comunitat passa del palau de la Vescomptessa al palau Episcopal.

Lo Monestir compra censals á la Ciutat per subsidi de la guerra.

Alfons d'Aragó, Compte de Ribagorça, Capitá General de Catalunya concedeix salvo-conduyt als servidors del Monestir.

1474

S'extrauen cordes del claustres y altres llocs i s'enderroquen barraques que feren en la plaça quan lo rei en Joan II tenia allí son campament puig havia pres per fort lo campanar.

1475

Torna la Comunitat á habitar lo Monestir, per cessació de la guerra.

Sixte IV mana al Provincial d'Aragó castigue les transgressions de clausura de les monges de sa provincia.

Lo Monestir no consent admetre á una filla de Micer Francesch Steve *que havien posada monge en dit Monestir contra voluntat de la President y Convent ab letres y favors del rey al que no gosaven palam resistir timendo d'esser explèlides del Monestir per dit rey com ja altre volta per semblant cosa o eren estades.*

S'ordena per Lletres Apostòliques y Reals, que no sia electa per abadessa del Monestir Sor Violant de Moncada ni cap altre de aquest nom *perque era entés que se'n havien d'elegir d'elles y de cap altre.*²²⁴⁰

1476

La major part de les monges protestan d'aquesta prohibició creyent esser subrepticia tant per part del rey com del Pontífice.

Lo Rey escriu al Provincial dels Menors revocant lo decret prohibitori per elecció de Sor Violant ó d'altre de la casa dels Moncades, però vol que la Butlla de Sixte IV quede en sa propia forma y valor respecte á reforma y correcció del Monestir.

La President, lo Provincial y algunes monjes surten de Pedralbes per explorar la voluntat de la novícia Sor Elienor Steve, que no vol tornar al Monestir. L'interrogatori té lloch en la torre de Canyelles, en Sarriá.

1477

---

²²⁴⁰ AMP, Speculum, 21, fol. 72.

Protesta de Sor Beatriu de Santa Pau en son nom y d'altres per una procura feta per la Abadessa á favor de Mossèn Sarradell.

Los habitants de Sarriá prestan fidelitat y homenatge al Monestir.

Mor Sor Violant de Centelles y es electa en abadessa Sor Violant de Moncada.

Més diferències entre Beneficiats y la Comunitat.

1478

Ferran V fá restituir al Monestir la vila de Piera que Joan II doná a Pere Daura en temps de guerra.

1479

Lo procurador en nom de la Abadessa, com á Senyora jurisdiccional del terme, ordena: *que negú gos jurar ne blasfemar de Deu ne de la sua beneyta Mare sots pena á cas e per casquna vegada que farà lo contrari de 60 lliures barcelonines. Item que no sie negú fer talla alguna en camps, vinyes, ne possessions del altre sots pena de 60 lliures. Item que no sia negú qui vountariament gos damnificar ne acoltellerar, ne fer eguayts al altre soto pena de esser penjats sens nenguna merce et guartsí qui guarda si ha.*

Jaume Ferrer adobá un despertador qui es del Mon que estava en lo dormitori.

1480

Lo Monestir fa alimares ab pólvora de bombardes y cohets voladors quan *nostro senyor rey e senyor Don Ferrando entra en Barcelona.*

Joan Cardona Atzembler troba en Pedralbes un plech de cartes essenthi lo senyor rey.

Lo Monestir absol y remiteix tots los deutes á un vassall de Piera.

1481

Requerides les monges per lo Provincial diuen que son totes contentes d'obehirlo y obehir a sor Violant de Montcada. Avans hi hagué alguna divisió entre elles per la qual foren excomunicades.²²⁴¹

1482

Bernat Salat racional del Monestir fa la obra de la cambra de la Abadia los parafulls dels postissos del dormitori i la casa de la font dels albes.

1483

Se feren les teulades i l'arch? de la claustra. La obra del dormidor. Se pinta lo S. Cristòfol?de al escala del claustre?

---

²²⁴¹ AMP, lligalls, Moncada, 157, 1481.

L'abadessa y quatre monjes van a Barcelona per la qüestió dels Beneficiats. L'infant Enrich, lloctinent general de Catalunya, dóna sentència per dita qüestió.

Mn. Pere de Modogner escriu l'Ofici de l'àngel custodi en un llibre de chor.

1485

Los Visitadors prohibeixen les rendes particulars que reben les monges.

El monestir ven el mas Ram a Gabriel Alzina per CLVI sous amb al vaxella.

Sebastià Calvet tapa l'infern i el torn del parlador.

Lo Mon compra drap bernardí per habits de les monges, sabates, tela negra per les reixes de la iglesia i tela de sicilia i filampua per vels.

1487

Inocenci VIII concedeix á Sor Violant de Moncada, abadessa, qual ofici espontaneament cedeix, que no tinga altre superior que el Sant Pare y son Delegat.

1488

El Monestir paga 33 lliures segons li es tatxat per los homens de remença.

1490

S'adoba lo reliquiari de les Santes Espines los orguens grans y petits, l'evangelister, l'epistoler i es feu lo parlador nou.

El monestir per esguart de la guerra pert mes de 40 000 lliures.

Sor Violant de Montcada que havia renunciat l'abadiat de dret, mes no encara de fets, anà a Barcelona acompanyada d'altres monjes per la qüestió dels Beneficiats i tornà al Monestir passats 20 dies.

1492

Sentencia arbitral y composició amigable entre lo Monestir y els Beneficiats pronunciada per Mossèn Berenguer Vila, canonge de Barcelona y Joan Faner notari. S'adjudicaren per llur *salari sengles bosses, 2 parells de capons, y sengles ducats.*

Sor Constança Tarafa passa al Monestir de Canongesses de S. Agustí.

1493

L'abadessa Sor Violant respon als visitadors que *no creu en res haver contrafet á la Regla de Santa Clara e si per ventura per ignorancia havia contrafet vol les coses per ella fetes esser bagudes per revocades.* Los visitadors diuen *E no havem fins ací entès en procheir per ira de Inquisició contra ella.*

1494

Lo jorn de Sant Joan comensaren á menjar totes les monges en comunitat en lo refectori,²²⁴² se compraren (per celebrar-ho) 2 cabrits, 2 formatges, fruïts, etc. Més tard, se compraren 40 culleres de fusta per l'arribada del Ministre General, un parell de polls que'ls hi daren per sopar.

Los administradors de la Pia Almoïna cedeixen al Monestir los drets que tenen sobre el Mas de Moreres y un molí de Sarrià per satisfer anualitats endarrerides.

1495

Per manament de Ferran V es Administradora del Monestir Sor Teresa Enriquez, Clarissa de Palencia, vinguda ab altres monjes á eix efecte.

1496

Mossèn Berenguer Vila declara que acceptá un benefici en Pedralbes, mogut á pietat en compensació de lo molt que se li devia.

1499

Lo monestir compra censals a la ciutat per descarregar-la.

Joan Ossono vá á Granada ahon és lo Rey, enviat per l'Abadessa.

Se compra una campana *la qual les monges costumen a portar com entre dins negú*. Un reliquiari d'or per la abadessa 7#2 palms de domás blau per les dalmátiques i casulles dels dissaptes, fil gros y vert per ensenyar de treballar a Dª Isabel d'Aragó educanda y alguns retaules per diferents monges. També durant est any lo vestit i calsat se compra en comú.

Se donan 6 diners a na Vilanova per ajudar a fer la fossa a Sor Antígona.

Se ven un ase que portaren unes monjes castellanés *non se pogue haver més que 10 sous per tonat era tant vell*.

La abadessa fa escriures un llibre per posar lo vel a les monjes a modo de Ordinari, compra un breviari, per 1 lliura 12 sous y dona 8 sous per un saltiri i tapins per les monjes.

Lo Monestir prohibeix l'enderroch de les cases de Pere Bosch perquè están baix domini del Monestir.

1500

Procés entre Sor Vilant de Montcada ex Abadessa y Sor Teresa Enríquez actual prelada per disposició pontificia.

1503

---

²²⁴² AMP, Despeses, 5, Armari IX, foli II.

Ferran V confirma els privilegis del Monestir.

En el conventet habiten Observants i Conventuals.

1504

Se compraren 6 llanties de llautó, estamenya blanca per túniques i llençols.

Invocació del auxili del braç secular per Sor Violant de Moncada que anà a Roma per la causa del Abadiat.

La Abadessa dona una creu de coral amb la Pietat tot d'una peça, i un pater noster de làmina grossa de coral, a Dª Marina d'Aragó perquè com Scolana canta la Kalenda del dijous Sant. La abadessa en dit dia serveix la colació á les monjes després d'haver-les hi rentat los peus.²²⁴³

La abadessa mana fer una campana²²⁴⁴ la cisterna, la font de l'àngel y enderrocar les tàpies del bosch, y comprar una gran llanterna de ferro.

1505

Ítem se compra ferro per fer les finestres del chor y's refà la paret del torrent que havia caygut.

Sor Aldonça Sorda passa a un convent de Vich.

Don Felip de Castro y de Pinós deu fer un cens als Beneficiats en virtut de certa concordia.

La Abadessa envía un home á Segovia ahont es lo Rey, per impetrar entre altres coses lo fi del plet del abadiat.

S'adoba la vera-creu d'argent daurat, un canalobre del altar del chor, altre creu, y un encenser.

Se compra estamenya grisa y es fa filar estopa per una cortina d'una altar.

1506

Sor Teresa Enríquez, excomunicada sens saber-ho, renuncia espontàniament l'abadiat, *absque tamen* lo dret que hi tenia. És absolta.²²⁴⁵

Lo Ministre General confirma a Sor Violant en Abadessa, qui exerceix son ofici des del Monestir de Santa Clara de Barcelona.²²⁴⁶

Procés contra la vila de Piera per infracció de Sagrament y homenatge. S'ordena als vassalls reconegam de nou per abadessa a Sor Violant.

1507

Sor Teresa Enríquez, renunciant a l'abadiat passa al Monestir de les Jerònimes de Barcelona, y Joan Faner notari amb altres pren possessió del càrrech de Abadessa en nom de sor Violant de Moncada,

²²⁴³ AMP, llibres de comptes 107, foli 89.

²²⁴⁴ AMP, llibres de comptes 107, foli 65.

²²⁴⁵ AMP, Speculum, 21, fol. 99.

²²⁴⁶ AMP, Pergamins, 196, data: 29 de novembre.

obrint i tancant la iglésia, posant-se i deixant los ornaments sacerdotals, prenent pa de la *panistra*, obrint y tancant el convent, etc. Seyent després en capítol en el lloch abacial totes les monjes li prestaren obediència y nombraren per Vicaria a Sor Isabel Millars.

Los observants desfilan de Pedralbes perquè ab sor Violant deuran tornar los Conventuals.

Algunes monjes van de Pedralbes a les Portes de Santa Clara de Barcelona a besar les mans y dar les gràcies a Sor Violant que com a pròvida y bona abadessa, mare y *pastorissa* les havia tractades, però perquè han prestat obediència als observants, y tornan conventuals, volen passar a altres convents per viure ab bona concència.

Les monjes castellanes que vingueren ab l'ase vell, se'n tornaren a Madrid.

Lo Rey Catòlich mana sien expulsats del Monestir los conventuals.

Fra Pere Banyuls, observant, visita lo Monestir i vol absoldre les monges d'una excomunió en que elles no creuen haver incorregut. Apelan al Metropolità de Tarragona y's termina la qüestió ab letres apostòliques que ordenan deslliurar als conventuals empresonats en Pedralbes.

1508

Juli II mana que les monjes sien governades per lo Vicari Provincial dels Menors.

1510

Sor Violant de Moncada, per servir al Rey y per règimen y governació de son Monestir y per salut de la sua ànima nombra procurador per impetrar del Sant Pare que la filla de Ferran V, Sor Maria de Aragó, Priora de Madrigal, vinga per abadessa a Pedralbes. Queda pactat que Sor Violant viurà a Barcelona y se li passaran 200 lliures anuals.

1511

Sentència arbitral entre lo Monestir i Mn. Pere Miquel de Malla.

1512

Compromís entre el monestir i els jurats de Piera y nombrament de síndichs de la vila en lo cementiri on se sol congregar ad sonum cymbalorum eccelsiae.

1513

Lleó X dispensa a Sor Maria d'Aragó tots los impediments que tinga per ser Abadessa de Pedralbes. S'adoba la casa del vullater, se cobreix lo refectori, se posan tres taules en la Cena, una corda al pou de la abadessa (cisterna) y es feu lo safareig.

Se compran almarayxes eramelles? per donar als consellers.

1514

Pere Salissons notari ve al Monestir dues voltes a fer actes de la concòrdia entre Sor Violant de Moncada y sor Teresa Enríquez, eixa renuncia definitivament son càrrech a favor de sor Violant de Moncada y la comunitat passa una pensió a Sor Teresa que habita en lo convent de Jerònimes.

Mestre Gil fa les vidrieres del chor i la de la O.

Xammar fuster fa lo torn i posa portes en els reixes del parlador. Se pinta l'àngel devant lo chor.

Se compraren: una catifa i canalobres per la Abadessa que havia de venir, 3 copes daurades, 5 plats de melica grans i 2 mitjans i 2 altres tasses.

La vicaria envía a Bartomeu, mosso, fins a Tàrrega per sebre la vinguda de Sor Maria d'Argó.

Ans del 24 d'agost sor Violant de Moncada renunciá l'abadiat á favor de Sor María d'Aragó la cual en dit dia rebé la visita dels consellers que entraren y feren colació en la Sala Capitular.

Les monjes havían tret la roba que guardaven en particular (?) ans d'arribar la nova abadessa. Eixa feu comprar un *Vita Patrum* en castellá y roba per la infermeria. S'adobà l'aigua del sortidor del claustre.

Lo monestir ven á Miquel Fayes totes les cases prop de Santa Maria del Mar que doná Lluís Colom per cancelar un debitori.

1515

Manament de la Regina Germana per capbrevarió.

Ferran V escriu al Provincial d'Aragó arbitrant medis perquè sa filla, sor Maria, li preste obediència.

Los superiors de Madrigal envien consells per escrit a Sor Maria perquè no mude l'habit ni deixe sa Religió Agustina, més obligada per son pare, dóna obediència a Fra Jaume d'Alcalá, Provincial dels menors.

1516

Francesch Granell pinta les imatges y l'escut d'armes (del refectori?).

Se posa un encerat en lo parlador, se compren 32 llanties de vidre per Corpus y Parasceve, y drap negre per lo dol del rey. Se fa un safareix y's tanca lo mirador de Capítol.

13 monjes eixiren del Monestir cuan hi hagué lop let del abadiat. La Comunitat les mantenia ó ajudaba. Algunes passaren a altres convents.

D. Onofre de Vega fa donació al monestir de la Quadra de S. Jaume i Castell de Bellpuig, en lo terme de Piera.

Fray Pedro M fa lo llibre Dominical Smeraldo Dotananti pinta les miniatures de la Epifania, la tentació de Jesucrist. en el desert, la Ressurrecció y una vinyeta de S. Andreu.

Se donan en almoyna a un capellá de Castella, 18 sous, *un ventall y un salpacer de plomes de pagó*.

Se compra drap gris per rodós y guarniment als hàbits de les monjes y per lo de Sor Cándia de Claramunt 4# de drap de frares.

1517

Lluch Ximeno ha de fabricar quosdam orgues en lo chor de la iglesia.

1518

Se col·loca lo faristol del chor. Havia sigut fet per lo Monestir de Montserrat y resultá desproporcionat per la gran capacitat d'aquell chor. Se posen 3 frontisses y dos baldons en la caixa del Corpus.

Se compra cotó negre per vels de les monjes.

1519

Sor Maria d'Aragó torna a son convent de Madrigal y es electa abadessa de Pedralbes, á ses instàncies, sor Damiata de Mendoça, clarissa del convent de Santa Clara de Saragoça, de gran zel y virtut.

1520

Mor Sor Damiata de Mendoça y presidint Sor Isabel de Urréa després de la Missa del Esperit Sant, la comunitat *statim subito et repente* elegeix per abadessa a Sor Teresa de Cardona, del convent de Jerusalem de Barcelona pròvida, discreta, lletrada, adornada de virtuts, ciència, mérits i pietat.

Passa d'aquesta vida Sor Delfina M deixant fama de santedat per ses heroiques virtuts y miracles.

Sor Maria d'Aragó doná 1700 lliures al Monestir y á son compte se feren: un tern de brocat, canalobres, calcers, custodia, canelles, bordons y dona-pau d'argent, etc, etc.²²⁴⁷

Se posa la pica en la font de la infermeria.²²⁴⁸

La abadessa dona 1 lliura 4 sous per la corona de la Verge Maria de Sant Joan d'Espí, y fa posar reixes ab punxes y ralls en lo parlador, y reixes en els finestres de la infermeria.

1521

Se feren quatre llibres de chor de pergami, y un códich de la Santa Regla.

L'abadessa fa almoyna á les monges de Girona per comprar pesca.

1522

Motu propi d'Adrià VI al prelat de la orde perquè visiti lo Monestir.

1523

Sor Gralla va a Toledo y se li compra un sombrero per lo viatge.²²⁴⁹

---

²²⁴⁷ AMP, Llibre de comptes, 114.

²²⁴⁸ AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56-57.

Cartes de germandat del Monestir de Montserrat ab lo de Pedralbes.²²⁵⁰

Segueix la caritat envers les monges de Girona.²²⁵¹

1526

S'escriu un llibre de chor ab les armes de la Abadessa.

Breu de Climent VII relatiu als confessors, y a poder tenir dins clausura, segons es en lo exterior, la Reserva del Santíssim sacrament. Concessió de indulgències per lo mateix Pontífex.²²⁵²

1527

L'Emperador Carles V eximeix al Monestir y á sos béns del subsidi per les galeres.

1529

L'abadessa del convent de la Trinitat envia una cistella a la de Pedralbes.

Joan Gonçalbo fa les miniatures dels llibres de chor que escrigué Pere Perpinyá, monjo de Montserrat.

1530

De les 10 de la nit del 15 d'Abril, fins á les quatre del matí següent se diu en lo Monestir la oració *sine intermissione* que pels Consellers y el Capítol de la Seu es concertada per suplicar á la Divina Majestat allunye de la ciutat *lo flagell de la gran pestilència*.

1531

Climent VII dona facultat á Fr. Lluís, bisbe de Barcelona, arquebisbe elet de Tarragona per visitar los Monestirs de qualsevol ordre.

1532

De 13 d'agost en avant *quiscun dia per ordinació dels honorables consellers desde las 12 del mitjdia fins á una hora passat mitjorn les monjes de Pedralbes que son en lo territori de la present ciutat dirán la oració sine intermissione per suplicar a la divina Majestat vulla donar al Emperador y Rey nostre Senyor victòria contra los enemichs de la sancta fe cathòlica que va perseguint en les parts de Hungria*.

Se cobreix la scarada dels claustres, se fa la obra del dormitori, la paret del hort de la infermeria

²²⁴⁹ AMP, llibre de comptes, 117, fol. 93 (2): per Sor Gralla es lloga una mula que també aprofita una monja castellana per anar a Montserrat. AMP, llibre de comptes, 117, fol. 93 (3): pagaments a un traginer per portar la roba de sor Gralla a Toledo. AMP, llibre de comptes, 117, fol. 93 (4): pagament perquè Pere Guilla, prevere sotsprocurador perquè l'acompanyi.

²²⁵⁰ AMP, Pergamins, 169, lletra J.

²²⁵¹ AMP, llibre de comptes, 117, 1523, f. 95 v (1): s'indica que la caritat és de 2 lls 8 ss.

²²⁵² AMP, Cronològic: es fa ref al perg. 169, lletra H.

tocant ab la procura, y la casa de la procura.

Unió de la Rectoria de Bellinas ab la de Vacarisses.

1534

Concòrdia entre l'abat de Montserrat y la abadessa de Pedralbes per dominis en Piera.

1535

Divisió dels Consellers per lo nomenament de postulant que per dret posan en lo Monestir. És elegida per la abadessa Eleonor Guinart, de 13 anys, com a més idònia.

Lo Illustrissim y Reverent Don Frederich de Portugal, archebisbe de Saragoça, Llochtinent del Emperador en Catalunya, concedeix Salvaguarda al Monestir.

Carta de germandat ab tota la Orde de S. Jerònim.

Confirmació de privilegis per l'emperador Carles V.

Lo Monestir no vol continuar la oració sine intermissione perquè lo capítol de la Seu no hi cridà als consellers.

1536

Es benehida o batejada una campana, anomenantla Eularia Petronila. Foren padrins lo notari Joan Calsa, procurador del Monestir y la viuda Rovira. Després se collocá en lo campanar. És la petita.

1537

Lo Cardenal dels Jacobatins conmuta vàries obligacions deixades per Dona Elisenda, ab los psalms que en diuen de la Reyna.

1541

Lo Monestir dona 2 lliures 8 sous per lo rescat del P. Fra Jaume Archalis y son company, presos en Berbería.

1542

Sindicat dels Jurats de Piera per presentar súpliques á Sa Majestat per rahó dels danys y execució de les senes.

1543

Concessió d'indulgència per lo Cardenal Agustamus als visitadors de la iglesia del Monestir en certes festivitats.²²⁵³

---

²²⁵³ AMP, Privilegis apostòlics, P 16, fol. 390.

1548

Lo Monestir restitueix la possessió y dret sobre unes quadres entre Piera y Cabrera, per obehir al rey, no obstant sos perjudicis.

S'adoba la creu major, lo reliquiari gran y dos calcers.

1549

Los consellers visitan lo Monestir y exhorten a la abadessa y monjes que procuren mes estreta observancia perquè los visitadors enviats per lo Rey res hi troben que reformar.

1551

Se fa lo dormitori nou.

1552

Felip II confirma los privilegis del Monestir.

Felip príncep d'Astúries mana als que resideixen en lo Palau Major de Barcelona que en cas de sospita o guerra pugan les monges ab ses reliquies ornaments y demás ocupar-lo.

1553

Sant Francesc de Borgia, essent virrey de Catalunya es arbitre d'una sentència per questions de familia de sor Isabel de Rocabertí.

1554

Breu del cardenal Poggio sobre pendre misses los beneficiats y frares del Monestir.

1555

Paulo IV concedeix indulgències exempcions y subsidis a les Clarisses.

1559

S'apuntalen los claustres en alguns llocs.

1561

Na Elisabeth princesa de Sarda cedeix un delme al Monestir.

Lo Nunci apostòlic dispensa Sor Anna de Moncada, novícia, lo reso del ofici diví per esser balbucient.

1563

Lo monestir ven a Sor Angés de Sarrià, monja de Valldoncella, la casa del Palau.

1564

† Sor Eufrasina Rovira, hi ha un procés sobre la seva vida.

Sor Eufrasina Rovira embalsamà lo monestir ab ses heroiques virtus, se distingí en la caritat y fou adornada ab lo do de profecia.

1565

Lo Bisbe de Cuenca escriu als comissionats del cobro del subsidi per eximir-ne lo Monestir alegant los privilegis del mateix.

1567

Capitulació y concòrdia del Monestir ab Mn Steve Casamitjana y Pere Vernet, per rendes.

1568

Absolució papal de S.Pio V a Vicens Gener preposit de Santa Maria de Menorca.

S. Pio V concedeix a tota la Família Seràfica que resant en les feries V l'ofici de Corpus compleixen ab les obligacions del Reso.

Lo Rey concedeix 600 ducats d'or per reparació de la infermeria *noviter edificande*.

1572

Gregori XIII revoca totes les llicències d'ingressar en clausura sen urgentíssima necessitat.

1573

Lo Monestir demana als consellers lo lluïsmo de les taules de carniceria espatllades.

1576

Sor Isabel de Boxadors, Sor Anna de Boxadors, Sor Dionisia Llobet, Sor Eloisa Arlés y Sor Jerónima Pelegrina ab altres quatre monges de Jerusalem, passen a Lleida per fundar-hi el monestir de clarisses en lo convent que havia sigut de Sant Francesc dels observants.

1577

Comensa lo Monestir a sentir penúria y ha de vendre sensals per comprar pa.

Lo Provincial vol que sor Isabel de Cardona, electa per mort de sor Teresa de Cardona, renuncié son càrrec i d'ara endavant sien les abadesses trienal. Les monjes resisteixen, tornan a votarla de nou, son excomunicades, s'humilian, son absoltes, y en 1586, es electa Sor Jeronima de Cardona, primera abadessa trienal.

1578

Apelació de la abadessa al guardià per la professió de les filles del marquès d'Aitona.

1579

Apelació, *non recedendo ab ea* sobre la quarta del subsidi no comprenent al Monestir.

1582

Lo Provincial dona llicència per manllevar censals per penúria.

Venda d'una pessa de terra en Sant Just d'Esvern.

1583

Donació al Monestir de relíquies de vint sants. Roma Indicció XI del Pont. de Gregori XIII, any XII, dia 4 de Novembre.²²⁵⁴

1584

Mana lo Nunci censurar al guardià de Jesús que no volia pendre lo vot de 4 novícies

1585

Ab la herència de D^aAnna de Cardona, germana de Sor Isabel, se pagan los deutes del monestir.

1587

Lo Nunci concedeix a Sor Isabel de Cardona que puga distribuir certa quantitat deixada per sa germana sens intervenció de la Abadessa.

1588

Lo Monestir absol d'un crim intentat a un agressor de Piera.

Les monges s'anomenan de Santa Maria de Pedralbes, Orde de Santa Clara de Observancia.

Per indigència demana lo monestir llicència per vendre censals.

1590

Sor Eufrasina de Claramunt, amantíssima de la Santa pobresa y molt austera, morí ab fama de santedat.

Sor Petronilla Orda, pacientíssima y probada ab moltes tribulacions vola al cel, passant no més un instant per lo Purgatori segons ho afirmà un religiós de gran virtut que la assistí.

---

²²⁵⁴ AMP, Llibre privilegis apostòlics, P 16, fol. 420.

1591

Lo Mon lluheix censals per penuria, y's fa la cova del cisternó que's paga ab 5 lliures 19 sous 1 diner de la caixa de Beneficiats.

1592

Los síndichs de Piera demana facultat a la Abadessa per tindre consell.

Lo bisbe de Barcelona com á executor de Lletres apostòliques dispensa a Sor Magdalena de Montcada lo defecte de estat per esser electa abadessa.

Sor Clara Savall, observantíssima edifica tota la comunitat, especialment a les novicies que tenia a son carrech, vola al cel y deix olor de santedat en lo claustre.

1593

La vila de Piera vol redimir-se de la jurisdicció del Monestir y pretén tornar a la Real Corona. ANZIZU,

1594

Concòrdia del Monestir ab la vila de Piera.

Confirmació de Privilegis per Felip II.

1595

Abba Beatriu de Montcada.

Lo Nunci concedeix facultat a Sor Beatriu Jossa, professa dels Angels per entrar en clausura ab altres monges y un arquitecte per examinar la construcció del Monestir y delinear segons ell lo que preten edificar en Vich.

Concessió del Nunci per educar-se dins clausura D^aMaria Angela Alòs, fina a 25 anys.

Los vassalls de Piera prestan homenatge al Monestir.

1596

Sor Beatriu de Montcada, abadessa, es troba sense diners.

1597

Àpoca de Montserrat a Pedralbes per censos.

1598

XIII setembre morí Felip II en l'Escorial havent rebut tots los sagraments y en lo Monestir se tocaren tres dies les campanes y lo quart feren ofici solemne, y en Piera se feu lo mateix per ser real,

poses perque las abadesas qui vindrán ho sapien per fer lo mateix en semblants fornades.

1599

Felip III visita lo Monestir entrant dins clausura ahont se li feu gran rebuda ab processió de totes les monges y la Abadessa Sor Magdalena de Montcada li donà aigua beneita; y se li serví gran colació. Entrá á les sis de la tarde y eixí dues hores després, 22 juny. *Poses perquè entengan la voluntat te lo rey en dit monestir com a senyor que es d'ell y restà molt content de veure sa casa y veure tanta clausura y gran monestir.*

Lo Monestir ven á Miquel Tort de Casserres, tots los redits queu possehia en Berga, Bergadá, Casserres, Sant Martí de Puigret y Santa Fe, exceptuant lo dret de la Quistia, per comprar pá. Sor Magdalena de Moncada es troba en gran penúria.

1600

Lo Monestir fuda una absoluta en Santa Maria del Pi.

Lo Monestir solicita títols de Marquès en Itàlia per aliviar sa penuria. Venda per comprar pa. L'abadessa no pot trobar remey en sa penuria.

Procés del Síndich de la Almoyna de la seu contra el Monestir.

1602

Sor Barbara Pallaresa, conversa, fervorosa y molt penitent morí de una cayguda volent obsequiar a la Santíssima Verge de qui era devotíssima es contada entre les que han deixat fama de santetat.

1603

Concessió del Nunci per entrar D^oAntonia de Espanya per educar-se en lo Monestir. Segueix l'extrem a penúria en lo monestir fins a arribar a carèixer de oli en un dia de dejuni.

1604

Lo monestir paga 38 sous 3 diners a la Pia Almoyna de la Seu per cens.

1605

Procés: lo monestir contra Pau Lladó y altres per los béns de Francesch de Moncada.

1606

Concòrdia entre lo Monestir y la vila de Piera.

Fra Bernat de Salba escriu a Fra Joan de Matute arbitrant que medís per deslliurar lo Monestir de penúria.

1608

Fra Angel Juatlar, abat de Canigó escriu a Nofre Juatlar de Perpinyà perquè rebe al P. Fra Jover de S. Francesch predicador y secretari del Provincial.

1612

S'arxivan los comptes del Monestir *en la caixa verda de dit Monestir esculpides en ella les armes del dit Monestir y ab una Nostra Senyora y son Fill preciós al braç, la qual caixa està en casa del obidor de comptes, e lo present compte per Mn. Jaume Font es estat jurat tocant de les mans los sants quatre Evangelis de Nostre Senyor Déu Jesucrist.*

1624

Acta del Consell de setanta de Piera.

1626

Fra Antón Llorens y Fra Joan Olius, fan l'orga del Monestir.²²⁵⁵

Concessió del Nunci perquè Dª Maria Vilana pugua educar-se dins lo Monestir. Concessió del Nunci perquè Isabel Fontaneda pugua entrar ab sis dones dins la clausura mes no pernoctar-hi.

1636

Sor Eleonor Eugenia de Castellarnau en son trienni feu un debitori que declarà a l'hora de la mort. A més declara que per la penúria rebé 300 sous que debían aplicarse per sufragi de la persona que les donà. La abadessa que succehí a Sor Eleonor, pagà lo deute com pogué, enmig de la penúria i disposà que's celebressen 15 aniversaris anuals.

1637

Sentencia respecte al dupte de que si les obres que'ls consellers constejavan al Monestir eren de justícia o de gràcia. Resulta esser lo últim.

1638

Traspàs de cens per mort de Sor Beneta Folch a les enfermeres, cuyneres y refetoreres del Monestir.

1641

La comunitat passa ab motiu de la guerra a la casa del Marquès d'Aytona, germà de l'abadessa Sor

---

²²⁵⁵ AMP, Speculum, 22.

Àngela de Moncada, que viu a Barcelona, carrer de les escales de Montserrat (Porta Ferrissa).

1643

Ex comunicada la comunitat per haver acudit al auxili del braç secular en la controversia ab los beneficiats. Al saber-ho demana perdó y es absolta.

Torna la comunitat al Monestir.

La comunitat pateix miseria y aumenten los acreedors.

1644

Concordia del Monestir ab los Beneficiats.

1646

S'han de vendre censals per comprar pá.

1647

Concessió d'indulgències per 7 anys feta per Innocenci X.²²⁵⁶

1650

Concessió d'indulgència per set anys feta per Innocenci X.²²⁵⁷

1651

Segueix la penúria.

1665

Procés del Monestir contra l'Ajuntament de Sarrià per una taula de carniceria.

Reforma feta per Alexandre VII a les religioses de totes les ordes. Per excesiva mortaldat de les Religioses acorden cantar tots los dissaptes los himnes de Nostra Senyora y guardan abstinència la vigilia de Sant Sebastià.

1668

Obres en la infermeria.

1670

Venda de l'escribania de Piera.

---

²²⁵⁶ AMP, Privilegis apostòlics, P 16, fol.462.

²²⁵⁷ AMP, Privilegis apostòlics, P 16, fol.470.

Concordia entre los Diputats de Catalunya y los acreedores censalistas.

Indulgencia plenaria a les religioses *in articulo mortis* concedida per Inocenci XI.

1672

Les cases que possehia el Monestir en lo carrer de Santa Anna foren debastades. S'acensà lo solar. S'edifica una paret grossa per engrandir lo celler.

1674

Dos notaris ordenen l'arxiu mitjansant 26 dobles d'or, menjar, beure, llum i paper i tinta.²²⁵⁸

1670

Bullet de Inocenci XI perquè los abats de Galligans y de Besalú, y l'ardiaca major de la seu de Barcelona á soles, pogan declarar les causes dels beneficis pertanyents al Monsenyor Alexandre VIII en 1690 ne feu un segon per haber-se perdut lo de Inocenci.

1678

Fra Josep Ximenez Ministre General imposa diferents restriccions als Frares y Monjes de la Seràfica orde.

1680

Concòrdia del Monestir ab lo Rector de Sarrià després de certes diferències sobre la quarta funeral.

1685

Concordia del Monestir ab lo Mag. Antón Muxiga.

Se prengué un ase als mossos del Monestir.

1686

D. Guillem Ramon Iborra y de Calba concedeix dos porcions dites Rosses, que la almoyna de la Seu fa are a Sor Maria Calba, a Sor Mª Angela de Ramon, quan l'altre mori.

1688

Inocenci XI concedeix les indulgències de la Escala Santa pujant-ne una dins lo claustre per 7 anys. Concessió d'altars privilegiats.²²⁵⁹

Lo Patriarcha de les Indies fa remissió al Monestir per dos anys, de quatre quints de subsidi.

---

²²⁵⁸ AMP, manuals notarials 50, foli 65: s'indica que foren Francesc Barrera i Josep Claris.

²²⁵⁹ AMP, Privilegis apostòlics, P 16, fol.494.

1689

Carta de Germandat del P. Alonso de la Madre de Dios, Carmelita Desclaç de Salamanca.
Anulació de cessió y jurament sobre béns eclesiástichs.

1691

És batejat a la iglesia del monestir un infant que reb lo nom de Domingo de Patau.

1692

Innocenci XII renova les indulgències de la Escala Santa per 7 anys.
Carta de Germandat de la Província de Nostra Senyora del Pilar dels regnes de la Corona d'Aragó,
dels Descalsos de Sant Agustí.

1693

Venda del dret de lluhir censals.

1695

Jeroni Alemany argenter fa lo sello menor del Monestir.

1697

12 de juny, Pedralbes és ocupat per l'exèrcit francès que arribaven per tal de formalitzar el setge de Barcelona. L'exèrcit francès ve a Pedralbes mes no entra en lo Monestir.

Comutació de beneficiat per lo benefici de S.Thomàs en la capella de Santa Llúcia de la Seu de Barcelona del qual és patrona la abadessa.

Sor Jacinta de Pinós, passats 9 anys de sa mort és trobada incorrupta y depositada devant lo Capítol.

Per intercessió de S. Antoni reb la comunitat un favor: morí P.Joan Calvet en Pedralbes y se deixà sentir molta fressa en sa cambra, fins que's trobaren 60 lliures dins sa màrfega; la comunitat li cantà aniversaris y s'alivià de sa molta penúria ab aquella cantitat. Seria un dependent el monestir que no debia tenir hereus.

1700

Concòrdia del Monestir ab los PP Predicadors de Santa Catarina per una pessa de terra a ells cedida en la Montanya prop lo Monestir en 1620.

1702

Procés del Monestir contra la Regi Patrimoni, per greuges.

1704

Felip V concedeix a la abadessa que puga enviar a les presons públiques qualsevol delinquant reconegut per los assessors del Monestir. Dona permis per capbrevar.

1705

Manifestació de la exempció de que gosan los Menors respecte al subsidi. Concessió de territori feta per Félix Roure al Monestir.

1706

Lo vicari general adjudica a la Abadessa lo jus patronat dels Beneficis en qualsevol mes que vaquen.

1707

Climent XI concedeix altars privilegiats Item.

1709

Climent XI concedeix les indulgències de la Escala Santa quatre voltes l'any mentre no servesca per altre us.

1710

Sor Elena Lladó y Sor Teresa Sayol ab lo producte de lo que filaren feren construir lo retaule major, l'altar del chor baix de les monjes, tres vestits y una corona per la Assumpta et reliqua.

Honorat Palleja confessa totes aquelles cases que comprà en lo carrer de Lladó baix alou del Monestir.

1711

Mor en lo conventet de Bisbe de Mallorca, Menor observant y prelat digníssim. Ans de portarlo al convent de Jesús se posà lo cadavre entre portes y la comunitat li cantà Resposos.

1712

Concessió d'indulgències feta per lo Nunci als que visiten la capella de Santa Teresa en la iglesia del Monestir.

Carta e Germandat del P. General dels religiosos de S. Agustí.

1713

Concessió del Nunci per habitar dins lo Monestir a D^aM^aEleonora Spinola de Moscoso, comptesa de Palma, ab ses criades, debent però subordinar-se totes a l'abadessa.

Concessió del Nunci a Eularia Salvador per educarse dins lo Monestir.

Pren l'habit de la Tercera Orde, en lo chor baix, la comptessa de Cifuentes. Li dona lo P.Fr. Pere Boix confessor del Monestir.

1715

Professa Terciaria D^aFrancisca Fernandez de la familia de la comptessa d'Oropesa. Prenen l'hàbit de la Tercera Orde, en la capella de Sant Francesch Dª Maria encarnació Fernàndez de Córdoba y la Cerda, comptessa d'Oropesa, marquesa de Xarandilla, y D^aJosepa Calatayud.

1716

Carta de Germandat dels PPCaputxins de Mataró.

1717

Concessió d'indulgències per Climent XI, per 7 anys.²²⁶⁰

A instàncies de la comunitat se li concedeix per refugi en temps de guerra, lo Palau del Rey y la sala del Borboll y les pessas a hont avans se juntava la audiència en lloch de la casa Universitat que tenia concedida.

1718

Indult de Benet XIV per la concòrdia del Monestir ab Sarrià per carniceries.

1720

Lo Concili Tarraconense confirma la gracia del Quarto y excusado.

Roban lo remat de moltons del Monestir valent-se del dret de poguer pendre qualsevol bestiar de pasturas en la parroquia de Sarrià. Lo Monestir protesta.

1721

Procés del Prior de Vall de Betlem de la Murtra contra sor Marquesa Resplans.

1722

Se construeixen retaules i tribunes en la iglesia.

1725

Benet XIV confirma les concessions d'altars privilegiats.

---

²²⁶⁰ AMP, Privilegis apostòlics, P 16, fol.573.

1728

Declaració del estat de pobresa en que's troba lo Monestir per usar del privilegi de paper de pobres concedit per Felip V.

1729

Decret sobre reducció de les misses que debian celebrarse en la iglesia del Monestir.

Carta de germandat del P. General de la Orde de Nostra Senyora de la Mercè.

1731

S'adoba lo símbolo? de la iglesia.²²⁶¹

1734

S'adoba lo cimborri de la iglesia²²⁶² y's fan les obres del noviciat.²²⁶³

Provisió del Vicari Eclesiàstich perquè lo Monestir pugua vendre pa publicament en Barcelona.

1735

Dona la abadessa facultat per tancar lo foradot de Antich Mata de Piera.

1743

Concòrdia del Prior de Sta Anna amb la abadessa.

1746

Concòrdia del Monestir amb los canonges de la Seu.

1747

Reb lo Monestir certa cantitat per reemplaçar part dels capitals dels censals de la Diputació y de la Ciutat.

1748

Llicència per un llegat entre dos religioses, que havia de passar a la llantia del Oratori.

Carta de l'ajuntament de Barcelona, successor del Concell de Cent proposant una postulante al Monestir.

---

²²⁶¹ AMP, Llibre de comptes, 178, fol. 180.

²²⁶² AMP, Llibre de comptes, 182, fol. 77.

²²⁶³ AMP, Llibre de comptes, 182, fol. 77v.

1750

Rebudes de Catastro.

1752

Concòrdia del Monestir ab l'Ajuntament de Sarrià per carniceria.

Se tracta d'impetrar llicència per resar l'Ofici de la N.M.Sta. Clara durant tota sa octova.

Se prohibeix als notaris fer manuals per les comunitats religioses y seculars.

Se muden los registres de l'orga obres del noviciat y en la oficina que's crema? Reparació dels claustres.²²⁶⁴

1753

Agrahit lo Rey per lo que havia fet lo Monestir en favor de ses tropes, mana dar de ses rendes cent lliures anuals per reparacions del mateix.

1754

Lo dia de Nostre Pare Sant Francesch mor durant lo sermó de la Missa solemne Sor Maria de La Nuça dignissima prelada (no actual) plena de mèrits y virtuds en gran eminent.

1755

Ferran VII presenta a Mn Joan Rafecas per beneficiat del Monestir.

Solicitud al Rey per restaurar lo Monestir.

1756

Absolució indulgències concessió d'altars privilegiats, per Benet XIV.

1757

Se gravan les armes en un clari per nostra vila de Piera. Alborot del Regidor degà contra un P. Trinitari. Requesta sobre un pregó, furies dels regidors.

S'extrau pedra de la pedrera del Monestir per medi de pólvora.

1758

Concessió d'indulgències per Benet XIV.

Real provisió a favor del Monestir obligant á sos vassalls de Piera á dar anualment 27 lliures, ítem 6 lliures, 12 capons, 12 gallines, 12 perdius, 4 canters de 15 lliures quiscun, de mel, en lloch de lo que debia rebre lo Monestir com a Senyor jurisdiccional.

²²⁶⁴ AMP, Llibre de comptes, 192, fol. 60-61v. En aquest document les s'indica que les obres són més tardanes, de l'any 1755.

Lo Monestir paga distintes voltes 1 lliura 7 sous per los pabellons.

Se posen vidrieres de la iglesia y chor, se fan les barbicanes de dues ales del claustre y s'augmenta l'orga ab la dolsayna.

1759

Diferencies entre lo Monestir y'ls Regidors de Piera. Lo marquès de Castellbell escriu a la abadessa dihent que Sa Magestat es propicia al Monestir Sentencia de la Real Audiencia obligant als de Piera a cumplir lo acordat en 1758.

1760

Suspensió d'exacció per la escribania de Piera.

Concordia entre lo rector de Sarrià y la abadessa sobre una pessa de terra de Batllori.

1761

Lo Monestir demana datos per lo que se li exigeix respecte a la almoyna de Santa Maria del Mar.

Se tapa un finestral de la iglesia.

Carles III confirma els privilegis del Monestir.

1764

Un aiguat ocasiona notable dany en la paret de la riera de la qual s'han de reconstruir 48 canes S'adoben les pedres del campanar, esperons de la iglesia, parets foranes del Monestir i teulades.

Lo doctor F. Joan Sivilla prevere és anomenat Sagristà Major del Monestir perquè'ls frares destinats a eix carrech no poden desempenyar-lo.

1765

Renovació de la almoyna del real erari, de 100 lliures anuals. És declarat per Real Cedula que en virtud del Concordat celebrat entre la Santa Sede y la corona los 8 curats units al Monestir s'han de provehir per Sa Majestat y la Abadessa en los 4 mesos ordinaris, precehint terna dels Archebisbes y Bisbes respectius.

1766

Se renovan vidrieres del chor, y de la iglesia; se posa reixat en la capella de Nostra Mare Sancta Clara, y altres obres poch notables en la iglesia.

1767

La Missa per fundació debía celebrarse lo dia del Patrocini de Sant Josep, deu are celebrarse lo dia mateix del Sant.

1768

Sollicitut al Rey per la restauració del Monestir.

1770

Se construeixen les parets del hort de les Corts y del portal del hort de fora, y altres obres ocasionades per l'huracá.

1771

Comensa lo Monestir a pagar. Contribució al Ajuntament de Sarrià.

1774

Se blanqueja la iglesia dins i fora. Se fa lo parlador nou.

1777

Obra del torn. Caritat per una Missa al abad de Monte Libano. Registres nous contrabaixos y avans clarins en l'orga- Tern blau per la Missa de la Inmaculada Concepció- Cambis del calers.

1779

Venda de la quadra de S.Nicolau del Freixà (Piera) al Monestir. Exposició imperial Monestir de Sant Cugat, per la vila de Piera. Recomposició del casal que pertany a la abadessa.

1780

Se puja la paret de la riera- Se posa la porta del Angel- Noves adicions a l'orga (manxes)- Obres del dormidor- Lo Monestir dona 30 maravedís d'almoyna per reconstruir la Casa de la Misericordia, cremada.

Se compra un vas d'argent daurat per globo de la Sta. Comunió, Pali y credença per completar lo tern de Sant Miquel. Se venen, en cambi, un pali dit de Sor Setantí, y una tovallola de brocat.

1781

Lo Monestir empara 570 lliures 16 sous 8 diners a Pere Vernet.

Decret de la Real Audiència per l'encabeçament del territori de Pedralbes, baix jurisdicció de la Abadessa ab facultat de nomenar batlle de dit territori.

1782

Mor en lo Convent lo P. Emanuel Toli, Lector jubilat y ex Provincial dels Menors. Es posat en caixa de fusta dins un carro tapat y lo P. Guardià ab tres altres frares l'acompanya a peu a son

convent de Barcelona.

1783

S'arrendan les tres canonges o rosses que lo Monestir reb com almoyna de la Seu en el refectori.

Pactes del Monestir ab lo forner que'l proveheix de pa.

Se cobreix lo safareix del terrat de la cuina Se compra un relotge nou. Se fan guranicions per les cortines de Nostra Senyora del Chor, per a capa de les Sres. Abadesses, per dues casulles, per cortines de Nostra Senyora de Gracia, etc.

1784

Se tracta de fer la nova iglesia de Sarrià. Certificat per subasta de delmes, per les obres.

Permuta entre l'abat de Montserrat y lo Monestir d'uns alous en Piera.

1785

Breu de Pio VI per les indulgències de la Escala Santa, per 7 anys.

1786

La vila de Piera agraheix al Monestir la almoyna per les campanes.

S'escriu un llibre de chor.

1789

Lo Monestir nega al de Montserrat una pretensió sobre laudemis.

Credit del Monestir contra la Real Hisenda.

Exposició de la vila de Piera al Monestir per daurar l'altar de Sant Sebastià.

Se construeix la presó en la torre del portal per lo terme de Pedralbes- confessionaris en l'antich parlador, s'emblanqueix y pinta lo refectori. Se posa una mampara en lo chor de baix y una nova campana en lo torn. Se ven un talam antich y se'n fa un de nou, de llauna de plata.

1790

Conveni entre lo Monestir y l'Oratori de S. Felip Neri sobre exclusió de censos per alienacions.

Instancia del Rector de Sarrià sobre la unió del benefici de Nostra Senyora de la Devoció a la parroquia contra la voluntat de l'abadessa.

1791

Concessió de les indulgències de la Escala Santa, per Pio VI, per 7 anys. Ultima reducció de misses que debia fer celebrar la comunitat.

1793

Impugnació á una infeudació del terme de Cabrera (per Piera).

Real decret per la guerra contra França.

Socorro prestat per lo monestir en Piera durant la guerra y promesa de canta la Salve cada dia mentres dure.

Requesta en Piera per los muls destinats a la guerra, y especialment per un mul que no havia sigut elegit pe ranar a la guerra del francès.

Confirmació de privilegis per Carles IV.

1794

Lo Monestir entrega 60 lliures a l'Ajuntament per contribuir al real servici, 15 lls per fer soldats en nostra vila de Piera y 200 lliures al somantén de Sarrià. Per supressió d'eix últim se continuá pagant als comissionats del govern.

Lo monestir paga contribució o catastro per subsidi del exèrcit.

Exposició y cartes de Piera per mantenir lo somatén.

Lo secretari de Cámar del Real Consell agraeix al batlle de Berga l'haver-se servit dels caudals que ha trobat més expedit per defensa del Estat en la invasió francesa.

Lo monestir contribueix al socorro dels presidiaris.

Fra Ignasi Turon y Fra Josep Arbebul, Menor, fan les noves sepultures, depositant molts cadavers sota d'ahont hi ha gravada una religiosa coronada.

1795

Conducció d' aigua al torn y sagristia de fora.

Les clarisses de Gerona son albergades en lo Monestir hi viuen casi a expenses de la Comunitat y formant-ne una sola de 8 de setembre a 8 de Desembre.

Lo monestir paga contribució eclesiàstica.

Real Orde per proporcionar alberch a la Comunitat.

Obres sobre la volta de la iglesia.

1796

Construcció de segona capella de la infermeria per poca capacitat de la primera.²²⁶⁵

Concessió d'indulgències parcials resant-hi la lletania, per set anys, y d'altar privilegiat per Pio VI.

S'estableix una pessa de terra en la montanya prop lo Monestir ab condició de no pagar extraure pedra ni buscar aigua l'enfiteota podent-ho fer lo Monestir si vol.

Lo Pare Ministre General escriu a la abadessa per que admete una postulant que no té tots els vots.

---

²²⁶⁵ AMP, Lligalls, 103, enfermeria.

S'autorisa al Monestir perquè pugui vendre lo pa sobrant de son forn en Barcelona.

Pren l'hàbit de Clarissa Sor Manuela Sicart, professa de Santa Elisabet de Puigcerdà, vinguda ab motiu de la guerra.

1797

Per rescripte apostòlich se concedeix a Sor Manuela Sicart que pugui professar en Pedralbes.

Pio VI concedeix indulgència plenària per 7 anys, visitant la capella de la infermeria, lo dia de la Purificació. Lo mateix pontífice concedeix facultat per dir Mater Nostra a Santa Clara quan se la anomena en los Divinals Oficis.

Sor Escolàstica Godofroy, clarissa de Verdun (Lion) pren l'hàbit en lo Monestir.

Se tallen les moreres de devant la iglesia.

1798

Concòrdia del Monestir ab l'ajuntament de Sarrià per carniceria.

Un vassall de Piera demana misericòrdia a la abadessa per una fabrica de plats i olles.

Obres de reparació de l'iglesia.

1799

El monestir ofereix la pedra necessària per fer el camí de Pedralbes.

Decret de Pio VI per entrar dins clausura a Teresa Sans y Vallasantoro, a instàncies sues.

Concessió de les indulgències de l'escala Santa.

L'abadessa usa sobrepelliç en el cor.

Lo monestir vol eximir-se de socorre als pobres de la ciutat com Sa Majestat demana.

Es fa una custòdia a canvi d'argent, perles i or.

Pio VI concedeix facultat per celebrar Missa en la capella de la infermeria i portar d'allí estant la Santa comunió a les malaltes.

1800

Per submissió al Prelat, ab tot y la gran penúria s'admet a una postulant (Sor Tecla Cadenas).

Exposició de la abadessa al general dels Menors sobre una petita innovació en los hàbits, no admesa per les joves.

1801

Exposició al Rey perquè fassa sortir del Monestir a una senyora que per ordre sua hi entrà, no per monja, i desedifica a les religioses.

Obres per reparar els danys ocasionats per un llamp.

Se prevé la redempció dels vassalls de Piera, que no volen ésser subjectes al Monestir.

Es constitueix en arxiu i capella abadial, la de S. Rafael, dins el dormidor.²²⁶⁶

1802

Lo Monestir paga catastro per onze anys.

Decret sobre lo nombre de les religioses que hi pot haver en lo Monestir.

1803

Se paga lo novè decimal.

Concessió d'indulgències per Pio VII als que visiten la iglesia.

Se cedeix facultat a Mon. Francesch Sarroca y als demés beneficiats per celebrar Misses atrassades.

1805

Pio VII concedeix les indulgències de la Escala Santa *in portetuo* mentre no servesca per altre us.

Concòrdia del Rector de Sarrià ab la abadessa sobre drets funeraris.

1806

L'abadessa presta jurament davant el notari de Sarrià, com les terres del Mas de Pedralbes varen ser donades per la Reyna Elisenda a l'Abadessa i convent. L'alcalde de Barcelona, en virtut d'aquest acte, sospèn les gestions d'embargament de les terres.

1807

La abadessa estableix totes les aygues sobrants del Monestir a cens de 30 lliures anuals, ab entrada de 1000 lliures.

Concòrdia per aygues entre la abadessa y D. Josep Sansalvador. S'intima la suspensió de pouar i minar á Josep y Gertrudis de Ponsich perquè minvan les aygues del Monestir.

Circular del govern demanant relació de rendes.

1808

Lo monestir demana exempció de subsidi y no es atès.

Lo xefe del Estat Major de les tropes franceses, Ordonneau?, dóna Salva Guarda al Monestir.

La comunitat en motiu de la guerra de la Independència es trasllada al convent de Sta Clara de Tarragona (21 de desembre a 21 de març).

1809

Se conta que quan la Comunitat anà a Tarragona quedà dins el Monestir aparedada una monja

---

²²⁶⁶ AMP, lligalls, arxiu, 19.

conversa dementada, que li passaven alguna cosa per sustentar-se, pel torn, i que es conservà en el torn de la sagristia una custòdia donada per la Reina Fundadora. La custòdia, del segle XIV era ja venuda i això de la monja no consta a l'arxiu.

1810

L'archebisbe de Valencia envia 300 lliures d'almoyna al monestir.

Tornana de Sta. Clara de Tarragona 16 religioses que no havian regressat ab la Comunitat.

Lo Monestir paga 90 lliures de contribució per les tropes franceses al Ajuntament de Sarrià.

1811

Lo Monestir demana salvo conduyt per consums. És atés.

Continua la contribució per la guerra.

1812

Portan del convent de Jerusalem lo cadavre de Sor Serafina y's deposità en les grades del presbiteri, després de cantarseli l'ofici y demás d'estil.

Lo Monestir dona almoyna per la obra de la ermita de S. Pere Màrtir.

Per disposició del Provincial habitavan y s'hi quedaren, 7 monjes en Santa Clara de Tarragona.

1813

Lo Monestir envia provisió de grans per l'exèrcit.

Lo general Bouron del Imperi per orde del Mariscal Duc d'albufera dona Salva Guarda al Monestir.

Se treballa lo temps de 5 jornals per la bateria dels francesos.

Mor haventse refugiat en lo Monestir per motiu de la guerra, Dª Gaetana de Ramon, cistercense de Vallbona. Fou després trasladada a son convent.

1814

Es troben refugiades en el Monestir religioses de nou diferents comunitats per haberles expulsades els francesos. A l'intentar aquests penetrar dins el Monestir és tradició que al veure a tantes religioses amb diversitat d'hàbits i cobertes amb el vel, fugiren esporuguits, com també que havent lograt entrar dins la clausura, un militar francès graduat al veure una imatge de Nostra Senyora que es venera en el Monestir, exclamà: "Com! No es aquesta la mateixa Senyora que ens digué "fora dels murs del Convent" que no molestéssim a les que l'habitaven".

Mor havent-se refugiant en lo Monestir, Sor Mª Francisca Lluch, caputxina.

1815

Confirmació de privilegis per Ferran VII.

1816

Absolució de 105 misses cantades, concedida ab la condició de resar lo miserere.

Decret del Definitori de la Província determinant que el dot de les coristes sigui de 1500 lliures sense que l'Abadessa pugui variar-lo.

1817

És soterrada davant la porta de l'iglesia, la superiora de les Darderes, amb assistència d'un franciscà, germà de la difunta i de sis darderes.

1818

Pio VII concedeix que l'altar dedicat a la Puríssima Concepció sigui privilegiat. Igual concessió al de Nostra Mare Santa Clara. Per disposició del provincial habitaven i s'hi quedaren 7 monges en Santa Clara de Tarragona.

Unió y suspensió de Beneficis feta pel Bisbe de Barcelona.

Llicència dels Prelats de la Orde al Monestir per arrendar.

1819

Continua la comunitat a pagar la contribució a l'Ajuntament de Sarrià.

Procés del Monestir contra Josep Pujol Tornés per extracció d'aigües, construcció d'un nou safareig.

Lo monestir compra tres mojudes de regadiu a Magí Bofill d'Esplugues.

1820

Llei política abolint els ordes monacals. Circular del govern polític apoiant la secularització a tothom qui vulgui.

Lo provincial nombra a Fra Antón Estaper Dominicó per confessor extraordinari de la comunitat durant 16 dies.

1821

Lo govern polítich ordena que les religioses surten del Convent y's divideixen en altres, en motiu de l'epidèmia, per utilitzar l'edifici per oficines y lazaret. La junta de Sanitat creu no deuen deixar-lo, encare que entren seculars per observació. Les Religioses ofereixen cedir la millor part del Monestir per oficines, com se'ls demana pero sense sortir, y es acceptada la proposició.

La Junta de Sanitat sollicita que la Comunitat admeta y mantinga á les Arrepentides, per causa de la epidemia. Se demana lo Conventet per casa d'observació y lo Visitador sollicita que el Monestir albergue á les religioses de Barcelona que eixirán per la epidèmia.

Lo monestir dóna en almoina tot el pa que han de menester els Frares menors lo dia del Dijous Sant, seguint fentho cada any.

1822

Lo Prelat ordena que el Monestir donga rahó de ses rendes al Govern polític.

1824

Amortització de censos.

Elecció de President per gravíssim motius referents a la clausura.

1825

Los Prelats prohibeixen llegir alguns capítols de la crònica del Pare Sant Francesch, per notables errors en ells escrits, respecte a l'estat de les relíquies y manan apartar de la pública veneració algunes de les seves imatges pel mateix motiu.

Manen los Prelats cantar un solemne Te Deum per la Beatificació del Venerable Julià de Sant Agustí, de la província de Castella.

Lo Ministre General intima al Monestir una Real Orde exigint lo subsidi.

1826

Al mudar de lloch de prop la sepultura de la Reyna (fora) al altar de Sant Rafel, dos caixes de fusta, folrades de seda y cobertes de vellut negre ab tatxes com de llautó s'hi trobaren: un esquelet ert que segons la inscripció *estos son los huesos de mi Señora Doña Catalina de Moncada, Marquesa de Aytona, que Dios tenga su alma en el descanso eterno. Amén*". En l'altre s'hi trobaren ossos y una inscripció dins: *Estos son los huesos de mi Señora Doña Margarita de Alagón y Castro, Condesa de Osona y Marquesa de la Puebla, que Dios tenga su alma en el Cielo. Amén*. Sobre eixos ossos el cadavre d'un infant de 3 1/2 palms i mig tal volta d'altre divisió buyda que diu *Estos son los huesos de D. Gastón de Moncada*. En altre divisió diu *Estos son los huesos de Doña Elisenda y de Doña Margarida de Moncada*, ahont hi ha trossos de testa ossos y reliquies del vestit. En altre divisió se llegeix: *estos son los huesos de Don Berenguer de Moncada*, hi ha una tovallola y lo cadavre d'un infant vestit sens cap. Actualment tal com se trobaren s'han collocat les dues caixes dretes en un angle de la capella de S. Rafael ab un envà de mahó davant.

És enterrat a la iglesia el Molt Reverent Pare Prepòsit de Sant Gayetà de Barcelona, que morí en les Corts.

Lo dia de la Octava de Corpus cau un llamp, durant les Completes, en lo Chor. Deixá senyal en lo mur; somogué alguna pedra, danyá molt lo campanar, feu caure runa ab algunes pedres de 6 y 7 lliures dins el chor i en lo lloch tot just deixat per la corista que anà á tocar á temps, y entre mitx de dues altres sens fer mal a ningú ni privar de acabar les Completes ab tot y l'espant. En agraument acordaren resar el Trisagi en Comunitat, tots els diumenges.

Franquicia de drets de rendes provincials á les Clarisses?

Decret del Ministre Provincial sobre restriccions en la clausura.²²⁶⁷

El monestir fa donatiu voluntari per vestits i armaments dels voluntaris realistes.

El provincial dóna llicència per construir premsa per oli y vi.

1827

Lo Monestir reb y dona compliment á la Pastoral del M. R. P. Provincial, Fra Joan Antón Marquès.

Lo Ministre General cotisa los dots de les religioses.

1829

Decret per rogatives per la Corona.

1830

Mor venint al Monestir per haver-se desbocat lo caball a causa de neus y glassades lo ex-Provincial del col·legi de S. Bonaventura, Fr.J.A. Marquès.

Fra Pau Aragó, M. Prov. Escriu a la Abadessa alabant sa obediència, per sa prontitut en executar ses ordres.

1832

Se concedeix a Don Felip Riera, de la Orde de Carles III y Com. de la de Isabel la Católica que pugui exhumar los restos de sa filla María, sepultats en lo exterior de les parets de la Iglesia y posarlos en urna més permanent.

Lo Ministre General autoritza á les Religioses perquè puguin usar lo escut de la Inmaculada Concepció, exteriorment y concedeix indulgencia plenaria una vegada al any portantlo sempre.

Concessió per fer construir dues cases en lo Recinte de Pedralbes.

1833

La Comunitat dóna facultat á la Abadessa per firmar qualsevol contracte.

La comunitat fa rogacions extraordinàries?

1835

Per ordre del Govern polítich són expulsades y disperses les Religioses del Monestir, y s'apareda la iglesia y el convent. 22 d'agost després d'haver exigit contribució per quintes.

La Sagrada Congregació de Rilos concedeix facultat per afegir *Mater Nostra* en lo Confiteor y Oracions del Ofici divinal quan s'anomena á Santa Clara.

---

²²⁶⁷ AMP, Lligalls, Clausura, 66.

Mentres dura l'exclaustració l'Abadessa cuida de fer celebrar les Misses per les obligacions de la Comunitat.

1838

Tornen a reunir-se la Comunitat, encara que no íntegrament. Entra de nou a Pedralbes, el dia 16 d'Agost amb permís del Bisbe de Barcelona Illustríssim Senyor Martínez de San Martín, qui ho avisà al Govern polítich que exigí certes condicions entre elles la de no portar hàbits.

S'obre la escola gratuïta per a noies a càrrec de la Comunitat. Altre de les condicions exigides pel govern al reunir-se. Dóna's relació al Ajuntament de la dita escola.

1839

L'ajuntament de Sarrià, no admet la exempció de pagar impost per la carniceria, pretesa per lo Monestir.

Lo Monestir sollicita del Bisbe de Barcelona llicència per cobrar los censals destinats als beneficiats, ara suprimits, y fer celebrar aniversaris.

1841

Lo monestir paga 52 lliures de contribució extraordinària per la guerra.

Lo vicari general concedeix facultat al Confessor de la comunitat per dar la absolució, comunicar les indulgències y vestir l'escapulari de la Orde de N^aS^a de la Mercè, com també per benehir aigua de S. Ramon y oli de S. Serapi (eixa concessió fou en 1835).

1844

La Reyna, a instàncies de la Comunitat concedeix a les religioses que puguin tornar a vestir el Sant Hàbit deixant els vestits seculars.

1846

Erecció de la Rectoria de les Corts, esbrancada de la de Sarrià.

Rescripte de la Sagrada Congregació de Bisbes y Regulars, relatiu a la clausura. Se demana permís sovint al S. Bisbe per que puguin entrar los oficials que son menester dins lo Monestir.

1848

Lo Monestir paga contribució extraordinària a l'Ajuntament de Sarrià. Lo comissari general permet s'admeten educandes dins lo monestir a causa de la penúria.

1855

Lo Illustríssim S. D.D. Josep Costa y Borrás Bisbe de Barcelona envia una exposició á la Reyna protestant de la supressió d'Odres Religioses.

1856

La abadessa sollicita del Govern Polítich la suspensió de la incautació dels béns del Monestir.

Lo Bisbe de Barcelona tramet al Monestir la Real Orde sospenent la incautació de sos béns.

Lo jutjat de S. Pere envia decret al Monestir i a D. Rafel Patxot perquè tapen pous i no minen.

1857

Disposició de la Reyna perquè lo Monestir segueix cobrant ses rendes.

Per les germanes Carvajal, professes en lo Monestir entra aquest en possessió del cens a càrrech de la comptessa de Peralada.

1858

Les Religioses estan subjectes al Ordinari. La cúria Eclesiástica demana los noms y nombre de les religioses (la subjecció fou en 1855).

Lo monestir arrenda les herbes de sa propietat á Francesch Isbert per pasturar-hi ramat de llana.

1859

L'ajuntament de Sarrià y Francesch Andreu proposen rectificar la Riera Blanca vora del Monestir.

Concòrdia per aygues entre la abadessa y D. Tomás Coma.

Lo Bisbe de Barcelona autoritza a l'abadessa per cobrar les rendes dels antichs beneficiats, y fer celebrar aniversaris.

1860

14 de Novembre, Dia senyalat y digne de memòria per la comunitat present y esdevenidora. Lo Illustríssim Senyor Don Anton de Palau y Termens instala, per medi de son Decret, la vida comú en lo Monestir. A instàncies d'algunes de les religioses y ab aprobació de la comunitat.

Se tracta de fer un camí de Sarrià a Pedralbes?

1861

Lo Illustríssim Palau, ordena estatus relatiu a la reforma del Monestir.

D. Francesch Masdevidal de Sala paga laudemi al Monestir per un cens ja redimit a la Nació.

1862

L'ajuntament de Sarrià revoca l'orde de fer lo camí.

1863

L'Administració de propietats declara que poden redimir-se a l'Estat los censos del Monestir.

1866

Lo prelat dóna llicència a les Religioses per usar espadnyes.

Lo prelat demana tres inventaris de les rendes del Monestir per rahó de la permuta amb l'Estat.

Lo Govern polítich sospèn la incautació de les rendes respecte al Monestir.

1867

Lo Prelat dóna llicència per encloure dins la clausura l'hort gran. Paga la construcció de parets, lo S. D. Josep Ferrer y Vidal.²²⁶⁸

Lo prelat expedeix decret per la mutació d'hàbits y lo dia 12 de febrer vestiren les religioses, per primera volta, la estemenya blavosa, en lloch de la negre usada d'ensà del sigle XV.

1868

10 novembre. Les monges del Convent de Santa Maria de Jerusalem de Barcelona, expulsades pel Govern polítich se refugiaren en el Monestir en nombre de 19 essent abadessa o presidenta Sor Maria Lluïsa Vilagrasa. 10 Novembre.²²⁶⁹

Entren los republicans a explorar la voluntat de les religioses. Refús universal a les ofertes de tornar-les al segle.

Se redacten los Estatuts vigents o resum de les Constitucions Generals de la Seràfica Orde que deuen guardar les Religioses Clarisses.

L'Ajuntament de Sarrià expedeix ofici per la determinació del projecte de la carretera de Esplugues.

Lo Prelat passa la visita Pastoral al Monestir.

Diferències entre Llorens Corcoll y l'abadessa per haver fet descobrir un pou en una vinya del Monestir.

1870

Redenció de tres censals al Monestir feta per Manel de Grayainchel y Fernández com á possessor de la Torre de Betlem, avuy Frare negre (Sant Gervasi) abans Sarrià.

1871

Cau un llamp en el cor danyant la paret i respatller del cadirat.

Entren lladres a l'iglesia i roben el vericle de la custòdia, d'or finíssim gran i molt antic, voltat de

---

²²⁶⁸ AMP, lligalls, Clausura, 66, Armari XXII, C.D.

²²⁶⁹ AMP, lligalls, Jerusalem, 138.

diamants, esmeragdes, i rubins, una custòdia de metall blanc donada per l'Isaura el 1853, dos Crismeres d'argent; tres calers d'argent amb patenes i quatre enlletteres. Una creu processonal de metall antiquíssima d'esmerat treball i un drap de gro amb puntes.

1873

Entren republicans amb bayonetes calades per buscar armes i soldats. Regiren fins les sepultures i se'n van com vingueren.

1874

Continuen les Religioses demanant llicència als Prelats per entrar dins clausura los oficials que son menester. Sor Maria Vicenta Serra ingressa en un manicomi per demencia.

1877

El Monestir víctima d'un engany ven dos tapissos riquíssims i antics per baix preu i pert altres alhajes.

1879

Lo Nunci apostòlic concedeix facultat a l'abadessa per alienar cases del Monestir.

Comunicació de sufragis y mèrits y carta de Germandat del Monestir de Paray-le-Monial.

Les religioses de Jerusalem refugiades a Pedralbes deixen el seu asil el dia 19 de febrer. Queden al monestir els restes de quatre religioses.²²⁷⁰

1882

Lo monestir obté llicència Eclesiàstica y Real per alienar cases del carrer dels capellans. Venda a Francesch Riera i Manel Serra.

1883

1884

Cau una centella en la celda de N. M. Sta. Clara, passa a Betlem, al Dormidor, al Àngel, roda pel cor mentre s'hi diu l'Invitatori, i deixant sentir forta detonació se n'entra per l'herbolari del claustre. No ocasiona desgràcia alguna.

Lo il·lustríssim Sr. D. Jaume Català i Albosa, Bisbe de Barcelona prohibeix terminantment la venda d'objectes, especialment antichs.

Transacció y pactes per aygues entre l'abadessa y D. Josep Oliu, proc. De F. Mumbrú. Renovació d'antic conveni per aigua del Monestir ab D. Thomàs Coma, avui Carreras y Xuriach.

---

²²⁷⁰ AMP, lligalls, Jerusalem, 138.

Les Religioses de Jerusalem fan transportar los restos de quatre monjes mortes en Pedralbes a llur nou monestir.

Custòdia nova, de forma gòtica, d'argent daurat amb alguns brillants y rubins.

1892

Sor Chiara Matilde Rossi, Abadessa de la Casa Mare de les Clarisses (Assís) demana almoyna al monestir per rescatar lo seu de la incautació pretesa per lo Govern italià. La Abadessa li respón ab crescuda almoyna y quedan estretament agermanades les dues comunitats.

Lo Bisbe d'Assís intercedeix per les Clarisses de Casa Mare escrivint al Monestir.

1894

Lo Monestir envia nova y més crescuda almoyna a les clarisses d'Assís.

La Abadessa y comunitat de Santa Clara de Castelló d'Ampuries demanen protecció y guia al Monestir. Se'ls envien y procuran almoynes y segueixen llurs desitjs de reforma y vida comú.

1895

17 de setembre. S'inauguren les obres de restauració de la iglésia y monestir amb Missa solemne celebrada de pontifical pel Il·lustríssim i Excel·lentíssim Senyor Don Jaume Català y Albosa, Bisbe de Barcelona. Lo sermó és a càrrech del Reverent Pare Fidel Fita S. J.²²⁷¹

Lo Il·lustríssim Senyor Bisbe de Urgell, poch dies abans de rebre lol capelo cardenalici, dóna el vel de professió després d'una sentida plàtica, a Sor Àngela Surroca.

1896

L'ajuntament de Sarrià demana llibres al Monestir per formar una biblioteca. Dóna les gràcies per haver-n'hi tramès divuyt.

Obres de la cisterna: s'obriren i taparen dues aixetes noves al costat i poc més avall de la antiga. Es taparen perquè vessaven però han d'obrir-se de nou per tornar-la a buidar. Per una d'elles fugí i es perdé l'anguila que vivia dins la cisterna de temps immemorial. Se n'hi posa una altra de més jove. La cisterna pot contenir 252 m cub d'aigua i ha de buidar-se despai evitant la pressa.

Alguns altars vells de l'iglesia es donaren a diferents esglésies pobres.

Després de la restauració del refectori, del chor y altres llochs del Monestir se prossegueixen les obres arreglant l'oratori i altres capelles.

Queda pactat que l' aigua que dóna al Monestir el Senyor Espasa no és per obligació alguna sinó únicament per gràcia.

Se fabrica una nova custodia d'argent daurat, reformant la regalada al Monestir per Sor Maria de

---

²²⁷¹ AMP, lligalls, inauguració, 132.

Lanunça.

Es collocan cinch tapissos (imitació) pintats per Codina Langlin, en el presbiteri de la iglesia.

S'inaugura l'altar de Sant Josep costejat amb una porció del que Don Josep Ferrer deixa al Monestir.

1897

Se celebra per segona vegada la festa anyal del Sometent instalat en Pedralbes per D. Josep Fiter.

1898

Se celebra Missa de Comunió General per los individuos del Sometent y assistents a l'escola nocturna dels mateixos.

Tercer aniversari de la festa del Sometent armat de Pedralbes i benedicció de la Bandera del Mateix.

Lo Monestir fa instants pregàries durant la guerra Hispano-Americana.

Se fa un tern (conjunt del celebrant el diaca i el sots diaca; ornaments dels mateixos composts respectivament de casulla o de capa pluvial, de dalmàtica i de tunicel·la) de teixit d'argent brodat d'or amb la imatge de Nostra Mare Santa Clara.

1899

Lo Il·lustríssim y Excel·lentíssim Senyor Bisbe de Barcelona demana al Monestir vulla admetre á una neboda sua, religiosa de Santa Clara de la Habana. Tota la comunitat accedeix gustosa a la petició.

21 de febrer. Mor lo Excel·lentíssim i il·lustríssim Sr. D. Jaume Català y Albosa, Bisbe de Barcelona. Se li resa en comunitat en lo chor un nocturn y laudes de difunts.

D'alguns palis antichs s'arreglen quatre casulles ab imatges: dos vermelles ab Sant Pere y Nostre Pare Sant Francesch, una blanca ab la Inmaculada Concepció y sos atributs y una negra amb trofeus de la Passió per lo Divendres Sant.

Se fa un copó per la reserva del Santíssim, gòtich d'argent daurat, amb esmalts, relleus y diamants. Se n'arregla un altre daurant-lo també.

Se col·loca una cortina partida en dos meitats en lo Sagrari, de teixit d'argent y brodada.

27 de setembre. Cau un llamp en el campanar guiat per les cordes metàliques del rellotge, arriba al trespol, forada el mur i causa molts desperfectes y torna a sortir per on vingué. En la mateixa nit s'inunda el chor baix amb l'aigua que no es pot desviar per l'engolidor de Lourdes.

La comunitat envia una almoina notable a les Clarisses d'Assís (casa-mare) i fa publicar una circular traduïda de la que enviaren dites clarisses anunciant les festes del pròxim quinquagèsim aniversari de la invenció del cos de N.M.S. Clara (23 setembre 1900)

4 desembre. Lo Eminentíssim Cardenal Cassanyas visita lo monestir, entra dins la clausura i predica en la Sala Capitular.

1900

1 janer. Segons voluntat de nostre Santíssim Pare Lleó XIII y ab beneplácit del Excel·lentíssim.S.D.D. Josep Morgades y Gili, Bisbe de Barcelona, a les dotze de la nit se diu la Santa Missa en la iglesia del Monestir ab exposició de S.D.M. y terminat lo S.Sacrifici reben la S.Comunió les Religioses y'ls fidels.

Passa la comunitat una tribulació forta y llarga. De principis de janer a últims del mateix mes s'enmalalteixen totes les religioses, del dengue, ne moren dues en nou dies, n'arriben dos més sacramentades, dues á punt de Viaticar, mitj malaltes s'alcen per cuidar á les que cauen y s'ha de parar el chor per falta de personal, durant 24 hores, si bé no's resa amb to ni en lo chor alt fins al cap de molts dies.

Se va en processó a la Mina del monestir y queden allí dipositades les imatges de Sant Josep y Sant Anton vora de la Verge de la Mina junt amb un memorial per lo feliç èxit del plet sobre la mateixa mina. Es guanyat a 31 d'octubre del mateix any, y havent apelat la part contraria guanya definitivament el Monestir el dia de la Visitació de la Santíssima Verge mercès a la Divina Mare.

Octubre del Any Sant. La Comunitat guanya o practica les diligencies per guanyar lo Sant Jubileu.

31 Desembre: queda desallotjat l'antic dormitori passant les Religioses á la enfermeria y a altres llocs (Santa Teresa y Noviciat) per motiu de les obres.

1901

A les 12 de la nit se practica el mateix que l'any anterior.

Se perden tots els cupons que debia cobrar el Monestir per descuyt de qui'ls portava. Contra esperança y per intercessió de Sant Antoni, són restituhits en la major part y entregats a les Clarisses de Castelló per una quantitat deguda segons condició expressa en les súpriques que's feren per recobrarlos.

8 Janer. Mort del Excel·lentíssim e Il·lustríssim Senyor Morgades Bisbe de Barcelona. La comunitat agra'hida a sos benefics especialment a sa intervenció per lo feliç èxit del plet, li resa l'ofici de Difunts complert.

14 de gener. Comencen les obres de les cel·les en l'antic dormitori.

Juliol. La comunitat practica les diligencies per guanyar lo S. Jubileu estès per Lleó XIII fora de Roma fins a 15 agost 1902.

29 Terminades les obres de les celdes y benehides per lo Molt Il·lustríssim Senyor Vicari Capítular passen a ser habitades per les Religioses.

(Fora d'ordre cronològich)

1899

Concessio de pluja després de llarga y gran sequía per intercessió de la “Verge de la Mina” invocada y portada en processó al Chor.

1900

Maig. Visiten el monestir per delegació del Excel·lentíssim e Il·lustríssim Senyor Bisbe dos Pares del Oratori de Sant Felip Neri. Quedant sumament satisfets del bon esperit, caritat y pau de la comunitat, decreten: que la Missa Conventual quan se puga sia *post tertiam*, que's consturescan cel·les, que en els dies que's va al parlador ab dispensa per ésser festius, sia la visita breu i que es rendeixin comptes al Prelat.

Setembre. Havent respost 66 comunitats d'Espanya, 61 de Portugal, 2 de La Habana, 1 de Manila, 1 de Canaries, es reuní ací en Pedralbes i envià a Assís lo següent: 9 amites, 22 corporals, 34 purificadors, 9 lavab, 21 palis, 21 sobre hòsties, 4 cintes, 10 diferents objectes, i 1156 ptes. Eixes últimes no totes passaren per Pedralbes però arribaren a Assís amb motiu de la circular en vida l'any abans. En eix monestir se celebrà la festa cinquantenaria de la Invenció del cos de Nostra Mare Santa Clara amb extraordinària solemnitat, celebrant de pontifical l'Excel·lentíssim i Il·lustríssim Senyor Bisbe. Lo sermó fou en català.

1902

Se reuneixen tot d'objectes de més valor artístich y arqueològich formen un petit Museu en l'antiga celda de l'àngel de la Guarda (claraboyes).

24 Janer. Lo Eminentíssim Senyor Cardenal Cassañas Bisbe de Barcelona visita lo Monestir y concedeix indulgències a les qui pregunten devant les imatges exposades en el Museu.

13 Febrer. Se canta una Missa ab Exposició y ab la antífona “Oremus pro-pontifice nostro Leone” segons ordena nostre Eminentíssim Prelat ab motiu del Jubileu Pontifical de nostre Il·lustríssim Pare Lleó XIII.

18-24 febrer. Los anarquistes y vaguistes armen revolució puguen per Sant Pere Màrtir, s'acosten al Monestir. Maten el Guarda del Somenten de Pedralbes, fereixen al de Les Corts, intentan dar la mort al Cabo del mateix Somenten Senyor Fiter y mercès al Senyor y a la tropa que cercava lo monestir per defensa pogué acabar la vida un dels pitjors anarquistes de aquest pla. Lo guarda, per intercessió sens dupte de la Patrona dels Somentents, la verge de Montserrat, morí molt cristianament assistit, confortat ab la Confessió y Extremaunció y perdonant de son botxí qui finà rabiant sens assistència. Fou dissabte.

7 juliol. Sa Eminència Reverendíssima lo Senyor Cardenal Cassañas, trobant-se de residència en lo conventet, presidí personalment la elecció de abadessa que recaigué en la Molt Reverenda Mare Concepció Baldrich.

És elegit Bisbe Auxiliar de Barcelona, titular de Eudoxia lo Molt Il·lustre Senyor Canonge Penitenciari L. Ricardo Cortés, Consultor y Benefactor de la comunitat la qual li regala una mitra

brodada en lo convent.

20 juliol. Mort de nostre Santíssim Pare Lleó XIII. La comunitat li canta solemne Missa de Rèquiem.

4 agost. És elegit Sumo Pontífice l'Eminent Cardenal Sarto prenent lo nom de Pio X. La Comunitat telegrafia al Eminent Cardenal Cassañas, assistent al conclave, felicitantlo per la felix elecció.

1903

Los dissabtes y dies de 8 de cada mes se resa Missa votiva de la Immaculada amb motiu de l'any jubilar per disposició de Santíssim Pio X, y diu després del S. Rosari la Oració a Maria Puríssima composta pel mateix Sumo Pontífice.

1904

Juliol. Nostre Eminentíssim Pare se digna fer personalment la Visita Pastoral al Monestir que dura fins a 20 del mateix mes.

29 setembre. L'Eminent Cardenal Bisbe d'eixa Diòcesis entra per sellar los onze reliquiariis ahont s'han traslladat les 232 relíquies que posseeix lo monestir.

8 de setembre. Atenent-se a les sàbies disposicions de nostre Santíssim Pare Pio X, la comunitat comensa a reformar lo to en l'ofici Diví, i les cantores executen per primera vegada una missa de Cant Gregorià després d'algunes lliçons dades per lo P.Eusebi Clop: expulsat de França (fra menor).

8 desembre. Se celebra amb extraordinària solemnitat la festa de la Immaculada Concepció de la Santíssima Verge amb motiu del cincantenari de la Definició Dogmàtica de tan excels Misteri. Canta la Missa l'Orfeó Català, celebra la P. Aguillo, Provincial dels Fra Menors de Catalunya; predica lo canonge Collell; se estrenen lo presbiteri quatre tapissos de vellut blau amb lletres de seda blanca aplicades formant la següent inscripció: *Tota pulchra es anima mea columba mea Immaculada mea.* Després de la Missa se batejà una nova campana feta en la major part amb bronze de l'altre campana petita i d'una olla colossal. Dita campana, destinada al toc de l'Àngelus, fou apadrinada per la Marquesa de Castellodorsiu y s'anomena Maria Immaculada, portant a de més la inscripció: *Verbum caro factum és.*

Per lo jubileu de la Inmaculada vingué el Monestir en processó lo poble de Sarrià en romiatge ab assistència oficial de tots els colegis, associacions, etc. I ab molta gent de Barcelona. L'iglesia s'omplí de gom a gom. Lo capellà del monestir sortí a rebre la processó amb ornaments blaus. Es feu la visita amb tot ordre y devoció y haventse sentit alguns visques entusiastes, es retirà el romiatge. Fou el diumenge abans de la Inmaculada. La iglésia estava il·luminada esplèndidament il·luminada.

1905

S'empavimenta el centre del cor amb parquet de roure.

S'adquireix un nou armonium procedent del P.P.Franciscans de Montblanch, entregant a ells el preu y no a ells l'antich armonium, potser per adops.

1907

11 març. Mor la reverent M.Aurèlia Bartrina actual Vicària de la comunitat, plena de dies y de mèrits. L'Eminent Senyor Cardenal Cassañas trobantse en lo conventet assisteix al seu ofici de cos present.

La comunitat resa un *Te Deum* perquè Déu Nostre Senyor salvà portentosament la vida a l'Il·lustríssim Senyor Cardenal Cassañas la vigília de Nadal, contra l'atentat d'un miserable que avançà vers sa Eminència punyal en mà.

1906

La Bandera del Sometent armat de Pedralbes custodiava la Comunitat es colocada en un armari artístich en la capella de Montserrat del mateix sometent, guardant una de les claus la abadessa de eix Monestir.

Se celebrà una Missa solemne ab assistència del Eminent Senyor Cardenal Cassañas en acció de gràcies d'haver deslliurat de mort alevosa a D. Eusebi Güell. Assistí tota sa família y alguns de sos membres entraren després dins clausura ab el Eminent Senyor Cardenal en virtut de una Butlla antiga Pontifícia que Sa Santedat Pío X, s'ha dignat renovar, pertanyent a la Marquesa de Castellodorsius, filla de dit Senyor Güell.

1908

És instalat gas acetilè en lo Monestir y després de llargues dificultats comença a funcionar bé per Quaresma.

Responent la Comunitat a la invitació del Eminent Senyor Cardenal y Junta Diocessana, envia per lo Jubileu Sacerdotal de Sa Santedat Pío X, lo següent: Déu corporals, 10 animetes, 3 amits, 3 jocs de cintes d'amic, 27 purificadors, 25 lavabos, 36 palies, 2 estoles, 1 vel de copó, 1 cortina de sagrari, 1 bossa de corporals, destinat a les esglésies pobres segons el lloable desig de Sa Santedat. És d'advertir que fa ja alguns que eixa comunitat se dedica a socórrer a les Esglésies pobres treballant en la conficció d'ornaments en les hores lliures, essent ja moltes les parròquies i convents de Catalunya i fins de fora regne que s'han socorregut.

27 octubre. Mort quasi repentinament l'Eminentíssim Senyor Cardenal Cassañas qui en Abril del meteix any decretà y manà observar les Constitucions per Ell autoritzades ab ple coneixement de causa y plena voluntat de que s'observessen. La Comunitat li canta una missa de Rèquiem y resa l'Ofici complet de Difunts.

1909

Se solicita altre arreglo de Constitucions, impugnades les del Eminentíssim que per cert no

contenen sinó lo observable de tot lo que estava escrit amb adició dels decrets vigents en la disciplina religiosa. La qüestió està encara per resoldre.

27 de juliol. La comunitat abandona lo monestir a causa de la fúria revolucionària que crema a quaranta entre Iglesies y monestirs. Les monges foren allotjades en diferents cases de la forma següent:

Dimars a les vuyt del vespre:

La M. Abadessa (Reverenda Mare Concepció Baldrich), ab M. Antonia Gelabert, M. Maria Bodalles, Sor Pilar Figuerola, Sor Eulària Anzizu, Sor Mercè Pratdesaba, Sor Mª Dolors Bassols, Sor Concepció Artigas, Sor Teresa Bellet, Sor Magdalena Guitart (novícia), y Trinidad Surroca (postulant) s'aculliren al carrer dels Capellans a Casa Riera, amb parades per Vicens Artigas germà de Sor Concepció. L'endemà la M. Antonia y la M. Maria marxaren a Sant Feliu de Llobregat acullides per D. Modest Bodalles, germà de la Mare Maria. Lo dia següent Sor Pilar ajuntant-se amb Sor Carme Aguiló (que era a casa Joan) passaren a casa Dª Amàlia Figuerola germana de Sor Pilar.

La M. Raymunda Mariné Sor Assumpció y Sor Gertrudis Estrada y Sor Úrsula Reixach foren amparades per lo Senyor Estrada, germà de Sor Assumpció y Sor Gertrudis.

La M. Esperança, S. Cavallé, Sor Patronicy Torras, Sor Remey Taltabull, Sor Maria Olivé, Sor Montserrat Vives y Sor Rosa Xiró [aquí continuen noms de totes les monges que van distribuint-se].

S'ha de notar que la Salvadora y Guardadora del Monestir fou la Santíssima Verge dels Desemparats que's venera en la Sala Capitular. Ans de sortir de la clausura se encengueren les dues llànties que hi ha en dita Sala, un de les quals crema tot l'any a la nit en agrahiment d'altre favor que dispensa la Santíssima Verge a la comunitat en temps dels francesos (1808). Ara, els anarquistes i els incendiàries que pujaren per Sant Pere Màrtir al veure la llum de les llànties que un reixat deixa passar al defora, cregueren hi ha via defensors dins el convent y desistiren del pervers intent que portaven de cremar-lo com tants d'altres.

Setembre: amb motiu de la passada revolta es disposa la major part dels valors de la comunitat al Credit Lyonnais.

27 octubre, aniversari de la mort de l'Eminent Senyor Cardenal Cassañas, entra a Barcelona lo Il·lustríssim Senyor Doctor Don Joan Joseph Laguarda y Fenollera per a seguir segons afirmà en sa pastoral de entrada, les petjades de son venerable antecessor. *Ad multos annos.*

1910

19 Març, festa de Sant Joseph. Mor lo Il·lustríssim y Reverend Doctor Don Ricardo Cortés, bisbe de Eudoxia y auxiliar de Barcelona en temps l'Il·lustríssim Sr. Cardenal Cassañas. Era insigne Benefactor de la Comunitat. Se li cantà més tard un ofici de Rèquiem y resà un nocturn de Difunts.

Abril. Altre porció de valors se deposita en lo Banc Alemán.

22 juliol. Entren en la clausura la M. Susanna de Sagrats Cors y Sor Teresa de Jesús Sagramentat,

Religioses clarisses del convent de Nueva Pamplona, Colombia, Amèrica del Sud, de pas per Roma amb motiu de les noves Constitucions que volen fer-se aprobar, per a abraçar la Primera Regla de Santa Clara. Viuen aquí dins fins a 30 de setembre van a Lourdes y a Roma on romanen més d'un any. Veyent a l'últim coronat llur treball amb feliç resultat, deixen lo monestir de Pedralbes embaumat amb llurs virtuts.

13 desembre. Francisca Vaqués, compradora del Monestir es empresonada per suposar havia fet circular un bitllet de 50 ptes fals. Se creu que li canviaren puig ella és cert que és innocent. A força de influència y d'instàncies triomfà la veritat y la calumniada tornà a Pedralbes el dia 15 del mateix desembre.

1912

19-20 març. Durant la nit, per privilegi especial de SS Pio X, amb motiu del VII Centenari de la Professi6 de Nostra Mare Santa Clara, se celebrà missa de mitja nit cantada, seguida d'altres resades amb exposici6 de S. D. M. Des de les 6 de la tarda del dia 19 fins a les 11 del matí del dia 20 acabada la segona missa solemne amb serm6 y *Te Deum*. Durant la missa de mitja nit, reberen la primera comuni6 set noiets y una noieta y a més d'inc6gnit una jove de 20 anys. A la tarda es resà l'ofici de difunts per totes les clarisses mortes, y l'ofici del dia 20 fou del Santíssim Sagrament, com lo dia de Corpus, més totes les misses se cantaren y resaren en Nostra Mare Santa Clara y axí feren les clarisses de tot el món.

16 abril. Lo delegat del Excm Sr. Bisbe llegeix a la comunitat les noves constitucions arribades de Roma. Son les de 1030 amb moltes supressions, y algunes adicions. La comunitat sense excepció les admet amb sumissió complerta però les religioses a instàncies del Senyor Delegat demanen a Roma certes modificacions, qual petició confirma y recomana lo bisbe.

1913

Janer 9 y 13 Visita Pastoral del Excel lentíssim e Il lustríssim Senyor Bisbe Laguarda. A primers de Febrer envía lo Decret.

Del 7 de juny al 7 de desembre s'instal·la l'electricitat dins el monestir y l'iglesia. ANZIZU, *Índex*.

3 Desembre mort l'Excel lentíssim e Il lustríssim Senyor Bisbe. Se li fan los sufragis de consuetut.

1914

Un donatiu que Don Francisco Margenat entrega a la Comunitat a 24 Novembre de 1913 serveix per a satisfer los gastos (no tots) ocasionats per la instal·lació de la electricitat y per a costerjar la nova urna gotica daurada destinada a la Reserva del Dijous Sant.

Lo donatiu fou de 5000 pessetes. Lo Senyor Margenat havia ja lluhit los antichs cens que feya al Monestir segons consciència pero agrahit al Senyor per la prosperitat de sos negocis, volgué afegir a la anterior redenció la susdita cantitat que vingué providencialment.

14 abril. La Comunitat envia a Lissieux un donatiu (10 pessetes) y una medalla artística de plata (premi literari) en acció de gràcies a Sor Teresa del Infant Jesús y de la Santa Faç per favors rebuts d'ella fora y dins del Monestir, generals y particulars.

Setembre. Declarada la guerra europea, la Comunitat a iniciativa de les Religioses Mínimes de Valls, fan tres divendres extraordinaria penitencia en refectori y guardant silenci.

20 Agost. Mort Sa Santedat Pio X y la Comunitat li canta un Ofici de Requiem y li resà'ls sufragis de consuetut.

3 Setembre es elegit lo Succesor de Sant Pere es lo Cardenal Santiago Della Chiesa, qui pren lo nom de Benet XV. *Dominus conservet eum!*

20 Setembre. Lo Cardenal de Rio de Janeiro entra dins la clausura venia del Conclave.

3 Octubre Entren en lo Monestir la Reverenda Mare Magdalena Rügemer y Sor Genoveva Schnarzler, Religioses Clarisses Coletines del Convent de Mazanet (Rosselló) expulsades de França ab motiu de la guerra.

La urna vella del monument es regalada a les Religioses Carmelites Claçades de les Corts.

8 Novembre, festa del Patrocini de Nostra Senyora se trau aigua del nou pou, y en beu la Comunitat.

1915

6 Febrer. Arribada al Monestir de la imatge del Infant Jesús de Praga enviada de Mazamet regalada de la Senyora Lafont de Bayona amiga de la Reverenda Mare Magdalena. Dos dies després se porta al Chor en processó en braços de la Reverent Mare Abadessa.

7 Janer. Venda de la casa de Sarrià del Carrer Sant Vicenç n°33 a Don Daniel Girona Llagostera per 30000 ptes.

16 abril. Se comensa a resar l'Angelus de Comunitat.

26 octubre: es beneheix el pou anomenat de la Sagrada Família, en lo qual s'hi instal·la un motor.

1916

Se fa un tern vert amb l'almoïna de 500 pessetes que deixà a Sor Patrocini la seva mare quan morí.

1915

18 juliol. Mort sor Angela Surroca, lo dia 13 de Juliol estant Sor Angela arreglant i adornant la Mare de Déu [...] peus de la Verge de una escala no molt alta pero amb tant mala sort que's va trencar i fer malbé horriblement lo braç dret havent-se-li reventat una vena per la que li sortia tant sang que deixa gran rastre fins a la enfermeria aont baixà tot seguit la caiguda fou tan greu que la portà al sepulcre amb cinc dies. Morí a les tres de la tarda del dia 18 invocant com en tota la malaltia amb gran amor i confiança a la Verge de Lourdes.

Sor Angela era espanyola pero de mare francesa i tenia un gran amor a França sufrint molt per la

guerra en que está aquesta nació i per los parents que hi tenia.

La Verge Santíssima de qui era molt devota, li havia recompensat tot l'amor amb que cuidaba del seu petit Santuari i haurà fet que'l sacrifici de la seva vida que va fer amb generositat, sigui de perfil per la França pels seus i per ella de gloria en el cel.

1916

5 de Març. Mort Sor Maria Eularia Anzizu. La Comunitat està de gran dol plorant la mort d'aquesta santa relligiosa que ha sigut una verdadera joia per lo Monestir. Ha viscut en ell 26 anys essent molt observant i edificant sempre amb els grans exemples de virtut que ha donat. D'una família molt distinguida deixà en el mon grans riqueses per a comprar les verdsadesres riqueses celestials amb la pobresa serafica seguint amb gran amor les petjades dels grans enamorats de la pobresa, nostres grans Fundadors Sant Francesc i Santa Clara.

Ha sigut una de les mes grans benefactores del Monastir. A la generositat amb que consagrà les seves riqueses a Deu Vostre Senyor se deu la restauració de la iglesia i que millorés molt la Comunitat en béns materials.

Excellent escriptora ha deixat moltes obres que manifestan les seves qualitats literaries sobre tot en poesia la noblesa de la seva ànima, els seus delicats sentiments i la seva virtut.

La seva mort, ha sigut la de una santa relligiosa que suspira perquè trenquin els lligams que la tenen presonera en la terra per a unir-se amb llaç etern amb son espòs diví. Sospirà sempre pel cel, en vida, com no esperaria amb alegria la mort? La Verge Santíssima, els angels el Pare Sant Francesc, la Mare Santa Calra amb tots los sants de l'Ordre, haurant rebut la seva hermosa ànima i cantant el "Veni Sponsa Christi accipe eoram quam tibi Dominus proeparavit in aeternum" l'hauran acompanyat en lo cel.

La seva mort ha sigut plorada no tant sols en lo Monestir sino també per les moltes persones que de fora la coneixian essent moltes les cartes de pèsam que ha rebut la Comunitat. També han parlat d'ella diaris i revistes. Els funerals han sigut una prova de l'amor que li tenian. La iglesia s'ompli dels seus parents i amics entre'ls que s'hi comptaven alguns nobles de Barcelona, amb qui estava emparentada. Descansa en pau i prega per nosaltres.

1916

Abril. No poguent la Comunitat sostenir la segona Missa que diuen els Pares Caputxins del Convent de Sarrià s'ofereixen dits Frares á celebrar-la sense cap almoïna.

25 Octubre. El Sr. Nunci d'Espanya Monsenyor Ragonesi acompanyat del Sr. Bisbe de Barcelona Il lustríssim Senyor Doctor Don Enric Reig visita el Monestir entrant dins la clausura.

21 Desembre. Lo Monastir entrega al Excel·lentíssim i Il lustríssim Senyor Doctor Don Enric Reig Bisbe de Barcelona dos objectes del Museu pel Museu Diocesà. Un quadro de grans dimensions, pintat a l'oli amb decoració daurada, que representa Sant Ignaci Martir, amb petites pintures de la

Verge Santíssima, Santa Eulària, El Bt. Salvador d'Horta i un pali, diuen, pintat sobre cuir en el que hi ha un Sant Honofre, Sant Pau i Sant Antoni Abat.

1917

Agost. Se rejuntaren les pedres del campanar.

1920

Es restaurada la miranda de Sant Rafael. S'ha fet la teulada nova aprofitant de les velles les teules que estaven en bon estat s'han posat vigues de ferro en comptes de les de fusta que hi havia. Com per les circumstàncies econòmiques en que es troba la Comunitat no podria cubrir els costos de restauració ha demanat la cooperació de algunes persones devotes del Monestir, recullint 3000 pessetes. La Mancomunitat de Catalunya imitant els Concellers de Barcelona que ajudaven al Monestir en totes les seves necessitats, ha contribuït amb 2000 pessetes. El total de la restauració ha costat 9673'39 pessetes quantitat molt crescuda degut la preu exorbitant dels materials i a les poques hores que treballen els obrers.

1921

S'arrenda l'hort gran i es fan les obres necessàries per treure'l de la clausura. Juntament s'arrenden els magatzems de sota els parladors. L'arrendador dona per tot 1500 pessetes anuals.

1923

23 Maig. Visita Pastoral de l'Excel·lentíssim i Il·lustríssim Senyor Bisbe Doctor Don Ramón Guillemt. Envia els decrets a primer de juny.

8 agost. Retorna a França la religiosa austríaca sor Genoveva Schwarzler una de les dues religioses expulsades per el Govern en 1914 del Convent de Mazam (Rosselló) per motiu de la guerra Europea havent viscut nou anys en nostre Monestir.

1 juliol. La comunitat concedeix permís a la Senyora Comtesa de Güell perquè pugui fer una sepultura en l'altar de la Mare Santa Clara de nostra església, per ésser dipositades en ella les seves despulles mortals, les del seu espòs En Eusebi primer comte de Güell, les dels seus pares i dels seus fills respectius que han mort i morin solters. La Senyora Comtesa fa a la comunitat l'almoina de vinticin mil pessetes amb obligació de fer celebrar una missa cada mes y un aniversari anual per als difunts enterrats en nostra església.

Setembre. Comensem les obres per a separar el torn gran de la sagristia i traslladar la la porteria. S'acaben a últims de Febrer de 1924. El clau de la roda del torn es de coure i s'ha trobat gastat de sobra i de sota senyala de que s'havia girat: potser es va posar en 1514 quan "Xammar (fuster) va fer el torn" i el giraren? Quan en 1777 es va fer "l'obra del torn". El torn ha sigut canviat de lloc almenys una altra volta.

Al forador la paret per a fer el portal de entrada a la nova habitació del torn s'hi troba unes pedres que del modo que estaven posades fa pensar era el lloc primitiu on havia estat el torn. Aquí sembla que es va treure quan es va fer la porteria exterior i el torn de la Sagristia. Dues de aquestes pedres han servit per carregar el torn de la paret de fora i de dins és el mateix que hi havia. Es veu per les senyals que se han trobat, que la paret de clausura en hi ha. La porta original arribava fins a l'esperó de la porta que s'ha obert per a entrar en l'església i tot el que ara és Sagristia quedava fora clausura. Per la part de l'església la porta era tal com està ara, però tapada per part de la de la clausura, servia per a pujar al confessionari on hi donava el calaix de la Sagristia que s'ha traslladat a baix. Va ser necessari foradar un esperó per a col·locar-lo en el lloc que està i treballant-hi dos dies: tant forta és la pedra i ciment que està fet. Tirada a terra l'escala que anava al confessionari per la banda de la església, quedà el portal obert per part de la clausura, i s'hi trobaren uns golfos senyalant que la porta havia donat fora clausura.

No se sap l'època en què es va fer el torn de la sagristia i el torn gran. Ara queda aquesta habitació convertida del tot en sagristia, s'ha [...] en la clausura la part que donava a l'exterior: prenent el lloc necessari per a fer el corredor que des de la sagristia de la església va a la porteria de la església, a fi de que'l torn i calaix quedin a una altura convenient.

3. Breu biografia de tots els obrers que intervenen en el Monestir

Noms dels treballadors ordenats per oficis

Ajudant	Sabater, Joan
Argenter	Tries, Antoni
Bergant	Box, Guillem Ciurana, Joan Palau, Joan Pedris, Pere Rovira, Bartomeu Torres, Joan Vilaró, Miquel Villarroya, Miquel
Bracer	Castell, Montserrat
Carreter	Calbo, Pere
Corder	Marc, Joan
Corrider	Vilar
Courer	Arnau, Joan Arnau, Pere Deulomder, Pere Palau, Joan
Esclau	Jordi
Esparter	Aleu, Andreu Almaselles, Pere Cirera, Leonard Esteve Serradell, Joan
Faber o ferrer o manyà	Arnau, Pere Barbarà, Pere Miquel Bassa, Esteve Bofill, Pere Boras, Miquel Camps, Antoni Casajuana, Rafael Casamassana, Rafael Caselles Cassa, Joan Clapés, Francesc Fàbregues, Antoni Ferrer, Pere Forava Forn, Pere Freixa Garau, Bernat Jubana, Guasa Major, Bernat Mateu, Pau Menor, Bernat Monpeho, Jaume Nadal Casajoana Oliver Orriols, Bartomeu Pleusa, Joan Puyol, Bernat Roca, Eloi

	Roca, Francesc Romeu, Pere Sabater, Arnau Sabater, Berenguer Sabater, Joan Sala, Jaume Salmaia, Jaume Suau, Arnau Sureda Tomàs, Pere Vinassa, Miquel
Fadrí	Andreu, Escuder Faner, Jaume
Fuster	Barrell, Pere Bastat, Francesc Blasco, Domingo Blasco, Joan Blasco, Vicenç Calders, Bernat Carbonell, Pere Castells, Joan Fàbregues, Antoni Flix, Joan Gras, Pere Juns, Miquel Llobet, Jaume Llobet, Pere Montseny, Jaume Morot, Pere Orelles, Galseran Pagès, Joan Puig, Pere Roses, Andreu Rossell, Francesc Seguí, Joan Selma, Miquel Serra, Miquel Teixidor, Miquel Torrobia, Bernat Tort, Miquel Trull, Pere Vic, Antoni Vilassis, Francesc Xamar, Joan Xamar, Melcior
Gerrer	Arnau, Pere Marser Portella, Antoni
Guixer	Bruguera, Bernat Canyet, Antoni Canyet, Jaume Canyet, Salvador Canyet, Simó Capellades (vídua) Casademunt, Ponç Coll, Bernat Corts, Francesc Farrer, Jaume Ferriol, Bernat Gavarrosa, Elisabet Gavarrosa, Rafael Gilabert, Pere Julià, Pere Oliver, Bartomeu Oliver, Pere Perarge, Antoni Ponça, Caterina

	<p>Sabater, Gabriel Sabater, Miquel Sanchez, Pere Joan Santjoan, Gabriel Senyals, Antoni Serra, Sebastià Yxart, Bartomeu</p>
Pica-pedrer, fractor lapidum, o lambardus o picador de pedra	<p>Arús, Pere Barceló, Salvador Folgueres, Tomàs Fumesta, Pere Llobet, Pere Sabater, Deuslovol Sagrera, Miquel Samorera, Berenguer Serra, Dalmau Solà, Pere</p>
Manobre	<p>Calders, Bernat Castell, Jaume Coromines, Pere Cortés, Joan Gastó, Joan Moncada, Joan Monmany, Carles Plana, Narcís</p>
Mestres de cases	<p>Abiell, Guillem Almenara, Bernat Barzán, Tomàs Bastet, Pere Carbó, Francesc Castell, Jaume Castell, Joan Cosí, Esteve Déu, Bertrand de Ferrer, Pere Arnau Francesc, Joan Francesc, Esteve Gispert, Arnau Guitard, Esteve Jover, Bartomeu Lleopart, Bernat Mas, Bartomeu Mateu, Joan Mateu, Pau Mateu, Vicenç Netó, Antoni Oliver, Pere Oller, Carles Paris, Joan Pontons, Joan Preses, Jeroni Ramon, Guillem Roure, Antoni Sabater, Deuslovol Safont, Jaume Safont, Joan Sala, Gabriel Selles, Joan Serra, Berenguer Serra, Gabriel Sola, Antoni Soler, Andreu Solsona, Magí Solsona, Pere Solsona, Sebastià Solsona, Cebrià Vanovar, Gerard</p>

	Xambó, Gerard
Moler o peraire	Barrera, Gonçal Espill, Miquel Planes, Andreu Romanyà, Genís Safont, Jaume Safont, Lluís Ycart, Pere
Pintor	Bassa, Arnau Bassa, Ferrer Català, Antoni Closa, Pere Granell, Francesc Martorell, Bernat Sans, Domingo
Rajoler	Antich, P Calvet, Arnau Calvet, Guillem Coll, Jaume Corts, Gaspar Ginebreda, Jaume Ginebreda, Gaspar Gomar, Pere Gomis, Domingo Gomis, Pere Guinart, C. Medina, Ferrando Mestra, Antoni Mestra, Gabriela Modolell, Bartomeu Osona, Jaume Ribot, Joan Vilar, Francesc Vilell, Pere Joan
Serradors	Aguapolla Aguabarbadaurada Albarell, Pere Blasco, Pere Blau de Rosseta Bo, Pere Esteve Malavall, Joan Malegat, Arnau Passany, Robert Pou, Andreu Soler, Antoni Vixone, Lode de Xamàs, Guillem
Tapiador	Clariana, Pere Ferrer, Antoni
Traginer	Aragonès, Miquel Barceló, Salvador Esteve, Pere Galter, Arnau Xanovells, Joan Valpaires, Joan
Vidrier o vitraller	Fontanet, Gil Fontanet, Jaume Lorens, Mateu Ravella, Josep

Noms dels treballadors ordenats per origen geogràfic

Sarrià:

Abiell, Guillem; Aguapolla i Agua barba daurada, serradors; Alagon, Jaume; Albar, Esperança; Albarell, Pere; Aleu, Andreu; Almaselles, Pere; Almenara, Bernat; Ametllo, Joan; Andrés, Jaume i el seu fill; Antic, P.; Aragonès, Miquel; Armengol; Arnau, Joan; Arnau, Pere; Artigues, Pere; Arús, Pere; Balle; Balp; Barbarà, Pere Miquel; Barceló, Salvador; Bargan, Tomàs; Barrell, Pere; Barrelles, Joan; Barrera, Gonçal; Barthomeu, esparter; Barus, Jaume; Barzan, Tomàs; Bassa, Arnau i Ferrer; Bassa, Esteve; Bastat, Francesc; Bastet, Pere; Berenguer; Bergant; Bernat Menor; Besen, Pau; Blanes; Blasco, Domingo; Blasco, Joan; Blasco, nebot de Vicenç; Blasco, Pere; Blasco, Vicenç; Blau de Rosseta; Bo, Pere i Pasany, Robert; Bofill, Pere; Bolet, Joan i Bartomeu; Boras, Miquel; Borrás, Berenguer Boter de Santa Maria del Mar perquè el qui li compren habitualment és a Mallorca; Box, Guillem; Bruguera, Bernat; Cabatera; Calbo, Pere; Calders, Bernat; Caldes; Calvet, Arnau; Calvet, Guillem; Calvet, Joan; Calvet, Sebastià; Campmany, Manuel; Camps, Antoni; Camps, Esteve; Capellades; Carbó, Francesc; Carbonell, Antoni; Carbonell, Pere; Carles; Casademunt, Ponç; Casajoana, Rafel; Caselles; Cases, Baltasar; Cassa, Jaume; Cassa, Joan; Castell, Jaume; Castell, Joan; Català, Antoni; Cererol, Pere; Cirera, Leonard; Clapés, Francesc; Clariana, Pere; Closa, Pere i el seu soci Guillem; Codina, Bernat; Coll, Bernat; Coll, Jaume; Comes, Joan; Comes, Paula; Comorera, Nicolau; Coromines, Pere; Cortes, Joan; Corts, Francesc; Corts, Gaspar; Cosí, Esteve; Déu, Bertran de; Deulomder, Pere; Domènech, Bartomeu; Escuder, Andreu; Espill, Miquel; Esteve, Pere; Fabregues, Antoni; Faner, Jaume; Farrer, Jaume; Ferrer, Antoni; Ferrer, Gabriel; Ferrer, Jaume; Ferrer, Pere Arnau; Ferriol, Bernat; Flix, Joan; Folgueres, Tomàs; Fonolleda; Font, Jaume; Fontanet, Gil; Fontanet, Jaume; Forava; Forn, Pere; Francesc, Pere; Francesc, Esteve; Freixa; Fumesta, Pere; Fuster; Galter, Arnau; Garau, Bernat; Gastó, Joan; Gavarrosa, Elisabet; Gavarrosa, Rafel; Gilibert, Pere; Ginebreda, Gaspar; Ginebreda, Jaume; Gisbert, Antoni; Gispert, Arnau; Gomar, Pere; Gomis, Domingo; Gomis, Pere; Granell, Francesc; Gras, Pere; Guanyabens, Francesc; Guinart, Bernardus; Guinart, C.; Guitard, Esteve; Hereu, Pau; Jaume; Jaume Gum (?) + germà; Joan Baro; Joan Difrexo, moço d'en Bartomeu vinyals d'Esplugues; Joan, criat d'en Fortuny; Joan, Jordi; Jordi; Jover, Bartomeu; Jubana, Guasa; Julia, Pere; Juns, Miquel; Lleopart, Bernat; Llobet, Jaume; Llobet, Pere; Lorens, Mateu; Major, Bernat; Malavall, Joan; Malegat, Arnau; Mallorquí, Antoni; Marc, Joan; Marsèr Gerrer; Martorell, Bernat; Mas Ramon; Mas, Bartomeu; Mas, jove de Bartomeu; Mateu, Joan; Mateu, Pau; Mateu, Vicenç; Medina, Ferrando; Mestre de la Parròquia de Sarrià; Mila, Berenguer; Modolell, Bartomeu; Modolell, Pere; Moncada, Joan; Monmany, Carles; Monpeho, Jaume; Montseny, Jaume; Morot, Pere; Muntalà, Pere; Muntarols dels Sants, Bernat; Nadal Casajoana; Neto, Antoni; Oliver de Sayo; Oliver, Bartomeu; Oliver, Joan; Oliver, Pere; Oller, Carles; Orelles, Galseran; Orriols, Bartomeu; Osona, Jaume; Pagès, Joan; Palomar; Paratge, Francesc; Paris, Joan; Pastalir, Jaume; Pau de Sarrià; Pedris, Pere; Perarge, Antoni; Pinyol, Bernat; Plana, Narcís; Planes, Andreu; Planes, Salvador; Pleusa, Joan; Ponça, Caterina; Pontons, Joan; Portella, Antoni; Pou, Andreu; Pou, Antoni; Preses, Jeroni; Puig, Joan; Puig, Pere; Pujol, Jaume; Puyo, Bartomeu; Puyol, Bernat; Ramon, Guillem; Ravella, Josep; Ribot, Joan; Riera, Miquel; Rifós, Pere; Roc, Dalmau; Roca, Eloi; Roca, Francesc; Roig, Johan; Roig, Pere; Romanya, Genis; Romeu, Pere; Roses, Andreu; Rossell, Francesc; Roure, Antoni; Rovira, Bartomeu; Rovira, Bernat; Sabater, Arnau; Sabater, Berenguer; Sabater, Deuslovol; Sabater, Gabriel; Sabater, Joan; Sabater, Miquel; Safont, Jaume; Safont, Joan; Safont, Lluís; Sagrera, Miquel; Sala, Bernat; Sala, Gabriel; Sala, Jaume; Sala, Joan; Salat, Pau; Saler, Francesc de; Salmaya, Jaume; Samorera, Berenguer; Sanchez, Pere Joan; Sans, Domingo; Santjoan, Gabriel; Seguí, Joan; Selles, Joan; Selma, el jove de Miquel; Selma, Miquel; Senyals, Antoni; Sern, Vicenç; Serra, Berenguer; Serra, Dalmau;

Serra, Gabriel; Serra, Gabriel; Monmany, Carles; Serra, Jaume; Serra, Miquel; Serra, Pere; Serra, Sebastià; Serradell, Joan; Sola, Antoni; Sola, Baltasar; Solà, Pere; Soler, Andreu; Soler, Antoni; Soler, Pere; Solsona, Magí; Solsona, Pere; Solsona, Sebastià; Suau, Arnau; Sureda; Teixidor, Miquel; Tomàs, Pere; Torrens, Jaume; Torres, Gil; Torrobia, Bernat; Tort, Miquel; Tries, Antoni; Trull, Pere; Valls, Lluís; Valpayres, Joan; Vanonar, Gerard; Vendrell, Joan; Verai, Joan; Vic, Antoni; Vidal, Andreu; Vilar, Francesc; Vilar, Jaume; Vilar, Miquel Guerau; Vilara; Vilaró, Miquel; Vilell, Pere Joan; Villar, Miquel; Vinassa, Miquel; Vixone, Lode de; Xamar, Joan; Xamar, Melcior; Xamàs, Guillem; Xambo, Joan; Xanovells, Joan; Ycart, Pere; Yxart, Bartomeu.

Barcelona:

Albarell, Pere; Arnau, Pere; Bastat, Francesc; Blasco, Domingo; Blasco, Vicenç; Calbo, Pere; Camps, Antoni; Carles; Català, Antoni; Closa, Pere i el seu soci Guillem; Esteve; Garau, Bernat; Major, Bernat; Martorell, Bernat; Morot, Pere; Neto, Antoni; Paratge, Francesc; Patge, Francesc; Pou, Andreu; Puig, Pere; Rossell; Roure, Antoni; Sabater, Arnau; Sabater, Berenguer; Sabater, Deuslovol; Serra, Dalmau; Soler, Pere; Solsona, Magí; Vilassis, Francesc.

Santa Maria d'Esplugues:

Canyet, Antoni; Canyet, Jaume; Canyet, Salvador; Canyet, Simó; Capellades; Coll, Bernat; Comes, Joan; Comes, Paula; Corts, Francesc; Ferriol, Bernat; Joan Difrexo, moço d'en Bartomeu vinyals d'esplugues; Puig, Joan.

Les Corts:

Coll, Jaume; Ginebreda, Gaspar; Ginebreda, Jaume; Villar, Miquel

Lloc de la Fresneda

Nicolau

Sant Feliu

Torres, Gil

Sant Gervasi

Osona, Jaume

Salat, Pau

Sant Just d'Esvern

Solà, Baltasar

Yxart, Bartomeu

Santa Eulàlia de Provençals

Perange, Antoni

Salaris dels fusters i mestres de cases

Fusters

Any	Llibre	Fuster	Salari/ jorn	Dies treballats
	87	Domingo Blasco	3 ss 6 ds	4
		Vicenç Blasco, fill seu	4 ss	1
1422	M 18	Vicenç Blasco	3 ss	29
1422	M 18	Pere Blasco	4 ss	22
1422	M 18	Nicolau Comorera	6 ss	22
1423	M18	Domingo Blasco	3 ss	28
1423	M18	Pere Blasco	3 ss 6 ds	22
1423	M18	Vicenç Blasco	4 ss	23
1423	M18	Nicolau Vanonar	2 ss 6 ds	22
1429	M 19	Antoni Roure	4 ss	26
1429	M 19	Joan Muntcada, manobre	3 ss 6 ds	27
	94	Miquel Selma	4 ss	15
		Jove de Miquel Selma	2 ss 6 ds	16
		Vicenç Blasco	4 ss + cm: 5 ds	15
		Fill de Vicenç Blasco	1 s 6 ds + cm: 5 ds	3
		Nebot de Vicenç Blasco	3 ss 1 d	3'5
	95	Vicenç Blasco	4 ss + cm: 5 ds	8'5
		Fill de Vicenç Blasco	2 ss	6'5
	96	Vicenç Blasco	4 ss + cm: 5 ds	35'5
		Fill de Vicenç Blasco	3 ss + cm: 5 ds	12
		Mosso	3 ss + cm: 5 ds	20
	97	Melchior Samar	4 ss	1'5
	98	Joan Faradell	1000 ss	
	99	Melchior Samar		48'5
		Joan Samar, fill seu		48'5
		Miquel Serra, jove de Melchior	2 ss 6 ds	10
		Miquel Tort, jove seu	3 ss 6 ds	26
		Jaume Lobet, jove seu		
	101	Andreu Roses		55
	102	Melchior Samar	4 ss	14
		Jove de Melchior Samar	3 ss	29

Mestres d'obres

Llibre	Mestre de Cases	Salari/ jorn	Dies treballats
87	Joan Pontons	4 ss + cm: 5 ds	1'5
94	Joan Castell	4 ss + cm: 5 ds	75
	Pere Solsona	4 ss	25'5
95	Joan Castell	4 ss 6 ds	3'5

96	Joan Castell	4 ss + cm 5 ds	8
	Manobre	3 ss	1
97	Guillem Ramon		
	Joan Castell	4 ss	6'5
	Manobre	2 ss	6'5
	Andreu Soler	4 ss	4
98	Joan Castell	4 ss + cm: 9 ds	40
	Jaume Castell, manobre	2 ss 6 ds + cm: 9 ds	40
99	Joan Castell	4 ss	149 i 1/4
	Jaume Castell, manobre	2 ss 6 ds	31'5
	Pere Ferrer, jove de Jaume Castell	5 ss 3 ds	57
	Berenguer Borràs	3 ss	24 i 1/3
	Joan, criat d'en Fortuny		55 i 1/3
	Bartomeu Mas		13 i 1/3
	Jove de Bartomeu Mas	3 ss	13
100	Joan Vendrell de Sarrià	1 s 8 ds	16
101	Antoni Solà		3
	Gabriel Sala		11
	Pere Clariana, tapiador	2 ss	10
102	Joan Cortes, manobre	1 s	1
	Bernat Bruguera	1 s 4 ds	2
	Joan Castell	6 ss	21
	Jaume Castell	6 ss	21

Biografies dels treballadors

El criteri a seguir per la selecció de treballadors que indexem aquí és que apareguin a la documentació del monestir que nosaltres hem llegit. Som conscients, doncs, que la nostra voluntat exhaustiva és relativa al volum de documentació que hem pogut consultar. Confiam que aquesta llista es pugui complementar amb nova informació sigui del buidatge de la documentació conservada en el Monestir de Pedralbes, sigui la relativa a d'altres edificis per tal de poder completar un corpus de noms i dates que permetin la datació i atribució de moltes obres cabdals de la història de la construcció catalana encara avui per documentar.

Cada fitxa biogràfica conté tota la informació que la documentació consultada ens permet extreure, ordenant-la de la manera següent:

- nom
- nom original, és a dir el nom tal com apareix citat a la documentació, amb les diferents versions

- origen (Sarrià...)
- si té algun lligam familiar o associatiu amb algú
- especialitat o categoria professional
- què ha fet al monestir, indicant la data, el tipus d'intervenció, el material que hi entrà, etc. També s'indica en quina document apareix la informació
- el seu salari
- altra informació bibliogràfica

En els casos en què comptem amb més informació bibliogràfica o documental sobre els diversos treballadors o les seves famílies l'afegirem al final de cada fitxa.

AGUAPOLLA

Serrador

1495 Serra fusta pel convent. Cobra 2 lliures 9 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 101.

AGUABARBA DAURADA

Serrador

1495 Serra fusta pel convent. Cobra 2 lliures 9 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 101.

ABIELL, Guillem

Guillemus Abiel

Mestre de cases

1418 15 de setembre. Pagament de diversos materials per a la construcció de la Sala capitular del monestir de Pedralbes. Cobra un total de 1789 sous, 6 diners. AMP, Manual notarial 17, fol. 80 v (2):

- 4 lapidus (36 sous)
- 4 bordons de 54 pams (101 sous 6 diners)
- 19 somades de pedra a 2 ss i 6 ds la somada (47 sous 6 diners)
- 4 copersus lapidum operatis qui cum lapidus de construir (89 sous)
- 240 pams de gives o ogives (600 sous)
- 4 sarges fetes "et operatis" per Guillem Abiell 82 ss 6 ds cada sarja (330 sous)

1418 Pagament per fer i tallar la clau de volta de la sala capitular del monestir de Pedralbes. Cobra 340 sous. AMP, Manual notarial 17, fol. 80 v (2).

Aquest mestre de cases és ja documentat a Barcelona des del 1402. El rei Martí l'Humà el designa

supervisor i avaluador de les obres de reforma que s'havien de realitzar en el palau reial major.²²⁷² El 6 de juny 1406 treballa a l'hospital de la Santa Creu: se li encarrega la construcció del claustre,²²⁷³ i això el converteix en l'hereu natural del mestre d'obres Arnau Bergués. El 1410 realitza un sepulcre en el claustre del convent de Sant Francesc de Barcelona, en compliment de la deïxa testamentària de Joan de Fontelles.²²⁷⁴ L'1 d'octubre de 1412 cobra època de 10 lliures i 19 sous a favor del mestre de cases Guillem Abiell, subscripta pel notari Pere Agramunt, recaptador general de l'hospital, en concepte de 16 jornals realitzats per ell i, 25 més, a càrrec de Pere Gabiol i d'un esclau seu, en la fàbrica de l'hospital de la Santa Creu.²²⁷⁵ El 1413 treballa a l'escola municipal de Barcelona.²²⁷⁶ El 25 de març de 1414 reconeix que Garcia d'Estela, obrer de la fàbrica de l'hospital de la Santa Creu, li havia entregat 17 lliures i 19 ss, de les 100 lliures que Antoni Oliver, recaptador general, va dipositar a la Taula de Canvi de Barcelona, per diversos jornals realitzats per ell, pels seus socis mestres de cases i pels manobres, en la fàbrica de l'edifici.²²⁷⁷ El 1415, fou mestre de Santa Maria del Pi.²²⁷⁸ El 1416 és cridat a participar en la consulta de la catedral de Girona. En aquest moment és mestre major de les esglésies de Santa Maria del Pi, Sant Jaume, de les dels convents de la Mare de Déu del Carme i de Montsió, i del mateix hospital de la Santa Creu.²²⁷⁹ El 1417 s'encarrega de la construcció de l'hospital de la Santa Creu a Barcelona des de 1417.²²⁸⁰ El juliol del 1419, signa testament a la seva casa del C/Portaferriça, la seva marmessora fou la seva esposa Caterina. En aquest document s'indica que també se'l coneixia amb el nom de "Guillamins" i que tenia una filla, Angelina.²²⁸¹ I morí l'any següent, a finals de 1420 a Palerm, on segurament havia anat a treballar en la catedral.²²⁸²

També participà en les famoses consultes sobre l'acabament de la catedral de Girona del 1416.²²⁸³

²²⁷² CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...* Vol. I, p. 335. Se cita el document ACA, *Cancelleria Reial*, reg. 2244, fol. 164

²²⁷³ Ibid. vol. II, p. 90: es transcriu el contracte d'obra entre el prior de l'hospital Pere Cardona, i el mestre de cases Guillem Abiell per l'erecció del claustre de l'hospital. AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Joan Torró, vol. II (1404-1408), foli intercalat. Aquest document ha estat publicat també en altres ocasions.

²²⁷⁴ Ibid., vol. I, p. 335.

²²⁷⁵ Ibid., vol. II, p. 90; AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Joan Torró, vol. IV (1411-1415), fol. 42 v., aquest document ha estat publicat en alguna altra ocasió.

²²⁷⁶ Ibid., vol. I, p. 336.

²²⁷⁷ Ibid., vol. II, p. 90; AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Joan Torró, vol. IV (1411-1415), fol. 115 v-116 r, que també ha estat publicat amb anterioritat.

²²⁷⁸ *Gran Enciclopèdia Catalana*, (Barcelona, 1986-93).

²²⁷⁹ CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...*, vol. I, p. 336.

²²⁸⁰ ADELL i GISBERT, "L'Hospital de Pobres..." [p.243].

²²⁸¹ CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...*, vol. I, p. 336.

²²⁸² Ibid., vol. II, p. 90. Palerm, ASP, *Protocol Notarial*, not. Guglielmo Mazzapiedi, reg. 839, stan. I (1417-1433), f. 234 r.

²²⁸³ FREIGANG, C., "Die Expertisen zum kathedrallbau in Girona (1386 und 1416/17). Anmerkungen zuer mittelalterlichen Debatte un Architektur", a FREIGANG, C., *Gotische Architektur in Spanien: Akten des Kolloquiums der Carl Justi-Vereinigung und des Kunstgeschichtlichen Seminars der Universität Göttingen. Göttingen, 4.-6. Februar 1994*, (Frankfurt am Main, 1999), pp. 203-223; FREIXAS, P., "La catedral de Girona", a PLADEVALL i FONT, Antoni, *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, (Barcelona, 2002-2003), pp. 307-320.

ALAGON, Jaume

Jacme Alagon

Treballa amb Barthomeu Alserar.

1495 24 desembre. Pagament per tasques diverses no especificades de 2 lliures 17 sous. AMP, Llibre de comptes, 101.

ALSERAR, Bartomeu

Jacme Alagon

Treballa amb Barthomeu Alserar.

1495 24 desembre. Pagament per tasques diverses no especificades de 2 lliures 17 sous. AMP, Llibre de comptes, 101.

ALBAR, Esperança

Vídua

1523 30 maig. Li compren dues dotzenes d'arena i una d'argila per al manteniment de la casa que el monestir té al carrer Santa Anna. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 90 (4).

ALBARELL, Pere

Habitant de Barcelona.

Serrador.

1526 14 d'abril. Pagament per sis dies que li ha necessitar per serrar un pi gros que hi havia al costat del mallol²²⁸⁴ nou. Cobra 1 lliura 4 sous. AMP, llibre de comptes, 118, fol. 86 v (4).

1526 22 abril. Pagament pels pins que ha serrat en la muntanya del monestir. Cobra 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 86 v (5).

ALEU, Andreu

Esparter

1519 27 de desembre. El monestir de Pedralbes li compra estores, armelles, sal i altres coses. A més a més li compren olles per cuinar que porta de casa seva. El preu total és de 4 lliures i 1 sou. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 v (7).

ALMASELLES, Pere

Esparter

1526 5 agost. El monestir li compra quatre cabassos que ha fet per l'obra de la font per un preu

---

²²⁸⁴ Vinya plantada de nou.

de 6 sous i 4 diners. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 90 v (1).

ALMENARA, Bernat

Mestre de cases

1513 22 març. Pagament per adobar el terra de la casa del bulleter i per la calç que hi utilitzà. Cobra 8 sous. AMP, Llibre de comptes 110, fol. 87 (3).

1513 2 novembre. Pagament per adobar la casa del bulleter. Utilitza 4 sous de calç. Cobra 8 sous en total. AMP, Llibre de comptes 110, fol. 88v (4).

Està documentat el 1510²²⁸⁵ a València, Parròquia de Sant Bartomeu, cobra 30 sous junt amb el seu fill i s'indica que és de Maçarojos i que treballa amb el seu fill.

AMETLLÓ, Joan

Joan Ametllo

Patró

1534 3 de febrer. Port de les fustes que s'han fet servir per adobar el dormidor. Cobra 10 lliures i 17 sous. AMP, Llibre de comptes 123, fol. 96 (6).

ANDRÉS, Jaume

Jacme Andres

En els pagaments apareix que cobra pel treball que ha fet junt amb el seu fill. Treballa per Joan Castell.

El salari per un jornal de feina és de 4 sous i 8 diners amb un companatge d'un sou i 7 diners.

1451 Ajuden a Joan Castell a picar les tapieres per l'obra de les teulades de l'església, el dormidor, el refetor i la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 150 v (3).

ANTIC, P.

P. Antich

Rajoler

1417 24 agost. Ven 2000 rajoles per cloure les finestres de l'església. Valen 100 sous. AMP, Manual notarial 17, fol. 61 v (1).

ARAGONÈS, Miquel

Traginer

²²⁸⁵ <http://cens1510.galeon.com/SantBartomeu.htm>

1490 7 de desembre. Ven 20 lliures de plom a 10 sous per posar les reixes que són a terra a la porta del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

ARMENGOL

Mestre Armengol, manyà de casa.

Manyà.

1499 Ven claus per clavar panys al convent per 4 diners. AMP, Llibre de comptes 106, fol. 152.

ARNAU, Joan

Johan Arnau

Courer

1523 Ven 7 aixetes que ha fet pel sortidor del claustre i per adobar-ne dues més. Cobra 2 lliures 6 sous i 8 diners. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 94 v (4).

1523 Ven unes lorigues de courer que pesaren 11 lliures, a raó de 2 sous i 6 diners la lliura, que serviren per la campana que s'ha adobat. Cobra 1 lliura 7 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 94 v (5).

ARNAU, Pere

Pere Arnau, jarrer; Perearnau; Pere Arnau, courer; ferrer.

Habitant de Barcelona.

Especialista en circuits hidràulics.

Col·labora amb Pau Mateu.

1516 28 juny. Posa els canons que s'usaven en la font i en el safareig. Cobra 1 lliura, 11 sous i 7 diners. AMP, Llibre de comptes 112, fol. 70 v (6).

1520 22 febrer. Li compren els canons que seran utilitzats per la nova font de la infermeria. Cobra 2 lliures 8 sous. AMP, Llibre de comptes 114, fol. 56 (2).

1520 25 març. Dues aixetes per la font de la infermeria. AMP, Llibre de comptes 114, fol. 56 (2).

1520 27 març. Pels canons que s'usaren en la font de la infermeria tant els que féu ell com els que féu en Pau Mateu. Cobra 1 lliura i 15 sous. AMP, Llibre de comptes 114, fol. 56v (5).

1526 23 març. Pagament per quatre aixetes de coure que ha portat a la senyora abadessa per al "llevador" de la cuina. Cobra 1 lliura 6 sous. AMP, Llibre de comptes 118, fol. 86v (1).

1526 10 juliol. Li compren 3 aixetes: dues per l'hort de l'abadessa i una altra per al llibrell del rebost. AMP, Llibre de comptes 118, fol. 89v (5).

1526 16 juliol. Li paguen 2 lliures i 15 sous per un aixeta de coure grossa que ha fet pel safareig de l'hort de les menges. Com que es queda l'aixeta vella només li paguen la diferència. AMP, Llibre de comptes 118, fol. 90 (1).

1537 13 juny. Pagament per canons i canals que havia pres mestre Tomas per dues de les fonts

del monestir. AMP, Llibre de comptes 124, fol. 120 (2).

- 1537 26 desembre. Ven canons per dues de les fonts. AMP, Llibre de comptes 124, fol. 120v (4).
1538 15 juliol. Pagament de 2 lliures 4 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes 125, fol. 120v (5).

ARTIGUES, Pere

- 1467 Lloguer d'un home que ajuda a coure la fornada de calç, teula i rajola per una nit. AMP, Llibre de comptes 97, fol. 171v.
1467 Se li paguen claus per clavar una barra a la porta de l'estable de la casa de la comtessa de Luna, per valor de 2 diners. AMP, Llibre de comptes 97, fol. 171v.

ARÚS, Pere

Petrus Arauç, lambardus.

- 1364 23 gener. Pere Arauç relcama un deute per part del monestir a Poncius Cexcoris tal com aquest deixa establert en el seu testament. El notari que signa el testament és Berenguer Carboxi. Sembla ser que el Monestir de Pedralbes havia de pagar 230 sous per 30 fileres de pedres anomenades sarges al dit Poncius Cexcoris. AMP, manual notarial 3, fol. 142.

BALLE, vídua de

Vídua de Balle

- 1522 Ven la fusta necessària per fer el terrat de la casa que el monestir té al Carrer Santa Anna. Costen 12 sous. AMP, Llibre de comptes 116.

BALP

Rajoler

- 1457 20 març. El monestir rep una fornada de teula i rajola per delma del forn d'en Balp, per valor de 2 sous. Es posa al corral de la companya. AMP, Llibre de comptes 95, fol. 3.

BARBERÀ, Pere Miquel

Miquel Barbara, manyà.

Treballa amb el mestre de cases Antoni Solà i el manobre Joan Gastó. També amb el manyà Miquel Sabater.

Manyà.

- 1495 Pagament de 2 lliures i 11 sous per tapar els portals i finestres dins el convent i per adobar les fonts. AMP, Llibre de comptes, 101.
1495 Compra per al convent una poleta nova que val 3 diners perquè la que havia comprat el mosser Antoni (Antoni Solà?) era molt dolenta. AMP, Llibre de comptes, 101.
1499 Pagament de 8 sous per les frontisses per les finestres del dormidor i la infermeria que la

senyora Abadessa havia fet fer noves. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

BARCELÓ, Salvador

Salvador Barcelo, traginer i fractor lapidum; Salvator Barcelo.

Treballa a Montjuïc, terme de Barcelona.

Traginer i picapedrer.

1418 28 gener. Cobra 940 sous pel preu total de l'obra realitzada a la Sala Capitular del Monestir durant 38 jorns. Li compren els següents materials: 4 milers de pedres de fil a set lliures el miler portades al monestir, costen 565 sous; 20 somades de lambordes portades al monestir, valen 63 sous i 4 diners; 18 somades de pastatges i de bases de capitells, valen 57 sous; 31 somades de pandents, valen 98 sous i 2 diners; 1 somada de pedres per un vitrall de la sala capitular, val 66 sous i 6 diners. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 87v.

1426 13 juliol. Traslada 500 pedres de fil de Montjuïc (a 5 sous el centenar) i 4 somades de lambordes (a un sou la somada) per les parets i rereparets de la clausura i les parets del terme dels horts. Costa en total 87 sous. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 173 (1).

BARGAN, Tomàs

Thomas de Bargan.

Treballa amb dos joves.

1537 17 agost. Pagament pels jornals d'ell i dels seus joves, segurament per treballar en els canons del monestir. En total 28 lliures i 2 sous. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120 (5).

BARRELL, Pere

Fuster

1357 Pere Barrell firma àpoca amb la Reina Elisenda per les fusta que li compra per fer les garlandes del claustre. ANZIZU, Índex

BARRELLES, Joan

Sarrià

1538 30 agost. Pagament de 2 lliures, 3 sous i 4 diners per un miler de rajoles. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 121 (2).

BARRERA, Gonçal

Gonzalvo de Barrera

Moler

Cobra de companatge 18 sous per sis jorns.

1467 8 agost. Pagament a Pere Artigues majordom del companatge per un home, Gonçal

---

Barrera, que lloga per trencar pedra per fer calç durant 6 jorns. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 171.

BARTOMEU

Barthomeu

Esparter

1483 Pagament de 3 sous 4 diners a en Melcior Xamar, fuster per pagar un lindant d'espert de terna a en Bartomeu, esparter. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

BARÚS, Jaume

Jacobus Barus

Manobre

1417 Pagament del seu salari, 8 sous. AMP, Manual notarial, 17, fol. 58 (1).

BARZAN, Tomàs

Thomas Barzan, mestre de cases del monestir.

Mestre de cases.

1538 17 octubre. Se li paga el sou per ell i el seu manobre pels mesos d'octubre i novembre. Cobren en total 35 lliures i 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 121 (4).

BASSA, Esteve

Steve Bassa

Ferrer

1479 26 abril. Li adquireixen diversos productes metàl·lics com ara claus, pany i forrellats, armelles, i golfos per un total de 33 sous. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.

BASTAT, Francesc

Franciscus Bastat, fusterius Barchinone

Barcelona.

Fuster

1436 24 abril. Pagament per diversos sotularibus que ha fet al monestir per un any, des de l'u de gener de 1434 fins l'u de desembre del mateix any. Cobra 110 sous. AMP, Manual notarial 19, fol. 190 (3).

BASTET, Pere

Mestre de cases

Treballa amb els seus fadrins: Jaume Faner i Pere Escuder, així com amb el mestre de cases Joan

Castell.

1490 7 de desembre. Pagament per les obres que ha fet al parlador. Li paguen 21 lliures 4 sous per 106 jorns de feina. AMP, Llibre de comptes, 103.

BERENGUER

Fadri d'Antoni Netó.

Cobra 4 sous/jorn.

1417 24 agost. Pagament de vuit sous per dos jorns de treball sense especificar. AMP, manual notarial, 17, fol. 61 v (1).

BERNAT, el menor

Bernardus Manor, faber

Ferrer

1441 19 març. Època en un full solt on es detalla una sèrie de pagaments a aquest ferrer que costen en total 5 lliures 16 sous i 2 diners. AMP, manual notarial 21, època solta en el foli 141.

El detall és el següent:

44 claus divals (1 diner la peça): 3 sous 8 diners

65 claus mails (3 sous el centenar): 2 sous 7 diners

50 claus sagitals (3 sous el centenar): 1 sou 6 diners

1450 claus de tablar (2 sous el centenar): 28 sous

200 barguerols (1 sou 4 diners lo centenar): 12 sous

150 perbuixar (1 sou el centenar): 1 sou 7 diners

unes reixes que pesen 19 lliures i mitja (8 diners per lliura): 14 sous 3 diners

4 anelles de losa: 6 sous

dos graus de paradar: 3 sous

dos graus espinosos: 1 sou 8 diners

16 claus: 1 sou

18 claus de fulla lavada: 8 diners

per una gafa de lata: 2 sous

2 tasgons: 4 diners

una cobertora: 20 sous

4 claus doblers: 8 diners

150 claus sagitals: 4 sous 6 diners

450 tablars (2 sous el centenar): 9 sous

200 claus bargarols (1 sou 4 diners el centenar): 2 sous 8 diners

BESEN, Pau

1514 19 octubre. Li compren 14 quarteres de calç que costen 14 sous. AMP, Llibre de comptes 111, fol. 89 v (3).

BLANES

Rajoler

1516 28 juliol. Li compren 200 rajoles per al safareig. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 (1).

BLASCO, Domingo

Domenicus Blasco, fusterius Barchinone; Domingo Blascho; Dominicus Blascho.

Barcelona

Treballa amb els seus fills, entre els que hi ha Vicenç, amb els mestres de cases Arnau Gispert, Antoni Neto, Gerard Vononar, i Joan Pontons, el fuster Bernat Calders, i d'altres persones que no s'especifiquen.

Fuster

4 sous/jornal.

Els seus manobres cobren 3 sous/jornal.

1407 25 juliol. Li són pagats 379 sous i 10 diners per fusta claus "et alias res intrarunt in opera in terrat del claustre". AMP, Manual notarial 14, fol. 19v.

1408 11 juliol. Li paguen 196 sous i 8 diners pels 14 "jornalibus per quos vacavi unacum Arnaldo Gisperti magister domorum e duobus manobris in operando quodam feci ad dicto monasterio per calç, claus et alia ipsim operi necessaria". AMP, Manual notarial 14, fol. 35 v.

1409 12 gener. Li paguen 174 sous i 8 diners "per solvistis michi ad meam voluntatem centum septuaginta quatuor solidos et octo denarios Barchinona michi pertinentes tan per jornalibus mihic et unius manobre et unisu fadri per quor laborabimus in ponendo in terramine quod est retro coquina tres bigues per fusta et listons e claus e calç e raiola et alia jornalial sera in en losar de calç dicit terrament". AMP, Manual notarial 14, fol. 40.

1409 12 gener. Simile apocha fecit dicti domenicus blasco fusterius dicto discreto Bartholomeo Colelli de duocentis et quatuor solidos et coto denarios per jornalibus per me et Arnaldus Gispert magister domorum duobus manobres per feci quatuordecim dies continuatos in operando et paymentando terramen Ecclesie et alicos capellas eisdem ecclesie et per reparando colaquao que inter intus ortum dicti monasteri descobrir e cobrir dicta calavageria per calç et alia necessaria in dicti operis. AMP, Manual notarial 14, fol. 40v.

1409 31 maig. Rep pagaments per un total de 46 sous 10 diners per les qüestions següents. AMP, Manual Notarial 14, fol. 48 (2):

- 27 lliures de corda de cànem

22 sous

- corrioles 5 sous
  - 1 corriga per l'esquella del refetor 2 sous 5 diners
- 1410 11 juny. Rep un pagament de 573 sous i 1 diner per tasques diverses fetes al monestir en les que ha fet servir calç, rajola, postes, claus, forrellats i panys. AMP, Manual Notarial 14, fol. 60 (1).
- 1410 11 juny. Rep un pagament de 31 sous i 1 diner per posar una placa de ferro comprada a Pere Soler sobre un fogó a la cuina major. AMP, Manual Notarial 14, fol. 60 (2).
- 1411 28 juliol. Pagament de 229 sous i 9 diners, per vàries tasques. AMP, Manual Notarial 14, fol. 79 (2). El detall d'aquestes tasques és el següent:
- feina feta a la cuina 39 sous 6 diners
  - feina feta a altres parts de la cuina 5 sous 4 diners
  - feina feta sobre del claustre 38 sous 2 diners
  - feina feta en arreglar els canons de l'aigua 19 sous 9 diners
  - tasques diverses 127 sous
- 1412 25 febrer. Pagament de 1170 sous per diverses obres fetes al monestir. AMP, Manual Notarial 14, fol. 86v i 87. Entre d'altres pagaments consten els següents:
- una aixeta per la casa de lavar 19 sous 4 diners
  - 3 jornals de Domingo Blasco i dos manobres per treballar la fusta dels pins i altres arbres del monestir que han de servir pel claustre.
  - Domingo Blasco paga a Galceran Noguera de Sarrià que treballa els dies següents serrant les dites fustes. Cobra 3 sous per jornal.
  - Diversos pagaments de jornals que ha fet ell, o els seus obrers al monestir. Entre altres qüestions, serren fusta pel claustre, adapten el corredor del cor, fan una reixa de fusta, i una finestra nova, així com recórrer les altres del convent. També adapten les portes i les escales del pastriny, arreglen una finestra del dormitori, i posen les que falten així com reixes a totes les finestres. Per últim cobren per adobar els fogons de la cuina.
  - Pagament a Francesc Soler, ferrer de Barcelona, per diversos claus, que costen 80 sous i 10 diners; 320 sous per lates; 35 sous per 5000 claus; 4 sous per 6 llistons; 8 sous per 1 libant i 2 tremulles.
  - Pagament a Onoferly de Sarrià de 16 sous i 6 diners per 9 sanalles.
  - 22 sous a Esteve per portar les fustes al convent.
  - Pagament a Francesc Soler per dues pales de fusta de 23 sous i 6 diners.
  - Per un sobrepany per la porta de la casa de lavar que val 2 sous.
  - Dues frontisses posades a la cambra de l'Abadessa, 3 sous i 6 diners.
- 1413 21 juliol. Diversos pagaments a Domingo Blasco semblants als que hem detallat per la notícia anterior. AMP, Manual Notarial 14, fol. 112 (2) i 112v.

- 1415 25 abril. Per treballar en una casa nova al claustre i d'altres tasques habituals com recórrer les teulades o els canons de l'aigua i arreglar les finestres del dormidor. Cobra en conjunt 158 sous i 2 diners. AMP, Manual Notarial 17, fol. 13 (2).
- 1415 Pagament per adobar els peus del faristol de l'església. Cobra 2 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 86.
- 1417 10 juliol. Per diverses tasques cobra un total de 295 sous i 9 diners. AMP, Manual Notarial 14, fol. 17, fol. 57v (3). Entre d'altres cobra per:
- escurar els canons de les fonts
  - per apuntalar un arc per fer una porta i ajudar a tancar les finestres del monestir. Hi entra la taula de fusta, 2 golfs i 100 claus que costen 20 sous i 6 diners.
- 1417 Agost. Per diverses tasques de manteniment. AMP, Manual Notarial 17, fol. 58 (1).
- Escurar els canons de les fonts, 24 sous
  - Fer mitja tàpia en l'estable amb una barra encaixada nova, 38 sous.
  - adobar les finestres del refector, 12 sous
  - adaptar els llits del dormidor, 12 sous
  - adobar els canons de les fonts primer per l'obra del capítol i després per adaptar la cambra del refector, 28 sous, 7 jornals de feina.
- 1417 9 juliol. Per diversos jornals i feines diverses com les anteriors descrites, cobra un total de 150 sous 6 diners. AMP, Manual Notarial 17, fol. 76 v (3).
- 1418 1 març. Cobra 24 sous per 6 jornals que ha ajudat al mestre de cases Antoni Neto per adaptar els licubrells i clavegueres del monestir. AMP, Manual Notarial 17, fol. 76v (3) i 77 (1).
- 1418 9 juliol. Cobra 8 sous per adobar la finestra de la cambra de la cort i la caixa d'ordi, i pels 200 claus que hi entraren que costen 3 sous i 8 diners. I per un jorn que treballa en posar reixes de ferro i una mola de corda que compra per les finestres del dormidor, costa 10 sous 2 diners. AMP, Manual Notarial 17, fol. 76v (3).
- 1418 10 setembre. Domingo Blasco ven al monestir una premsa de fusta òptima i bona per fer i premsar vi blanc del dit monestir. Cobra 6 lliures 14 sous i 3 diners. AMP, Manual Notarial 17, fol. 81v (1).
- 1419 7 setembre. Cobra 1721 sous i 4 diners pels jornals d'ell, el seu fill, i els seus socis per treballar en armar de fusta la volta de la coberta de la sala capitular del monestir, i serrar fusta i clavar claus. AMP, Manual Notarial 18, fol. 12v (2).
- 1420 17 juliol. Per diverses tasques cobra un total de 21 sous i 6 diners. AMP, Manual Notarial 18, fol. 49v (2):
- tancadures pels panys, 6 claus, 8 sous i 6 diners.
  - escurar els canons de les fonts, 3 quarteres de calç, 2 jornals de feina, 4 sous i 6 diners

- 2 claus i dos panys per dos armaris, 2 sous 6 diners
  - 7 ferros pel torn i un forrellat per la casa dels muls, 3 sous 6 diners.
- 1422 21 setembre. Es paga a Domingo Blasco per tot el que ha fet durant l'any 1421. AMP, Manual Notarial 18, fol. 72v (2), 73 i 73 v:
- mola de corda de cànem, 10 sous
  - adaptant la pica de l'aigua de la cuina i allò necessari, diversos dies i les claus i calç, 55 sous i 7 diners.
  - adaptant les canons de l'aigua de la cuina i per adaptar el sostre de la civada, 8 sous i 6 diners.
  - 5 canons per una aixeta de coure de la cuina i calç, 65 sous. En el preu s'hi inclouen els jornals del treballador.
  - Per enfustar les cadires baix del cor de les dones i claus 40 sous.
  - Per fer de nou la teulada damunt l'entrada del monestir, 6 sous. 36 claus per les teules, 3 sous i 1 diner; 250 claus llargs, 5 sous; 36 claus mayals, 1 sou 6 diners; 50 barcarols, 8 diners; 4 golfs que va fer 3 sous; 31 quarteres de calç, 51 sous 8 diners; 500 rajoles utilitzades en la teula, 23 sous; 77 sous per 22 jornals; més 80 sous 6 diners, per 23 jornals; fusta, claus, forrellats, 40 sous 2 diners.
  - per cobrir els claustres del monestir hi ha diverses partides: 694 sous 3 diners, i 199 sous;
  - per serrar fustes per cobrir el claustre, 52 sous
  - per portar fustes serrades des de Barcelona al monestir, 46 sous 6 diners
  - per cobrir claustres del monestir, 1400 claus taulars, 26 sous 8 diners; 100 claus dinals, 7 sous 6 diners; 150 claus mayals, 5 sous 9 diners; 1 dotzena de trunyells, 3 sous, guix, 6 diners, per adaptar una galleda i dues portadores, 2 sous i 10 diners; 7 cabirons, 28 sous.
  - pels jornals de Domingo Blasco i el seu fill Vicenç per escurar els canons de les fonts del monestir, repassar les finestres, i adaptar les portes, 42 sous.
  - Per una biga d'alber per la porta del sostre de la botiga de l'hospici, claus, calç, dues moles de corda, 24 sous.
- 1422 Diversos pagaments. AMP, Llibre de comptes, 87, fol. 187-188:
- Escurar els canons d'aigua i un jorn de treball, 3 sous 6 diners
  - portes de l'escala del cloquer
  - adobar portes del celler, 2 golfs espinosos 1 sou 6 diners
  - adobar forrellat i armella, 1 sou de ferro
  - 100 claus de teules, 2 sous
  - 2 quarteres de calç, 4 sous 4 diners
  - Compra de cinc talles dobles que costen 12 sous i 6 diners per les finestres del

dormidor i del refetor, i tres dies de feina, 9 sous.

- 1423 23 març. Document llarg en el que es detallen totes les obres fetes pel fuster, els seus ajudants, el material utilitzat i els salaris de cadascú al refetor, dormidor, les fonts, el cor de les monges de l'església; pagament a Domingo Blasco, Vicenç Blasco, Gerard Vononar, mestre de cases, i Bernat Calders, manobre per recórrer les teulades del monestir, fer de nou la teulada sobre la porta d'entrada al monestir i un arc fet a la cuina de la companya. Fer una porta de fusta en el gradaria (graner?) que és sobre el dormitori del monestir. També s'hi inclou diversos pagaments per les fustes per la coberta feta en el claustre superior del monestir; el port d'aquestes els diversos tipus de claus que s'han utilitzats. Diversos jorns de Domingo, Vicenç, i Nicolau, en el sostre de fusta de l'hospici que el monestir té a Barcelona. Hi posen una biga d'arbre. En total el pagament ascendeix a 1392 sous 10 diners. AMP, Manual notarial, 18, fol. 100 v (2).
- 1423 Estiu. Per fer una "jamera in graduario clugueri, janera raxada celleri" i escurar els canons d'aigua de les fonts, claus i tot allò necessari. Per adaptar els fogons de la cuina major, fer les finestres refetor, "faciendo aliqua sercana et alia". Per fer de nou els fogons de la cuina major i encastar-hi les olles. Preu total: 143 sous 11 diners. AMP, Manual notarial, 18, fol. 109 v (3), 110 (1).
- 1424 Treballa a la casa que el monestir té al carrer de la Canuda de Barcelona. Per aquesta obra cobra un total de 37 sous i 3 diners per les qüestions següents AMP, Manual notarial, 18, fol. 130 (2) i 130 v:
- 3 capitells d'alber	4 sous 6 diners
- lates	1 sou 6 diners
- taula	2 sous 6 diners
- 1 somada de calç	4 sous
- argila i arena	1 sou 4 diners
- canal	1 sou 8 diners
- 30 claus i taulars	2 sous 6 diners
- trunyells	4 diners
- teules	
- 2 galledes	2 diners
- claus	8 diners
- 4 jornals de 2 macips	16 sous 8 diners
- 1429 Agost. Cobra 81 sous i 4 diners per 20 jornals que ha mes en escurar els canons de les aigües, i en ajudar a treure i posar la pica del sortidor del claustre. Aquest pagament també és pels 3 jornals del seu fill Vicenç i els 3 del seu nebot Joan. AMP, Manual notarial, 19, fol. 25 v (2).

BLASCO, Joan

Johan Blascho, Fill de Vicens Blascho, Fill de Vicenç

Fill de Vicenç Blasco i per tant nét de Domingo. En una ocasió, el 1429, se cita a un tal Joan Blasco com a nebot de Domingo Blasco (AMP, Manual notarial, 19, fol. 25 v (2), i no com al seu nét. És possible, però, que es tracti de dues persones diferents perquè hi ha molta separació cronològica entre les notícies.

Fuster.

- 1457 15 gener. Fa ferrar unes fustes que varen servir per fer uns armaris a l'escrivania d'Honorat Ça Conamina. Per 6 jornals i mig de feina cobra 13 sous. Necessita 12 lates de fusta que costen 20 sous. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 158v.
- 1457 28 febrer. Li paguen 17 sous per 8 jornals i mig de tasques diverses al monestir. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 158v.
- 1457 30 juliol. Li paguen 30 sous per 10 jornals, i 6 sous per 2 jornals de tasques diverses al monestir. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 158v.

BLASCO, Nebot de Vicenç

Nebot de Vicenç Blasco

Fuster

- 1452 Ajuda a Vicenç a treballar en el celler i el pastriny, i cobra 7 sous i 6 diners per dos jorns i mig de feina. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (5).

BLASCO, Pere

Pedro Blascho, Petrus Blascho, Petro Blasco

És el soci d'Andreu Pou.

Serrador i fuster.

- 1419 21 març. És contractat per serrar fustes per l'obra del capítol del monestir. AMP, manual notarial, 18, fol. 2v.
- 1422 21 setembre. Cobra 88 sous per 22 jornals que ha treballat en cobrir els claustres del dit monestir. AMP, manual notarial, 18, fol. 73.
- 1423 23 març. Cobra 58 sous per 22 jornals que ha treballat en cobrir els claustres del dit monestir. AMP, manual notarial, 18, fol. 101.

S'ha documentat un Pere Blasco treballant a la Catedral de Barcelona. Concretament, el 1449 muntant una bastida. També el 1461 desclava les cadires del cor per col·locar-les "detrás lo cor", i l'any següent havia reparat el tancament del mateix cor. El 1464 va adobar-ne els bancs. A més a més també fou anomenat fuster major de la catedral, fins la seva mort el 1476, quan va ser

substituit per Macià Bonafè.²²⁸⁶

BLASCO, Vicenç

Vincecio filio; fill de Domingo; Vincencii Blascho; Vicencii Blascho; Vincencio Blasco; Vincencius Blasco fusterius Barchinona

Barcelona

Fill de Domingo Blasco, treballa sovint tant amb el seu pare com el seu fill Joan, i d'altres mossos o joves dels que no se n'especifica el nom. També col·labora amb el mestre de cases Antoni Netó, el mestre de cases Gerard Vononar, i el fuster Bernat Calders,

Fuster

- 1417 10 juliol. Escurar els canons de les fonts. Hi entren 2 quarteres de calç. També per una mola de corda que serveix per les finestres. Adoba els fogons de la cuina Cobra 35 sous per 10 jornals. AMP, Manual notarial, 17, fol. 57 v (3).
- 1417 Agost. Adobar canons de les fonts primer per l'obra del capítol i després per adaptar la cambra del refetor (domum rectorum). Cobra 7 sous per 2 jornals. AMP, Manual notarial, 17, fol. 58 (1).
- 1418 1 març. Per dos jornals que treballa en adaptar els licubrells i clavegueres del monestir darrera el celler amb Antoni Neto, mestre de cases. AMP, Manual notarial, 17, fol. 76v (3).
- 1418 9 juliol. Per escurar els canons de les fonts, el material i un jornal de feina cobra 7 sous i 6 diners. AMP, Manual notarial, 17, fol. 76v (3).
- 1418 9 juliol. Per tornar alguns canons en la casa del llenyar i algunes altres obres, per comprar algunes reixes de ferro per la casa del pa, per claus i altres coses necessàries. Cobra, per 4 jornals i mig de feina, 7 sous i 6 diners. AMP, Manual notarial, 17, fol. 76v (3).
- 1420 17 juliol. Cobra 8 sous per 2 jornals de tasques diverses no especificades. AMP, Manual notarial, 18, fol. 49v (2).
- 1422 21 setembre. Per fer de nou la teulada damunt l'entrada del monestir, necessita 18 jorns, li paguen 72 sous. Per tal de cobrir els claustres necessita 23 jornals i mig, li paguen 94 ss. AMP, Manual notarial, 18, fol. 73.
- 1422 Apareix al costat del seu pare, Domingo Blasco, ajudant-lo a adobar els canons de l'aigua, i d'altres tasques al celler. AMP, Llibre de comptes, 87.
- 1422 Compra 5 talles senars, corda que costa 9 sous i 109 diners, claus que costen 1 sou i 6 diners, per obs de les finestres del dormidor i el refetor. Cobra un jornal de feina a 4 sous. AMP, Llibre de comptes, 87, fol. 188.
- 1423 23 març. Per claus, calç i el que sigui necessari per arreglar la pica i els fogons de la cuina cobra 55 sous i 7 diners. També cobra 8 sous i 6 diners per arreglar els canons de l'aigua de

²²⁸⁶ JARDÍ ANGUERA, "Mestres entalladors a Barcelona..." P. 47, 63, 73, 158, 163. Agraïm a Jacobo Vidal que ens hagi avisat d'aquesta coincidència.

- les fonts. Jornal mes en enfustar els peus del cadirat del cor de les dones i la porta del pati d'entrada al monestir i els claus que hi entren, 4 sous. Pagament a Domingo Blasco, Vicenç Blasco, Gerard Vononar, mestre de cases, i Bernat Calders, manobre per recórrer les teulades del monestir, fer de nou la teulada sobre la porta d'entrada al monestir i un arc fet a la cuina de la companya, es paga 341 sous i 5 diners. Fer una porta de fusta en el gradaria que és sobre el dormitori d'aquest monestir, es paguen 40 sous i 2 diners. Per la coberta feta al claustre superior cobra per 23 jorns de treball 94 sous. AMP, Manual notarial, 18, fol. 100 v(2).
- 1429 Porta fusta utilitzada per cobrir el claustre superior i per les latrines de la Cort, també cobreix la porta del celler. Fa un forrellat per la porta del refetor i adapta les finestres i els canons de les fonts. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 26 i 26 v.
- 1430 Pagament per a l'adquisició de material de fusta. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 52v.
- 1430 Fa un armari a la sagristia. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 67 (3).
- 1431 Pagament per a l'adquisició de material de fusta, arreglar els canons. També es paga per a la mola de corda per adaptar les finestres del dormidor. I per fer cantellum?, a la cambra de l'abadessa. També arregal els esglaons de l'escala del celler. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 89 (2).
- 1432 Pagament per cobrir el claustre dels gats i fer d'altres tasques. No s'indica el terme de claustre dels gats sinó "claustru retro coquine". AMP, Manual Notarial, 19, fol. 105v (2) i 113v(1).
- 1432 Pagament per la mola de corda per adaptar les finestres del dormidor i la infermeria. Es fa una sèrie d'armaris nous al pati on hi ha el pastriny. Es posa un forrellat per la porta del portal de Sant Gabriel. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 114.
- 1436 El 18 d'abril, es recull un pagament de 51 sous i 10 diners, pels dos jornals (14 sous) per descobrir i de nou cobrir un tros de teulada del claustre superior, pel salari de Vicenç Blasco i un jove seu, per a 10 llates i 4 cabirons (36 sous) i pel port de la fusta (1 sou 10 diners), 2 dotzenes de lates (48 sous 10 diners), 4 cabirons (16 sous). A més també hi ha pagaments per jornals per als joves de Vicenç. S'inclouen les despeses per a cobrir el passatge de les latrines i les teulades del pastriny. Cobra 24 sous de 6 jornals per treballar en dues grans jàsseres (17 sous i 10 diners), per al claustre superior. Al seu jove, per al mateix, cobra 18 sous. A més també cobra un preu total de 285 sous i 2 diners per tot el que entrà en l'obra feta de cobrir el "terrmen retro coquine": hi entren bigues d'alber (176 sous), cabirons i port de la fusta (29 sous i 8 diners). Cobra 4 sous per a un jornal que treballa en el monestir sense especificar, i tres moles de corda (39 sous 10 diners). AMP, Manual Notarial, 19, fol. 187v-188.
- 1440 6 de juliol. Es fa esment que l'abadessa satisfà tot el que li deu al fuster entre els jornals, claus i fustes, però sense indicar la quantitat monetària corresponent. AMP, Manual

- Notarial, 21, fol. 80v (3).
- 1452 Fa una porta i una finestra nova al celler, i una reixa per a la finestra de la cuineta darrera la cuina, posa portes a l'estable de l'ase i bescambra de la companya i ajuda a Joan Castell a menar les tapieres. Per tot això i els 8 jornals cobra 32 sous i un companatge de 12 sous. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 150v.
- 1452 Cobra 14 sous pels 3 jornals i mig que li calen per fer el postís del celler, refer la pastera major i adobar altres coses. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (4).
- 1452 Fa una porta nova a l'escala del celler, basteix un armari, tanca l'escala de fusta que munten en la cambra on dorm la dona i les esclaves i l'esquella del rellotge que donava el bastiment; junt amb el seu fill Joan dobra 17 sous i 10 sous per 2 dies de companatge. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151v.
- 1456 1 juliol. Cobra 8 sous i un companatge de 10 diners per a dos jornals que fa servir en adobar i escurar dos canons i la casa de les aigües. També cobra 1 sou i 6 diners per a la loba de l'església. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 158.
- 1457 15 gener. Cobra 26 sous per 6 jornals i mig per ferrar fusta de Tortosa (24 sous), per serrar uns fusts que foren per a uns armaris que ha fets per a l'escrivania d'Honorat Ça Conamina. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 158v.
- 1457 28 febrer. Cobra 38 sous i 12 sous i 6 diners de companatge per 8 jornals i mig que treballa en fer portes a la vinya del convent, adobar la teulada sota l'escala de la porta del monestir, hi entren 6 cabirons de 34 pams (24 sous). AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 158v.
- 1457 Li paguen 1 sou 6 diners per a les punxes utilitzades en claver les frontisses dels armaris de l'escrivania d'Honorat Ça Conamina i en adressar les portes. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 159.
- 1457 8 maig. Cobra 12 sous per 3 jornals per redoblar el reixat prop de la porta de l'església i per fusta nova d'àlber (11 sous). El 17 de setembre cobra 1 sou i 8 diners per a 1 pany i 2 armelles. El 4 de maig cobra per un jornal (4 sous) per adobar els canons de les fonts i 2 quarteres de calç (1 sou i 10 diners). AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 158.
- 1457 18 juliol. Porta una jàssera (40 sous) per a la teulada sobriana de la clausura a la part envers la porta del cor de les monges. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 158v.
- 1457 30 juliol. Cobra 66 sous per a 29 jornals que treballa en el claustre. El mateix dia cobra 8 sous per 2 jornals i 3 arroves de pega (24 sous 6 diners), per al bastiment de l'esquella. Un jorn (6 sous) per un torn per a estrinjolar (netejar) les carabasses. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 158v.
- 1457 22 d'agost. Cobra 8 sous i un companatge de 10 diners per a dos jornals en fer dues baules (baüls) per les sagristanes per estar sobre l'altar del cor de les monges per vestir la imatge de la Mare de Déu, per fer dos bancs que serveixen per posar sota el canalobre de l'altar major en les grans festes quan posen l'argent sobre l'altar. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 160.

1457 20 gener. Per dos jornals (8 sous) que ha mes en adobar els canons de les fonts prop de la casa de les aigües. Per una bramadora de ferro (7 sous i 6 diners). AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 160v.

1457 1 d'octubre. Cobra 14 sous per a 3 jorns i mig per treballar en les portes de les escales del monestir i 12 portes de salze (11 sous i 6 diners). I dos sous per mig jorn per a guarnir els armaris de l'escrivania. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 166.

BLAU DE ROSSETA

Blau de Rosseta

Serrador

1523 24 desembre. Pagament de 4 lliures per 16 jornals que mesos en serrar fusta per al monestir. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 120 v (3).

BO, Pere del

Pere del Bo; Pere del Boy

Serrador

Treballa junt amb Robert Pasany

1499 26 setembre. Cobra 2 lliures 17 sous per 8 dotzenes de lates, i 4 dotzenes de cabirons, i per serrar fusta per les obres del convent. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

BOFILL, Pere

Manyà de calç

1499 23 desembre. Diverses obres fetes al monestir. Paguen 3 lliures i 4 sous per panys i claus. AMP, Llibre de comptes, 105, fol. 74.

1505 24 desembre. Pagament de 8 lliures 3 sous i 2 diners per panys, una finestra i altres coses del seu ofici. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 101 (5).

1507 20 desembre. Pagament de 8 lliures 2 sous i 5 diners per les tasques fetes al monestir. AMP, Llibre de comptes, 109.

BOLET, Joan i Bartomeu

Compradors

1543 20 juny. Compran a Pere Soler, mercader dues lliures i vuit sous de claus pel monestir que costen 2 lliures 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 132, fol. 120 (2).

BORÀS, Miquel

Manyà

1514 Cobra 18 sous per a 12 gafets per a atiar bastiments, les portaletes dels enserrats, i panys.

AMP, Llibre de comptes, 111.

BORRÀS, Berenguer

1482 Del 6 de maig al 20 juliol. Cobra 85 sous pels 24 jorns i un terç que ha treballat al monestir en la cambra de l'abadiat. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

Boter de Santa Maria del Mar

1495 9 desembre. Es compren un parell de galledes per portar morter al boter de Santa Maria del Mar perquè al qui li compren normalment és a Mallorca. AMP, Llibre de comptes, 101.

BOX, Guillem

Bergant

1496 20 gener. Cobra 1 lliura i 14 sous per ajudar a l'obra del convent. AMP, Llibre de comptes, 101.

BRUGUERA, Bernat

Bernat Bruguera el menor

Guixer

1487 8 setembre. Cobra 2 sous i 8 diners per dos jorns que fa de manobre per cobrir l'estable. AMP, Llibre de comptes, 102.

CABATERA

La dona na Cabatera

1417 24 agost. Cobra 76 sous i 6 diners per 27 quintars de guix per les finestres de l'església. AMP, Manual notarial 17, fol. 61v (1).

CALBO, Pere

Petrus Calbo, civis Barchinona

Barcelona

Carreter

1446 Traginer que porta cinc fust de fusta de València des de la ciutat de Barcelona al monestir de Pedralbes. Cobra 50 sous. AMP, Manual notarial 22, fol. 144v (2).

CALDERS, Bernat

Bernardus Calders; Bernardo Calders; Caldes

Fuster, manobre

Treballa amb els Blasco i els mestres de cases, Bernat Lleonard i Gerard Vononar.

Salari: 3 sous i 6 diners /jorn.

- 1417 24 agost. Pagament de 51 sous i 3 diners per 17 jorns i mig que ha treballat al monestir. Cobra també 11 sous i 3 diners per dons jornal que ha treballat en posar fogons a la cuina. AMP, Manual notarial 17, fol. 61v (1).
- 1422 Primavera. Pagament a Bernat Lleopard de 77 sous per 22 jornals que ha treballat al monestir tan al servei de Lleopard com fent altres tasques AMP, Manual Notarial 18, 70v (1).
- 1423 23 març. Pagament a Domingo Blasco, Vicenç Blasco, Gerard Vononar, mestre de cases, i Bernat Calders, manobre per recórrer les teulades del monestir, fer de nou la teulada sobre la porta d'entrada al monestir i un arc fet a la cuina de la companya. El preu total d'aquesta partida és de 341 sous i 5 diners, sense especificar què cobra cadascú. AMP, Manual notarial 18, fol. 100v (2).
- 1423 Estiu. Per fer de nou els fogons de la cuina major i encastar-hi olles. En aquesta obra Antoni Netó treballa com a manobre. Cobra 7 sous per 2 jorns. AMP, Manual notarial 18, fol. 119 (1).

CALVET, Arnau

Sarrià.

Rajoler

- 1417 24 agost. Li compren 22 sous per 500 rajoles. AMP, Manual notarial 17, fol. 61v (1).

CALVET, Guillem

Guillelmus Calvet raiolerius parrochie sancti Vincenci de Serriano

Sarrià

Rajoler

- 1439 11 juliol. Li compren 1200 rajoles per pavimentar que costen 60 sous. AMP, Manual notarial 21, fol. 28 (2).

CALVET, Joan

Johan Calvet

Sarrià

- 1514 Cobra 13 sous i 2 diners per 13 quarteres de calç per adobar l'aigua del sortidor del claustre. AMP, Llibre de comptes, 111, fol. 88v (2).
- 1514 8 octubre. Cobra 2 lliures 18 sous per 58 quarteres de calç per a fer blanc el dormidor i el claustre del cor. AMP, Llibre de comptes, 111, fol. 89v (1).

CALVET, Sebastià

Sarrià

- 1485 Tapa l'infern i el torn del parlador. ANZIZU, *Índex*.
- 1487 29 d'agost. Cobra 1 lliura i 10 sous per a cobrir la teulada de l'estable del convent i reparar altres llocs. AMP, Llibre de comptes, 102, fol. 148v (3).
- 1495 24 juliol. Cobra 4 lliures i 1 sou per 109 quarteres de calç per obrar les fonts a l'obra que feren dins el convent. AMP, Llibre de comptes, 101.
- 1495 Cobra 4 sous per 4 quarteres de calç que porta amb les seves bèsties, per l'obra de l'infern i el parlador. AMP, Llibre de comptes, 101.
- 1495 23 desembre. Cobra 4 lliures 19 sous 9 diners per 87 quarteres de calç per l'obra del monestir. AMP, Llibre de comptes, 101.

CAMPMANY, Manuel

Sarrià

- 1499 Pagament d'una quantitat no especificada per diverses tasques que fa al convent. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

CAMPS, Antoni

Fabre

Barcelona

- 1442 10 juliol. Pagament per a diverses coses. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 180v (3).

CAMPS, Esteve

Stephanus Camps, faber

Ferrer

- 1419 30 juliol. Li compren 100 claus grossos i menuts per 56 sous i 3 diners, per la Sala Capitular. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 10 (4).

CANYET, Antoni

Esplugues de Llobregat

Guixer

- 1499 4 gener. Fer l'escala del monestir per les parets dels horts dels capellans. Junt amb 2 quarteres de calç costa 5 lliures 2 sous. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

CANYET, Jaume

Jacobus Canyet de la parròquia de Santa Maria Magdalena de Speluncis o Esplugues (Speluncis vol dir cova).

Esplugues de Llobregat

Guixer.

- 1436 8 setembre. Cobra 100 sous per treballar en les fonts dels quals 96 sous 3 diners són per 77 quarteres de calç (1 sou 3 diners per quartera). AHPB, 103/34.
- 1439 25 abril. Cobra 93 sous i 4 diners per 80 quarteres de calç. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 4 (2).

CANYET, Salvador

En Canyet d'Esplugues

Esplugues de Llobregat

Guixer.

- 1490 7 desembre. Li paguen 2 lliures 16 sous i 6 diners per 152 quarteres i mitja de calç. AMP, Llibre de comptes, 103.
- 1522 Li compren 24 quarteres de calç que serveixen per la paret de l'hort i costen 1 lliura i 8 sous. AMP, Llibre de comptes 116.
- 1523 9 desembre. LI paguen 1 lliura 4 sous per 21 quarteres de calç que se li devien. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 91v (3).
- 1532 19 octubre. Li paguen 9 lliures 10 sous 8 diners per 154 quarteres de calç. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 120 (5).

CANYET, Simó

Simon Canyet d'Esplugues

Esplugues de Llobregat

Guixer

- 1439 8 juny. Li compren 108 quarteres de calç que costen 135 ss. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 28 (3).
- 1479 18 abril. Li compren 52 quarteres de calç i 350 rajoles que costen 3 lliures 10 sous 4 diners per obrar al monestir. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.
- 1499 4 maig. Li compren 184 quarteres de calç que costen 8 lliures 14 sous per l'obra dels horts dels capellans i per les fonts. Hi entren 91 quartres de calç i 600 rajoles (5 lliures 5 diners). AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.
- 1505 16 maig. Li compren 83 quartres de calç que costen 18 lliures i 18 sous, per al safareig del procurador. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100 (3).
- 1505 6 octubre. Li paguen 12 lliures 19 sous i 5 diners pels dies que ha treballat en la paret del torrent que ha caigut i per recórrer les teulades. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 101 (1).
- 1520 Abril. Li compren 3 lliures, 12 sous, per 54 quarteres de calç per la font de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 57 (1).

CAPELLADES, Vídua

Vídua Capellades d'Esplugues

1516 2 juny. Ven 40 quarteres de calç a un preu que no s'especifica per adobar l'aigua de dins la casa. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (6).

CARBÓ, Francesc

Mestre Carbó; Francesc Carbo; Mestre Francesch Carbo

Mestre de Cases

Treballa amb el mestre Jaume Montseny, fuster, i Pere Guilla.

1549 3 setembre. Li paguen 6 lliures 8 sous que li devien de paga porrata dels jornals que havien treballat al monestir. AMP, Llibre de comptes, 129, fol. 49 (1).

1551 Li paguen 80 lliures i 5 sous 4 diners per tota la feina del dormidor nou. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 71 (3).

1554 Cobra 57 lliures 18 sous per la feina que ha fet en les teulades, en tornar lo forn, i adobar el sortidor dins el monestir. AMP, Llibre de comptes, 128, fol. 107 (1).

CARBONELL, Antoni

Mestre de cases

1533 24 maig. Pagament pel lloguer de les mules que han portat al mestre Antoni Carbonell i altres mestres que van anar al monestir per veure l'obra del dormidor junt amb el senyor governador. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 96v (6).

Tot i que la participació d'aquest mestre de cases al Monestir de Pedralbes és puntual, cal no oblidar que es tracta d'una figura de gran rellevància en el panorama barceloní, que va intervenir entre altres en el cor de la catedral de Barcelona.²²⁸⁷

CARBONELL, Pere

Corrider

1479 31 octubre. Li compren 3 bigues d'àlber que costen 6 sous. AMP, Llibre de comptes, 98, 165v.

Carles

Carles, manobre de Barcelona

Barcelona

²²⁸⁷Per una primera aproximació vid. ARGILÉS i ALUJA, *Preus i salaris a la Lleida...*, p. 86; F.B., "Els Claustres de Santa Anna..." Se cita el document MM 2, fol. 8v, de l'arxiu de l'ex-col·legiata, en aquell moment al Museu Diocesà; CARBONELL BUADES, M., "Bartolomé Ordoñez i el cor de la catedral de Barcelona," *Locus Amoenus*, 5 (2000): pp. 117-147.

Manobre

1507 27 setembre. Féu feina a cobrir la font durant un jornal, i cobra 3 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.

CASADEMUNT, Ponç

Pons Casamdemunt

Guixer

1519 30 novembre. Li compren 32 quarteres de calç de guix i 8 quarteres de picadís que costen 4 lliures 4 sous 6 diners. A més a més també ven els cubs de pedra i el guix per les obres del monestir. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72v (4).

CASAJOANA, Rafael

Rafel Casajohana, Rafel Casajosana

Ferrer

1483 7 novembre. Li paguen 2 lliures per claus, perns i altra ferramenta. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 175v.

1490 17 desembre. Li paguen 24 lliures 7 sous 8 diners per 12 reixes de ferro que han pesat 731 lliures i mitja, i que han servit pel parlador de les monges compresa la reixa de ferro qui és en terra a l'entrada del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

CASAMAÇANA, Rafael

Rafel Casamasana

Ferrer

1482 6 maig-20 juliol. Ven 86 sous de claus que serveixen pel retret o cambra de l'abadessa. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166v.

1482 12 desembre. Ven claus per 31 sous al monestir. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 167.

CASELLES

Ferrer

1467 14 juliol. Li compren un pany de loba i una clau per l'armari de la taula costa 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 170 v.

CASSA, Jaume

Jaume Cassa, major de dies, ortola del monestir.

Hortolà

1479 16 abril. Fa un canal de terra per l'aigua que passa pel refetor. Costa 1 sou i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.

- 1479 31 juliol. Li paguen 3 sous per fer un altre canal de terra pel refetoret perquè el primer no fou bo i no el volgué cobrar al monestir. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165 v.
- 1487 9 juliol. Cobra 1 sou 2 diners per una quartera de calç per tapar els forats de l'hort. AMP, Llibre de comptes, 102.

CASSA, Joan

Johan Cassa, serraller

Ferrer.

- 1514 21 setembre. Li paguen 1 lliura i 7 sous, per claus, tatxes, i una corda que fa servir el mestre Xamar, fuster, per clavar les portes del parlador dins les reixes i pel torn. AMP, Llibre de comptes, 111.

CASTELL, Jaume

Jacme Castell

Manobre

Col labora amb Joan, el seu germà, que és mestre de cases.

- 1479 Cobra 2 diners de companatge per a mig jorn de feina. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 130.
- 1479 Cobra 51 sous 6 diners per salari dels 20 jorns i mig que treballa al monestir. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.
- 1482 La pastrinyera li paga un companatge de 10 diners per cinc jorns de feina. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 130.
- 1482 6 maig- 2 juliol. Cobra 240 sous per 60 jorns que ha treballat en el retret fet en la cambra de l'abadiat. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.
- 1482 30 octubre. Cobra 39 sous per 14 dies que treballa al monestir. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 167.
- 1483 26 setembre. Pagament de 5 sous per la feina que ha fet durant el mes de desembre. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.
- 1483 26 setembre. Cobra 2 lliures 16 sous i 11 diners pels 22 jorns que ha treballat en l'obra del dormidor. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.
- 1490 Cobra 15 lliures de 2 sous, pels 151 jornals que ha treballat en el parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

CASTELL, Joan

Mestre Castell, Johan Castell

Germà de Jaume Castell

Mestre de cases

- 1451 22 desembre. Cobra 164 sous per 41 jorns de treball. També cobra 104 sous per 26 jorns per recórrer les teulades de l'església, el dormidor, el refetor i la infermeria perquè hi havia goteres, i d'altres desperfectes en la casa de l'ase. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 150r (1) i 150v (1).
- 1452 Cobra 8 sous per 2 jornals que ha necessitat per adobar les clavegueres i la pica de la font del celler. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (2).
- 1452 Cobra 4 sous més 8 diners de companatge per un jorn que ha necessitat per fer adobar el portal dels terradets de l'església i l'armari de la cambra de l'abadessa. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (8).
- 1452 Pel lloguer de dos costers per apuntar la casa de Barcelona quan hi portaren un portal nou a fora, costa 2 sous i 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (1).
- 1452 Per posar un colzo amb girada a la pica de l'aigua de la cuina per fer espiral i 8 racions de colzo, cobra 3 sous i 7 diners. Per tapar les piques de la cuina i el sortidor i mitja quartera de calç viva, cobra 2 sous. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151v (5).
- 1451 Fer padrissos dels terradets i pavimentar la cuineta de l'aigua ros, i altres coses, cobra 20 sous més el companatge de 9 jorns que és 1 sou i 8 diners. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 156v (3).
- 1457 12 maig. Per tancar la trapa qui és sobre lo reixat prop la porta de l'Església, rajola i guix, i un jornal de feina, cobra 4 sous. I dos sous per 2 quarteres de calç. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 158.
- 1457 30 juliol. Per posar una jàssera dalt la teulada de la claustra sobirana a la part del dormidor. Cobra 24 sous més 2 sous i 8 diners de companatge per 6 jornals. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 160.
- 1457 28 novembre. Cobra 4 sous més 5 diners per 1 jorn que ha necessitat per refer els fogons de la cuina del convent. AMP, Llibre de comptes, 96, fol. 160.
- 1467 4 abril. Adoba les fonts i recorre les teulades durant 5 jorns. Cobra 20 sous. Per fer un portal en la cambra de les cases del monestir, on s'havia de mudar Sor Sibil la de Pallars, cobra 2 sous per mig jorn de treball. Per posar una biga a la cambra major, cobra 4 sous per un jorn de treball. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 165.
- 1468 28 març. Compra de 3 trunyells per obrar que costen 1 sou i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 56.
- 1479 Març. Pel companatge de mig jorn de feina que ha calgut per adobar la boca del forn cobra 2 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 130.
- 1479 Març. Pagament al mestre de cases junt amb el fuster i diversos mossos. Cobra de companatge 15 sous i 7 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 130.
- 1479 5 abril. Pagament al mestre de cases de 6 lliures 13 sous per vint jorns i mig que treballa sense especificar més. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.

- 1479 26 abril. El mestre de cases paga el jornal d'un home que lloga per obrir canons per on passa l'aigua que va al safareig per l'hort de mosser Pinyol on hi ha el procurador. També compra 4 canons i 3 Llibrells pels estables. Tot plegat costa 7 sous i 8 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.
- 1479 17 desembre. Cobra 124 sous i 6 diners per 18 jorns que ha treballat en recórrer les teulades en el monestir i obrar en les cases del monestir a Barcelona. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165v.
- 1482 Pagament del companatge pagat per la pastrinyera. Cobra per cinc jornals 1 sou i 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 130.

CASTELL, Jaume i Joan

Els dos anteriors obrers reben pagaments conjunts que detallem a continuació:

- 1457 28 febrer. Treballen 3 jorns i mig en la teulada damunt l'escala sobre l'escala de la porta del monestir, cobren 14 sous. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 169.
- 1479 Abril i desembre. Pagament d'un companatge per tres jornals d'un sou i sis diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 130.
- 1482 27 març. Pagament per diversa feina feta al monestir. Cobren 81 sous per 12 jornals i mig. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.
- 1487 21 setembre. Pagament donat per Beatriu de Santapau, tresorera, d'un total de 7 sous i 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 102.
- 1487 24 setembre. Cobren 6 lliures i 6 sous per 21 jorns que han treballat al monestir. AMP, Llibre de comptes, 102.

CASTELL, Montserrat

Montserratus Castell, bracerius

Bracer

- 1439 24 agost. Treballa 75 jorns al monestir portant les pedres que serveixen per la claveguera de la cuina major del convent del monestir a la font superior que és fora, passant per l'hort. Cobra 2 sous i 6 diners. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 32 (1).

CATALÀ, Antoni

Anthוניus Cathalani, pictor Barchinona

Barcelona.

Pintor.

- 1408 Sit ominibus notum quod ego Anthוניus cathalani pictor civis barchinona filius et heredes universalis Anthוניus Cathalani quod causidici civis dicte civitate conosco et recognosco vosbis discreto Francisco Pinosa etc Quod solvistis michi quinquaginta unum solidos

Barchionona qui dicto primo debebant ex illis LV ss uoas dicti monasteri assuentum erat datum ipsi primo anno per salario suo. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 28.

CEREROL, Pere

Petri Cererol, Parròquia de Sarrià

Sarrià.

1423 Estiu. Per refer les tàpies dins la clausura, en la zona de la vinya, i el pati de la llenya. Cobra 73 sous i 2 diners. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 110 v (3) i 111.

CIRERA, Leonard

Leonard Cirera

Esparter

1538 25 abril. Li paguen 2 lliures per quatre sàrries grans i un soctal de trunyelles per obs de l'obra del monestir per portar terra. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 120 (4).

CLAPÉS, Francesc

Francesch Clapes de Sarrià, Barril Clapés de Sarrià.

Ferrer

1526 11 abril. S'anota una partida per mans de ferro que ha afegit per uns fogons de ferro grans que ha fet pel monestir. No s'especifica la quantitat. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 89v (2).

1551 22 febrer. Li compren ferramenta que ha pres de casa seva i per llogar càvecs. No s'especifica el preu. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 20 (1).

CLARIANA, Pere

Tapiador

1495 24 desembre. Cobra dues lliures per fer feina en les tapieres noves. AMP, Llibre de comptes, 101.

CLOSA, Pere

Petrus Ça Closa

Barcelona

En la documentació s'esmenta el seu soci Guillem. Tal vegada es tracti de Guillem Abiell.

1419 Cobra 1092 sous i 5 diners pels jornals que ell i el seu soci han estat per pintar la clau de volta de la sala capitular i la imatge de la Verge Maria. S'esmenta que pinten la clau i la "domum", i que en el preu hi van inclosos "solea, auri e coloribus e aliis rebus". AMP, Manual Notarial 18, fol. 25v (3).

Segons Anzizu,²²⁸⁸ el 1420 pinta la clau de volta de la sala capitular.

CODINA, Bernat

Bernardus Codina

Parròquia de Sarrià

1423 Estiu. Cobra 73 sous i 2 diners per “operando sive faciendum et tornandam quadam tapiam inter clausura quod est pars vineam dicti monasteri et patium de la lenya”. AMP, Manual notarial, 18, fol. 110v (3) i 111.

COLL, Bernat

Bernat Coll d'Esplugues

Esplugues

Guixer

1451 Cobra 16 lliures per 12 quarteres de calç. AMP, Llibre de comptes, 94, vol. 156v (4).

1457 17 juliol. Cobra 23 sous 4 diners per 20 quarteres de calç que han servit per tornar la teulada de dalt la claustra. AMP, Llibre de comptes, 96, vol. 158.

COLL, Jaume

Jaume Coll de les Corts, Jaume Coll de a parròquia de Sarrià.

Sarrià.

Rajoler

1514 Cobra 6 sous per 50 rajoles de casa seva que ha portat al monestir. AMP, Llibre de comptes, 111.

1516 1 juny. Cobra 12 sous per 12 quarteres de calç que ven al monestir. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (5).

1520 4 març. Cobra 10 lliures 1 sou 6 diners per 8 quarteres de calç i 800 rajoles. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56 (4).

19 maig. Cobra 10 sous per rajoles per la infermeria. AMP, Llibre de comptes 114, fol. 57 (2).

2 desembre. Li paguen 9 sous i 6 diners per un deute de rajoles endarrerit ja de l'època del procurador Álvaro de Quiroga. AMP, Llibre de comptes, 115, fol. 49v (2).

1521 Li paguen 12 sous per calç. AMP, Llibre de comptes 116.

1523 22 novembre. Li paguen 16 sous per 9 quarteres de calç a raó d'1 sou i 3 diners per quartera, i 100 rajoles que serviren pel rec de l'aigua de l'hort i per la cambra dels morts.

---

²²⁸⁸ ANZIZU, *Índex*.

AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 91 (1).

COMES, Joan

Esplugues

1538 28 abril. Li paguen 12 lliures per 6 quarteres de calç. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 120 (5).

COMES, Paula

Esplugues

1516 9 juny. Li paguen 2 sous i 12 diners per 52 quarteres de calç, per al safareig que es va fer per rentar les monges. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (7).

COMORERA, Nicolau

Nicolai Comorerati

Fuster

1422 21 setembre. Cobra 55 sous per 22 jorns que necessitar per “copriendum claustres dicti monasteri”. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 73.

COROMINES, Pere

Manobre

1490 17 desembre. Cobra 1 lliura i 4 sous per 78 dies que ha servit a l'obra del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

CORTÉS, Joan

Manobre

1487 Cobra 1 sou per un jorn que ha treballat en l'adob que ha fet a l'església prop de la capella de Santa Maria. AMP, Llibre de comptes, 102.

CORTS, Francesc

Francesch Corts d'Esplugues

Esplugues de Llobregat

Guixer

1490 7 desembre. Cobra 6 lliures 15 sous i 2 diners per 154 quarteres de calç que s'han fet servir pel parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

CORTS, Gaspar

Rajoler

1518 27 juny. Li compren 1900 rajoles, 4 càrregues de trossos i 2 quintars de palla llarga pel forn. AMP, Llibre de comptes, 113.

COSÍ, Esteve

Steva Cosi

Mestre de cases

1604 Li paguen 3 lliures, 17 sous i 6 diners per adobar les teulades de la carnisseria del bou de Mar. AMP, Llibre de comptes, 138, fol. 20v (4).

DÉU, Bertran

Mestre de cases

1559 Li paguen 19 lliures i 6 sous per escombrar i recórrer les teulades i adobar moltes parts on es plou. AMP, Llibre de comptes, 126, fol. 126 (1).

1569 Contracte entre l'abadessa i el mestre de cases per fer reformes en la infermeria del Monestir. AMP, lligalls, Enfermeria, 103.²²⁸⁹

DEULOMDER, Pere

Courer

1457 12 juliol. Li paguen 15 sous per posar una aixeta nova a la casa de lavar. D'aquesta despesa resten tres sous perquè venen una aixeta vella al ferrer. Al document consta "sous abatuts per una aixeta vella que li veni". AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 164.

DOMÈNECH, Bartomeu

Barthomeu Domenec

1495 Li paguen 10 sous sense especificar res més. AMP, Llibre de comptes, 101.

ESCUDEFER, Andreu

Andreu Scuder

Fadrí del mestre de cases Pere Bastet, l'altre fadrí d'aquest mestre és Jaume Faner. També col·labora amb el mestre de cases Joan Castell.

1490 Cobra 4 lliures 11 sous i 6 diners per 61 jorns que treballa en l'obra del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

ESPILL, Miquel

Miquel Spill

---

²²⁸⁹ La transcripció d'aquest document es pot consultar en l'annex documental.

Moler

- 1490 Ven 4 llambordes al monestir per la teulada del portal del parlador que costen 12 sous. AMP, Llibre de comptes, 103.
- 1499 21 juny. Li paguen 1 lliura 7 sous i 6 diners per 15 dies que ha trencat roca per fer el clavagueró a les fonts “pus altes e cercar l' aigua que es perdrà”. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

ESTEVE (1)

Esparter

- 1518 Li compren 10 cabassos per llençar-hi fems i altres coses de dins el monestir al torrent de l'hort que costa 3 sous i 4 diners. AMP, Llibre de comptes, 113.

ESTEVE (2)

Mestre Esteve

Barcelona

Serrador

- 1551 22 agost. Ferma àpoca amb la senyora abadessa de 18 lliures i són per 72 jornals que va fer feina ell i el seu companyó per obs del monestir a raó de 5 sous el jornal. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 71 (4).
- 1555 Pagament que no s'especifica pels dies que ha serrat i portat fusta al monestir. AMP, Llibre de comptes, 127, fol. 122 (2).

ESTEVE, Pere

Petrus Stephanus

- 1443 17 desembre. Es compra 2 milers de pedra de fil per al safareig que costen 15 lliures i 10 sous. AMP, Manual Notarial 22, fol. 38 (2).

FÀBREGUES, Antoni (1)

Anthוניus Fabregues

Fuster

- 1418 24 gener. Francesc Pinoso, beneficiat de la Seu de Barcelona li compra “per opus domum capituli”, 10 fusts: 8 corteris i 2 trentens que costen 300 lliures. AMP, Manual Notarial 17, fol. 68 (2).

FÀBREGUES, Antoni (2)

Fill de Pere Arnau Fàbregues, ferrer

Ferrer

1523 Li compren 7 canons de mig peu i 24 canons de braç que costen 10 sous i 11 lliures. AMP, Llibre de compres, 117, fol. 91 (3)

FANER, Jaume

Fadri del mestre de cases Pere Bastet

1490 Cobra 8 lliures i 2 sous per durant 108 jorns ajudar a Pere Bastet a treballar en l'obra del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

FERRER, Jaume

Jaume Farer

Guixer

1507 Li compren 3 quarteres de calç per 3 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 109.

FERRER, Pere Arnau

Anthוניus Ferrari parròquia de Sant Vicenç de Sarrià

Sarrià

Mestre de cases

1523 11 desembre. Li compren sis canals que costen 2 sous i 6 diners que serviren per adobar la canonada de l'aigua dins del monestir. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 91v (2).

1526 12 maig. Li compren 126 canons per les aigües que costen 2 lliures 13 sous. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 87 (1).

17 novembre. Li compren 5 canons de mig peu i 5 canons de braç que han servit el mes de juliol per l'obra de la cuina dins del monestir. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 87 (5).

Tal vegada sigui Pere Ferrer "major", que treballà en la reforma del Palau de la Generalitat.²²⁹⁰

FERRER, Antoni

Anthוניus Ferrari parròquia de Sant Vicenç de Sarrià

Sarrià

Treballa junta amb el seu fill

Tapiador

1423 Estiu. Li paguen 73 sous i 2 diners per "operando sive faciendum et tornandam quadam tapiam inter clausura quod est pars vineam dicti monasteri et patium de la lenya". AMP, Manual notarial 18, fol. 110v (3) i 111.

²²⁹⁰ <http://www.geocities.com/medit1976b/ferrer4.htm>

1426 21 octubre. Pagament per al tapiador, Antonius Ferrari als seus manobres i altres homes que lloga per fer una paret sobre la tàpia de clausura, i per tot allò que entra per fer l'obra. Cobra en conjunt 42 sous i 4 diners. AMP, Manual notarial 18, fol. 176v (3).

FERRER, Gabriel

Sarrià

1451 Cobra 3 sous per un jorn que ajuda a Johan Castell a menar les tapieres, per l'obra de les teulades de l'església, del dormidor, el refetor, i la infermeria. AMP, Llibre de comptes 94, fol. 150v (2).

FERRER, Jaume

Rellotger

1479 27 abril. Cobra 16 sous i 6 diners per adobar el despertador del monestir que està al dormidor. AMP, Llibre de comptes 98, fol. 170.

FERRER, Pere

Pere Ferrer de Casserres

Jove de Jaume Castell

Sarrià

Ferrer

1456 31 desembre. Cobra 19 sous pel port d'una somada de fusta de pi de fulla bastarda que es posa a la casa de la fusta del monestir. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 168.

1482 6 maig- 20 juliol. Treballa 57 jorns en el retret fet en la cambra de l'abadiat. Cobra 179 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

1490 7 desembre. Cobra 1 lliura i 4 sous "per los losals²²⁹¹ que ha fets als mestres de cases que picaren pedra qui ha servit per lo parlador". AMP, Llibre de comptes, 103.

1495 24 desembre. Cobra 1 lliura 3 sous i 11 diners per diverses coses que fa per al monestir. AMP, Llibre de comptes, 101.

1499 Cobra 15 sous i 5 diners per llossar els magalls²²⁹² i altra ferramenta per l'obra de les fonts. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

FERRIOL, Bernat

En Ferriol d'Esplugues

---

²²⁹¹ Llossar: passar pel foc de la formal i aplanar a cops de martell el tall d'una eina quan està gastat per renovar-lo i agusar-lo novament.

²²⁹² Magall: Eina semblant a una aixada estreta el ferro de la qual té per una banda tall horitzontal i per l'altra escarpell i serveix per a trencar i remoure la terra aspra i arrancar-ne la brossa o el pedreny.

Esplugues

- 1452 El procurador va escriure "pague an Bernat Ferriol de splugues per que li eren degudes per XX quarteres de calç que d'ell havia comprades e de les quals partida lo servi a la casa de barchinona per enblachar e partida vench an lo monastir". Cobra 1 lliura. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (10).
- 1456 Li compren 8 quarteres de calç que costen 8 sous per adobar l'escala sota la porta del monestir. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 168.

FLIX, Joan

Mestre Joan Flix

Fuster

- 1551 25 novembre. "ferma apocha a la sennora abbadessa denoranta quatres lliures vuiyt sous son per tota la faena del dormidor nou lo qual les ses fet a preu fet per la dita quantitat", cobra 94 lliures amb 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 71 (2).
- 1555 Cobra 18 lliures per tota la feina que ha feta en tot l'any. AMP, Llibre de comptes, 127, fol. 122 (1).
- 1559 Cobra 17 lliures i 15 sous per "sos iornals de apuntalar les claustres y en los locs on avie necessitat enlatar-se de nou". AMP, Llibre de comptes, 126, fol. 126 (2).
- 1575 Cobra 17 lliures 10 sous 6 diners per fusta, claus, golfos i frontisses. AMP, Llibre de comptes, 134, fol. 50v (2).
- 1576 27 octubre. Cobra 54 lliures 6 sous i 20 diners per fusta, claus, golfos i frontisses. AMP, Llibre de comptes, 134, fol. 55 (1).
- 1595 Pagament d'una quantitat no especificada per part de l'abadessa Beatriu de Montcada a Joan Flix. AMP, Llibre de comptes, 136, fol. 32.

FOLGUERES, Tomàs

Thomas Folgueres

Lambardus

- 1419 Març. Treballa 31 jorns en picar pedres per la construcció de la sala capitular, i cobra 93 sous. AMP, manual notarial, 17, fol. 89 (2).

FONOLLEDA

- 1467 3 desembre. Pagui a mosser Fonolleda per lloguer de tres mesos e mig que havia estat en la casa sua les Pallas e sor Basses a raó de V lliures l'any les quals per ell pren en la taula de la Ciutat a mosser Raffael Ferrer amb major quantitat, XVIII sous. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 172.

FONTANET, Gil

Originari d'Ivorra establert a Barcelona

Mestre Fontanet, Gili Fontanet.

Col·labora amb Mateu Llorens, vidrier. També amb Eloi Roca, ferrer. Forma part d'una nissaga de vidriers notables.²²⁹³

Vidrier o mestre de vidrieres

- 1496 6 juliol. "Mes a VI de juliol a dit Fontanet vint i una liura en paga porrate de dita vedriera e per ell en Matheu Lorens vedrier segons apar per apocha per dit Fontanet fermada en poder de dit notari lo primer de juliol en comte e la taula en carta 63." Cobra 21 lliures. AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 35r.
- 1496 28 juny. "Item a XXVIII de juny en Gili Fontanet mestre de vedrieres setze lliures per bistrets²²⁹⁴ de la vedriera fets sobre la taula del dret del piatge segons apar per apoqua per ell fermada en poder de dit firma a XIII de juny de 96 e per compte de la taula en carta 63". Cobra 16 lliures. AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 36.
- 1496 2 agost. "Item a II d'agost de 96 dotze liures e deu sous en Gili Fontanet mestre de dites vedrieres per IIII quintars e V lliures de ferro ha obs de dita vedriera los quals per ell foren dits e scrits a la taula de la ciutat en Aloy Rocha ferrer lo qual havia obrat dit gerro e apar apoqua per dit Fontanet fermada en poder de dit notari e per compte de la taula en carta 63." Per 4 quintars i cinc lliures de ferro cobra 12 lliures 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 36v.
- 1496 12 novembre. "Mes a XII de noembre del matex any en Gili Fontanet mestre de les vedriers vint e quatre liures devuit sous a compliment de setanti e cinch liures per lo preu de la vedriera feu sobra la taula del peatge apar per apoqua per ell fermada a VIII del matex mes e any en poder de dit Sintes e per compte de la taula en carta 66, XXIII lliures XVIII sous". AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 38.
- 1497 28 abril. "Mes a XXVIII d'abril de 97 en Gili Fontanet mestre de les vedrieres en paga porrate de les vedrieres vint e sinch liures les quals novament fa fan sobre los dos portalls del hort de la lotga apar per apocha per ell fermada a XXVI de dit mes e any en poder de dit scrit e compte de la taula en carta 69, XXV sous". AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 38v.
- 1505 Desembre. "E mes pagui 1 lliure 19 sous 6 diners a mestre Gil Fontanet per fer huna (...) verga de ferro a huna finestra del cor de la sglesia". AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 62v.²²⁹⁵

---

²²⁹³ CANELLAS, "Els Fontanet: tradició i canvis..."

²²⁹⁴ Pagament per avançat.

²²⁹⁵ Aquesta dada també ha estat publicada a: AINAUD de LASARTE; ROCA i JUNYENT, *Els Vitralls de la Catedral...* P. 27.

- 1514 “A 30 de juny pagui en la taula de la ciutat a Mestre Gil, vidrier, son per l'adob de les vidrieres del Cor e una damunt la porta 6 lliures 10 sous.” AMP, Llibre de comptes, 111, fol. 88 (5).²²⁹⁶
- 1514 17 novembre. "Pos en data a 17 novembre pagui a mestre Gil Fontanet per la vidriera de la rosassa y tres altres del Cor, mana la senyora abadessa se adobaren, que eren molt gastades". Costa 8 lliures 4 sous. AMP, Llibre de comptes, 111, fol. 90 (2).²²⁹⁷

FONTANET, Jaume

Originari d'Ivorra. Establert a Barcelona.

Germà de Gil Fontanet. Forma part d'una nissaga de vidriers notables.²²⁹⁸ Col·labora amb Pere Forn.

Vidrier

- 1538 31 maig. Cobra 6 sous a obs de les vidrieres del monestir. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 120v (2).
- 1538 25 octubre. Per les vedrieres de la església e casa de dit monestir. Cobra 30 lliures. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 95 (3).

FORAVA

Ferrer

- 1577 Per reixes pel monestir, cobra 4 lliures i 14 sous. AMP, Llibre de comptes, 134, fol. 57 (4).

FORN, Pere

Pere Forn del Regomir.

Col·labora amb Jaume Fontanet.

- 1538 2 setembre. Pagament a senyor Pere Forn ferrer habitans en lo Regomir divuit sous los quals son per la gornició de ferro de les talles ha fetes per adobar les vedrieres de la yglesia les quals feu fer mestre Jaume Fontanet. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 95v (1).

FRANCES, Joan

Mestre Frances, Johan Frances

Mestre de cases

- 1507 El convent paga al mestre per a un manobre que l'ajuda en l'obra del monestir, 1 lliures 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.

---

²²⁹⁶ Ibid.

²²⁹⁷ Ibid.

²²⁹⁸ CANELLAS, "Els Fontanet: tradició i canvis..."

- 1507 22 setembre. Per cobrir les sèquies e renajolar per himar l'aigua a les monges cobra 1 lliura de 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.
- 1507 Treballa en la font i cobra 12 sous per 8 jorns. AMP, Llibre de comptes, 109.
- 1507 21 juny. Cobrí la font major i la figura a preu fet de 6 lliures i 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.

FRANCESC, Esteve

Mestre Esteve Francesch

- 1514 Cobra 7 lliures per dotze jorns que ha treballat en blanquejar el dormidor i 3 lliures 10 sous i 33 quarteres de guix portat pel comprador. AMP, Llibre de comptes, 111.
- 1514 22 desembre. Fa feina en l'aigua i el mitger del torn i cobra 2 lliures 14 sous per 17 jorns. AMP, Llibre de comptes, 111.

FREIXA

Ferrer

- 1499 Li paguen 40 lliures per un mall de moler que li han fet fer per trencar roques que pesa 27 lliures. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

FUMESTA, Pere

Picador de pedra

- 1490 Cobra 14 lliures i 10 sous per 83 jorns que treballa en el parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

GALTER, Arnau

Arnaldus de la parròquia de Sarrià

Traginer

- 1419 1 agost. Cobra 84 sous per diversos jorns que ha portat arena, argila, i fusta de Barcelona al monestir per a la sala capitular. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 10v (2).

GARAU, Bernat

Bernardus Garau, faber

Barcelona

Ferrer

- 1444 Per losar cinc cànecs, el magal del qual s'ha lossat i esmolat. Pel tellant per escurar piques. Pel lòsol de rella. Per aquell magal lossat i esmolat, etc. Tot costa 5 lliures 3 sous 9 diners. AMP, Manual Notarial, 22, fol. 53v (2) i 54.

GASTÓ, Joan

Johan Gastó

Treballa amb el mestre de cases Antoni Solà i amb el seu cunyat, Pere Miquel Barbarà, que és
manyà

Manobre

1495 Per tapar els portals i finestres dins el convent i adobar les fonts. AMP, Llibre de comptes
101.

GAVARROSA, Elisabet

Elisabet Gavarrosa, muller de Raphael Gavarrosa, mestre de cases.

Guixera

1532 19 octubre. Ven 40 quarteres de guix que costen 5 lliures, 12 sous i 8 diners. AMP, Llibre
de comptes 122, fol. 120 (4).

1532 16 desembre. Ven guix per valor de 9 sous i 9 diners. AMP, Llibre de comptes 122, fol.
120v (2).

GAVARROSA, Rafael

Raphael Gavarrossa

Marit d'Elisabet Gavarrosa

Mestre de cases i guixer

1533 12 setembre. Ven 8 quintars de guix que costen 1 lliura i 4 sous, per ops de les obres del
monestir. AMP, Llibre de comptes 121, fol. 120 (1).

GILABERT, Pere

Petrus Gilabert

Sant Just d'Esvern

Guixer

1419 21 abril. Li compren 122 quarteres i mitja de calç que costen 183 ss 9 ds. AMP, Manual
Notarial 18, fol. 3 (3).

GINABREDA

Sarrià

1543 28 febrer. Li compra calç i rajoles per 3 lliures i 5 sous. AMP, Llibre de comptes 132, fol.
129 (4)

GOMAR, Pere

Rajoler

1482 11 novembre. El monestir li compra 100 rajoles de paviment i 3 quarteres de calç per al dormidor. Costa 7 sous 8 diners. AMP, llibre de comptes, 99, fol. 167.

El cognom Gomar és molt habitual a Tarragona al llarg dels segles XIV i XV.²²⁹⁹ Tal vegada els membres més destacats d'aquesta nissaga a nivell artístic siguin els escultors Francesc i Antoni Gomar que s'encarregaren entre d'altres dels cors de la Catedral de Tarragona i la Seo de Saragossa (segona meitat del segle XV). Francesc també realitzà el guardapols de roure de Flandes del retaule per a la Capella de la casa del Consell barceloní que havia de pintar Lluís Dalmau, segons dibuix lliurat pel darrer (amb fullatge, escuts i dos àngels).

Pere Gomar està documentat el 18 de setembre de 1497 com a mestre.²³⁰⁰

GOMIS, Domingo

Rajoler

1479 31 octubre. El monestir li compra 2 dotzenes d'argila i arena, per 5 sous. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165v.

GOMIS, Pere

Rajoler

1487 El monestir li paga 3 sous i 4 diners per obrar en les cases que el monestir té a Barcelona. AMP, Llibre de comptes, 102.

GRANELL, Francesc

Francesch Granell,

Pintor

1516 15 juny. El monestir li paga 8 lliures per pintar els "linatges i el sent d'armes" de l'abadessa Maria d'Aragó al safareig. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70v (2).

GRAS, Pere

Fuster

1456 29 juliol. Cobra 124 sous per 8 fusts de fusta de Tortosa per bigues, lates i cabirons per reparar les teulades. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 168.

1457 Maig. El monestir li paga 7 diners per 10 cireroles²³⁰¹ que li fan comprar per empaliar el

---

²²⁹⁹ Vid COMPANYS i FARRERONS; MONTARDIT i BOFARULL, *El cadirat del cor...* P. 21 i successives. Aquí es citen els diversos membres d'aquesta nissaga que ocuparen llocs importants per la Tarragona medieval com ara cònsul paraire, prevere, etc. Tal vegada però, els membre més destacats d'aquesta família siguin Francesc i Antoni Gomar, mestres del cor de la Catedral de Tarragona, i el de la Seo de Saragossa.

²³⁰⁰ AHT, *Manual notarial de Joan Comes*, 2 (1489-1513).

²³⁰¹ Planta de la família de les grossulàcies. És un arbust d'un metre a un metre i mig d'alçada, inermes, de fulles petites

claustre per la festa de Jesucrist. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 164.

1457 Maig. El monestir li compra dues politges pel dormidor, i vuit canes de corda per les finestres de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 164.

1457 29 de gener. El monestir li compra 6 perxes grans de salzer per fer ponts a les obres, que costen 17 sous. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 167.

GUANYABENS, Francesc

Franci Guanyabens

1537 29 de desembre. Ven al monestir pedra sense especificar per valor de 8 lliures i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120v.

GUM (?), Jaume

En la documentació no es pot llegir correctament el nom original.

Treballa amb el seu germà del que no s'esmenta el nom.

1495 9 gener. Jaume Gum(?) i el seu germà cobren 3 lliures 13 sous i 4 diners per ajudar a l'obra del monestir durant el mes de novembre. La tasca que realitzaren va ser cavar. AMP, Llibre de comptes, 101.

GUINART, Bernat

Bernardus Guinart, parròquia de Sant Vicenç de Sarrià

Sarrià

1419 6 agost. Ven 1200 rajoles i 2000 teules per 208 sous per a la sala capitular. AMP, Manual 18, fol. 10v (3).

GUINART, C.

C^o Guinart de Serrià

Sarrià

Rajoler

1417 24 agost. Ven 100 rajoles que costen 4 sous. AMP, Manual notarial 17, fol. 61 v (1).

1417 24 agost. Ven 3 somades de pedra que costen 10 sous 6 diners, per la pica del lavador i pels fogons nous de la cuina. AMP, Manual notarial 17, fol. 61 v (1).

GUITART, Esteve

Stephanu Guitard

Mestre de cases

---

subcordiformes, profundament dividides en tres o cinc lòbuls, flors d'un verd groguenc arraïmades, i fruit rodó, petit vermell, insípid, semblant a cireres.

1445 Pagament de 48 sous per lloguer d'una mula durant 24 dies. AMP, Manual notarial 22, fol. 96 (2).

GUILLA, Pere

Treballa amb Francesc Carbó (1549)

HEREU, Pau

1507 Cobra 5 sous per tres jorns que ha fet feina a la font. AMP, Llibre de comptes, 109.

JAUME

Comprador

1518 Compra per al monestir 3 canals de sis pams cada un que costen 5 sous 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 113.

1520 Compra fil de baldufa que costa 2 sous, per lligar els canons de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56 (1).

Joan

Joan, criat d'en Fortuny

1482 6 maig- 20 juliol. Cobra 160 sous 6 diners per treballar 55 jorns i 1/3 en el retret fet en la cambra de l'abadiat. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

JOAN, Jordi

Jordi Johan

1483 26 setembre. Cobra tres sous per la feina que feu durant el mes de desembre. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

Jordi

Esclau

1417 24 agost. Dos pagaments un de 43 sous i 8 diners per 14 jorns i mig que ha treballat, i un altre de 7 sous per 2 jorns i mig de feina. AMP, Manual notarial, 17, fol. 61v (1).

JOVER, Bartomeu

Mestre de cases

1418 15 setembre. Consta com a testimoni del contracte de construcció de la Sala Capitular. AMP, Manual Notarial 17, fol. 80v (2).

JUBANA, Guasa

Ferrer

1499 19 setembre. Ven claus al monestir per valor d'una lliure 15 sous i 11 diners. AMP, Llibre de comptes, 104.

JULIÀ, Pere

Guixer

1482 6 març. Ven 5 quarteres de calç i 200 randes de paviment per 12 sous i 10 diners. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.

1482 Ven 7 quarteres de calç i 200 rajoles de paviment per 16 sous 2 diners. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.

JUNS, Miquel

Michalis Juns magister fusterii

Fuster

1426 18 abril. Cobra 176 sous pel material que entra en cobrir el terra de darrere la cuina, i 38 sous i 6 diners per onze jornals. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 188 (3).

LLEOPART, Bernat

Bernardus Lehopart

Treballa amb el manobre Bernat Calders

Mestre de cases

1422 Primavera. Pagament per diverses coses que serviren pel Claustre que es detallen a continuació, AMP, Manual Notarial 18, 70v (1):

- 3 "lapides carras, qui missi fuit in bassis colonorum de les finestres fetas e operata anno presente et infrascripto in claustro superiori dicti monasteri", costa 8 sous
- 37 quarteres de calç, costen 65 sous.
- 5 canals de terra, costen 7 sous
- 2200 teules, costen 176 sous
- 5 sumatis rajoles, costen 11 sous
- dos jornals que ha treballat, cobra 54 sous
- també cobra per als seus manobres diversos pagaments entre altres per a Bernat Calders que cobra 77 sous per 22 jornals que ha treballat al monestir tan al servei de Lleopart com fent altres tasques.

LLOBET, Jaume

Jaume Llobet, jove de Melcior Xamar

Salari: 2 sous i 3 diners.

Fuster

1482 6 maig-20 juliol. Cobra 7 sous i 6 diners pels tres jorns que serveix al retret en la Cambra de l'Abadessa. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

LLOBET, Pere

Petrus Lupetti, lambardus

1354 setembre. Pere Llobet està treballant al monestir. ACA, Cancelleria, Reg. 1601, Fol. 33.

Bibliografia:

Està documentat com a director d'obra de la primera Llotja de Barcelona (1352); el 1357 era mestre d'obres de la ciutat, on projectà el portal de Santa Eulàlia (o el de la Boqueria) a la muralla, i dirigí la construcció de la Sala de Cent de la casa de la ciutat (1369-73).²³⁰² Documentat per a aquesta construcció entre 1372 i 1373.²³⁰³

LLOBET, Pere

1423 23 març. Compra claus calç i el que sigui necessari per adaptar la pica i els fogons de la cuina, a un preu de 55 sous i 7 diners. També cobra 65 sous per 5 canons de terra, una aixeta de coure, calç i tot el que entrés al lloc on són posats els canons de les aigües de la font que entra en el monestir. AMP, Manual notarial 18, fol. 100v (2).

Homònim de l'anterior però que considerem que és un personatge diferent. També hi ha un altre Pere Llobet que era el batlle de Sarrià el 2 de juny de 1468. AMP, Manual Notarial, 27, fol. 60v.

LLORENS, Mateu

Matheu Lorens

Vidrer

1496 6 juliol. "Mes a VI de juliol a dit fontanet vint i una liura en paga porrate de dita vedriera e per ell en matheu lorens vedrier segons apar per apocha per dit fontanet fermada en poder de dit notari lo primer de juliol en comte e la taula en carta 63..... XXI sous". AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 35r.

MAJOR, Bernat

Bernardus Maioris

Faber

1419 30 juliol. Ven vuit perns més una clau grossa de ferro per valor de 63 sous i 6 diners

---

²³⁰² *Gran Enciclopèdia Catalana*.

²³⁰³ CUBELES i BONET, "L'evolució de les actuacions..."

per la construcció de la sala capitular. AMP, Manual Notarial 18, fol. 10 (3).

1419 30 octubre. Posa dues barres de ferro a la cuina per tapar les olles del monestir que costen 48 sous. AMP, Manual Notarial 18, fol. 13 (3).

1441 19 de maig. El monestir li adquireix material de ferro vari. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 140-140v.

1442 10 març. Nova adquisició de material. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 173 (3).

MALAVALL, Joan

Serrador

1483 26 maig. Cobra una lliura, 12 sous per vuit jorns que ha estat serrant pins de la pineda. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

MALEGAT, Arnau

Serrador

1537 26 desembre. Cobra 3 lliures, 2 sous i 6 diners pels "jornals que ha fets per a obs del monestir". AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120v (2).

MALLORQUÍ, Antoni

Mestre Anthoni Mallorqui

Trobador d'aigua

1504 tem a XXII de dit doni VI sous a mestre anthoni mallorqui trobador d'aigua per altra volta per altra volta es vengut a senyalar per quina part ve l' aigua que ce venia..... VI ss. AMP, Llibre de comptes, 107, fol.99.

MARCH, Joan

Corder

1551 28 desembre. A XXVIII de desembre mestre Joan March Corder Ciutada de Barchinona ferma apocha a la sennora abbadessa de VI lls VI ss III ds per tot cordam y qualsevol altra cosa havien presa de sa botigan per obs del monestir. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 20v (1).

MARSER

Marser gerrer

1505 26 agost. Cobra una lliura 2 sous i 6 diners per 60 canons a 2 diners la peça, per treballar en les fonts, el material necessari i el port d'aquest. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100v (2).

MARTORELL, Bernat

Bernardus Martorell, pictor, civis Barchinona

Barcelona

Pintor

- 1439 3 març. Pro deboxando e pintando quoddam renovabulum quod nunc facicis in coro dicti monasterii dedistis e solvistis michi quinquaginta florenos auri de Aragonia auri . Boni pondis bent volentis XXVII lls e et decem solidos. Et ido renunciando excepcioni precio non mundante e non solute e doli in testimonia primissorum... 365 florins. AMP, Manual notarial 21, fol. 9 (2).
- 1440 8 febrer. L'abadessa Margarita de Montcada, i el discretori, sor Violant de Centelles, sor Isabel de Corbera, Anglantina de Caxans, paguen al pintor 50 florins dels 360 que li deuen per pintar el retaule del cor de les monges, això és 27 lliures i 10 sous. AMP, Manual notarial 21, fol. 62 (2).
- 1440 8 agost. L'abadessa Margarita de Montcada, i el discretori, sor Violant de Centelles, sor Isabel de Corbera, Anglantina de Caxans, paguen al pintor 60 florins dels 360 que li deuen per pintar el retaule del cor de les monges, això és 33 lliures. AMP, Manual notarial 21, fol. 95 (2).
- 1440 7 desembre. L'abadessa Margarita de Montcada, i el discretori, sor Violant de Centelles, sor Isabel de Corbera, Anglantina de Caxans, paguen al pintor 50 florins dels 360 que li deuen per pintar el retaule del cor de les monges, això és 27 lliures i 10 sous. AMP, Manual notarial, 21, fol. 118 (2).
- 1441 3 abril. El monestir paga 30 florins d'or dles 130 que li deuen per pintar el retaule del cor de les monges. AMP, Manual notarial 21, fol. 133 (2).

Tens un docu word amb info diversa.

MAS, Ramon

- 1451 Ven un quintar de pedra, mig quintar de rova i tres lliures de ferro pel pastriny, que costa 5 sous i 6 ds. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 156 v(5).

MAS, jove de Bartomeu

- 1482 6 de maig- 20 juliol. Treballa amb Bartomeu Mas tretze dies i mig en el retret fet a la cambra de l'abadiat. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

MATEU, Joan

Johan Mateu

Sol treballar amb el seu germà Jaume.

Mestre de cases

- 1516 24 juny. Cobra 5 lliures per 25 jorns que treballà al monestir amb el seu germà. Feren

- diverses tasques entre les quals fer el safareig, les finestres i tancar el mirador sobre el capítol. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70v (4).
- 1516 27 juny. Cobra 12 sous per adobar el forn. AMP, Llibre de comptes 112, fol. 70v (5)
- 1516 8 novembre. Joan Mateu i el seu germà adobaren la infermeria i hi aixecaren una paret entre d'altres tasques. Cobraren 18 sous. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72v (1).
- 1519 23 novembre. Cobrà 3 lliures I 13 sous per 12 dies que feu feina la monestir amb els seus criats. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 v (3).
- 1518 Cobra 5 lliures per deu jorns que treballa per fer el forn i altres coses dins el monestir amb els seus mossos.
- 1520 25 març. Joan Mateu compra guix a la sogra de Pau Mateu, per 1 lliura I 15 sous, per la paret de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56v (4).
- 1521 6 desembre. Cobra 8 lliures 3 sous 6 diners per la feina que ha fet des del setembre de 1521 fins a Sant Joan de 1522 que han estat 18 dies. AMP, Llibre de comptes, 116.
- 1522 4 juliol. Cobra 5 lliures 12 sous 6 diners per 15 jorns que treballa al monestir. AMP, Llibre de comptes, 116.
- 1523 21 juny. Compra 15 lliures de plom que ha servir “per lo lorcha de la campana, e per los pius de un molinet”, per la feina cobra 6 sous. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 90 (3).
- 1523 8 gener. Cobra 8 lliures i 2 sous pels jornals fets del 14 de juliol al 15 de novembre de 1522. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 90 v (1).
- 1523 21 juny. Pels jornals fets des del 19 de gener fins el 19 de juny es paguen 8 lliures en paga porrata del que hauria de cobrar que són 18 lls. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 90 v (2).
- 1523 Cobra 5 lliures 8 sous i 6 diners que són per l'obra que ha fet a la casa del monestir qui és al carrer de Santa Anna; això és, el que ha obrat en la paret mitgera que és entre dita casa i la casa de misser Castellar, el qual ha principat en la meitat, i per fer la bocana de l'escala i recórrer el cantó i teulades. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 90 v (3).

MATEU, Joan i Pau

Mestres de cases

- 1520 25 març. Cobren 24 lliures 10 sous per totes les obres que han fet a la font de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56v (2).

MATEU, Pau

Pau Matheu

Treballa amb el seu gendre

Mestre de cases i ferrer

- 1495 Ven tres quarteres de calç que juntament amb el port costen 6 sous. AMP, Llibre de comptes, 101.

1532 28 setembre. “Pagui comptans a en Pau Matheu per lo preu e dues rexas de ferro a obs del dit monestir ço es la casa de la procura”, aquestes reixes costen 19 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 121 (3).

MATEU, Vicenç

Mestre de cases

1482 6 maig-20 juliol. Se li compra una finestra de formes de pedra que ha de servir per al retret de l'abadessa, que costa 80 sous. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

MEDINA, Fernando

Rajoler

1482 24 març. Ven 52 toves que costen 13 sous per adobar el forn. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.

MESTRA, Antoni

Mestre o Mestra

Parròquia de Sarrià

Rajoler

1457 4 maig. Rebuda de teula i rajola per delma. Es posa al corral de la companya. AMP, llibre de comptes, 95, fol. 3.

1467 Cobra 36 sous per 1000 rajoles; 12 sous per 12 corteres de calç; 26 sou i 9 diners per 80 tones pel forn del moestir a dos diners la tona. També cobra 16 sous per quatre jornals que ha necessitat en coure la fornada de rajola de teula i calç que van coure en el mas d'un tal Andrés, a raó de 4 sous el jorn. També cobra 8 sous per obrar dos milers de rajola de pasta a raó de 3 sous el miler. Cobra un sou per 50 tones per cloure el frn de calç. Pel port de dues somades de verema de delma que ha posat al celler del dit monestir, cobra 3 sous. De totes aquestes quantitats, una part no serà pagada en concepte de cens d'aquest mestre envers el monestir. AMP, llibre de comptes, 97, fol. 176v.

MESTRA, Gabriela

Gabriela, muller d'Antoni Mestra

Rajoler

1452 Se li paguen 16 sous i 6 diners per rajoles per les clavagueres. Pagament per un deute de les clavagueres anteriors. AMP, llibre de comptes, 94, fol. 151 (3).

MODOLELL, Bartomeu

Bathomeu Modolell

Sarrià

Rajoler

- 1479 6 abril. Li paguen 1 lliura 18 sous per 950 rajoles afegint que “Li pagui en aquesta manera comptats XXII sous VIII diners los restants XV sous III diners sien retenguts per lo cens devia al monestir per l'any LXXVIII de que en fas rebuda en lo present en cartes VII”. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.

MODOLELL, Pere

Sarrià

- 1490 cobra 19 sous i 9 diners pel port de 25 bigues portades del bosc, que havien estat fetes en temps de mossèn Faradell. AMP, Llibre de comptes, 103.

MONMANY, Carles

Sol treballar amb altres manobres. També treballa pel mestre de cases Gabriel Serra

Manobre

- 1499 26 de juny. Cobra 3 lliures i 9 sous per 17 dies que ha fet feina al monestir: 12 dies als horts dels capellans i 5 dies a les fonts i altres llocs. AMP, Llibre de comptes 106, fol. 152.
- 1504 22 març. Junt amb el mestre de cases Gabriel Serra cobra 2 lliures i 16 sous per vuit jorns que ha treballat en el monestir. AMP, Llibre de comptes, 107.
- 1505 22 març. Cobra 2 lliures 17 sous pels seus jorns de treball i els del seu mestre Gabriel Serra i altres coses que ha fet en la casa que el monestir té davant de Santa Maria del Mar (Carrer Mirallers?). AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100 (1).
- 1505 Cobra 10 lliures i 12 sous pel “material i jornals emprats en fer els fonaments de les tàpies caigudes i treure mes de CC somades de pedra de l'enderroc dels horts i d'altres feines”. AMP, llibre de comptes, 108, fol. 100v (1).
- 1505 24 d'octubre. Cobra 24 lliures per la feina feta al safareig i les tàpies del torrent. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 101 (2).

MONPEHO, Jaume

Ferrer

- 1526 27 de març. Cobra 10 sous i 4 diners per claus que li havia comprat la setmana anterior n'Esteve, comprador, per al monestir, amb compte per minut. AMP, llibre de comptes, 118, fol. 86v (2).

MONTSENY, Jaume

Treballa amb Francesc Carbó (1549), Joan Mateu (1532), mestre de cases.

Fuster

- 1532 24 abril. Cobra l'escarada (preu fet) de 67 lliures menys 16 lliures i 3 sous que el majordom del Monestir ja li havia pagat, per feina que havia fet al monestir en "las claustreres havien cobertes e feta la paret de l'hort de la enfermeria que es toca amb la procura". AMP, llibre de comptes 122, fol. 120 (1). Tal vegada aquesta tasca l'havia fet anys abans.
- 1532 Cobra 30 lliures pels seus jornals i el dels joves per l'obra de la procura del monestir. AMP, llibre de comptes 122, fol. 121 (6).
- 1532 Cobrament no especificat de 22 sous. AMP, llibre de comptes 122, fol. 121v (1).
- 1538 16 maig. Cobra 14 lliures per una fusta per al monestir. AMP, llibre de comptes 125, fol. 120v (1).
- 1538 6 juny. Cobra 37 lliures i 17 sous pels jornals d'ell i els seus joves. AMP, llibre de comptes 125, fol. 120v (4).
- 1543 6 abril. Cobra 7 lliures 17 sous i 6 diners pels 11 jornals que féu ell (1 lliura 18 sous i 6 diners), i els jornals dels seus joves (4 sous 19 diners), i els jornals ade l'aprenent (1 sou) per la feina feta al monestir des del gener fins al mes de març. AMP, llibre de comptes 132, fol. 120 (1).
- 1544 21 de febrer. Cobra 6 lliures 6 sous a compliment de 30 lliures 13 sous a ell donats segons comptes dels quals n'ha fets mà de les èpoques en poder de mosser Jeroni Fogassot.
- 1549 3 setembre. El monestir li paga 10 lliures, 3 lliures i 3 sous per mans de mestre Pere Guilla i 6 lliures 8 sous per mans de mestre Francesc Carbó, mestre de cases i són per paga porrata del que el monestir li deu dels seus jornals. AMP, llibre de comptes, 129, fol. 49 (1).

MORERES, Francesca

Francesca uxor Guillelmi Moreras

Esposa de Guillem Moreres

Parròquia Sant Vicenç de Sarrià

- 1412 16 abril. Antoni Netó els compra tres milers de teules a raó de 88 sous per milenari, això és 308 sous. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 89v.

MOROT, Pere

Petrus Morot

Barcelona

Fuster

- 1446 5 octubre. Ven 8 peces de fusta d'àlber per la "cova", que costen 6 lliures 17 sous 6 diners. AMP, Manual Notarial 22, fol. 161v (2) i fol. 162 (1).

MUNTADA, Joan

Johanis Muntada

Treballa per al mestre de cases Antoni Roure

Manobre

Salari: 3 sous 6 diners/dia si treballa al Monestir de Pedralbes i 4 sous i 2 diners/ dia si treballa a Barcelona.

- 1429 Octubre. Cobra 94 sous per 27 dies que ha estat treballant en el manteniment de les teulades. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 22 (1).
- 1429 Cobra 49 sous 6 diners per 16 dies que ha estat treballant en les teulades del claustre superior per a Antoni Roure. Aquesta obra va ser feta el 1427. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 22v (2).
- 1429 Cobra 38 sous 6 diners per salari de 11 jornals per treballar per Antoni Roure en l'obra de cobrir les latrines i el passadís cap a la cort. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23 (1).
- 1429 Cobra 21 sous per salari de 6 jornals per treballar per Antoni Roure en l'obra de la paret de la cuina, feta el febrer de 1427. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23 (3).
- 1429 Cobra 10 sous i 6 diners per treballar per a Antoni Roure en la teulada de davant del celler. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23v (1).
- 1429 Cobra 29 sous i 9 diners per 8 jorns que ha treballat per a Antoni Roure en l'obra feta a la casa que el monestir té a Barcelona prop del convent de Santa Anna. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23v (2) i 24.

MUTEROLS dels SANT'S, Bernat

Bernat Muntarols dels Sancts

- 1457 Cobra 14 sous per 12 perxes de salzer per les parets del monestir. AMP, llibre de comptes 95, fol. 167.

NADAL CASAJOANA

Ferrer

- 1495 Cobra 2 lliures i 14 sous per diversos ferros per al monestir. . AMP, llibre de comptes 101.

NETO, Antoni

Antoni Nato, Anthonius Nato

Mestre de cases

Barcelona

- 1412 16 abril. Ven "26 sumatis lapidum" de pedra de Montjuïc(52 sous), per als pilars del claustre. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 89v (1).
- 1417 24 agost. Per fer obres al monestir. Cobra un total de 575 sous. Cobra 28 sous per a 200 pedres de fil per cloure un arc i reforçar el peu i per cloure cinc finestres de l'església. El seu salari per a 12 sous i mig és de 66 sous i 3 diners. El seu fadrí cobra 42 sous per 21

- jornals, i el seu companyó 24 sous per a 6 jornals. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 61v (1).
- 1418 1 març. Es documenta que treballa per a “adaptar los licubrells e clavagueries del monestir, darrere el celler”, AMP, Manual Notarial, 17, fol. 76v (3).
- 1419 Cobra 2750 sous pels seus jornals, els del mestre Guillem, i els dels altres mestres de cases que han intervingut en fer les finestres del capítol, per les 16 somades de pedra i pels companatges de tots plegats. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 12v (3).
- 1423 Estiu. Per fer de nou els fogons i encastar-hi les olles. En aquesta obra Netó treballa com a manobre. Cobra un total de 22 sous i 6 diners. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 119 (1).

Documentat ja a Barcelona el març de 1415,²³⁰⁴ quan manument un esclau serraí per a 113 lliures.

Nicolau

Massip de Vicenç Blasco (mancipio)

Fuster

- 1423 23 març. Cobra 55 sous per 22 jornals que ha treballat per la coberta feta al claustre superior. AMP, Manual notarial, 18, fol. 101.

Nicolau del lloc de la Fresneda

Nicolau del lloch de la Fresneda.

- 1495 Cobra 16 sous i 8 diners per una tasca no explicitada. AMP, Llibre de comptes, 101.

OLIVER

Holiver

Ferrer

- 1612- 1613 Pagament fet per varis productes de 2 lliures 18 sous. AMP, Llibre de comptes 142, fol. 9 v (6 i 7).
- 1613-1614 Se li deuen 18 lliures 12 sous per un compte d'obres que s'han fet a la casa del carrer Santa Anna que és del monestir. AMP, Llibre de comptes, 143, fol. 6v (2).

Oliver de Sayo

- 1507 Cobra 1 lliura 2 sous 6 diners per quinze dies que ha fet feina al Monestir. AMP, Llibre comptes, 109.

OLIVER, Bartomeu

Guixer

---

²³⁰⁴ AHPB, Antoni Brocard, Manual, 1415, fol. 15.

- 1467 Cobra 1 sou i 8 diners per 3 coves de guix per fer un portal en la cambra de les cases del monestir on s'havia de mudar Sor Sibil la de Pallars. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 165.
- 1479 31 octubre. Ven 3 quintars i mig de guix que valen 7 sous 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165v.

OLIVER, Joan

- 1507 Sense indicar la quantitat s'indica que hauria de cobrar per 16 jorns de er feina a la casa de les obres on servia el manobre. AMP, Llibre de comptes, 109.

OLIVER, Pere

Guixer

- 1451 26 octubre. Ven 35 quintars de guix que valen 84 sous per l'obra de la porta de la casa que el monestir té a Barcelona. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 150 r (5).
- 1452 Cobra 1 sou 2 diners per mig quintar de guix per adobar el portal dels terradets de l'església. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151 (9).

OLIVER, Pere

Mestre de cases

- 1490 Cobra 12 sous per tres jorns per un treballar en una pedra gran on són les armes del monestir per al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.
- 1507 Cobra 9 sous i 6 diners pels jornals que ha fet a la casa del monestir. AMP, Llibre de comptes, 109.

Tal vegada, tot i que la grafia no és del tot coincident, es tracta de Pere Oliva, el mestre de cases que al 1494 cobrar per a reparar la rosassa que el terratrèmol de mitjants del segle XV havia destruït a l'església de Santa Maria del Mar: "*els treballs de preparació on s'havia d'instal·lar la vidreria del juí.*"²³⁰⁵

OLLER, Carles

Mestre de cases

- 1523 24 desembre. Cobra 7 sous i 3 diners per obra de terra per l'obra de la cuina dels capellans. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 93 (1).

ORELLES, Galceran

Fuster

- 1499 Fa diverses tasques al monestir (talla fusta, segurament per fer sepulcres) i també a la casa

²³⁰⁵ BASSEGODA i AMIGÓ, *Santa Maria del Mar...* P. 160.

- feta a Barcelona a la plaça del Rei, però no s'indica el salari. AMP, Llibre de comptes, 104.
- 1499 12 desembre. Cobra 2 lliures 16 sous 6 diners per diverses feines fetes a la casa com ara clavar claus. AMP, Llibre de comptes, 105, fol. 74.
- 1499 Cobra 2 lliures 3 sous 9 diners per una taula de noguer per fer les cobertores de les olles del convent, una taula d'alber de XX pams i claus, torvets i aigua-cuita que han servit per les finestres de la infermeria i del dormidor del convent i per la coberta de la caixa del pa. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.
- 1499 Cobra 1 lliura 10 sous 4 diners per encerats de fustes diverses per l'obra de la casa de la plaça del Rei. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.
- 1499 12 desembre. Cobra 2 lliures 15 sous i 6 diners per l'obra feta en la casa això és per encerats claus, llanternes i altres coses. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

ORRIOLS, Barthomeu

Ferrer

- 1526 1 maig. Cobra 26 sous per 8 corrioles i altres coses per les portes de les finestres del cor del monestir. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 86v (6).

OSONA, Jaume Joan

Rajoler

Sarrià

- 1483 18 octubre. Cobra 4 lliures per 1 miler de teules per al dormidor. AMP, Llibre de comptes 100, fol. 175v.
- 1487 19 maig. Cobra 1 sou 6 diners per una somada de rajola de paviment. AMP, Llibre de comptes, 102.
- 1487 Cobra 1 lliura 18 sous per 1000 rajoles de parador, 7 somades de troços de rajola. AMP, Llibre de comptes, 102.
- 1490 7 desembre. Cobra 2 lliures 16 sous per 700 teules. AMP, Llibre de comptes, 103.

PASSANY, Robert

Robert Pasany; Robert de Pisan

Serrador

Treballa junt amb Pere del Bo.

- 1499 26 setembre. Cobra 2 lliures 17 sous per 8 dotzenes de lates, i 4 dotzenes de cabirons, i per serrar fusta per les obres del convent. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

PAGÈS, Joan

Johan Pagez

Fuster

- 1516 25 gener. Cobra 3 lliures 16 sous per 5 parells de posts de llibre, 1 retalet, i bancs que havia fets pels llibres de les monges. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 49.
- 1522 20 desembre. Cobra 12 lliures per obres diverses fetes en el monestir. AMP, Llibre de comptes, 116.
- 1526 S'indica una paga porrata de 12 sous que el monestir li deu, però no el concepte del deute. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 87v (2).
- 1529 29 juliol. Cobra 15 sous 6 diners pels dies que ha treballat en el monestir. AMP, Llibre de comptes, 119, fol. 66 (1).

PALAU, Joan

Courer, bergant

- 1499 23 desembre. Cobra 1 lliura 7 diners i 8 sous per objectes diversos entre els quals destaca una campana que les monges acostumen a portar quan entra algú dins el convent. AMP, Llibre de comptes, 105, fol. 74.
- 1499 Cobra 1 lliura per 12 jorns que ajuda a Pere Pedrís i Miquel Vilaró en l'obra de l'hort dels capellans. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.
- 1499 27 juliol. Cobra 3 lliures 15 sous 8 diners per dues aixetes de coure, una per l'hort de l'hortalissa i una altra per l'hort de la senyora abadessa. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

PALOMAR

Fill d'en Palomar

- 1514 Cobra 2 sous 3 diners per adobar les fonts de l'aigua. AMP, Llibre de comptes, 111.

PARATGE, Francesc

Barcelona

- 1439 6 setembre. Ven 44 quarteres de calç que costen 46 sous i 8 diners per la font superior. AMP, Manual notarial, 21, fol. 47v (2). D'aquesta despesa a més se'n conserva una àpoca solta.

PARIS, Joan

Mestre de cases

Treballa amb Antoni Roure

- 1426 6 juliol. El monestir paga 268 sous 5 diners als mestres de cases Antoni Roure i Joan Paris, i a dos manobres per als jornals que han treballat per la construcció de les tàpies del monestir. AMP, Manual 18, fol. 171v.

PASTALIR, Jaume

Jacme Pastalir de la Parròquia de Sarrià

1452 Cobra 3 sous per 6 feixos de canyes per cobrir l'estable de l'ase. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 151r (1).

Pau de Sarrià

Sarrià

1514 17 maig. Cobra 14 sous per 4 quarteres de calç. AMP, Llibre de comptes, 111.

PEDRÍS, Pere

Treballa amb Joan Palau i Miquel Vilaró

Bergant

1499 Ajuda a Joan Palau i Miquel Vilaró a les obres de l'hort dels capellans i cobra 11 sous i 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

PERANGE, Antoni

Anthonius Perarge de Parròquia Sancta Eulalia de Provinceno

Santa Eulàlia de Provençals

Guixer

1419 Ven 98 quarteres de calç al monestir per 155 sous 2 diners, per a la construcció de la sala capitular. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 10 (1).

Pintors

1483 23 setembre. S'indica que uns pintors cobren 5 sous i 2 diners per pintar el Sant Cristòfol per encàrrec de Violant Cinera. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

PINYOL, Bernat

1513 15 octubre. Cobra 1 lliura 2 sous i 8 diners per la feina feta en el refector, en la cambra de la "faena" i l'escala de la porta. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 88v (2).

PLANA, Narcís

Treballa amb Antoni Roure

Manobre

Salari: 3 sous i 4 diners / jorn

1429 Cobra per mans i salari que ha posat en treballar 5 jorns en el sortidor de l'hort del claustre 16 sous i 8 diners, i pel port de les pedres 4 sous i 6 diners. AMP, Manual notarial 19, fol.

22 (2) i 22v (1).

PLANES, Andreu

Moler

1516 30 octubre. En el document s'anoten 500 pedres que costen 3 lliures 10 sous per a fer el cor, però aquesta notícia apareix cancel·lada. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 (4).

PLANES, Salvador

1490 15 desembre. Ven 2 parells de galledes noves, dues cornalleres noves en una galleda vella, 12 cèrcols de portadres i 8 cèrcols de galledes, que tot plegat costa 10 sous, i són per l'obra del parlador nou. AMP, Llibre de comptes, 103.

PLENSA, Pere Joan

Pere Johan Plaensa, Joan Plensa

Barcelona

Ferrer, manyà

1543 Cobra 4 sous per la venda de reixes de ferro pel monestir. AMP, Llibre de comptes, 132, fol. 95.

1551 25 octubre. Àpoca de 9 lliures i 4 sous, que són per 7 lliures d'una reixa nova pel dormidor nou i els restants per quatre sous per adobar una reixa vella. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 71 (1).

PONÇA, Caterina

Vidua de Gimpera

Guixer

1522 Ven 5 lliures 17 sous i 6 diners de guix al monestir. AMP, Llibre de comptes, 116.

1522 Ven 3 lliures 12 sous i 8 diners de rajoles per l'obra del safareig. AMP, Llibre de comptes, 116, fol. 90v (1).

1526 Cobra 6 lliures i 13 sous per "tot lo guix que havia pres lo monestir". AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 87v (3).

PONTONS, Joan

Treballa junt amb Domingo Blasco

Mestre de cases

1422 Cobra 8 sous i un companatge de 10 diners per a un jorn i mig que treballa en fer un fornell d'aigua-ros. A més cobra 15 sous per 5 quintars de guix. AMP, Llibre de comptes, 87, fol. 187.

PORTELLA, Antoni

Anthonius Portella

Barcelona

Treballa amb Antoni Netó

Gerrer, rajoler

Salari: 3 sous 6 diners per jorn

- 1412 16 abril. Antoni Netó li paga 178 sous i 9 diners per diversos canons i canals per al claustre del monestir; també 7 canals grans que costen 12 sous. A més a més li paga 130 sous i 6 diners pels dies que treballà en fer aquests canals grans. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 89v.
- 1422 31 gener. Li paguen 40 sous per 5 canals de terra que també anomenen alveis, per a la cambra de Sor Francesca Arnalda. AMP, Manual notarial 18, fol. 64 (2).

POU, Andreu

Andreas Pou

Barcelona

És el soci de Pere Blasco

- 1419 21 març. Cobra 192 sous per 32 jorns que ha serrat fustes per l'obra del capítol. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 2v (2).

POU, Antoni

Anthoni Pou

Prevere

- 1467 El monestir li paga 1 sou 8 diners per a una clau pel capítol del Priorat de Santa Anna, que guardarà Sor Llop, la sacristana. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 172.

PRESES, Jeroni

Hieronimus Preses

Mestre de cases

- 1653 Li paguen 5 lliures i 5 sous per un jornal que ha necessitat per adobar les canonades de les fonts. AMP, Llibre de comptes, 141, fol. 26v.

PUIG, Joan

Johan Puix

Esplugues del Llobregat

- 1417 24 agost. Ven 50 quarteres de calç que costen 80 sous per a l'església. AMP, Manual

---

Notarial, 17, fol. 61v (1).

PUIG, Pere

Petrus Puig

Barcelona

Fuster

1427 27 setembre. Cobra 11 lliures pels retaules que ha fet per al monestir. AMP, Manual notarial, 18, fol. 190 (3).

1427 22 octubre. Cobra 5 lliures pels retaules que ha fet per al monestir. AMP, Manual notarial, 18, fol. 190v (2).

1428 Rep 105 florins d'or d'Aragó pel retaule de fusta. AMP, Manual notarial 19, fol. 4 (2).

PUJOL, Jaume

Jacme Pujol

Salari: 3 sous el jorn

1483 26 setembre. Rep 22 lliures i 15 sous per 22 jorns que ha treballat en l'obra que féu en el dormidor durant el mes d'agost i part del mes de setembre. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

PUYOL, Bernat

Treballa amb el mestre Xamar

Ferrer

1513 12 juliol. El monestir li paga el mig quintar de guix que costa 16 sous i 6 diners que ell havia fet servir per mans del mestre Xamar. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 87v (3).

RAMON, Guillem

Mestre de cases

1467 5 novembre. Cobra 10 sous per mans i morter en fer dos portals a la casa de Sant Joan, que tenia llogada mosser Fonolleda. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 165.

RAVELLA, Josep

Vidrier

1767 26 maig. Cobra 40 lliures per renovar les vidrieres del cor. AMP, Llibre de comptes, 202, fol. 55.

RIBOT, Joan

Rajoler

1479 31 octubre. Fa obres a la cuina d'una de les cases del monestir a Barcelona i gasta 450 rajoles que costen 15 sous 9 diners, i 10 quarteres de calç que valen 12 sous 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165v.

RIERA, Miquel

Jove

1490 Cobra 2 lliures 8 sous per 16 jornals que ha treballat en el parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

RIFÓS, Pere

Sarrià

1482 22 abril. El monestir li ven teules velles que eren d'una casa enderrocada que era dins el monestir, i rep 15 sous. AMP, Llibre de comptes 99, fol. 56.

ROC, Dalmau

Dalmau Roch de Lloret

Lloret

1534 11 febrer. Cobra 23 lliures 5 sous pel port de les fustes que han entrat en l'obra del dormidor. AMP, Llibre de comptes, 123, fol. 96 (7).

ROCA, Eloi

Aloi Rocha

Treballa per a Gili Fontanet

Ferrer

1496 2 agost. Treballa per a Gili Fontanet amb l'elaboració de vitralls. En concret elabora 4 quintars i cinc lliures de ferro que costen 12 lliures 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 104, fol. 36v.

1496 Cobra 5 lliures per posar una barra de ferro per tancador del mig de les portes de la llotja. AMP, Llibre de comptes, 104.

1538 5 desembre. Cobra 2 sous per feina feta en el monestir. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 121v (3).

ROCA, Francesc

Francesc Rocha, mestre ferrer

Ferrer

1522 17 març. Fa unes reixes de ferro i unes llauntes per a una porta del parlador que costen 8 sous i 10 diners. També fa unes reixes per unes finestres i altra ferramenta per a la

infermeria que costen 11 lliures. AMP, Llibre de comptes, 116.

- 1526 16 maig. Ven al monestir dues quarteres de ferro nou que costen 3 lliures i 1 sou. AMP, Llibre de comptes 118, fol. 89 v (1).

ROIG, Joan

Johan Roig

- 1417 24 agost. Rep un pagament de 8 sous per 4 jorns que ha fet feina al monestir sense especificar. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 61 v (1).

ROIG, Pere

- 1526 5 agost. Cobra 6 sous i 4 diners per la feina feta durant mig dia amb l'hortolà per adobar les fonts. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 90 v (1).

ROMANYA, Genís

Moler

- 1482 15 juliol. Cobra 150 sous per pedra per fer paviment davant el pastriny. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.
- 1483 27 maig. Ven lambordes per al claustre que costen 2 lliures i 10 sous. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.
- 1490 7 desembre. Ven 46 somades de pedra que costen 8 lliures 1 sous per fer les finestres del parlador, tant les que serveixen per parlar com aquelles que serveixen per donar claror. Per les parets del parlador, 2124 somades de pedra de fil que costen 9 lliures 11 sous, també 72 pedres tirades amb bèsties del monestir, que costen 3 sous; com que moltes de les pedres que porta Genís Romanyà són dolentes se li descompten del preu que havia de cobrar per elles. AMP, Llibre de comptes, 103.

ROMEU, Pere

Sarrià

Ferrer

- 1505 9 setembre. Cobra 1 lliura 8 diners per la ferramenta que ha venut al monestir per a la vinya i la font. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100v (4).
- 1507 2 setembre. Cobra 3 lliures 4 sous per tota la ferramenta que ha fet. AMP, Llibre de comptes, 109.
- 1529 8 setembre. Cobra 1 lliura 13 sous per diverses ferramentes això és golfos, adobs de martells, estodes i altres. AMP, Llibre de comptes, 119, fol. 66 (2).
- 1529 6 juny. Cobra 1 lliura i 6 diners per la ferramenta ha fet pel monestir. AMP, Llibre de comptes, 119, fol. 66 (4).

ROSES, Andreu

Fuster

1495 Cobra 11 lliures 7 sous 6 diners per adobar el terrat, i l'escala de fusta de l'escala de la casa que el monestir té al carrer Mirallers. AMP, Llibre de comptes, 101.

ROSSELL, Francesc

Franciscus Rosselli

Fuster

Barcelona

1442 Ven un seguit de materials de fusta "ad opus conventum", que es detallen a continuació, per un valor total de 29 lliures 4 sous i 8 diners. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 172v (2):

- 15 lliures 13 sous 4 diners per 30 bigues de fusta d'àlber, a 7 sous la peça.
- 11 lliures 14 sous 4 diners per 20 dotzenes i 4 parells de lates a raó de 1 sou 6 diners la peça.

1442 Compra el material que aquí sota es detalla per al claustre de darrere la cuina. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 175v (1):

- 20 sous per cada jussana (jaçana)
- 3 jussanes (jaçanes) a 15 sous la peça, fan 2 lliures 6 sous 6 diners
- 2 trossos de taula (tabula), 9 sous
- 5 bigues (trabibus sive biguis) 17 sous 10 diners cada un, són 1 lliura, 28 sous, 2 diners
- 2 dotzenes de cabirons són 3 lliures 16 sous
- 2 dotzenes de lates són 30 sous.

ROURE, Antoni

Anthonius Roure

Barcelona

Treballa amb el mestre de cases Joan Paris i amb diversos manobres, com per exemple: Joan Muntada, o Narcís Plana.

Mestre de cases

Salari: 4 sous/jorn si treballa al Monestir i 4 sous 8 diners/jorn si treballa a Barcelona

1426 6 juliol. El monestir paga 268 sous 5 diners als mestres de cases Antoni Roure i Joan Paris, i a dos manobres per als jornals que han treballat per la construcció de les tàpies del monestir, en fer una paret i reparar la que és a clausura. AMP, Manual Notarial 18, fol. 171v (3).

1429 Octubre. Cobra 255 sous i 3 diners per diverses coses que es detallen aquí sota. AMP,

Manual Notarial, 19, fol. 22 (1).

- Cobra 104 sous per salari de 26 jorns per recórrer les teulades i adaptar els “libellos” (plomada), i fer una civadera per la cambra del traginer.
- Cobra 94 sous pel salari de 27 dies de Johan Muntada
- Cobra una bestreta feta l'octubre de 1424 de 48 sous 9 diners per 32 quintars de calç a raó de 8 sous 6 diners el quintar i 8 sous per dos quintars de guix.

1429 Març. Cobra la bestreta que havia fet el juliol de 1425 de 83 sous i 5 diners que es concreten en les despeses que a sota es detallen. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 22 (2) i 22v (1):

- 12 sous per la bestreta de 3 pedres posades prop del sortidor del claustre
- 42 sous i 9 diners pel propi salari per picar les dites pedres
- 16 sous i 8 diners pel salari de 5 jorns del seu manobre Narcís Plana a raó de 3 sous i 4 diners el dia
- 4 sous i 6 diners pel port de les pedres
- 3 sous per 2 quintars de calç
- 4 sous 6 diners per bestreta d'1 somada de teules

1429 Cobra 166 sous i 6 diners per cobrir les teulades del claustre superior. Aquesta obra es pot desglossar en les següents partides: - 66 sous del salari de 16 dies

- 49 ss 6 diners del salari de 16 dies del seu manobre Joan Muntada

A més en la notícia s'inclou un pagament de 9 ss i 3 diners per salari de 2 dies que ha treballat en l'hospici de Barcelona a prop del monestir de Santa Anna, i pel salari del seu manobre, 8 sous i 4 diners.

A més hi suma 33 sous 4 diners per bestreta de 20 quarteres de calç que entraren en aquestes obres.

Les obres foren fetes l'agost de 1427. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 22v (2).

1429 Cobra 164 sous i 6 diners per l'obra de cobrir les latrines i el passadís cap a la cort. Aquesta obra es pot desglossar en les següents partides. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23 (1):

- 27 sous per 12 somades de rajoles
- 55 sous per 30 somades de calç
- 43 sous per 11 jornals seus
- 38 sous 6 diners per salari de 11 jornals del seu manobre Joan Muntada.

1429 Cobra 80 sous 8 diners de bestreta per l'obra de la paret de la cuina major (subpedrando pariete) i els fogons d'aquesta, feta el 1427. Aquesta obra es pot desglossar en les següents partides. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23 (2):

- 20 sous pel salari seu de 5 dies
- 21 sous pel salari de 6 dies del seu manobre Joan Muntada

- 26 sous 8 diners per 20 quarteres de calç
  - 16 sous per 40 rajoles
- 1429 Cobra 33 sous 2 diners de bestreta per cobrir la teulada davant el portal del celler l'any 1427. Aquesta obra es pot desglossar en les següents partides. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23v (1):
- 12 sous del seu salari de 3 jorns
  - 10 sous 6 diners pel salari de Joan Muntada, manobre
  - 10 sous 8 diners per 8 quarteres de calç a raó de 16 diners la quartera
- 1429 Cobra 123 sous per treballar a la casa (hospicio) que el monestir de Pedralbes té prop del monestir de Santa Anna a Barcelona, en concret per treballar en el pilar al costat de les escales del terrat i en fer una paret gran. Cobra el 1429 la bestreta feta l'agost de 1427. Aquesta obra es pot desglossar en les següents partides. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 23v (2) i 24:
- 37 sous 4 diners del seu salari de 8 jorns a raó de 4 sous i 8 diners/ jorn
  - 29 sous 9 diners pel salari de Joan Muntada, manobre, a raó de 4 sous i 2 diners/jorn
  - 27 sous per 100 "lapidus doblerses de fil"
  - 3 sous per argila i arena
  - 2 sous 8 diner per 1 quintal de guix
  - 7 sous pel lloguer d'un fuster per fer les cintres (síndries)
  - 11 sous per calç, teula i rajola
  - 5 sous i 4 diners per puntals, trunyells, i un garbell

ROVIRA, Bartomeu

Bergant

- 1467 8 agost. Cobra 12 sous per 8 jornals que ajuda a cavar la terra de què feren rajola i a trencar pedra. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 171.

ROVIRA, Bernat

Bernardus Rovire

Parròquia de Sarrià

- 1419 1 agost. Ven 2900 rajoles que costen 127 sous i 4 diners per a la sala capitular. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 10v (1).

SABATER, Arnau

Barcelona

Ferrer

- 1409 31 maig. Domingo Blasco li paga 15 sous per forrellats i altres ferros diversos. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 48 (2).
- 1410 8 juny. Ven per a la cuina major un “vole”, dos cèrcols, un “crote” i dues barres llargues de ferro que pesen 4 quintars i 43 lliures a raó de nou diners per lliura, tot és 344 sous i 3 diners. AMP, Manual Notarial, 14 fol. 59v (2).

SABATER, Berenguer

Barcelona

Ferrer, faber, serraller

Fill de Bartomeu Sabater

- 1442 23 març. Apareix l'inici d'una anotació d'un pagament de 24 sous i 6 diners però no es detalla per a què són. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 176 (3).
- 1451 Li paguen 12 sous i 6 diners per diversos claus, tancadures, i altres coses que ha venut al monestir durant 1 any. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 156v (1).
- 1457 Canvia un pany per una porta de la vinya amb tres claus i un anell per un pany de la claus que davalla del campanar a la volta de l'església, una clau per a la casa de la llenya. AMP, Llibre de comptes, 95, fol. 164.

Aquest ferrer el podem documentar a Barcelona el 1415, quan contrau matrimoni amb Valençonera, filla de Jaumes de Puig, esparter. AHPB, Antoni Brocard, Manual, 1415 (106/2), fol. 17 v.

SABATER, Deuslovól

Deuslovól Sabaterii

Barcelona

Mestre de cases, lambardus

- 1407 25 juliol. Li paguen 412 sous i 1 diner per calç, rajoles i tot allò que entrà en l'obra feta en el terrat de la cambra i altres llocs del monestir. AMP, manual Notarial, 14, fol. 20.
- 1411 6 abril. Ven 10 columnes amb les seves bases i capitells per 165 sous. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 71 (3).

SABATER, Gabriel

Gabriel Çabater

Guixer

- 1482 6 maig-20 juliol. Ven 25 quintars de guix que costen 54 sous 2 diners i serveixen pel retret de l'abadessa. També ven 4 quintars de guix que costen 8 sous i 8 diners per a l'esquella del cap del dormidor. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166v i 167.

SABATER, Joan

Johan Çabater

Manyà

- 1479 23 desembre. Cobra 4 lliures 2 sous i 3 diners per panys i claus que feu pel monestir i per tot allò que li era degut per tot l'any 1479. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 170.
- 1482 Pagament de companatge donat per la pastrinyera. AMP, Llibre de comptes 99, fol. 130.
- 1482 Ven tancadures, frontisses i golfos que serveixen pel retret de l'abadessa, i costen 102 sous. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166v.
- 1495 Figura com a ajudant i cobra 1 lliura i 6 sous sense especificar. AMP, Llibre de comptes, 101. SABATER, Miquel

Miquel Çabater

Treballa amb el seu jove Pere Miquel Barberà.

Guixer

- 1482 4 maig. Cobra 24 sous per guix que ven al monestir. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.
- 1490 7 desembre. Ven 11 quarteres de guix que costen 1 lliura i 4 sous per al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.
- 1495 20 juliol. Ven 9 quintars de guix que costen 18 sous per a tapar els portals i finestres dins el convent i adobar les fonts. Treballa amb el seu jove Pere Miquel Barberà i el manobre Joan Gastó. AMP, Llibre de comptes, 101.
- 1495 22 desembre. Ven 12 quarteres de guix i una arrova de guix per posar en els cubbs que costen 1 lliura 9 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, fol. 101.

SAFONT, Jaume

Jaume Ça font, Jaume Font

Mestre de cases, moler

- 1518 12 agost. Ven 355 pedres de Montjuïc, que costen 1 lliura i 9 sous. AMP, Llibre de comptes, 113.
- 1520 17 març. Cobra 4 lliures 16 sous per portar la pica de la font de la infermeria. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56v (1).
- 1538 7 març. Per set llambordes que han servit pel bosc i dues piques per les necessàries de la infermeria, cobra 6 lliures i 4 sous. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 95 (4).
- 1538 15 març. Cobra 3 lliures 8 sous i 8 diners per pedra que ha venut al monestir per a reparar-lo. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 120 (1).

SAFONT, Joan

Germà de Lluís

Mestre de cases

1490 Apareix documentat treballant en el parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

SAFONT, Vidua

Madona Font, vídua.

Moler

1526 11 abril. El monestir li compra pedres planes de Montjuïc que han servit per fer el paviment dels fogons del convent. Costen 1 lliura 4 diners. AMP, Llibre de comptes, 118, fol. 89v (3).

Els Safont sembla ser que foren una nissaga de mestres de cases actius a diferents indrets de Catalunya tant al segle XV com al segle XVI. Pot ser, per tant que hi hagi diversos mestres homònims, que siguin família però no la mateixa persona. Coneixem la seva biografia i obra a través de la tesi d'Antoni Conejo,²³⁰⁶ malgrat que no ho especifiquem a cada nota, la bibliografia i els documents que ara citarem han estat posats en comú per aquest historiador. Joan Safont estava casat en segones núpcies amb Isabel—sembla que de cognom Vidal, filla d'un mestre de cases de Barcelona. Els seus fills eren Joan, mestre de cases de Barcelona, Onofre, paraire, i Jaume Benet, prevere i beneficiat de la Seu de Barcelona.

A la fi del segle XV sembla ser que va treballar en la reforma de la capella de Nostra Senyora de la Pietat del convent de Sant Agustí el Vell de Barcelona,²³⁰⁷ signà amb fra Gabriel Bosch, novici de Montalegre, un contracte per a la reforma d'aquesta capella pel preu de 40 lliures. Segons una àpoca del 2 d'octubre de 1505, subministrava pedra a l'església de Sant Miquel de Barcelona.²³⁰⁸ Tanmateix és molt interessant la seva participació en les obres de la Llotja de Barcelona entre els anys 1506–1508.²³⁰⁹ El 1510 testificà en una àpoca, atorgada per Pere de Saràbia, de l'import d'unes obres realitzades en la casa del noble Guillem de Sant Climent, situada al carrer dels Mercaders de Barcelona. Aquest mateix any li fou encarregada una "*peanya fabledora del retaule del altar major de dita església*"—la de Santa Maria del Pi de Barcelona—, pel preu de seixanta lliures barceloneses. A més a més, conjuntament amb Antoni Carbonell i Mateu Capdevila, els consellers de Barcelona li encomanaren la redacció d'un informe sobre el projecte d'obra de l'esperó de Llevant. Finalment, sabem que també va intervenir en les obres de l'hospital de Sant Salvador, extramurs de Barcelona,²³¹⁰ així com en l'hospital de la Santa Creu de la mateixa ciutat, el 1511.²³¹¹

²³⁰⁶ CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...*

²³⁰⁷ CARBONELL BUADES, M., "Obres de Sant Agustí el Vell de Barcelona, segle XVI- XVII," *Locus Amoenus*, 1 (1996): pp. 127-138. [p.132].

²³⁰⁸ MADURELL i MARIMON, "Los contratos de obras..." [p.184]

²³⁰⁹ Ibid. P. 44-45, 141.

²³¹⁰ RÀFOLS, J.F., *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares* (Barcelona-Bilbao, 1980). Vol II, p. 446.

Antoni Conejo²³¹² especula que sigui el mestre de cases amb el nom de Joan Safont que el 1507 anà a Lleida en categoria d'àrbitre per inspeccionar unes obres defectuoses en l'hospital de Santa Maria d'aquesta ciutat, executades sota la direcció del mestre Gondàngels.²³¹³ Apareix documentat treballant a l'Hospital de la Santa Creu amb Francesc de Gualves, Antoni i Esteve Porreres, en la crugia de ponent l'11 de juny 1511.²³¹⁴ Uns dies més tard, el 16 de juny, els administradors de l'Hospital acordaren entregar-li 60 lliures, per l'extracció de pedra.²³¹⁵ També és documentat el 1512.²³¹⁶

SAFONT, Lluís

Germà de Joan

Peraire

1490 17 desembre. Ven 720 pedres de fil de Montjuïc tirades amb bèsties del convent, que costen 2 lliures 6 sous i 9 diners, per l'obra del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

Els Safont sembla ser que foren una nissaga de mestres de cases actius a diferents indrets de Catalunya tant al segle XV com al segle XVI. Pot ser, per tant que hi hagi diversos mestres homònims, que siguin família però no la mateixa persona.

SAGRERA, Miquel

Picador de pedra

1490 Treballa 106 jornals en picar pedra i cobra 17 lliures i 11 sous, per l'obra del parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

SALA, Bernat

1507 Cobra 2 lliures 6 sous i 2 diners per a les obres diverses que ha fet a Barcelona, a la casa del carrer Mirallers. AMP, Llibre de comptes, 109.

SALA, Gabriel

Mestre de cases

1495 7 desembre. Cobra 3 lliures 17 sous per fer feina al convent: alçar els fonaments de les

---

²³¹¹ AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Jeroni Pasqual, manual únic (1509–1512), ff. 60v, 65r i 93v.

²³¹² CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...*

²³¹³ AML, *Llibres de Seguretats*, reg. 332, ff. 50v–53r.

²³¹⁴ CONEJO DA PENA, *Assistència i hospitalitat...* Cita el document: AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Jeroni Pasqual, manual únic (1509–1512), f. 60v.

²³¹⁵ Ibid. cita el document: AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Jeroni Pasqual, manual únic (1509–1512), f. 65r.

²³¹⁶ AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Jeroni Pasqual, manual únic (1509–1512), f. 93v.

---

tàpies, tapar els portals i posar els bugaders. Treballa amb algun manobre. AMP, Llibre de comptes, 101.

SALA, Jaume

Relotger, manyà

1520 13 març. Cobra 55 sous per coses vàries fetes al monestir, entre altres per 2 forrellats pel celler, dos martells per a la sagristia, la clau de l'església i altres claus. AMP, Llibre de comptes, 114, fol. 56 (5).

1526 3 setembre. Cobra 1 lliura i 13 sous per tot el que ha fet per al monestir. AMP, Llibre de comptes, 90v (2).

1532 Cobra 8 lliures i 17 sous per ferramenta que havia fet per al Monestir. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 121 (4).

SALA, Joan

Mestre de cases

1507 13 setembre. Cobra 8 lliures 1 sou i 11 diners pels jorns que ha treballat ell i el seu manobre. AMP, Llibre de comptes, 109.

1507 28 juny. Cobra 1 lliura 18 sous per les feines que ha fetes a la casa. AMP, Llibre de comptes, 109.

SALAT, Pau

Sant Gervasi

1537 22 octubre. Ven un miler de teula al monestir que costa 4 lliures. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120 (6).

SALER, Francesc

1373 Cobra 400 florins d'or per dues "fressadures" que fa per ornaments de l'església. ANZIZU, Índex.

SALMAYA, Jaume

Manyà, ferrer

1523 Li paguen 2 lliures i 15 sous per la ferramenta que ha feta per a la campana. AMP, Llibre de comptes, 117, fol. 95 (1).

SAMORERA, Berenguer

Berengarius Samurera

Lambardus

1419 Març. Cobra 186 sous per picar 6850 pedres a raó de dos sous vuit diners el miler, per a la sala capitular. A més a mes cobra 31 sous i 4 diners per picar 125 cantons. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 89v (1).

SÀNCHEZ, Pere Joan

Guixer

1482 7 gener. Adoba els canons de l'aigua que passa pels horts del corral i necessita 7 diners de calç; ven una corriola per a una finestra de la infermeria i 2 pastegues que costen 1 sou i 1 diner. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 165.

SANS, Domingo

Pintor

1499 Cobra 8 sous per "colorir de burell un bancal per la senyora abadessa". AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

SANTJOAN, Gabriel

Sarrià

Guixer

1495 Ven 4 quarteres de calç que costen 35 sous i 2 diners. AMP, Llibre de comptes, 101.

SEGUI, Joan

Jove de Melcior Xamar

Fuster

1487 Cobra 4 lliures i 7 sous per 29 jornals que ha fet al monestir. AMP, Llibre de comptes, 102.

1490 Cobra 10 lliures i 1 sous per 67 jornals que ha fet al monestir. AMP, Llibre de comptes, 102.

SELLES, Joan

Mestre de cases

1499 19 desembre. Cobra 5 lliures 1 sou i 5 diners per la feina que ha fet a les fonts, al forn i a les guases de la plaça del rei en la casa del carrer Besora. AMP, Llibre de comptes, 105, fol. 74. Aquesta dada torna a aparèixer a AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

1499 28 juny. Cobra 1 lliura 18 sous i 10 diners per la feina que ha fet al convent i la calç que hi ha posat. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

SELMA, Miquel

Sovint treballa amb el seu jove

Fuster

1451 26 octubre. Cobra 62 sous per 15 dies i mig que ha treballat a les cases que el Monestir té a Barcelona, en les teulades, portes i altres. Pagament al jove de Miquel Selma de 40 sous per 16 jornals. AMP, Llibre de comptes 94, fol. 150.

SENYALS, Antoni

Sarrià

Guixer

1521 Cobra 3 lliures 6 sous per calç i rajola de paviment que ven al monestir. AMP, Llibre de comptes, 116.

1538 8 gener. Cobra 6 lliures 8 sous per 8 quarteres de guix. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120v (7).

SERN, Vicenç

1533 26 maig. Ven fusta de Tortosa que costa 54 lliures per la obra del dormidor, el preu inclou el material i el port fins al Monestir. AMP, Llibre de comptes, 123, fol. 95v (1).

SERRA

Mestre de cases de l'obra del monestir.

1505 Cobra 10 lliures 12 sous per materials i jornals emprats en fer els fonaments de les tàpies caigudes i treure més de 200 somades de pedra de l'enderroc dels horts i altres feines. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100v (1).

SERRA, Berenguer

Mestre de cases

1418 15 setembre. Apareix documentat com a testimoni en el contracte de construcció de la sala capitular entre Guillem Abiell i l'abadessa del Monestir. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 80v (2).

SERRA, Dalmau

Dalmacius Serra

Barcelona

Lambardus

1419 Març. Cobra 90 sous per 30 jornals que ha picat diverses pedres per l'obra de la sala capitular. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 89 (1).

SERRA, Gabriel

Treballa amb Carles Monmany, manobre

Mestre de cases

- 1504 22 març. Junt amb el manobre Carles Monmany cobra 2 lliures i 16 sous per vuit jorns que ha treballat en el monestir. AMP, Llibre de comptes, 107.
- 1505 22 març. Cobra 2 lliures 17 sous pels seus jorns de treball i els del seu manobre i altres coses que ha fet en la casa que el monestir té davant de Santa Maria del Mar (Carrer Mirallers?). AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100 (1).
- 1505 24 octubre. Cobra 24 lliures per la feina que fa al safareig i les tàpies del torrent. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 101 (2).

SERRA, Jaume

Jacobus Serra

Treballa amb Pere Serra

Pintor

- 1368 Fa un retaule per l'església. AMP, Manual Notarial, 4, fol. 99 v.

SERRA, Miquel

La documentació es refereix a ell com a jove. Treballa per a Melcior Xamar.

Fuster

- 1482 Cobra el companatge de 2 sous i 6 diners pagats per la pastrinyera per haver treballat 10 jorns al monestir. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 130.

SERRA, Sebastià

Sarrià

Ferrer

- 1507 7 setembre. Ven 112 quarteres de calç i 950 rajoles que costen 8 lliures 8 diners 8 diners al monestir. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100v (3).

SERRADELL, Joan

Johannis Serradelli

Barcelona

Mercader, esparter

- 1427 En el manual notarial apareix que es fa el pagament el 1430 però que correspon al 1427. S'esmenten diversos objectes d'espart entre els que hi ha una estora per al cor de les monges, i una panera per tenir-hi els fils. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 36v (2).
- 1451 Ven adob que ha fet en el monestir durant un any i li paguen 28 sous. AMP, Llibre de comptes, 94, fol. 156v (2).

SOLA, Baltersar

Sant Just d'Esvern

1495 6 desembre. Cobra 4 lliures 6 sous i 5 diners per 72 quarteres de calç per pressar les tapieres i reparar l'obra de les cambres enderrocades. AMP, Llibre de comptes, 101.

SOLA, Pere

Petrus Sola

Lambardus

1419 Març. Cobra 9 sous per tres dies que pica pedra per a la Sala Capitular. AMP, Manual Notarial, 17, fol. 89 (2).

SOLER, Andreu

Mestre de cases

1467 27 març. Cobra 75 sous i 4 diners per les obres fetes al sostre de la cuina de la casa de la comtessa de Luna en paga porrata del lloguer d'un any; en el preu hi entren les bigues, la calç i la rajola. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 173v.

SOLER, Antoni

Llancer, serrador

1479 15 març. Ven 6 llances al Monestir que valen 30 sous. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 170.

1537 26 desembre. Cobra 3 lliures i 5 sous pels dies que treballa per al monestir. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120v (1).

SOLER, Francesc

Aquesta referència surt a la biografia de Domingo Blasco per l'any 1412: Pagament a Francesc Soler, ferrer de Barcelona, per diversos claus, que costen 80 sous i 10 diners; 320 sous per lates; 35 sous per 5000 claus; 4 sous per 6 llistons; 8 sous per 1 libant i 2 tremulles.

SOLER, Pere

Barcelona

1538 3 desembre. Ven claus per al monestir per valor de 12 sous. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 121v (2).

1551 20 setembre. Ven claus al monestir per valor de 3 lliures i 2 sous. AMP, Llibre de comptes, 130, fol. 20 (3).

SOLSONA, Magí

Mestre de les aigües de Barcelona

Mestre de cases

- 1507 26 maig. Ve un jorn al monestir a veure les aigües i a adobar un canó, per aquesta tasca cobra 4 sous, a més li paguen 1 sou per 2 maneses de fusta. AMP, Llibre de comptes, 109.
- 1507 Cobra 1 lliura i 18 sous per cinc jorns que ve al monestir per adobar els canons de la font qui va a les monges, en aquesta obra hi entra una arroba de guix que costa 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.

SOLSONA, Pere

- 1451 Ven 8 pams de pedra de Montjuïc que costa 77 sous per a fer un portal de pedra a la casa que el Monestir de Barcelona. A més a més cobra 102 sous per 25 jorns que treballa en aquesta obra. AMP, Llibre de comptes, 94, 150r (2).

SOLSONA, Sebastià

Mestre de cases

- 1513 27 febrer. Cobra 1 lliura 6 diners per 3 jorns que ha posat amb els seus homes per adobar l'aigua dins la casa i 4 "tagulas" de terra. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 87(1).
- 1513 4 juliol. Cobra 1 lliura 6 diners per quatre dies que treballa en l'obra del safareig. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 87v (1).
- 1513 28 octubre. Cobra 4 lliures i 9 sous per la feina feta al refetor. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 88v (3).
- 1514 Cobra 5 lliures i 4 sous per a 11 jornals que treballa per portar l'aigua als abeuradors, i també pel salari del seu manobre, sis obrers i un jove. AMP, Llibre de comptes, 111.
- 1514 Cobra 16 sous i 10 diners per adobar la casa del monestir que és a davant de Santa Maria del Mar; més endavant cobra 2 lliures 8 sous i 8 diners per a la mateixa obra. AMP, Llibre de comptes, 111.

SUAU, Arnau

Faber

- 1411 9 octubre. Cobra 51 sous i 3 diners per diversos coses. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 82 (2).

SUREDA

Ferrer

- 1467 8 agost. Cobra 2 sous 6 diners per fer adobar una loba de pany de la porta de part de Sor Vilalba (cellerera). S'indica que és el celler de Sant Joan. AMP, Llibre de comptes, 97, fol.

171.

- 1467 Ven una clau de ferro per al celler de la comtessa, dues barrineles del portal de l'escala, una clau i dues barrineles per la cambra de l'abadessa, tot plegat costa 4 sous. AMP, Llibre de comptes, 97 fol. 172v.

TEIXIDOR, Miquel

Fuster

- 1497 28 abril. "Mes dit dia en Miquel teixidor fuster de la llotja tres lliures divuit sous per jornals e altres obres fetes a obs de la loga apar per apocha per ell fermada e per compte per ell donat en poder de dit scriva a XXVIII del mateix mes e any e per comte de la taula en carta 69 ..... III lliures XVIII sous". AMP, Llibre de compte, 104, fol. 38v.

TOMÀS, Pere

Pere Thomas

Ferrer

- 1538 5 abril. Ven 8 barres de ferro per 3 lliures 11 sous 8 diners per a la cuina. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 95v (4).

TORRENS, Jaume

- 1495 Cobra 2 sous però no s'especifica per a què. AMP, Llibre de comptes, 101.

TORRES, Gil

Gili Torres de Sant Faliu

Sant Feliu de Llobregat

- 1490 7 desembre. Ven 8 quarteres de calç que costa 7 sous i serveixen per al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

TORROBIA, Bernat

Fuster

- 1505 5 abril. Cobra 21 lliures sense especificar per a què. AMP, Llibre de comptes, 108, fol. 100(2).

TORT, Miquel

Jove de Melcior Xamar

Fuster

- 1482 6 maig-20 juliol. Cobra 4 lliures 11 sous per 26 jorns que treballa en construir el retret de l'abadessa. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166.

TRIES, Antoni

Anthonius Tries

Barcelona

Argenter

1407 30 agost. “Ego Anthonius Tries argenterius, civis Barchinone cognosco et recognosco vobis discreto Francisco Pinosa presbitero etc. Quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem precie quantitates infrascriptas videlicet sexcentos seaginta solidos et sex denarios barchinoe precio quorum operavi et vendidi vobis ad opus dicti monasterio duos calzers et una copam novos argenti ponderrantes quatuor marchs V uncias et tres quarts ad rationem septem librarum per marcha; item viginti solidos et sex denarios per daurar e sinaltar predem et paneram vini calzer in etiam calzer et etiam bronie alium calzer dicti monasteri. Predictis vobis precie quantitates solvistis michi hac modo videli per ven dedistis michi in solutum porrata denarium quantitatum duas lanceas argenti ponderates quatuor marchs unum quart item unum calzer vetereum et una copam argenti ponderantes duos marchs et medium et mediam unciam et unum quart ad rovem nonaginta septem solidos per marcha”. AMP, Manual Notarial, 14, fol. 22.

TRULL, Pere

Sarrià

Fuster

1513 20 octubre. Treballa 10 jorns a la casa de la companya. AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 88 (1).

VALLS, Lluís

1532 4 setembre. Ven 6 lliures i 9 sous de teula al monestir. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 120v (5).

VALPAIRES, Joan

Johan Valpayres

Traginer

1487 5 febrer. Compra guix per ficar en els golfos de la infermeria per valor d'un sou 2 diners. AMP, Llibre de comptes, 102, fol. 148 (1).

1487 Ven 4 quarteres de guix que costen 1 sou i 2 diners per fer l'adob de l'església. AMP, Llibre de comptes, 102.

1487 22 juny. Ven 2 quarteres de calç que costen 2 sous i 2 diners per tapar els forats de l'hort. AMP, Llibre de comptes, 102.

1487 24 desembre. Compra guix per valor d'1 sou i 11 diners per al pastriny. AMP, Llibre de comptes, 102.

VANOVER, Gerard

Geraldus Vononar

Col·labora amb els Blasco, i el fuster Bernat Calders (1423)

Mestre de cases

1423 23 març. Cobra 341 sous i 4 diners per junt amb Domingo i Vicenç Blasco, fusters, i Bernat Calders, manobre per recórrer les teulades del monestir, fer de nou la teulada sobre l'entrada del monestir i un arc fet a la cuina de la companya. AMP, Manual Notarial, 18, fol. 100v (2).

1434 23 desembre. Pagament per diverses teules i rajoles per adobar les teulades. AMP, Manual Notarial, 19, fol. 165 (2).

Va participar en la construcció de l'hospital de la Santa Creu de Barcelona. El 1410, el mestre de cases Gerard Vanover va subscriure una àpoca per valor de 77 sous, pel preu del material i per jornals treballats per ell i pel seu servent, en la col·locació de 300 teules en les cobertes de l'hospital [AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Joan Torró, vol. III (1408–1411), f. 110v (doc. b–23) Un any més tard, el mateix Gerard Vanover apareix treballant, juntament amb uns altres mestres de cases i manobres que no s'esmenten, en la construcció d'un celler per una casa propietat de l'hospital situada a Montalegre (AHSCSP, *Protocol Notarial*, not. Joan Torró, vol. IV (1411–1415), f. 12r). Aquesta casa, havia donada a l'establiment, pel prevere i eremita Arnau de Torrevella, el febrer de 1409 (*Ibid.*, vol. III (1408–1411), ff. 26v–27r)].

VENDRELL, Joan

Sarrià

1483 21 setembre. Amida a l'obra del monestir durant 16 jorns i cobra 26 sous i 8 diners. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

VIC, Antoni

Anthoni Vic

Jove

Fuster

1490 Cobra 2 lliures i 5 sous per 18 dies que fa feina al parlador. AMP, Llibre de comptes.

VIDAL, Andreu

Comprador

1487 5 juny, 12 setembre. Ven calç per valor de 4 diners per adobar l'aixeta de la fonteta que havien arrencada; i també un sou per calç per adobar l'estable del convent. AMP, Llibre de comptes, 102.

VILACIS, Francesc

Franciscus Vilasis, Franciscus Vilacis, Franciscus Vilassis

Barcelona

Fuster

1441 6 maig. Ven "cabularum, cabnanorum et latarum" per valor de 95 sous. AMP, Manual Notarial, 21 fol. 138.

1442 10 juliol. Ven fusta al monestir per valor de 32 sous. AMP, Manual Notarial, 21, fol. 180v.

1446 Cobra 27 lliures per treballar cinc fusts de fusta de València. AMP, Manual Notarial, 22, fol. 145 (1).

VILAR

Corrider

1482 12 octubre. Ven 24 corrioles que costen 24 diners per al dormidor, i cobra 2 sous i 6 diners per adobar les corrioles velles del mateix dormidor. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166v.

VILAR, Francesc

Franci Vilar

Terrassa

Rajoler

1482 31 octubre. "Item a XXXI d'octubre pagui XI sous an Franci Villar de Tarraça per CCC raioles li compri per obs del monestir a rao de III sous VIII los C los quals li he pagats en aquesta manera ço es VI sous III los me retenguts per messions li he fetes dins a XXIIII d'octubre any LXXXI e III sous III pagui per ell a mosser Jacme Torrentaller procurador substituit meu per messions li ha fetes fins lo die present lo restant I sou V me retengut en paga porrata del que deu al monestir deguen fas rebuda en lo present manual en carte VIII". AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 167.

VILAR, Jaume

1519 19 desembre. Cobra 12 sous per adobar les carnisseries que el monestir té prop de Santa Maria del Mar. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72v (5).

VILAR, Miquel Guerau

Sarrià

1532 30 agost. Ven 11 lliures 14 sous i 2 diners de calç al monestir. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 120v (4).

VILARA

Vídua Vilara

1522 Ven 21 quarteres de calç que costen 1 lliura 4 sous i 6 diners per a fer la paret de l'hort. AMP, Llibre de comptes, 116.

VILARÓ, Miquel

Treballa amb Pere Pedrís i Joan Palau.

Bergant

1499 Cobra 1 lliura per 12 jorns que ajuda a l'obra dels horts dels capellans. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

VILELLA, Pere Joan

Pere Johan Vilell, Pere Johan Vilella

Rajoler

1482 6 maig-20 juliol. Ven 199 quarteres de calç, 4900 rajoles entre cairons petits, cairons de torn, 2 somades de rajola trencada i el port de tot aquest material per part de Genís Romanyà, cosa que costa 443 sous i 9 diners, i és per al retret de l'abadessa. AMP, Llibre de comptes, 99, 166v.

1483 3 octubre. Cobra 1 lliura 19 sous i 7 diners per a 36 quarteres de calç (1 lliura 18 sous), i el port amb muls al monestir, per a l'obra del dormidor. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 175v.

1483 7 octubre. Ven 1000 rajoles per fer l'arc de la claustra dalt que junt amb el port d'aquestes costen 1 lliura 19 sous i 7 diners. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 175v.

VILLAR, Miquel

Sarrià, Les Corts

Pagès

1532 28 novembre. Ven 250 rajoles de pavimentar que costen 4 lliures i 3 sous. AMP, Llibre de comptes, 122, fol. 120v (1).

1537 17 juliol. Ven teula i rajola per valor de 4 lliures. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120 (3).

1538 7 abril. Ven un miler de rajola per valor de 2 lliures i 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 120 (3).

1538 18 agost. S'anota que treballa en reparar les teulades dels capellans, frares i companya. AMP, Llibre de comptes, 125, fol. 121 (3).

VINASSA, Miquel

Manyà

1499 5 setembre. Cobra 2 sous per un jornal que ajuda a l'obra de les fonts. AMP, Llibre de comptes, 106, fol. 152.

1499 Ven claus per clavar panys dins el celler per valor de 4 diners. AMP, Llibre de comptes, 105, fol. 74.

VIXONE, Lode de

Serrador

1483 26 maig. Cobra 1 lliura i 12 sous per 8 jorns que va al monestir per serrar els pins de la pineda. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.

XAMAR, Joan

Johan Samar, Johan Chamar

Fill de Melcior Xamar

Salari: quan treballa per al seu pare cobra 2 sous al jorn.

Fuster

1482 6 maig-20 juliol. Cobra 4 lliures 17 sous per la feina de 48 jorns i mig que ha treballat per al seu pare en el retret de l'abadessa. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166

1490 Cobra 8 lliures i 5 sous per 50 jorns que treballa al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

1513 22 octubre. Cobra un total de 12 lliures 1 sou i 4 diners per diverses qüestions, AMP, Llibre de comptes, 110, fol. 88 (2):

- 4 sous per 6 jorns que treballa per fer la coberta del refectori

-13 sous per 24 jorns que treballa en les tres taules de fuster que són per a la "cambra de la cena".

-8 sous per una jàssera i una biga

-12 sous per una taula d'alber per fer graons a l'escala de la porta del monestir

-1 lliura i 8 sous per a un pern per a la corriola de la campana i fust de dos mills

- 11 sous per serrar les bigues i cabirons per al refetor.

- 3 sous i 4 diners per fusta i jornals que ha necessitat per les portes de la casa dels coloms, i per adobar la casa del vulleter

1516 22 abril. Cobra 6 sous per moltes coses que ha fet al monestir. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (1).

1516 16 maig. Cobra 12 sous per un encerat que fa pel parlador. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (2).

1516 30 maig. Cobra 6 sous per claus. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (3).

- 1516 Cobra 2 sous per fil de pollera per lligar els canons d'aigua que adobaren. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 70 (4).
- 1516 14 setembre. Cobra 4 sous per dos armaris i caixes que serviren per a les monges. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 (2).
- 1516 14 maig. Per fusta feta per al monestir i per serrar-la. AMP, Llibre de comptes, 112, fol. 72 (3).
- 1520 2 setembre. Cobra un deute de 2 lliures 8 sous i dos diners. AMP, Llibre de comptes, 115, fol. 49 (2).
- 1520 2 octubre. Cobra un deute de 5 lliures i 8 sous. AMP, Llibre de comptes, 115, fol. 49 (4).

XAMAR, Melcior

Melchior Samar, Melchor Samar

Treballa amb el seu fill, Joan, el seu jove Jaume Llobet, un altre jove que es diu Miquel Torn, i el seu jove Joan Seguí. També amb Bernat Puyol.

Salari: 4 sous el jorn

Fuster

- 1467 Cobra 6 sous per 1 jorns i mig que treballa en una biga per les cases del monestir. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 165.
- 1467 14 juliol. Cobra 8 diners per dos jorns i els llistons que ha necessitat per enlistonar la taula de noguer rodona en què donen els diners de la mesada per dos. AMP, Llibre de comptes, 97, fol. 170v.
- 1479 Març. Pagament junt amb el mestre de cases i diversos mossos d'un companatge de 15 sous i 7 diners. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 130.
- 1479 26 agost. Cobra 7 lliures i 4 sous per 7 mesos que ha portat fusta i altres materials al monestir. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165v.
- 1482 La pastrinyera li paga 10 sous i 6 diners de companatge de 10 jornals. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 130.
- 1482 6 maig-20 juliol. Cobra 19 lliures 9 sous 6 diners per la feina de 126 jorns que han fet servir per al retret de l'abadessa distribuïts de la manera següent, AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166:
- 48 jorns i mig el mestre Melcior Xamar a raó de 4 sous per jorn són 9 lliures 13 sous
  - 26 jorns el seu jove Miquel Tort a raó de 3 sous i 6 diners el jorn són 4 lliures i 11 sous
  - 48 jorns i mig de Joan Xamar el seu fill, a raó de 2 sous el jorn són 4 lliures 17 sous
- 1482 6 maig-20 juliol. Cobra per a una sèrie de materials utilitzats en el retret de l'abadessa.

AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166v:

- 1 llindar de melis	33 sous
- 8 bigues d'álber	39 sous
- tantes de les síndries	4 sous
- 26 lates d'álber	38 sous
- per les taules d'álber per cobrir el petit retret	30 sous
- clovelles i pinyons	1 sou 2 diners
- ferradors	38 sous

- 1482 16 novembre. Cobra 15 lliures i 5 sous per la mà d'obra i quatre fuster per al dormidor. AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 167.
- 1483 28 juny. Compra dues talles que costen 10 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 165.
- 1487 7 novembre. Cobra 16 lliures 8 sous per jornals, fusta i tot el que el monestir li devia. AMP, Llibre de comptes, 100, fol. 175v.
- 1487 21 setembre. Pagament donat per Beatriu de Santapau tesorera de 7 sous 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 102.
- 1487 Cobra 2 lliures i 16 sous per haver fet feina al monestir entre altres en un armari. AMP, Llibre de comptes, 102.
- 1490 27 maig. Cobra 8 lliures per 11 peces d'álber curtes per fer bigues per al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.
- 1490 7 desembre. Cobra per tot el que ha entrat de més en l'obra del parlador 46 lliures 4 sous i 3 diners. AMP, Llibre de comptes, 103:
- 1495 Cobra 5 lliures per tota la feina de fusta que ha fet al monestir. AMP, Llibre de comptes, 101.
- 1507 20 desembre. Per jornals i altres coses que fa al monestir cobra 5 lliures i 18 sous. AMP, Llibre de comptes, 109.
- 1514 23 setembre. Per fer el torn i les portes del parlador i bastiment encerat cobra 10 sous i 8 diners. AMP, Llibre de comptes, 111.

XAMÀS, Guillem

Serrador

- 1537 24 desembre. Cobra 2 lliures 2 sous i 6 diners. AMP, Llibre de comptes, 124, fol. 120v (5).

XAMBÓ, Joan

Mestre de cases i mestre de les fonts

- 1520 20 novembre. Pagament de 3 lliures i 17 sous per jornals posats en fer la canonada de la font que ara s'ha fet de nou al monestir. AMP, Llibre de comptes, 115, fol. 49 (5).

XANOVELLS, Joan

Johan Xanovelli

Traginer

1479 18 abril. Cobra 1 sou per 2 quartans de “puhadís” per recórrer el terrat de darrere la cuina. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 165.

1479 26 gener. Cobra 8 diners per clavar el pany i la barra travessa de la porta de la vinya. AMP, Llibre de comptes, 98, fol. 170.

YCART, Pere

Moler

1490 Cobra 1 lliura per cinc jorns que trenca pedra borda a la muntanya del monestir per al parlador. AMP, Llibre de comptes, 103.

YXART, Bartomeu

Sant Just d'Esvern

Guixer

1490 7 desembre. Cobra 4 sous i 4 diners per 5 quarteres de calç.

4. Transcripció de documents

Ens hauria agradat de poder comptar amb un corpus documental suficient com per a il·lustrar el procés constructiu del Monestir de Pedralbes. Però aquests documents estelars no els tenim. Tal vegada no s'originaren mai en el passat o bé s'han perdut. El que exposem a continuació, doncs, no pretén ser un llistat exhaustiu sinó un recull dels documents que completen les idees exposades en el text principal d'aquesta tesi.

En la presentació de documents que hem realitzat al llarg del treball, seguint els criteris utilitzats habitualment en la transcripció de textos medievals, hem adoptat un sistema que combina la fidelitat a l'original amb la intel·ligibilitat del text. Per aquest motiu s'ha mantingut l'ortografia original, si bé s'ha regularitzat l'ús de la v-u, i de la i-y, així com de les majúscules-minúscules, la separació entre les paraules i l'apòstrof. Per tal de facilitar la lectura s'ha afegit la puntuació. En cap cas, però la nostra intenció és aportar aquí una edició paleogràfica dels textos.

Agraïm a Josep Bosch, Daniel Duran, Antoni Conejo i Jacobo Vidal els consells que ens han ofert a l'hora de transcriure aquests documents.

Adquisició de material per la construcció del claustre per part d'Antoni Netó.

1406-1412

Manual notarial

A. AMP, Manual notarial 14. Armari 7. Paper amb cobertes de pergami. 225 x 295 mm. Bon estat de conservació. En la portada hi ha escrit “*Secundum manuale engotiorum de monasteri de petralba Raymundo de Forest, 1406 fins de per l'any de 1414*”, en aquesta coberta presenta l'escut del Monestir.

Fol. 89v

[Die sabbato XVI die aprilis anno predicto anno Gracia]

Sit omnibus notum quod ego Anthonius Neto, magister domorum civis Barchiona, conosco et reconosco vobis discreto Bartholomeo Colelli etc. quod restituistis et solvistis mi precio quantitates subscriptas, que mi debebant per dicto monasterio rovis seguentibus precio LII solidos Barchinona, per XXVI sumantis lapidum quos ego misi ad opus pilarum faciorum in claustro dicto monasteri. Item XXVI solidos per portando ipsos de Montejudayico ad dictem monasteri. Item LVII solidos per percussiendo sive picar dictos lapidos per dictos pilaris, et per loscindo los pichs, II solidos VI denarios. Item quos dedi Petro Antichi, rajolerio civi Barchinona, per quinquaginta novem quarteras et media de cals per operando predicti [...] CXXXIII solidos XVI denarios. Item Antonio Portella gremio civi Barchinona per diverisis canonibus et canals qui desservirunt in predictas CLXXVIII solidos IX. Item dicti Francescha uxor Guillelmy Moreras de parrochia Sancti Vicenti de Sarriano per III mil tegulis ad racionem LXXXVIII solidos per millenario CCCVIII solidos. Item Berenguer Sotolell dicta parroquia per CCL tegulis et CL raiolis XXXIII solidos. Item dicto Anthonio Portella per VII canalibus magnis XIII solidos. Item per XXIX jornalibus et medio per quos vanni in operando predicti ad racionem III solidos VI denarios, CXXX solidos VI denarios. Item Arnaldo Arenys mecum comeron in deservir per manobre per XXVII dies ad racionem II solidos per die, LXXXI solidos. Item Bernat Alamany mandobre qui fuit per XXI dies, ad racionem II solidos VI denarios per die, LXXIII solidos VI denarios. Et ideo [...]

Construcció del retret en la cambra de l'abadiat.

1482

A., Barcelona, AMP, Llibre de comptes, 99, fol. 166-166v. Bon estat de conservació.

Dades de les obres

Compte de l'obra del retret fet en la cambra de l'abadiat del Monestir de Pedralbes, adiminstrat per l'honorable en Bernat Salat, racional del dit Monestir, la qual obra ha muntat CXXVI lliures VIII sous I, la qual quantitat per mi, Joan Faradell, prevere e procurador general del dit monestir, en deu partides, és estada donada i lliurada a compte al dit Bernat Salat. E la dita obra se principia dilluns a VI de maig any MCCCCLXXXII e fonch tot acabat dissabte a XX de juliol any demunt dit.

Jo, Bernat Salat, racional del dit monestir dins lo dit temps he rebut del dit mosser Joan Faradell la damunt dita quantitat de cent vint-i-sis lliures nou sous, han donat dit CXXVI lliures VIII sous I. E aquestes contingudes en la dita obra segons s'ha dit en X partides desús posades, e que ha XL èpoques per les quals es mostra per cadascuna com han rebut per mans de mi Bernat Salat les quantitats.

Època a XXVI d'agost de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Primo a XX de juliol any MCCCCLXXXII pos en dada XXXXI lliures III sous III pagui an Johan Castell, mestre de cases, per CCL jornals, ço és al dit Johan Castell per LX jorns a raó de III sous lo jorn VIII lliures VI; e per en Johan Castell, germà seu, per LVIII jorns e I terç a raó de II sous VI lo jorn VII lliures V sous X; e per en Berenguer Borràs per XXIII jorns e I terç a raó de III sous, III lliures XIII sous; per en Joan criat d'en Fortuny per LV jorns e I terç a raó de III sous VIII lliures, VI sous.	XXXI lliures III sous III diners
Època a XVIII d'agost de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Item lo dit jorn pagui III lliures XIII sous an Bartomeu Mas, mestre de cases, per XXVI jornals e mig feu feina en lo dit retret, ço es per ell XIII jorns e mig a raó III sous lo jorn II lliures XIII sous; e per en [...] ²³¹⁷ jove seu per XIII jorns a raó de III sous lo jorn I lliura XVIII sous	III lliures XIII sous
Època a	Item lo dit jorn pagui an Vicenç Matheu, mestre de cases, III	III lliures

---

²³¹⁷ L'original conté un espai en blanc.

XXVIII de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat	lliures per una finestra de formes de pedra ha servit per lo dit retret	
Àpoca a XXVI de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Item a XX de juliol any dit pagui XIII lliures XII sous II a Johan Castell, mestre de cases, per XXVIII centenars de pedres, e tres jusanes, e port de part de la dita pedra, amb el port XII lliures VI sous II. E per X canals de terra, I lliura I sou. E per I petit fornet de terracuita V sous. És per tot les demunt dites XIII lliures XII sous II	XIII lliures XII sous II
Àpoca a XXII de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Item dit jorn pagui XVIII lliures VIII sous VI an Melchior Samar, fuster, feu feyna en lo demunt dit retret, CXXVI jorn, ço és per ell propri XXXXVIII jorn e mig a raó III sous lo jorn, VIII lliures XIII sous; e per en Miquel Tort, jove seu, per XXVI jorn a raó III sous VI lo jorn, III lliures XI sous; e per en Joan Samar, fill seu, per XXXXVIII jorn e mig a raó de II sous lo jorn III lliures XVII sous; e per III jorn de Jaume Llobet, jove seu a raó de I sous VI lo jorn VII sous VI	XVIII lliures VIII sous VI
	Suma de la pàgina LXXXII lliures XVIII sous	

Fol. 166 v

Dates de obres

Àpoca a XXIII de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Item lo dit jorn pagui VIII lliures III sous II al dit Melchior Çamar, ço és I lliura XIII sous per I lindar de melis, més I lliura XVIII sous per VIII bigues d'alber, més III sous per les taules de les sindries, I lliura XVIII sous per XXVI lates d'alber e I lliura X sous per les taules d'alber per cobrir tot lo petit retret, e I sou II per les clovelles e pinyons e I lliura XVIII sous per los serradors	VIII lliures III sous II
Àpoca a XIII d'agost de 1482 per mans de mi Bernat Salat	Item lo dit jorn pagui XXII lliures III sous VIII an Pere Johan Vilell, rajoler ço es per CLXXXVIII corteres de calç, ço és C quarteres a raó de I sou III per VI lliures V sous; e LXXXVIII quarteres a raó de I sou per III lliures XVIII sous; e per quatremilia noucentes rajoles compresos DCC cayrons petits, ço és MC rajoles a raó de II lliures lo	XXII lliures II sous VIII

	<p>miller son II lliures III sous; e III mil DCCC rajoles compresos los DCC cairons a raó de I lliura XV sous lo miler, VI lliures XIII sous; e més per LXXXX cayrons de torn de II rajoles a raó de X sous lo C, VIII sous; per dues somades de rajola trencada a raó de I sous la somada II sous; més paga an Genís Romanyà, moler per port de rajola e calç tira amb les sues bèsties per esguard com les bèsties del convent estaven ocupades per los mestres</p>	
<p>Àpoca a XVI de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat</p>	<p>Item lo dit jorn pagui V lliures II sous an Joan Çabater manyà per tancadures, frontisses, golfos per lo damunt dit retret havi compte per menut</p>	<p>V lliures II sous</p>
<p>Àpoca a XV de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat</p>	<p>Item lo dit jorn pagui II lliures XIII sous II an Gabriel Çabater, guixer, per XXV quintars de guix a raó de II sous el quintar</p>	<p>II lliures XIV sous II diners</p>
<p>Àpoca a XXIII de juliol de 1482 per mans de mi Bernat Salat i així acabada tota la dita obra al dit retret que munta CXXVI lliures VIII sous I</p>	<p>Item dit jorn pagui III lliures VI sous an Rafel Casamsana, ferrer, per los claus ha servit al dit retret hay compte per menut. Clausurat.</p>	<p>IV lliures i VI sous</p>

Carta en què s'explica el sofriment que patí Maria d'Aragó quan va haver de deixar el monestir agustí on vivia per anar a reformar el de Santa Maria de Pedralbes a instàncies del seu pare. Finalment s'exposen les concessions que aquest dóna davant les seves queixes.

1510

A., Barcelona, AMP, lligalls, Aragó (Sor Maria de) 16, armari XXII, A-B. Paper. La tinta ferroginosa ha cremat el paper en alguns fragments i la lectura es fa molt difícil.

/f.1 (III) r V.S. le pueda aprovechar del primero e cierto aviso y consejo y alcance el fin del conviene comencemos del cimiento que es del primero comienzo de todo lo acaesado por V.S., pues que todo le sera provechoso y favorable para guarda de su derecho y para alcançar el fin de su libertad y covarda de su profesion que hizo a nuestro padre Santo Agustín.

Muy excelente Senyora,

El principio o fundamento que deve preceder en este primero aviso y consejo es traer a la memoria de V. S. todas las las cosas que le han acaecido y pasado a ella segun las tengo notadas en mi [...] e ansi noticia an ocurrido por que si V. S. tovierene necesidad de dar informacion della para aydar a su derecho y aprovecharse dellas las halle aqui escritas por orden y vean como V. S. claramente todo lo que ha hecho se lo an hecho hazer por fuerça favorece y conserva el derecho de V. S. y anulla y da por ninguno todas las cosa que V. S. a hecho contra su voluntad.

E para mostrar todo esto bien creo que V.S. tiene en su Real memoria y se le acordara com estando en esta su casa antes que della /f.1 (III) v saliese ynfinitas vezes fue molestada con muchas y diversas letras de su alteza en que le mandava importunava que saliese desta casa e fuese a reformar esa casa de pedralvas y no solamente fue molestada por las cartas Reales de su alteza poniendole escrupulos mas aun fue molestada infinitas vezes e inportunada por muchos medios que fueron embiados por su alteza para que importunasen y convenciesen saliese a hazer tal Reformation asicomo el obispo delandicia. El padre limosnero e otros semejantes asi religiosos como eclesisaticos como seculares los quales para la inclinar a hazer lo que su alteza mandava e plantar temor en su coraçon y para lo que de voluntad no queria hazer lo hiziese por fuerza[...] el del servicio que su alteza rescibia en no hazer lo que su alteza mandava y el enojo que dello avria y los bienes que V. S. desta casa perderia en perder el Rey enojandolo y los dannaos y males que desto se seguiria e aun a toda la orden e entanto grado que con tales molestias e importunaciones V.S. comunicando y hablando lo conmigo el gran laberinto y congoxa en que estava me comunicava que pasava las noches que no podia dormir y se le quitava el comer e su exercicio era continuo de dia e de noche lançar muchas lagri/f.2

(III) r mas por ello en tanto que las Religiosas me dixeron muchas veces que temían V. S. no recibiese mucho danno e detrimento en su juyzio y persona y salud e vida e asi lo creiamos todos y lo temíamos lo que se confirmo en las enfermedades y pasiones que V. S. por entonces padescio.

Eso mesmo muy illustre sennora bien creo se cordara que hablando V.S. conmigo a la ventanilla y diziendome no sabia que hazer e importunada y molestada V.S. con las molestias e importunaciones dichas dio palabra de salir a su alteza que saldria a hazer la tal Reformation y daba la tal palabra V. S. comunicando esto todo con persona que sobre ello le podian aconsejar le dixeron y aconsejaron que para guarda de su derecho y libertad que bien podria salir con la facultad apostolica a hazer la tal Reformation loable e meditoriamente mas que convenia que V. S. en quanto posiole fuese par estar con buena conciencia trabajase de no dexar su abito e hiziese todos los actos que para guarda de su derecho se devia hazer y porque donde fuerça ay derecho se pierde quiero dezir e el que es forçado e violentado y por fuerça y contra voluntad le hazen hazer lo que no quiere aziendo sus protestaciones y Reclamaciones e ayudando se con los remedios de derecho conserva y guarda su iusticia y derecho para se ayudar e apro/^{f.2 (III)} v vechar del en los tiempos e lugares que oportunidad oviere y para ello quisiere ser ayudado y aprovechado.

Y aviendo avido V. S. este aviso e consejo antes que desta casa saliese veyendose tan molestada e inportunada y competida por las letras Reales y por todos los otros medios que dicho avemos que saliese desta casa arreformatar la casa donde V.S. esta y que cumpliese los mandamientos de su alteza y que obedeciese a su alteza e que fuese a hazer la tal Reformation haciendole entender que ofendia a Dios y que pecava en no salir e ir a Reformar esa casa de foram que molestada y competida de tan Regias molestias e ymportunaciones y compulsiones que como dicho tengo todos que la viamos y sentiamos temíamos no cayese por ello en alguna grave enfermedad por que lo tal fue necesario que les procuravan la salida de V. S. veyedola padescer tanta pena y tanto laberinto porque V. S. se esforçase y no recibiese tanto detrimento en su Real persona hizieronlo saber a su alteza y su alteza porque V. S. se esforçase e inclinase a salir desta su casa e fuese a hazer la tal Reformation tuvo por bien de escrevir a V. S. \se esforçase e inclinase/ y a todas las religiosas del convento dando su Real palabra por sus letras Reales que V. S. saliendo desta su casa e haciendo la tal Reformation que fe/^{f. 3 (III)} rcha la tal reformation luego la volveria y dexaria venir desta su casa donde salio queriendolo y pidiendolo V. S. y V. S. tomando por prendas la Real palabra de su alteza y confiandose en ella mediante las impotunaciones ya dichas deliberose e dipusose a salir desta su casa donde salio e a yr a hazer la tal Reformation contra toda voluntad.

Eso mesmo muy yllustre señora Vuestra S. se acordara eterna en su memoria que a un que V. S. se de termino e delibero de salir de esta su casa a hazer la tal Reformation confinado tornar a esta su casa mediante la palabra Real de su alteza todavia temia de ser conplida a recibir la dignidad de abadesa y a tomar el abito de San Francisco y azerla permanecer en esa casa y temiendo V. S. todo lo sobre dicho y para librarse de todo lo sobre dicho y para guarda de su derecho y libertad y del abito que tenia de nuestro padre sancto Agustin y de la prophesion y promesa que V. S. hizo en

esta su casa de nuestra Señora de Gracia donde salio y donde tenia voluntad y trene de vivir e estar y permanecer todos los dias de su vida y porque todas las cosas dichas ni otras quales quiera autores y exercicios que por ignorancia o violentamente y contra su voluntad le hiziesen hazer para la engannar y ligar y obligar a la orde de sant Francisco /f. 3 (III) vno toviesen fuerça ni vigor ni le pudiesen perjudicar nin ligar nin obligar a la orden de Sant Francisco nin de permanecer nin perseverar en esa casa de Pedralvas nin en el abito de sant Francisco si lo Recibiese aun que lo Recibiese la tal dignidad de abadesa e hizese otros qualesquier actos e exercicios de profesa y usase del offico de abadesa ayudada V.S. e aconsejada de letrados antes que desta su casa saliese e yntimandole a V. S. el Reverendo obispo del audicia por parte de su alteza V. S. en la mesma presencia del señor obispo y del escrybano y notario apostolico por ante quien le fueron yntimadas las dichas facultades y de muchos testigos presentes estava ay de quantos alli se hallaron mostrando V. S. publicamente ante todos que salia contra su voluntad violentada y constrennida hizo sus protestaciones y reclamaciones en las que les mostro clara y notoriamente y bien publico que lo que hazia que lo hazia contra su voluntad y que si V.S. se hallara libre y en su libre poder no lo hiziera en las que les protestaciones e Reclamaciones eso mesmo V. S. protesto e declaro y dixo que dava por ningunos y por de ningun valor todos y qualesquier actos y exercicios que donde en adelante hizieses en perjuzio de su abito y religion que tenia e niter /f.4^oobediencia a esos padres por que dada V. S. ni sera libre ni podria hazer lo que quiera mas avia de hazer lo que ellos quieran y este es nuestro parecer si V. S. quiere perseverar e permanecer en el habito e orden de nuestro padre santo Agustín y tornar libremente sin embargo alguno a esta su casa donde salio y este es nuestro parecer y conclusion sometiendo sometendome a mejor juizio y sobre todo a la voluntad de Dios a la qual todos somos obligados de servir y obedecer y complir sobre todas las cosas el qual tenga por bien de alumbar con su ynmesa gracia a V. S. y de le ynspirar haga todo aquello que sea su santa voluntad y V. S. sea grande [...]muy e en esta presente vida con habundancia de gracias y meresamientos y en la bienaventurança despues de largos tiempos con grandes premios e inmensa gloria Amen

Muy excelente Sennora

Por ser mas y mejor ayudado por consejo de otros letrados de quin me confio a si theologos como canonistas por no herrar nin ser causa de herros a V. S. yo les enbie esta ynformacion /f. 4^v que se sigue diziendo asi suplico a V. merced en el caso presente me quieran certificar y hazer saber lo que de derecho se puede y debe hazer el caso es que un gran sennor teniendo una hija suya en un monesterio de monjas de la orde de sennor Santo Agustín que es casa bien cerrada e observante y de mucha clausura la qual hija seyendo monja profesa en tal casa y habito por mas de veynte e cinco annos no solamente seyendo monja profesa ma aun seyendo priora de la tal casa mas de seys annos avia este [...] sennor teniendo en su senorio e tierra otro gran monasterio que sus antepasados avian infundado de grandeza rentas e seyendo en tal monasterio demonjas e abito de san francisco

o de Sancta Clara e todas eran claustrales quirrendo reformar y recoger el tal monasterio y monjas y azerlo abservante e en cerrado alliende que en su tierra deste Sennor avia otros monasterios de San Francisco de los quales pudieran sacar monjas para reformar el tal monasterio no curo desto mas diziendo y supplicando al papa que la tal refomacion no se podia hazer salvo por su mesma /^{f.5r} hija que su santidad toviere por bien de dar facultad y licencia a esta su hija para que fuese a Reformar el tal monastrio e casa de San francisco avida la tal facultad apostolica este sennor ansi en persona como por sus letras armo por muchos medios por los quales negociava de tal manera ymportunaron a esta S. monja hija del mesmo cavallerao e la mostaron en tal manera que contra su voluntad no queriendo dexar su abito ni religion que tenia ovo de salir a Reformar el tal monasterio la qual monja antes que saliese despues que le yntymaron las letras apostolicas delante notario e escrivano publico[...]la fazon se hallaron presentes[...]taciones y Reclamaciones y apli[...]stolica de la mejor forma e via e manera que [...]cho podia y devia dando por ningunos todos y qualesquier actos que la tal monja y profesa hija de aquel sennor hiziese en perjuizio de su derecho e habito y profesion que havia hecho en la orden de santo Agustin publicamente declarando y diziendo que todo lo que hazia lo hazia compellida y contra su voluntad y por fuerça y por no poder resistir a los mandamientos del papa y del /^{f.5v} sennor su padre que a si lo pedia por testimonio mio ella por si e en nombre de las religiosas que con ella salieron y de cada una dellas y las protestaciones y Reclamaciones e appellaciones hechas la dicha prioria monja professa hija del sobre dicho cavallero salio de su monesterio en el qual era e avia sido priora profesa por tiempo de mas de veynte e cino annos a la qual priora e monja profesa luego como llego al monesterio donde yva a reforma la hicieron luego abadesa e renunciaron en ella e en su persona la tal abadía e dignidad e tal monja profesa e priora hija de aquel grand sennor Recibio en si la tal [...]stando en el habito de san [...] e ansi estando en su abito[...] comenco a Reformar el tal monasterio e monjas del e a excercer e usar el oficio de abadesa asi exerciendo e usando el oficio de abadesa e continuado la Reforma aun fue mucho ymportunada e compelida a si por aquel grand sennor su padre como por otras notables personas como por Religiosos de la orden de san francisco como de otras ordenes que tomase el abito de san francisco y la tal monja profesa y priora asi inportunada e molestada con/^{f.6r}tra su voluntad y por fuerça quedandose en el habito que primero tenia recebido encima el abito de las monjas que reformava de sant Francisco la qual monja hija de aquel gran sennor antes que recibiese el abito protesto e reclamo e publico e delante testigos e las religiosas que con ella fueron aprovando e ratificando las protestaciones que hecho avia e tornando a protestar de nuevo e declarando e manifestando que el tal habito y todo lo que avia hecho lo que dende en adelante le hiziesen hazer lo hazia por fuerça e contra su voluntad y que no le perjudicase ni fuese obligado a la Religion de san francisco e no solo se contento con estas protestaciones mas a un estando delante de un arcabispo que le echo el abito de de san francisco e delante de escrivano e notario apostolico e de testigos en presencia del mesmo arcabispo rescibiendo el mesmo habito hizo otras protestaciones semejantes ratificandose en todo lo hecho y declarando que todo aquello hazia por

fuerça y la qual aun que recibio el abito no quiso prometer obediencia ni darla a la orden nin prelados de san francisco agora veyendo los frayles de san francisco /f. 6 v que esta religiosa no les da la obediencia nin se la quiere dar aunque tiene su abito como dicho es muy perseguida e importunada e molestada asi por su padre que haga prophesion y de la obediencia en este segundo habito a la orden de sant francisco e a sus prelados perpetuamente o por tiempo limitado si perpetuamente no quisiere y por questa religiosa monja profesa e priora en la orden de Santo Agustin o quiere dexar el primero abito que primero tomo nin la religion de san Agustin en que primero fue profesa no quire hazer la tal prophesion nin dar la tal obediencia que les piden a la orden de san francisco salvo mediante las tales molestias de su padre y de los otros se evadir de ellos quiere dar la obediencia por tiempo limitado por dos o tres annos hasta acabar la tal reformation e non mas con tal condicion que pasado este tiempo limitado luego se pueda tornar a su habito y volver con su casa donde la sacaron pregunta agora esta religiosa si podra dar la tal obediencia por tal tiempo limitado sin perjuizio de su habito.

Descripció del circuit de l'aigua dins el monestir

1655-1658

A., Barcelona, AMP, Llibre de comptes, 152. Paper. Al final d'aquest document hi ha un llibret que és el que transcrivim a continuació.

“Lo camí que fa l'aigua de font per dins lo convent i oficines de Pedralbes. 1682.

Primo, de la mare de la font fins a la part de la clausura va via recta l'aigua i quant és dins la paret hi ha una pica, i dins la pica hi ha dos canons coliants que s'encaren a una aixeta, i està dins l'hort de las Corts, aquí cau a un embut de terra; se pot llevar si volen quan n'hi vingui massa, d'aigua.

Ara va devallant per avall i se comença a cobrir de terra. Per netejar-ho la tenen de seguir, i sens treure tota la terra, que n'hi haurà vuit pams, i s'ha d'arribar fins davant de la porta de Les Corts. I a dita porta hi ha una creu de la part de llevant. D'aquí passa per lo mig de la porta i baixa tot pret per avall, i se'n va al jub més gran, aquí també es torna a pendre aigua dins del jub vora de l'armari. Aquí cau i va dret a un espirall que està al cantó del terradet i entra dins la casa de las cuineres, i puja al jub petit del compartiment de les aigües, que està dins la casa, i puja a una pica on hi ha dos canons, i una aixeta: un canó dona aigua a les aixetes de la cuina, i l'aixeta dona aigua als llevadors. Cau de l'aixeta, i passa sota dels gibrells de la cuina que renten baix a terra a una pedra, hi ha una creu. Aquí passa la canonada, i dita pedra se ha de traurer quan s'haurà de netejar. I d'aquí passa dret a un pilar de la fogaina de la cuina i de fora a la pica davant la porta del refector i se'n va dret als llevadors; i als llevadors hi ha una pedra apegada a l'espirall que diu font. I aquí se comparteix l'aigua dels llevadors. L'aigua que va a l'àngel se pren al jupet de la cuina i és un canó trencat, i des d'aquí va a l'àngel, i va dret al refector, i als peus de la taula de les monges joves hi ha una pedra que diu font, i va dret de fora a una altra creu de la part del refector, i va dret a l'àngel on se comparteix per anar al seller, i per allà on passa l'aigua bruta de fora d'ella passa la canonada i arriba fins a una creu que és passat lo rech de la part de l'herbolari a un claustre, i dins del claustre a la paret de front del dit claustre que està la creu, hi ha una pedra que diu font.

L'aigua de la infermeria se pren dins d'un armari que està al cap de l'escala qui va a l'hort de les Corts dins l'armari hi ha un canó al mtg que dona dues plomas d'aigua a la infermeria aquí cau l'aigua, és fondo alguns nou palms, s'ha de desfer l'enrejolat, de davant de la portera, hi ha una creu del cantó d'una tàpia, passa dins lo galliner, dins dit galliner mateix indret de la creu hi ha una pedra que diu font, i al mig de dit galliner hi ha alguns nou pams de terra sobre la canonada, i a la tàpia de defront hi ha una creu, i de l'altra part que dona a l'hort dels galls, hi ha una pedra que diu font, i és fonda alguns vuit palms i dins lo mateix hort des de la pedra que diu font que hi ha alguns vuit o

nou palms, hi ha un colsat, i des d'aquí se judica que passa via recta l'aigua quatre pams fora del senyal que és una creu a la paret de la casa de les cuineres i que passa per la porta de dit hort, i d'aquí jusgam que passa per la porta de la llenya que, al costat de dita porta, a la part del claustre a la paret hi ha una pedra que diu font. Aquí s'hi ha obert, i no s'ha trobat sinó la claveguera, però temo que passa per dessota la claveguera o per lo costat. I dret via al terradet, i al cantó sota de la reixa de la cuina de la infermeria, que hi ha dues pedres que diuen font, i penso que d'aquí puja a les aixetes de dins la cuina de la infermeria i va a una aixeta que és dins el refetoret de les malaltes, i d'aquí baixa a l'hort de baix, i passa pel femer, i al femer sota una reixa hi ha una pedra que diu font, i del femer passa per l'hort de baix contra de la paret sota de la reixa de refetoret, i d'allà a la cambra de la cena fons sota d'un jup que hi ha a l'hort de baix i puja per una canonada fins al terradet de les necessàries de la infermeria, aquí hi ha dues aixetas amb un jub, al jupet hi ha un espirall que dóna dins del jub gran que està a l'hort de baix i aqueix jub gran s'omple de l'aigua que sobra del jub del terradet de les necessàries.

Nota del camí i divisions fa l'aigua de la font per les oficines de dins del convent de Nostra Senyora de Pedralbes

En l'armari de les aigües davant lo galliner a on és lo departament de les aigües de dit convent hi ha un canó al mig de l'armari al qual hi ha dues tomas de l'aigua los quals van a la infermeria i s'encaminen baix lo galliner en una obra de dit galliner lo qual està paredat, i davant de la paret hi trobaran una instància que ix fora l'hort dels polls, i a la tàpia mitjana de dit hort hi ha altra pedra que diu font.

Part dret cantó de les corts de la llenya i baix del camí (?) hi ha una pedra amb una creu i s'encamina dret a la porta de l'hort dels galls, i és fonda set o vuit palms, i des d'aquí se va dret per los claustres, dret a la porta de llenya. Al cantó de dita porta hi ha una pedra que diu font, i passa per lo fonament de la paret dret al terradet de la infermeria, i passa per lo cantó de la paret sota la reixa de la infermeria, i d'aquí en lo refetor de les malaltes, i puja per lo femer que obre una concavitat de paret de rajola, i torna a baixar l'aigua dret a la vinya de l'hort de baix, i a la cantonada de la paret hi ha una pedra que es diu font, i passa per les vores del refetoret i cambra de la lenya, i passa per de sota del jub, i passat lo jub, contra les secretas hi ha una pedra que es diu font, i la canonada és detrás d'aqueixa pedra, i puja paret amunt fins a una canal que hi ha a la mateixa paret que es fa bony. Aquí trobaran un canó d'estaca que dóna aigua al jub de la vinya i l'altre canó trobaran al costat que dóna aigua a les secretes.

L'aigua que va als llavadors és la següent:

Se pren de l'armari del cap demunt de l'escaleta de la cuina amb una aixeta que hi ha, dintre la qual dita aigua va per la paret avall de la cuina sobre dels gibrells i se'n va a terra, i passa per baix dels

gibrells, i per lo cantó de les fregainas (?), i se'n va dret a una força de la cuina que hi ha una aixeta dintra i fora puja l'aigua en eixa pica i baixa dret als claustres sota l'herborari de les medicines i passa sota l'escala d'una instància, i passa per un pabortet (?) al costat de la porta de l'hort dels galls i es fica dintre los llavadors amb un enrajolat que hi ha de cap a cap la paret, que lo enrajolat fa padrís i puja paret amunt, i se'n va a l'anjub de defora i torna després dintre a las aixetas dels llavadors de tot lo sobredit se dóna fe per quan se reconegue hi ha data lo any de 1709 que es fou l'últim de l'abadiat de la reverent mare sor Raimunda de Castelló, abadessa.

Per lo mes de mars de 1765 se nota que no passava aigua dels llavadors per estar la cononada embussada la qual se desfeu i diferents parts, so és, se mudà lo canó de damunt de les piques de la cuina, i se desfeu al padrís de baix les dites prees, a l'indret que deixen las poas davant la fonteta dintra i fora de la cuina sota l'armari gran de les aigües dintre dels llavadors al padrís immediat als gibrells xics i davant l'anjub que fou anar seguint la canonada per netejar-la, passa l'aigua abundantment de manera que sols es tingui la meitat oberta l'aixeta de dintre l'armari de l'escaleta de la cuina que es on se pren dita aigua n'hi ha bastantament tot l'expressat és cert per ser testimoni de vista la que ho escriu essent abadessa la mare Sor Antònia Feu.

Contracte d'obres en la infermeria del Monestir de Santa Maria de Pedralbes de Barcelona, entre la comunitat i Bertran de Déu, mestre de cases.

1568 març 3 dimecres

A. Barcelona, AMP, lligalls, Enfermeria, 103. Paper. 207 x 306 mm. Tres fulls cosits.

Die mercurii III mensis Marii anno a nativitate domini MDLXVIII.

Capitulario facto per di[...] Monasterio beate marie de Petris albis feu Petrum Salavardenya²³¹⁸ mes be Illus notem ex una et bertrandum de deu magistrum domorum nicenibus ex altra partibus.

Memorial de l'obra que es te de fer en lo Monestir de Santa Maria de Pedralbes dins la infermeria, en les sinc instàncies baixes.

Primo cinc pilars de pedra picada amb les bases amb una goleta, els quatre pilars de dos pams quadrats i l'altre de tres de gruix i cinc d'amplària, con sort i amb sos fonaments bons i posats; més dues escalas de rajola, l'una tornar la hagia honor de nou i l'altra tornar la ha fer tota de nou la que entra en lo monestir i fer una arca dalt per a tenir la paret mellor.

Més han d'enderrocar XXXI canes de paret, que té cinc pams d'amplària i part de la que n'hi agueren cinc canes de llargària i té una cana de gruix.

Més paradar XXI cana de paret entre les arcades noves a la part de l'hort.

Més picar dues lindes i dues jusanes, i posar les tres reixes en dita paret, que tenen cinc pams d'amplària cada una amb les revoltes i rebots de pedra picada.

Més un portal de pedra picada de tres pams i mig, i nou d'altària per entar en cort i una reixa sobre lo dit portal.

Més cinc arcades de rajola que tenen cinc pams de gruix conforma estan les parets velles.

Més quatre arcades de rajola per cada instància que seran per los corredors i instàncies, setze

---

²³¹⁸A AMP, llibre de comptes, 116, 1521-22, hi ha documentat un pagament per a Mosser Salverdenya. Potser és el mateix? "Mes a VI de noembre despenguí II ss VI per guast anarem adjuvar al monestir Mosser Salverdenya y mosser fogassot per carn de moltó..... II ss VI ds"

arcades.

Més una arcada de pedra on s'han de compartir els corrados amb ses voltes per aresta, i fer totes les voltes de les sinc instansies empavimentades de damunt i fer-hi revoltos sobre los carcanyols en les dites voltes per aresta.

Més posar tres portals picats amb un goleta conforma estan los altres amb ravolt i rebats de pedra picada.

Més acabar un portal que falta la linda i revolt de pedra picada.

Més tots los altres portals amb sos revolts de pedra picada amb sos rebats conforma stan los que avui són posats.

Més dues lanternes sobre los portals allà ha on milor estaran.

Més s'han de fer entre les arcades de rajola qui tenen cinc pams de gruix i la paret de l'hort, una o dues voltes per aresta, o del milor modo que lo mestre coneixarà que satisfasa per dita obra.

Més s'han d'arbossar i emblancar les parets i los pilars grans i les arcades i les voltes per aresta.

Servei aligol de terra i ha d'estar bo i acabat com de bon mestre se pertany.

Suma la damunt dita obra CCIII lliures.

Memorial de l'obra que es té de fer en les sis instansies de sobre lo primer paviment.

Primo se tenen de fer tots los envans de l'arc a les del corredor per sis instansies detres dobles, amb les voltes per aresta rodona amb sos revoltos per los carcanyols, i allà on manester n'hi haurà, i té d'enrajolar de sobra les dites voltes tots los porxos de sis instansies, rebossar i emblancar de paleta fins a la teulada; més te d'emblacar les dites voltes de paleta i tots los mitjans, i rebosar les parets de les cambres i emblancar tots los mitjans de paleta i també emblancar lo dit corredor i rebossar i emblancar les arcades del porxo de manera que rest bo i acabat com de bon mestre se pertany; i per les mans de dita feyna CLXV lliures

Més per la darrera instància al cap del corredor que és part soterrani part terraplè i ha d'haver una paret i una escaleta per devallar al dit soterrani, lo qual hi ha d'haver en lo dit soterrani dos crues i

volta per aresta, tot rabossat i emblancat de paleta, i enrajolar la dita instància del terraplè tota enrajolada, i un envà de tres rajoles, i fer-hi dos cruets bons i emblancats, i fer-hi una ximinea de rajola dobla, i acabar un portal que hi falta la linda i revolt, i enrajolar lo porxo, i arrebossar i emblancar tot fins la teulada, tot bo i acabat com de bon mestre se pertany per mans del mestre de cases LXV lliures.

Més lo quarto més a ponent, primo s'hi ha de fer un pilar de pedra picada de tres pams codrat, amb quatre arcades de pedra picada de la amplària d'una rajola, i quatre cruets per aresta, i un corredor amb envà que hi a de aver amb un envà de tres ragoles i dos cruets en lo mateix corredor amb volta per aresta en rajolades totes les dues instàncies dalt a baix, i arrebossar i emblancar dalt abaix fins a la teulada, i la que està al costat més a ponent, per fer dos cruets baix i dos dalt, amb escala ho carapol per a pujar al corredor, tot enrajolat arrebossat i emblancat de paleta fins a la teulada, com de bon mestre se pertany, que per totes les dues instàncies més a ponent, per mans de dit mestre, C lliures.

La instància de les necessàries, primo per fer totes les parets i dues finestres de pedra picada conforma estan les altres de la infermeria, i pujar la cantonada conforme puja la cantonada fins allà on s'ha de treure l'aigua, i de dintre una paret per no de partir les necessàries de dalt un terradet, i un safareig i un cancell, i una necessària que caurà de la instància de da dalt, i fer la volta de la necessària de volta per rassa de rajola de pla, i l'altra instància del costat de la necessària amb cruets de volta per aresta per cobrir la teulada, i enrajolar i arrebossar i emblancar de paleta fins a la teulada com de bon mestre se pertany per la dita feyna de mans del mestre de cases XXXX lliures

Més està concordat que lo dit mestre Bertran ha de fer amb compliment una capella amb volta aresta de cinc claus ed ostave, i dues cambres amb dos finestres, i la dita capella i cambres se han de fer com la senyora abadessa manarà, a la part de la instància de les necessàries, i per tota la sobre dita obra la senyora abadessa promet donar i pagar al dit mestre de cases Bertran sis-centes cinquanta lliures, ço és per les mans del dit mestre de Bertran i a sos moços que lo dit mestre Bertran no hi ha de posar sinó les mans, fent ell la despesa a tots los treballadors, als costs i les despeses, excepto que a dit mestre Bertran, ço és a sa persona sola, se ha de donar a despesa de tot lo que haurà mester per menjar i beure honestament, i se li han de donar llits per tots los seus mossos i servei i hortalissa de l'hort i vinagre i sal.

Més està concordat que lo dit mestre Bertran ha d'acabar tota la sobre dita obra d'ací al dia de Nadal de l'any 1569 prop vinent amb compliant.

Més està concordat que les dites sis-centes cinquanta lliures se li han de pagar d'aquesta manera: ço

és per tot lo present mes de mars cent liures, i altres cent per tot maig, i cent liures a la Verge Maria d'agost i per tot setembre altres cent liures, a la fi de l'obra dos-centes i cinquanta, a compliment de dites sis-centes cinquanta liures; la qual obra ha de ser judicada per dos mestres: l'un per part de la molt il·lustre senyora abadessa i convent, i l'altra per part de dit mestre Bertran, per judicada dita obra essent acabada com de bon mestre se pertany se li donen dites dos-centes cinquanta liures.

Més està concordat que si acaé, lo que Déu no vulle, lo dit mestre Bertran morís, sos hereus no sien obligats acabar l'obra sinó que sie judicada l'obra que fins en aquella hora haurà feta dit mestre Bertran per dos mestres de cases, los qual se hagen de posar l'un per part de la molt il·lustre senyora abadessa i convent de Pedralbes, i l'altre per part dels hereus de dit mestre Bertran, i al respecte de la present concòrdia s'hage de pagar l'obra que serà feta.

Teste huius rei sunt honorabili Jo Rumes Gomis menestral civis barchinone et reverendus Joanes dara prepositus prepositure mensis februarii canonice barchinone.

Documentació diversa que fa referència a la construcció de la sala capitular del Monestir de Pedralbes:

AMP, Manual Notarial de Gabriel Forest, 17, [1418], fol. 68v (2), fol. 80v (2), 89 (1).

AMP, Manual Notarial de Gabriel Forest, 18, [1419], fol. 2v (2), 3 (3), 10 (1), 10 (3), 10 (4), 10v (1), 10v (2), 10v (3), 12v(2), 12v (3), 61v (1), 76v (3), 25v (3).

AMP, Llibre de comptes, c-112, fol. 70v (4).

Contracte d'obres per la sala capitular del Monestir de Santa Clara de Vilafranca del Penedès.

1450 desembre 21 dilluns

Contracte de les obres de la nova sala capitular del Monestir de Santa Clara de Vilafranca del Penedès entre l'abadessa d'aquest monestir, Sor Eufresina de Vilafumet, amb la resta de monges del convent, i Ferrer Guerau, mestre de cases.

A. Barcelona, AVP, Jutjats, fulls solts sense classificar. Paper. 207 x 306 mm.

Capítols fets concordats e fermats entre la Reverent sor Eufresina de Vilafumet per la gràcia de Déu abadessa del Monestir de Santa Clara de Vilafranca de Penedès de consentiment e voluntat de totes les altres monges del dit monestir, ço és sor Maria Pelicera, vicària, sor Magdalena Ponce, sor Francescha Marquesa, sor Blanquina Coltellera, sor Isabell de Vilafranca, sor Clara Nugues, sor Elionor Armengola, sor Anthonia Mestra, sor Alienor de Corbert, sor Eulària Sayola, sor Eulària Roga, sor Clara Verdeguera, Sor Blanquina Ferrera, sor Clara Martina, sor Eulària Caldoria, sor Johana Dimuça de una part e lo senyor en Ferrer Guerau, mestra de cases del Castell de la Granada de la part altra, de e sobra l'obra fahedora del capítol del dit monestir lo qual lo dit Ferrer Guerau pren ha fer a preu fet sots preu de Cinquanta Sinch lliures Barchinones, valents C florins, sots les condicions següents dins spay d'un any comptador de la festa de Ninou primer vinent en la forma e manera següent.

Primerament és estat concordat e conès que lo dit Ferrer fasa los fonaments de les tàpies del dit capítol, de pedra e de morter, en manera segura, ha útil e profit del dit monestir.

Item més és stat concordat que el dit Ferrer haia e sia tengut donar tanta calç, pedra, arena, guix, terra, fusta, claus, canyes e teules com mester sien en la dita obra, però que ell se puga plenir e metra en la dita obra totes les teules que trobarà en lo dit monestir que no sien en obra e per semblant puga pendre tanta terra com mester serà dins lo dit monestir.

Item és estat concordat que lo dit Ferrer Guerau haja a fer a la part de fora vers les eres del Sant Sperit dos peus de pedra e de rebla amb morter fins a la clausura de les tàpies del dit monestir e sobra aquelles per fer l'algorfa haja a pujar los cantons sobra los dits peus amb parela de pedra picada.

Item més que haja a fer l'altre cantó qui guarda devers levant dins lo dit monestir de pedra picada dalt a baix ço és dues pedres plegades una sobra altra, amb cantó e recantó.

Item més haja a fer lo dit Ferrer lo paviment del dit capítol de guayró de terra.

Item més que haia a fer de nou totes les tàpies del dit capítol, a quatre angles, exceptats los envans de guix qui ja hi són en lo dit capítol qui tapiant hi han a romandra.

Item és stat concordat que lo portal del dit capítol hi una finestra qui si ha a fer la qual mirarà sobra la claustra lo dit Ferrer haia a fer de guix.

Item més és stat concordat que lo dit capítol haia ésser cubert amb crohes amb sa clau e arquets, tots de guix e açò a càrrech tot del dit Ferrer.

Item és stat concordat que entorn alt de les vores de la volta lo dit Ferrer hi haia a fer un entaulament tot de guix a tot son cost.

Item més és stat concordat que lo dit Ferrer Guerau faça tota la paret de la tàpia de part de levant a sa coneguda de pedra e de morter perquè lo dit levant non faça mal.

Item més és stat concordat que la cuberta de la dita algorfa sia de fusta d'àlber la qual l'hi a donar lo dit Ferrer a tot son cost e messió.

Item més és concordat que lo dit monestir haia a donar al dit Ferrer totes les cindries que són en lo dit monestir ja fetes e totes pedres que sien del dit monestir, així dins lo dit monestir com fora lo dit monestir, qui no sien en obra, e així mateix totes les pedras qui són en l'obra del dit capítol, ço és en les parets daval e damunt del dit capítol ja començat, així grosses com menudes, los quals pedras lo dit Ferrer pugua metra en la dita obra si's volrà.

Item és stat concordat que per fer bastides e altres coses per fer la dita obra se pugua plenir de tota la fusta qui ara és en lo loch hon se farà la dita obra, e feta aquella obra romangua al dit monestir.

Item és emprès que fahent l'obra lo dit Ferrer, així a ell com als dits manobras, lo dit monestir los haia a fer la messió de totes coses fins la dita obra sia feta e acabada.

Item promet la dita Reverent Abadessa amb totes les dites monges donar e pagar al dit Ferrer Guerau los dits Cent florins dins lo dit any, de quatre en quatre, e quals pagues franchs e quitis de

totes messions etc obligacions ect responsions etc

Die lune vicesimaprima decembre anno a nativitate domini M^oCCCC^oL^o Finiter firmata predicta capitula per dictas partes et iurata per dictus Ferrarius Guerau modis e formis superius expressatis etc.

Testes Petrus Adrover textor maior dies et Anthonius Vitalis selerius de dicta Villa.

5. Glossari de termes relatius a l'arquitectura

En aquest glossari incloem els termes que tenen alguna relació amb la construcció i que apareixen als documents escrits en català, a la baixa Edat Mitjana. Les definicions són de: ALCOVER; MOLL; *Diccionari Català Valencià Balear*, Palma de Mallorca, 1980.

Arrova: unitat de pes equivalent a 10'400 quilograms, o sigui 26 lliures; és la quarta part d'un quintar. A certes regions el valor de l'arrova és diferent del que hem proposat com a general: al Ribagorça l'arrova ordinària té 36 lliures, i la de llana en té 30; en el Pla d'Urgell es compta l'arrova a 27 lliures, en el Maestrat i Morella a 36, a Sueca a 30, a Calp a 24, etc. Antigament segons les "Costums de Tortosa", l'arrova podia ésser de 30, 32, 33, 34, 35 o 36 lliures, segons quines coses es pesaven. A la Ribera d'Ebre i al Regne de València, l'arrova s'empra també coma unitat de mesura de líquids(oli), equivalent a 11 litres (pego) o a 13'93 (Calasseit), i es divideix en quatre quarterons.

Bordó: Motllura convexa, generalment de secció semicircular, aplicada com a adorn a un moble, a una porta, una columna, etc...

Cabiró: Biga mitjancera o relativament petita, especialment cadascuna de les que van col·locades de través damunt les jàsseres per sostenir un sostre o una teulada.

Canó: canya o tub.

Canonada: sèrie de canons units per llurs extrems, que serveixen per la conducció de líquids, gasos o altres fluids.

Cantell: Aresta de l'angle sortit que formen dues cares contigües d'un cos polièdric.

Cantó: Pedra de marès tallada en forma de paral·lelepípede, que serveix per a la construcció d'edificis. Les seves dimensions són variables: la llargària oscil·la entre tres i cinc pams; l'amplària sol ésser de devers dos pams, i la gruix de 3 a 30 cm, segons l'ús que ha de tenir dita pedra.

Colzo: colze. Tros de canó de terra, metall, etc., que formant angle serveix per a variar la direcció recta de les canonades o tuberíes.

Companatge: La vianda que hom menja amés del pa. *Ex. Ell duia el pa, i li han donat un tall de lluç per companatge.*

Escurar: Netejar d'adherències un conducte.

Espirall: orifici per on pot escolar-se líquid.

Fogaina: cavitat descoberta per dalt i amb forat lateral ran de terra, practicada en un prisma d'obra, per a fer-hi foc de llenya i bullir caldera o perola, escalfar-s'hi, coure peces de terrissa, etc.

Formeret: 1. Arc que forma una volta en la seva unió amb la paret que la limita. 2. Floró en què terminen les agulles o espigues en les obres de cresteria; (cast. florón, penacho). 3. Represeta de guix que surt de les parets per a sostenir una post.

Gansaia: gansalla, anella o rotllana de fil, cordills, vencills o altra matèria prima i flexible.

Gibrell: llibrell, recipient de terrissa, a mode de plat gran, de forma troncocònica invertida, més ample que alt, i que serveix per a escurar plats, rentar-se els peus, posar coses en remull, etc.

Gixs: grafia antiga per guix.

Goleta: Eina de fuster, a manera de ribot, amb el tall corbat convenientment per a fer motlures en forma de S.

Jàssera: biga grossa col·locada horitzontalment per a sostenir altres bigues o peces de construcció feixugues.

Jub: dipòsit quadrangular, ample i de poca fondària, excavat en la terra, revestit per dintre de marès o pedres i tapat de volta que serveix en el camp per recollir l'aigua de pluja que corre per terra. En alguns llocs és equivalent a safareig.

Licubrells: pedreny molt fluix, compost de carbonat de calç i argila; cast albarigo. De tal terreny n'hi ha de clos sense venes, anomenat llecorella en pilot; i n'hi ha que fa fulls, anomenat llecorella en llibre.

Linyol: cordill o fil fort.

Llamborda: pedra gran i plana.

Llata: trena de brins de cànem, d'espart, de palma, de jonc, etc., de forma aplanada, que serveix per a fer estores, senalles, soles d'espardenya, capells, etc.

Llevadors: nom de diferents objectes que serveixen per llevar alguna cosa. Malauradament, en el context que ens ocupa no sabem exactament a què es refereix.

Llibrell: recipient de terrissa, a manera de plat gran, de forma troncocònica invertida, més ample que alt, i que serveix per a escurar els plats, rentar-se els peus, posar coses en remull, etc.

Mora: munt de corda plegada en forma de voltes circulars superposades, de manera que resti el conjunt clar i fàcil de desembolicar.

Pandent o pendent: pedra de poc gruix que s'emprava per construcció de voltes.

Pastatge: per bé que no ho podem assegurar pressuposem que es refereixen o bé al morter, o bé al material que es posa a l'interior de les tàpies.

Peres: pedres.

Pern: peça cilíndrica de metall que sol tenir una cabota en un extrem i rebre una femella o clavilla a l'altre, i que serveix per fixar una amb l'altra dues peces, o bé d'eix de moviment d'una peça respecte l'altra.

Picadís: Fragments menuts que es fan en picar les pedres, rajoles o altra matèria dura.

Ploma d'aigua: mesura de l'aigua dels molins o del regadiu, l'equivalència de la qual és variable segons les comarques. A Barcelona i a Girona és de 2200 litres cada vint-i-quatre hores.

Poa: corda que es posa i es fixa a una i altra part de les relingues. Ralinga: corda amb ploms suros, utilitzada per exemple per pescar. En aquest context, es deu referir a les cordes utilitzades per pouar la cisterna.

Quartera: Mesura d'àrids, de capacitat variable segons les comarques, però aproximada a 70 litres. També mesura agrària corresponent a l'extensió de terra on es pot sembrar una quartera de llavor.

Quintar: Pes equivalent aproximadament a quaranta-un quilogram i mig, i a Mallorca a un poc més de quaranta-dos quilograms; es divideix en quatre arroves. *Quintar mètric:* pes de 100 quilograms.

Retret: Cambra privada o lloc on algú pot isolar-se de la comunicació amb els altres.

Roba: conjunt d'objectes que es posseeixen, i sobretot els destinats a vestits i a ornament o ús casolà.

Sarja (habitualment sarges): Pedra de construcció tallada amb certa curvatura, per iniciar un arc o una volta.

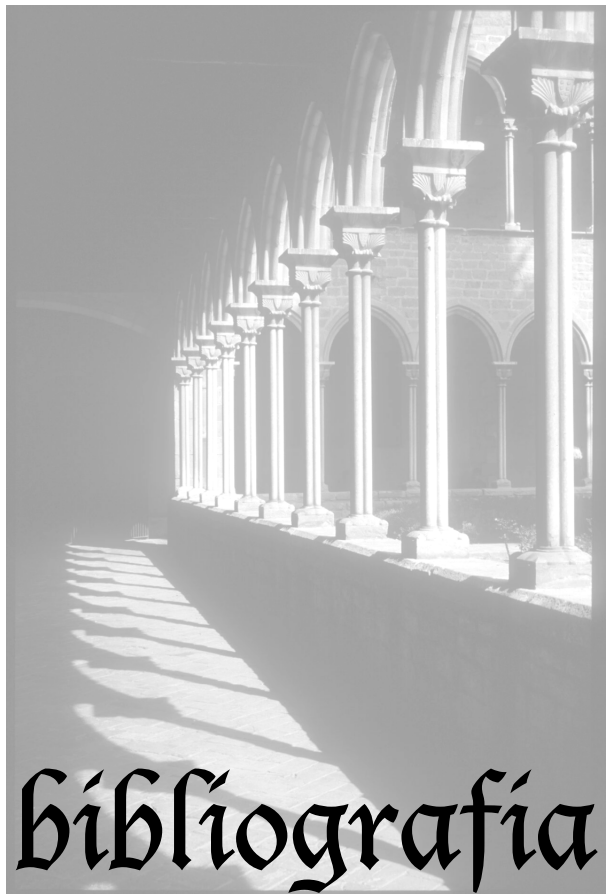
Somada: Càrrega d'un animal de bast, la qual és equivalent a tres quintars. La somada d'aigua són quatre gerres; la d'oli dos ordes; la de pisa de Vilafranca, de dos barrils.

Tapiera: Cadascuna de les dues fustes planes que, posades paral·lelament i a poca distància una de l'altra, formen el motlle per a fabricar tàpies.

Tatxa: clau curt i de cabota ampla, per extensió, clau relativament petit com els que usen els sabaters per clavar les sabates.

Triba: barrina grossa de fuster, d'escloper, de selleter, etc.

Trunyella: Entrelligat de diversos materials: cabells, fils, fibres, crins,..., a forma de trena de cabells. Barana o tanca d'hort o clos, feta de fustes o canyes entrelligades.

Fonts i bibliografia

Fonts i bibliografia

Sigles i abreviatures

ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó
ADB	Arxiu Diocesà de Barcelona
AHAM	Acta Històrica et Archaeologica Medievalia
AHCB	Arxiu d'Història de la Ciutat de Barcelona
AHN	Archivo Histórico Nacional
AHPB	Arxiu Històric de Protocols Notarials de Barcelona
AMP	Arxiu del Monestir de Pedralbes
AVP	Arxiu de Vilafranca del Penedès
CEC	Centre Excursionista de Catalunya
CTP	Comissió Territorial de Patrimoni
SCCM	Servei de Conservació i Catalogació de Monuments de la Diputació de Barcelona
SPAL	Servei de Patrimoni Arquitectònic Local
RBME	Real Biblioteca del Monasterio de El Escorial
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UB	Universitat de Barcelona

Fonts d'arxiu consultades

Arxiu de la Corona d'Aragó

ACA, monacals, vol. 2124

ACA, monacals, vol. 2125

ACA, monacals, vol. 2130

ACA, monacals, vol. 2132

ACA, Diversos, Governació de Catalunya, vol. 27

ACA, Cancelleria, Reg. 228, 229, 230, 292, 392, 473, 479, 488, 860, 864, 891, 893, 894, 898, 910, 991, 995, 997, 1008, 1111, 1020, 1136, 1206, 1275, 1582, 1592, 1601, 1804, 1806, 1902, 1903, 1906, 1908, 2190, 2193, 2206, 2249, 3611.

ACA, Mestre Racional, reg. 297.

ACA, Mestre Racional, reg.503

ACA, Mestre Racional, reg.777

ACA, Mestre Racional, reg. 1582

ACA, Mestre Racional, reg.2151

ACA, Mestre Racional, reg.2542

ACA, Testamentària, reg.2245

Archivo Histórico Nacional

AHN, Clero, leg.579

AHN, Clero, leg.580

AHN, Clero, leg.581

AHN, Clero, leg.582

AHN, Clero, lib.18919

AHN, Estado, leg.8604, 1507, n°10

AHN, Estado, leg.8604, 17 abril 1510, n°95

AHN, Estado, leg. 8604, juny 1514, n°135

AHN, Estado, leg.8605, 18 agost 1511

AHN, Estado, leg.8605, 1514, n°136

Arxiu Monestir de Pedralbes

- AMP, lligalls, Absolució, 4
- AMP, lligalls, Admissió, 5
- AMP, lligalls, Albarans, 7
- AMP, lligalls, Allotjament, 8
- AMP, lligalls, Almoïna, 9
- AMP, lligalls, Altars, 12
- AMP, lligalls, Apel·lació, 14
- AMP, lligalls, Aragó, sor Maria, 16
- AMP, lligalls, Arxiu, 19
- AMP, lligalls, Benedicció, 27
- AMP, lligalls, Cartes, 51
- AMP, lligalls, Causes, 56
- AMP, lligalls, Censals i Censos, 57
- AMP, lligalls, Clausura, 66
- AMP, lligalls, Collell, 68
- AMP, lligalls, Comptes, 70
- AMP, lligalls, Confessor, 73
- AMP, lligalls, Creu, 81
- AMP, lligalls, Cronològic, 82
- AMP, lligalls, Custòdia, 83
- AMP, lligalls, Donació, 95
- AMP, lligalls, Duplicats, 96 bis
- AMP, lligalls, Enfermeria, 103
- AMP, lligalls, Inauguració, 132
- AMP, lligalls, Índex, 134
- AMP, lligalls, Institució, 136
- AMP, lligalls, Inventaris, 137
- AMP, lligalls, Jerusalem, 138
- AMP, lligalls, Llegats, 142
- AMP, lligalls, Manresa, sor Rafaela, 146
- AMP, lligalls, Medaya, sor Elionor de, 152
- AMP, lligalls, Memorials, 153
- AMP, lligalls, Misses, 154
- AMP, lligalls, Montcada, 157
- AMP, lligalls, Noms, 161

- AMP, lligalls, Obediència, 163
- AMP, lligalls, Ordenances, 169
- AMP, lligalls, Pactes, 170
- AMP, lligalls, Pintures, 184
- AMP, lligalls, Plànols, 185
- AMP, lligalls, Pobresa, 186
- AMP, lligalls, Rendes, 211
- AMP, lligalls, Trasllats, 249
- AMP, Cauteles, 4
- AMP, Cauteles, 5
- AMP, Censals, 28
- AMP, Censals, 29
- AMP, Censals, 30
- AMP, Censals, 33
- AMP, Censals, 37
- AMP, Censals, 54
- AMP, Chronologic.
- AMP, Despeses, 5
- AMP, Fundació d'aniversaris, 1
- AMP, Fundació d'aniversaris, 2
- AMP, Fundació d'aniversaris, 3
- AMP, Fundació d'aniversaris, 4
- AMP, Inventari Taraffa
- AMP, llibre de defuncions
- AMP, llibre de privilegis apostòlics, 16
- AMP, llibre de privilegis reials 17
- AMP, Sarrià, 11
- AMP, Segona fundació feta per la Reyna Elisenda
- AMP, Speculum, 21
- AMP, Speculum, 22
- AMP, llibres de comptes, 83, 84 ,85, 86, 87, 88, 89, 90 ,91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221,

222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239.

AMP, manuals notarial, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 40, 41, 42, 43 (en molt mal estat), 50, 50 bis, 51, 52, 53. Malgrat que sabem que la sèrie és completa, només hem pogut consultar els volums indicats perquè durant la nostra recerca el Museu d'Història de Barcelona-Museu Monestir de Pedralbes ha estat també buidant aquesta documentació traient-la de l'arxiu. Sabem que de la documentació que han buidat n'han elaborat una base de dades que, encara que nosaltres no l'hem pogut consultar, esperem que sigui de gran utilitat per d'altres estudis sobre el Monestir de Pedralbes.

Arxiu Diocesà de Barcelona

ADB, Gratiarum, vol. 7 (1376-1380)

ADB, Gratiarum, vol. 26 (1423-1423)

ADB, Letere Visorum, vol. 5 (1449-1462)

ADB, Letere Visorum, vol. 6 (1462-1478)

ADB, Letere Visorum, vol.7 (1478-1493)

ADB, Letere Visorum, vol.8 (1494-1515)

ADB, Letere Visorum, vol.9 (1514-1568)

ADB, Processos, n°1018 (1452)

ADB, Processos, n°1839 (1495-97)

ADB, Processos, n°1234, (1465)

ADB, Processos, n°1509, (1484)

ADB, Processos, n°1516 (1485)

ADB, R.Communionum, vol. 4 (1325-1330)

ADB, R.Communionum, vol. 14 (1345-1348)

Arxiu d'Història de la Ciutat de Barcelona

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie B, 220

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie B, 221

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie B, 245

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie A, 1957

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie A, 1982

AHCB, Lletres Reials Originals, sèrie A, 2158

AHCB, Llibre del Consell, Tomo XXVI

AHCB, Llibre del Consell, Tomo XXVIII

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B II-1

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1 B-II-4

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B-II-5

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B-II-14

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B-II-17

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B-II-60

AHCB, Consell de Cent, Registre de deliberacions, 1B-II-45, 1B-II-52: sabem que fan referència a obres dutes a terme al monestir de Pedralbes però com que la tinta d'aquests documents és ferroginosa, ha malmès el paper i no es poden consultar.

Arxiu Històric de Protocols Notarials de Barcelona

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*, 1349, 13/7

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*, 1349, 13/8

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*, 1369, 13/9

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*, 1369, 13/10

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*, 1370, 13/11

AHPB, Pere Borrell, *Capbreu*. 1375, 13/12

AHPB, Pere Borrell, *Plec de documents diversos*, 1364-85, 13/14

AHPB, Tomàs Rossell, *Primum liber comunis*, 1400-1401, 85/1

AHPB, Antoni Brocard, *Manual*, 1415, 106/2

AHPB, Juan Jerónimo Canyelles, *Manual*, 23 any 1544

AHPB, Juan Jerónimo Canyelles, *Cursa Inventariorum*, 1547-63

AHPB, Pere Castelló, *Manual*, 1436-37, 129/2

AHPB, Pere Celitons, *Plec de documents*, 1521-1523, 304/31

AHPB, Bartolomé Costa (Mayor), *Secundus liber testamentorum*, 1463-1484

AHPB, Bartolomé Exemeno, *Premus liber testamentorum*, 1374-92

AHPB, Juan Franch (mayor), *Liber tercenis testamentorum*, 1429-1456

AHPB, Narciso Gerardo Gili, *Liber primus testamentorum*, 1476- 1505

AHPB, Dalmacio Ginebret, *Bolsa Primum liber testamentorum*, 1463-1499

AHPB, Dalmacio Ginebret, *Secundum liber testamentorum*, 1489-1500

AHPB, Arnau d'Illes, Recull de documentació diversa de la família Llobet, 1345-1405. 72/2

AHPB, Antoni Joan, *Primus liber Testamentorum*, 1447- 1489

AHPB, Antonio Benito Joan, *Secundum liber Testamentorum*, 1505-1534.

AHPB, Guillermo Jordá (mayor), *Primer liber testamentorum*, 1426-1455

AHPN, Guillem Jordà, *Llibre de marmessoria de Francesc Torralles*, mercader de Barcelona. 1441-1446, 134/75.

AHPB, Francisco de Ladernosa, *Manual Test.* 1364-72

AHPB, Juan Marcos Miquel, *Primer liber testamentorum*, 1480-1509

AHPB, Nicolas de Mediona, *Manual Testamentari*, 1439- 1448

AHPB, Nicolas de Mediona, *Manual Testamentari*, 1438-1451

AHPB, Andrés Miquel Mir (menor), “Leg. Testam” diversos anys.

AHPB, Andrés Mir, *Manual Testamentari*, 1251-58

AHPB, Juan Miravet, *Pliego Testam.* 1466-1499

AHPB, Juan Palomares. *Pliego testam.* 1501-1540

AHPB, Juan Palomares, *Pliego escrit.* 1502-27

AHPB, Francesc de Pedralbes, *Secundum liber testamentarum*, 1568-88

AHPB, Bernardo Pi, *Primer liber testamentorum*, 1408-1430

AHPB, Esteban Pons, *Manual testaments*, 1455-1512

AHPB, Baltasar Puigjaner, *Primer liber [bis] testamentorum*, 1555-85

AHPB, Bartolomé Requesens, *Liber Notarial testamentorum*, 1452-1470.

AHPB, Bartolomé Requesens, *Tercio liber testamentorum*, 1488-1501

AHPB, Tomàs Rossell, *Primum liber comunis*, 1400-1401, 85/1

AHPB, Valentín Rovires, Pliego testam varios años

AHPN, Honorat Saconamina, *Manuale instrumentorum contractuum comunium*, 1434-1435, 166/1

AHPB, Juan Vilana, *Primer liber testamentorum*, 1480-1518

AHPB, Joan Vilana, Bolsa *Primer liber testamentorum*, 1490-1519

AHPB, Antonio Vilanova, *Tercio liber testamentorum*, 1450- 1469

AHPN, Antoni Vinyes, *Llibre de Marmessoria de Bartolomeu Serra*, argenter de Barcelona, 1448-1458, 154/114.

AHPN, Antoni Vinyes, *Inventari i encant dels béns de Bartomeu Serra*, argenter de Barcelona, 1448-1460, 154 / 115.

AHPN, Antoni Vinyes, *Primus Liber Negotiorum venerabilis Jacobi Ytanti, mercatoris, civis Barchinone*, 1449-1450, 154/138.

Arxiu Històric de Vilafranca del Penedès

AVP, Sèrie Jutjats, fulls solts sense classificar, 1450 desembre 21 dilluns. Contracte de les obres de la nova sala capitular del Monestir de Santa Clara de Vilafranca del Penedès entre l'abadessa d'aquest monestir, Sor Eufrasina de Vilafumet, amb la resta de monges del convent, i

Ferrer Guerau, mestre de cases.

Real Biblioteca del Monasterio de El Escorial

RBME, J-III-34

RBME, V-II- 14

Comissió Territorial de Patrimoni de la Generalitat

CTP, Expedient 127/81

CTP, Expedient 22/83

CTP, Expedient 67/87

CTP, Expedient 110/87

CTP, Expedient 39/88

CTP, Expedient 96/88

CTP, Expedient 77/89

CTP, Expedient 55/90

CTP, Expedient 125/91

CTP, Expedient 012/96

CTP, Expedient 001/97

CTP, Expedient 108/98

CTP, Expedient 112/98

CTP, Expedient 056/01

CTP, Expedient 117/01

Bibliografia

Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona, 10 (1952).

Gesta, Monastic Architecture for Woman, núm. XXXI/2 (1992).

ABAD CASTRO, Concepción, "El pabellón de los monjes", a BANGO TORVISO, Isidro, *Monjes y monasterios. El cister en el medioevo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp. 187-235.

ADELL i GISBERT, Joan-Albert, "Notes introductòries a l'estudi de l'arquitectura dels claustres", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 4 i 5 (1981): pp. 245-253 i 259-277.

———, "L'Hospital de Pobres de Santa Magdalena de Montblanc i l'Arquitectura Hospitalària medieval a Catalunya", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 4 (1983): pp. 239-263.

"Adjudicadas las obras de conservación y remodelación del Monasterio de Pedralbes", *Solidaridad Nacional*, núm. 17/II (1974).

AGAPITO y REVILLA, Juan, "El Real Monasterio de las Huelgas de Burgos", *Boletín de la Sociedad Castellana de Excursiones*, (1903).

AGUELO i MAS, Jordi; HUERTAS ARROYO, Josefa; PUIG i VERDAGUER, Ferran, "Santa Caterina de Barcelona: assaig d'ocupació i evolució", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, Època II, núm. 1 (2005): pp. 11-43.

AINAUD de LASARTE, Joan; ROCA i JUNYENT, Ramon, *Els Vitralls de la Catedral de Barcelona i del Monestir de Pedralbes*, Corpus vitrearum medii aevi, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, 1997.

AINAUD DE LASARTE, Josep Maria, "Heràldica a Pedralbes", *Arvi*, 14 febrer (1995).

AINAUD, J.; GUDIOL, J.; VERRIÉ, Frederic Pau, *La ciudad de Barcelona. Catálogo monumental*, Madrid, 1947.

ALCOVER, A.; MOLL, F., *Diccionari català, valencià, balear.*, Vol. 10, Palma de Mallorca: Gràfiques Miramar, 1962.

ALCOY, Rosa, "El mestre de l'Escrivà dels Usatges de Lleida i la cultura pisana del primer Trescents", *Quaderns d'Estudis Medievals*, VII, núm. 23-24 (1988).

———, *Introducció i derivacions de l'italianisme al a pintura gòtica catalana: 1325-1350*, Tesi Doctoral: Universitat de Barcelona, 1988.

———, "La pintura gòtica del monestir de Pedralbes els murals del segle XIV", *Jornades de recerca històrica de les Corts. Arxiu Municipal de les Corts, 14 i 15 de març de 1997. Ponències i Comunicacions*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1997, pp. 75-86.

ALEGRET, Adolfo, "El castillo del rey", *Butlletí Arqueològic*, 14, núm. juliol-agost (1923): pp. 77-80.

ALMUNI, M.V., *La construcció de la seu de Tortosa segons els llibres d'obra (1345-1441). Dels preparatius a la consagració de l'altar major*. Universitat de Barcelona, 1987.

ALMUNI, Victòria; BRACONS, Josep; CARRASCO, José; MACIÀ, Montserrat; RIBES, Josep-Lluís, "Caterals catalanes. La quadratura del Gòtic", *L'Avenç. Revista d'Història i Cultura*, 289, núm. març (2004): pp. 21-49.

- ALOMAR, Gabriel, "Iconografía y heráldica de Sancha de Mallorca, Reina de Nápoles (1309-1345)", *Actas del XXIII congreso internacional de Historia del Arte. España entre el mediterráneo y el atlántico. Granada 1973.*, Granada: Universidad de Granada, Departamento de Historia del Arte, 1976, pp. 265-274.
- ALTHOFF, Gerd; FRIED, Johannes; GEARY, Patrick J., *Medieval Concepts of the Past. Ritual, Memory, Historiography*, Cambridge: Cambridge University Press. Publications of the German Historical Institute, 2002.
- ALTISENT, Agustí, "Libros y economía en los monasterios de la Edad Media", *Yermo*, 5, núm. 1 (1967): pp. 1-12.
- , "Espacio y tiempo ordenados al encuentro con Dios", *Vida Nueva*, 2127 (1998): pp. 44-45.
- ÁLVAREZ, Arturo, *Guadalupe. Arte, Historia y Devoción Mariana*, Madrid: Ed. Studium, 1964.
- AMENÓS MARTÍNEZ, Lluïsa, *L'activitat i les produccions dels mestres ferrers en el marc de l'arquitectura religiosa catalana (segles XI-XV)*, Tesi doctoral: Universitat de Barcelona, 2004.
- ANSON, Peter F., *The Quest of Solitude*, London & Toronto: J.M. Dent & sons Ltd., 1932.
- ANZIZU, Eularia, *Falles històriques del Real Monestir de Santa Maria de Pedralbes*, Barcelona-Sarrià: Estampa de F. Xavier Altés, 1897.
- ARA GIL, Clementina Julia, "Sepulcros medievales en Medina de Pomar", *Boletín del Seminario de Estudios de Arte y Arqueología*, 40-41 (1975): pp. 201-210.
- ARAGAY, Ignasi, "Apareix a Pedralbes un fragment mural atribuït a Ferrer Bassa", *Avui*, núm. 23/X (1998).
- ARGILÉS i ALUJA, M.Caterina, *Prens i salaris a la Lleida del s. XIV i XV segons els llibres d'obra de la seu*, Lleida: Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida, 1993.
- ARIÈS, Philippe, *Historia de la muerte en occidente. Desde la Edad Media hasta nuestros días*, Barcelona: Editorial Acantilado, 2000.
- ASHTON, Gail, *The Generation of Identity in Late Medieval Hagiography. Speaking the saint*, London and New York: Routledge, 2000.
- AUBERT, M., *L'architecture cistercienne en France*, 2a ed, 2 vols, Paris, 1947.
- AVELLÍ i CASADEMONT, Teresa, "Sant Bernardí de Siena, santa Eulàlia? i sant Antoni de de Pàdua", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 190-191.
- AZCONA, Tarsicio de, "Reforma de las clarisas de Cataluña en tiempo de los Reyes Católicos", *Collectanea Franciscana*, 27, núm. Annus 27 (1957): pp. 5-51.
- , "Nuevos documentos sobre la reforma del monasterio de Santa Clara de Pedralbes en tiempos de los Reyes Católicos", *Estudios Franciscanos*, 69 (1968): pp. 311-335.
- , "Paso del Monasterio de Santa Clara de Barcelona a la regla Benedictina (1512-1518)", *Collectanea Franciscana*, 38, núm. Annus 38 (1968): pp. 78-134.
- BADA, J., *Situació religiosa a Catalunya en el segle XV*, Barcelona, 1970.
- BALASCH TORRELL, Antonio, "La Reina Elisenda de Montcada y la fundación del Monasterio de Pedralbes", *Divulgación Histórica de Barcelona*, XIII (1970): pp. 27-31.
- , "La heráldica en el Real Monasterio de Pedralbes", *Diario de Barcelona*, núm. 18/VII (1972).
- BALBOA DE PAZ, J.A., *El monasterio de Carracedo*, León, 1991.

- BANGO TORVISO, Isidro, "El claustro y su topografía", a BANGO TORVISO, Isidro (dir.), *Monjes y Monasterios. El Cister en el medievo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp. 157-165.
- BANGO TORVISO, Isidro (dir.), *Monjes y monasterios. El cister en el medievo de Castilla y León* Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998.
- BAQUÉ i PRAT, Natàlia, "Les claus de volta de l'església de Santa Maria de Pedralbes", a BALASCH, E.; ESPAÑOL, F., *Elisenda de Montcada, una reina lleidatana i la fundació del reial Monestir de Pedralbes*, Lleida: Amics de la Seu Vella, 1997, pp. 59-105.
- BARCELONA, Martí de, OFM, "La cultura catalana durant el regnat de Jaume II", *Estudios Franciscanos*, Vol. 91 (1990), n° 397-398, pp.213-295; Vol. 92 (1991), n° 400-401, pp.127-245, pp.383-492. (1990 i 1991).
- BARNIOL i LÓPEZ, Montserrat, "El Culte a Sant Onofre a Catalunya en època gòtica i la seva traducció plàstica." Universitat Autònoma de Barcelona, 2006.
- BARRACHINA, Jaime, "Relleu de tema cinegètic", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 58-59.
- BARRIÈRE, Bernadette, *Monastère de Coyroux. Chronique des Fouilles*, Vol. XI, Caen, 1981.
- BARTOLOMI SALIMBENI, Lorenzo, "Gli insediamenti delle Clarisse in Italia nel XIII secolo: qualche osservazione sulla ricerca in atto", a MARINI, Alfonso; MISTRETTA, M. Beatrice, *Chiara d'Assisi e la memoria di Francesco. Atti del Convegno per l'VIII centenario della nascita di S.Chiara. Fara Sabina, 19-20 maggio 1994.*, Fara Sabina- Rieti: Petrucci Editore, 1995, pp.109-117.
- BASSA i ARMENGOL, Manuel, "La heràldica en el Real Monasterio de Pedralbes", *Diario de Barcelona*, núm. 6/IX (1972).
- BASSEGODA i AMIGÓ, Bonaventura, *Pedralbes, notas artístico bibliográficas del Monasterio*, Barcelona, 1922.
- , *Pedralbes. El convento. Notas de historia y arte*, Barcelona, 1928.
- , *Santa Maria del Mar*, Barcelona: Editores Técnicos Asociados, S. A. , 1976.
- BASSEGODA i AMIGÓ, Joaquim, *Últimes evolucions de la volta ogival*, Barcelona: Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, 1936.
- BASSEGODA i NONELL, Joan, "Descubrimiento de una grandiosa estructura medieval", *La Vanguardia Española*, núm. 4 de febrero (1977).
- BASSEGODA i NONELL, Juan, *La cerámica popular de la arquitectura gótica*, Barcelona: Ediciones Nuevo Arte Thor, 1978.
- BASSEGODA NONELL, Joan, "El palacio de la Reina Elisenda", *La premsa*, núm. 8/V (1973).
- , *Guia del monestir de Pedralbes*, Barcelona: Edicions de Nou Art Thor, 1978.
- , "El monasterio de Pedralbes, a punto de ser de la ciudad", *La Vanguardia*, núm. 14/VIII (1980).
- , "El Monasterio de Pedralbes, abierto par a los ciudadanos", *La Vanguardia*, núm. 9/I (1983).
- , "La cámara real del Monasterio de Pedralbes (Barcelona). Estudio, recuperación y restauración de la sala y de su porche", *Arqueología medieval española. II congreso*, Madrid, 1987, pp. 293-301.
- BATLLE, Carme, "Vida i institucions polítiques (segles XIV i XV)", a SOBREQÜÉS i CALICÓ, Jaume (dir.), *Història de Barcelona*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 199-2001, p. 275 i ss.

- , "La casa de Bernat de Sarrià, canonge de la seu de Barcelona, vers 1300", *Anuario de estudios medievales*, 28 (1988): pp. 619-634.
- , "Vida i institucions polítiques (segles XIV i XV)", a SOBREQUÉS i CALICÓ, Jaume (dir.), *Història de Barcelona*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1999-2001, p. 275 i ss.
- BATLLORI, Miquel, *Catalunya a l'època moderna*, Barcelona, 1971.
- , *Les reformes religioses al s. XVI*, Vol. 6. Obra completa., Biblioteca d'estudis i investigacions, València: Tres i Quatre, 1996.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., "Les mesures de Barcelona: tipologia i evolució (segles XIV-XVII)", *Arqueologia Medieval. ACRAM*, 1 (2005): pp. 72-83.
- BELL, David N., *What nuns read: books and libraries in medieval English nunneries*, Cistercian Studies Series, n° 158, Kalamazoo, Michigan; Spencer, Massachusetts: Cistercian Publications, 1995.
- BENÍTEZ, J.M., "Agustinas de Madrigal de las Altas Torres del siglo XIV al XVII", *La clausura femenina en España. Actas del simposio*, San Lorenzo del Escorial: Instituto Escorialense de Investigaciones Históricas y Artísticas, 2004, pp. 363-398.
- , *Madrigal de las Altas Torres. Monasterio de Nuestra Señora de Gracia*, León: Edilesa, 2004.
- BENVENUTI PAPI, Anna, "La santedat en àmbits femenins: funcions i representacions entre l'edat mitjana i l'edat moderna", *Revista d'Història Medieval*, 2 (1991): pp. 9-49.
- BERLIOZ, Jacques (comp.), *Moines et religieux au Moyen Age*, Vol. 185, L'histoire, Paris: Edicions du Seuil, 1994.
- BERMAN, Constance, "The Nuns of Saint-Antoine-des-Champs (Paris)", *Proceedings of the Western Society for French History*, 20 (1993): pp. 3-12.
- , "How much space did medieval nuns have or need?" a McNALLY, Sheila *Shaping Community: The Art and Archaeology of Monasticism*, Oxford: Archeopress Publishers of Archaeological Reports., 2001, pp. 100-116.
- BERNAL, Maica, "Eulàlia d'Anzizu i Vila. A propòsit de dos poemes de "Roser de tot l'any, dietari de pensaments religiosos" de Jacint Verdaguer", *Anuari Verdaguer*, (2003): pp. 239-257.
- Bernat Martorell, el Mestre de Sant Jordi*, Barcelona: Generalitat de Catalunya. MNAC, 2002.
- BERTAUX, E.; YVER, G., "L'Italie inconnue. (Voyages dans l'ancien Royaume de Naples)." *Le tour du monde*, 52, núm. 24 desembre (1898): 613-624.
- BERTAUX, Émile, "Santa Chiara de Naples. L'église et le monastère des religieuses." *Mélanges d'Archéologie et d'Histoire*, Roma: École Française de Rome, 1898, pp. 165-198.
- BESERAN i RAMON, Pere, "Un taller escultòric a la Barcelona del segon quart del segle XIV i una proposta per a Pere de Guines", *Lambard. Estudis d'art medieval*, VI. Any 1991-1993 (1994): pp. 215-242.
- , "Noves observacions a l'entorn del sepulcre d'Elisenda de Montcada", *I jornades de Recerca Històrica de les Corts, 14 i 15 de març de 1997. Ponències i Comunicacions*, Barcelona: Arxiu Municipal del Districte de les Corts, 1998, pp. 87-97.
- BESERAN, Pere, "Grup de l'Anunciació", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 62-64.
- BINDING, Günther, *Medieval building techniques*, Translated by CAMERON, Àlex, The Mill, Brimscombe Port, Stroud, Gloucestershire: Tempus Publishing Limited, 2004 (Der Mittelalterliche Baubetrieb in

Zeitgenössischen Abbildungen).

- BOADAS LLAVAT, Agustí, "Notas para una Historia de la música franciscana", In Los Franciscanos Conventuales en España. II Congreso Internacional sobre el Franciscanismo en la Península Ibérica, Barcelona: Asociación Hispánica de Estudios Franciscanos, 2005.
- BOERNER, Bruno, "Le rôle de l'image sculptée dans les couvens féminins allemands à la fin du Moyen Âge", *Bibliothèque de l'École des chartes*, 162 (2004): pp. 119-131.
- BOFARULL i SANS, Francesc de, *El Castillo y la baronía de Aramprunyá*, Barcelona: Imprenta de Heinrich y Ca., 1911.
- BOFARULL i TARRADES, Manuel, *Origen dels noms geogràfics de Catalunya. Pobles, rius, muntanyes, etc.*, Valls: Cossetània, 2002.
- BOHIGAS, P., "Les miniatures dels cantorals de Pedralbes", *Miscel·lània en homenatge a Montsenyor Higinio Anglés*, Barcelona: CSIC, 1958-59.
- BOND, James C., "Les systèmes hydrauliques monastiques dans la Grande-Bretagne médiévale", a PRESSOUYRE, Léon, *L'hydraulique monastique. Milieux, réseaux, usages*, Grâne: Editions Créapis, 1996, pp. 457-473.
- BONELLI, Renato, "L'insediamento francescano. Legislazione, cronologia, linguaggio, poetiche", *Storia della Città*, 26-27 (1983): pp.15-20.
- , "Una definizione per l'architettura mendicante", *Lo spazio dell'umiltà. Atti del Convegno sull'edilizia dell'ordine dei minori. Fara Sabina, 3-6 novembre 1982*, Fara Sabina: Centro Francescano Santa Maria in Castello, 1984, pp. 343-367.
- BONET DONATO, Maria, "Les lliures per la jurisdicció al Montsià al segle XIV", *El temps sota control. Homenatge a F. Xavier Ricomà Vendrell*, Tarragona: Diputació de Tarragona, 1997.
- BONIS, A.; WABONT, M., "Les fils de l'eau", *Dossiers d'Archéologie*, 229, núm. Citeaux 1098-1998. L'épopée cistercienne (1997/1998): pp. 70-77.
- BONNASSIE, Pierre, *La organización del trabajo en la Barcelona de fines del siglo XV*, Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1975.
- BORAU MORELL, Cristina, *Els promotors de capelles i retaules a la Barcelona del segle XIV*, Barcelona: Fundació Noguera, 2003.
- BORRERO FERNÁNDEZ, Mercedes, "Los medios humanos y la sociología de la construcción medieval", GRACLANI, A.; *La técnica de la arquitectura medieval*, Universidad de Sevilla, 2001, pp.97-122.
- BOZZONI, Corrado, "L'edilizia degli ordini mendicanti in Europa en el bacino del Mediterraneo", *Lo spazio dell'umiltà. Atti del Convegno sull'edilizia dell'ordine dei minori. Fara Sabina, 3-6 novembre 1982*, Fara Sabina: Centro Francescano Santa Maria in Castello, 1984, pp. 275-326.
- BRACONS, Josep, *Els segles del Gòtic*, Ed. BARRAL, Xavier, Arquitectura religiosa antiga i medieval, Barcelona: Isard, 1999.
- , "Santa Maria del Mar. Arquitectura ad quadratum", *L'Avenç. Revista d'Història i Cultura*, març, núm. 289 (2004): pp. 40-46.
- , "Retaulet de santa Marta", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 92-93.
- Brainly Quote (octubre 2008); disponible a: www.brainlyquote.com.

- BRANNER, Robert, *Gothic Architecture*, New York: Georges Braziller, Inc., 1971.
- BRAUNFELS, Wolfgang, *La arquitectura monacal en occidente*, Breve biblioteca de reforma. Serie Iconología, Barcelona: Barral Editores, 1974 (1969).
- BROIDA, EQUIP, "Actitudes religiosas de las mujeres ante la muerte (los testamentos de las barcelonesas de los siglos XIV y XV)", a MUÑOZ FERNÁNDEZ, Ángela, *Las mujeres en el cristianismo medieval. Imágenes teóricas y cauces de actuación religiosa*, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1989, pp. 463-475.
- BRUNEL-LOBRICHON, Geneviève, "Diffusion et spiritualité des premières clarisses méridionales", a V.V.A.A, *La femme dans la vie religieuse du Languedoc (XIIIe- XIVe siècles)*, Toulouse: Privat Éditeur, 1988.
- BRUNIQUEL, Esteve Gilibert; CARRERAS i CANDI, Francesc; GUNYALONS i BOU, Bartomeu, *Rúbriques de Bruniquer: Ceremonial dels magnífichs consellers y regiment de la ciutat de Barcelona; publicat per acort y a despeses del Excm. Ajuntament constitucional*, 5 vols, Barcelona: Impr. d'Henrich, 1912-1916.
- BRUZELIUS, Caroline A., "Hearing is believing: Clarissan Architecture, ca. 1213-1340", *Gesta*, XXXI/2 (1992): 83-91.
- , "Queen Sancia of Mallorca and the convent church of Sta. Chiara in Naples", *Memoirs of the American Academy in Rome*, XL (1995): pp. 69-100.
- , "Nuns in Space: Strict Enclosure and the Architecture of the Clarisses in the Thirteenth Century", a ERTERSON, Ingrid, *Clare of Assisi: A Medieval and Modern Woman. Clarefest Selected Papers*, New York: The Franciscan Institute Publications, S. Bonaventure University, 1996, pp. 53-74.
- BURKE, Peter, *Culture and Society in Renaissance Italy*, London: B.T. Batsford Ltd, 1972.
- BUSQUETS i MOLAS, Esteve, "Visita a Pedralbes", *El correo catalán*, núm. 2 de setembre (1973).
- BUSSAGLI, Marco, *Storia degli angeli: racconto di immagini e di idee*, Orizzonti della storia, Milano: Rusconi Libri, 1991.
- BUSSUT, Annette, *Francesc d'Assís i els franciscans en la Catalunya Medieval (de l'imaginari a la vida quotidiana)*, Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 1992.
- BYNUM, C.M., "Why all the fuss about the body? A medievalist's perspective", *Critical Inquiry*, 22 (1995): pp. 1-33.
- BYNUM, Caroline Walker, *Holy Feast and Holy Fast. The religious significance of food to medieval women.*, Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1987.
- CABALLÉ, Francesc; GONZÁLEZ, Reinald, "Notes per a una definició de l'arquitectura civil baixmedieval a Barcelona", *Barcelona Quaderns d'Història*, 8 (2003): pp. 85- 98.
- CABANCHO, Patrícia, "Preservar Pedralbes", *La Vanguardia*, 19/VI (1995).
- CABEZA, José María, "La restauración de las puertas del Patio de las Doncellas revela nuevos datos del Alcázar", *El Mundo*, núm. 2 juny (2004): p. 7.
- CADEI, Antonio, "Assisi, S. Francesco: l'architettura e la prima fase della decorazione", *Roma Anno 1300. Atti della IV settimana di Studi di Storia dell'Arte Medievale dell'Università di Roma "La Sapienza" (19-24 maggio 1980) a cura di Angiola Maria Romanini*, Roma: L'Erma di Bretschneider, 1980, pp. 141-174.
- , "Architettura mendicante: il problema di una definizione tipologica", *Storia della Città*, 26-27 (1983): pp. 21-32.

- CALVO LÓPEZ, José; ALONSO RODRÍGUEZ, Miguel Ángel; RABASA DÍAZ, Enrique; LÓPEZ MOZO, Ana, *Cantería renacentista en la catedral de Murcia*, Murcia: Colegio Oficial de Arquitectos de Murcia, 2005.
- CAMAÑES, Carolina, "El Ayuntamiento y el monasterio de Pedralbes", *La Vanguardia*, 25-26/XII (1997).
- CAMAÑES i SÁNCHEZ, Carolina, *Salvaguarda del Patrimoni Nacional. La conservació i restauració en el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. Parts I i II*, Barcelona: Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, 1991.
- CAMÓS CABRUJA, L., *Retablo de la Barcelona pretèrita*, Barcelona: Librería Dalmau, 1943.
- CANALDA, Sílvia, "Sant Antoni de Pàdua i santa Eulàlia?" a V.V.A.A., *Petras Albas. El monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, p. 114.
- CANELLAS i MARTÍNEZ, Sílvia, "Exàmens de mestratge dels pintors de vidrieres de Barcelona al final del segle XVIII", *Estudis històrics i documents dels Arxius de Protocol*, 14 (1996).
- CANELLAS, Sílvia, "Els Fontanet: tradició i canvis en la vitralleria del darrer gòtic", *Lambard*, IX (1996): pp. 133-157.
- CAPITEL, Antón, *La arquitectura del patio*, Barcelona Editorial Gustavo Gili, 2005.
- CARBONELL BUADES, Marià, "Obres de Sant Agustí el Vell de Barcelona, segle XVI- XVII", *Locus Amoenus*, 1 (1996): pp. 127-138.
- , "Bartolomé Ordoñez i el cor de la catedral de Barcelona", *Locus Amoenus*, 5 (2000): pp. 117-147.
- , "Epifania/Santa Magdalena i sant Onofre", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 74-77.
- CARBONELL BUADES, Marià; CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CORNUDELLA, Rafael, "Una col·lecció per al Monestir de Pedralbes", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Museu d'Història de la Ciutat. Institut de Cultura, 2005, pp. 25-33.
- CARBONELL-LAMOTHE, Y., "Lés établissements franciscans de Gascogne vers 1300", *La naissance du gothique méridional au XIIIe siècle.*, Toulouse: Privat Éditeurs, 1974, pp.165-184.
- CARDINI, Franco, "Aspetti ludici, scenici e spettacolari della predicazione francescana", *Storia della città*, 26-27 (1983): pp.53-64.
- CARRASCO HORTAL, José, *La estructura gòtica catalana. Sobre los conceptos de medida y espacio. El problema de la forma en la cubierta*, Tesis doctoral, Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya, 2002.
- CARRÈRE, Claude, *Barcelona. Centre économique 1380-1462*, 2 vols, París. La haya: Mouton & Co., 1967.
- CARRERES i PERA, Joan, "Santa Clara y Gerona", *Archivo Ibero-Americano*, 54: 215/216 (1994): pp. 999-1019.
- CARRERO SANTAMARIA, Eduardo, "La funcionalidad espacial en la arquitectura del medioevo y las dependencias catedralicias como objeto del estudio histórico-artístico", *Medievalismo. Boletín de la Sociedad Española de Estudios Medievales*, 9 (1999): pp. 149-175.
- , "Observaciones sobre la topografía sacra y cementerial de Santa María la Real de Las Huelgas, en Burgos, y su materialización arquitectónica", *La clausura femenina en España. Actas del Simposium 1/4-IX-2004*, El Escorial: Estudios Superiores del Escorial, 2004, pp. 695-715.
- CARRILLO, Juan, *Relación histórica de la real fundación del monasterio de las Descalzas de Santa Clara de la villa de Madrid*, Madrid, 1616.

- CARVALHO ANDRADE, Mª Filomena, "O processo fundacional dos conventos de clarissas no Portugal medievo", a VIFORCOS MARINAS, Mª Isabel; CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, Mª Dolores, *Fundadores, fundaciones y espacios de vida conventual. Nuevas aportaciones al monacato femenino*, León: Universidad de León, 2005, Pp. 79-101.
- CASA, Carlos de la, "El proyecto de restauración del monasterio de Santa María de Huerta (Soria). Aspectos arqueológicos", *Revista de Arqueología*, 54 (1985): pp. 48-55.
- CASA, Carlos de la; DOMÈNECH, Manuela; MENCHÓN, Joan, "Los hijos del agua. Anotaciones sobre la hidráulica cisterciense", a BANGO TORVISO, Isidro (dir.), *Monjes y Monasterios. El cister en el medioevo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp. 43-46.
- CASAS CASTELLS, Elena, "Dos tipos de arquitectura monástica medieval: cistercienses y clarisas", *Verdad y Vida*, LII, núms 207-208, núm. Julio-diciembre (1994): pp.689-713.
- CASAS HOMS, Josep Maria, "Les llaors de Barcelona i P. J.Comes", *Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad*, X, núm. Estudios dedicados a Duran i Sanpere, vol I (1967): pp. 247- 260.
- CASTELLANO i TRESSERRA, Anna, "Les constitucions del papa Benet XII al Monestir de Santa Maria de Pedralbes (1337-1342)", *I Congrés d'Història de l'Església catalana des dels orígens fins ara*, Solsona, 1993, pp. 539-550.
- , *Origen i formació d'un monestir. Pedralbes al segle XIV*: Universitat Autònoma de Barcelona, 1996.
- , *Pedralbes a l'Edat Mitjana. Història d'un convent femení*, Biblioteca Abat Oliva, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.
- , "Didal (86, 87, 88). Conjunt d'agulles de cap (89). Tisores (90)", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CUBELES i BONET, Albert, *Petras Albas. El Monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, pp. 190-194.
- , "Les "reformes" del monestir de Pedralbes al llarg dels segles XVI i XVII", *Pedralbes*, 23 (2003): pp. 721-734.
- , "El monestir de Pedralbes, un escenari femení del poder", *Serra d'Or*, 556 (2006).
- , "Los franciscanos del conventet de Pedralbes (Barcelona)", a FERNÁNDEZ-GALLARDO JIMÉNEZ, Gonzalo, *Los Franciscanos Conventuales en España. II Congreso Internacional sobre el Franciscanismo en la Península Ibérica. Barcelona 30 marzo - 1 abril 2005*, Madrid: Asociación Hispánica de Estudios Franciscanos. Franciscanos conventuales, 2006, pp. 149-158.
- CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; JULIÀ i CAPDEVILA, Josep Maria, "Un espai museogràfic singular: el dormidor de Pedralbes", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Museu d'Història de la Ciutat. Institut de Cultura, 2005, pp. 17-23.
- CASTILLO SAINZ, Jaime, *Els conflictes de l'aigua en la Safor medieval*, Gandia: CEIC Alfons el Vell, 1997.
- CASTRO VILLALBA, Antonio, "Historia de la construcción medieval: aportaciones", *Quaderns d'Arquitectes*, 15 (1996): pp. 49-52.
- CASTRO y CASTRO, Manuel de, "Monasterios de clarisas desde el siglo XIII al XVI", *Archivo Ibero Americano*, XLIX, núm. 2a época (1989): pp. 79-122.
- CASTRO y CASTRO, Manuel de, OFM, "Necrologio del monasterio de Santa Maria de Pedralbes (s.XIV)", *Hispania Sacra*, 21 (1968): pp. 391-427.
- CÁTEDRA, Pedro M., *Litúrgia, poesía y teatro en la Edad Media. Estudios sobre prácticas culturales y literarias*, Madrid: Editorial Gredos, 2005.
- CAVERO DOMÍNGUEZ, Gregoria, "Monarquía y nobleza: su contribución a las fundaciones de clarisas en

- Castilla y León (siglos XIII-XV)", *Archivo Ibero-Americano*, 54: 213/214 (1994): pp. 257-279.
- CERTEAU, M. DE; ROUSTANG, F., *La solitude, une vérité oubliée de la communication*, Paris, 1967.
- CIRICI PELLICER, Alexandre, *La arquitectura Gótica Catalana*, Barcelona: Lumen Editores, 1968.
- , "Actualitat de Pedralbes", *Serra d'Or*, gener (1974): pp. 43-46.
- , *L'art Gòtic Català. Segles XV i XVI*, Barcelona: Edicions 62, 1979.
- COLEMAN, Simon; COLLINS, Peter, "Constructing the sacred: the anthropology of architecture in the world religions", *Architectural Design*, 66, núm. 11/12 (1996): pp. 14-18.
- COLL, Jaume, *Crònica de la província seràphica de Catalunya*, Madrid, 1981 (1738).
- COMPANYS i FARRERONS, Isabel; MONTARDIT i BOFARULL, Núria, *El cadirat del cor de la seu de Tarragona. Història i iconologia dels medallons.*, Pau de les postals, Tarragona, 2000.
- CONEJO DA PENA, Antoni, *Assistència i hospitalitat a l'Edat Mitjana. L'arquitectura dels hospitals catalans: del gòtic al primer renaixement*, Vol. 2 vols., 2002.
- , *L'Antic Hospital de Santa Maria seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, Diputació de Lleida, 2002.
- , "Els darrers claustres monàstics gòtics", a PLADEVALL i FONT, Antoni, *L'art Gòtic a Catalunya. Arquitectura II. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos.*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003, pp. 239-254.
- CONTRERAS MARQUÉS DE LOZOYA, Juan de, *Historia del Arte Hispánico*, Vol. 2, Barcelona, 1934.
- COPPACK, Glynn, "The excavations of an Outer Court Building, Perhaps the Woolhouse at Fountains Abbey, North Yorkshire", *Medieval Archaeology*, XXX (1986): pp. 46-87.
- CORBIN, Alain; COURTINE, Jean-Jacques; VIGARELLO, Georges, *Historia del Cuerpo: Del Renacimiento al Siglo de las Luces*, Translated by PETIT, Núria; RUBIO, Mónica, 3 vols, Vol. 1, Madrid: Santillana-Taurus, 2005.
- COROMINES, J. (dir.), *Onomasticon Cataloniae: els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*, Barcelona: Curial, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, La Caixa, 1989-1997.
- CORTÉS PIZANO, Fernando, "Estudio del plomo medieval en las vidrieras del Monasterio de Pedralbes", In *Materiales de Construcción*, pp. 85-95, 2000.
- , "La restauració del vitrall de Sant Pere i Sant Jaume de l'església del Reial Monestir de Pedralbes", *Actas de las "I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre"*, celebrades en Sitges (Barcelona) entre los dies 30 de Junio y 1 y 2 de Julio de 2000, Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2000, pp. 359-371.
- , "Medieval window leads from the Monastery of Pedralbes (Catalonia) and the Cathedral of Altenberg (Germany): a comparative study", *CVMN Newsletter. Actes del "III Foro Internacional del CVMN" sobre la "Conservación y la Tecnología de las vidrieras históricas"*, celebrat a Fribourg, Suïssa, del 24 al 27 de juny de 1999, núm. 47 (2000): pp. 25-31.
- CRISPÍ CANTÓN, Marta, "La marededéu de la sala capitular del monestir de Pedralbes i la Verge del MNAC, nous exemples que confirmen l'ús de tipologies escultòriques per part d'un taller itinerant", a BALASCH, Esther; ESPAÑOL BERTRAN, Francesca, *Elisenda de Montcada. Una reina lleidatana i la fundació del Reial Monestir de Pedralbes*, Lleida: Amics de la Seu Vella, 1997.
- CUADRA GARCÍA, Cristina; MUÑOZ FERNÁNDEZ, Ángela, "¿Hace el hábito la monja? Indumentaria e identidades religiosas femeninas", a CERRADA JIMÉNEZ, Ana Isabel; LORENZO ARRIBAS,

- Josemi, *De los símbolos al orden simbólico femenino (ss. IV.XVII)*, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1998, pp. 285-316.
- CUADRADO SÁNCHEZ, Marta, "La arquitectura franciscana en España (ss. XIII-XIV)", *Archivo Ibero-Americano*, 51, Año LI, núm. segunda época (1991): pp. 15-70, 479-552.
- , *Arquitectura de las órdenes mendicantes*, Vol. 86, Cuadernos de Arte Español, Barcelona-Madrid: Historia 16, 1993.
- , "Un nuevo marco socioespacial: emplazamientos de los conventos mendicantes en el plano urbano", *VI Semana de Estudios Medievales. Nájera. 31 julio al 4 de agosto 1995.*, Logroño: Gobierno de La Rioja, Instituto de Estudios Riojanos, 1996, pp. 101-109.
- CUBELES i BONET, Albert, "Anotaciones sobre las tipologías de portales góticos en Barcelona (siglos XIV i XV)", a FREIGANG, Christian, *Gotische Architektur in Spanien. La arquitectura Gótica en España*, Madrid-Frankfurt: Iberoamericana-Vervuert Verlag, 1999, pp. 189-202.
- , "L'evolució de les actuacions del Consell de Cent en matèria d'urbanisme", *Barcelona Quaderns d'Història*, 4 (2001): pp.128-145.
- , "Poder públic i llançament urbanístic en el segle XIV", *Barcelona Quaderns d'Història*, 8 (2003): pp. 35-64.
- CURTO HOMEDES, Albert, "La gestió dels Ports durant la Baixa Edat Mitjana", *Reverca*, núm. 5 (2001): pp. 21-52.
- CHAMARRO TRENADO, Miquel Àngel, "La pedra de Girona, un material autòcton", *Sostenibilitat i construcció. Aplicació i línies de treball. Annals del departament d'arquitectura i enginyeria de la construcció de la Universitat de Girona*, 2 (2000): pp. 25-30.
- CHAMARRO TRENADO, Miquel Àngel; CUENCA PRAT, Beatriu, "Women's role in medieval construction: The collegiate church of San Felix di Girona", *Construction History Society Newsletter*, 74, núm. Agust (2006): pp. 3-4.
- CHAMORRO TRENADO, Miquel Àngel, *La construcció de l'església de Sant Feliu de Girona al s. XIV. Els llibres d'obra*, Girona: Universitat de Girona, 2004.
- CHAPELOT, Odette, "Quelques réflexions sur les chantiers de construction en France dans les deux dernier siècles du Moyen Age", *Dossiers d'Archéologie*, Les Bâtisseurs du Moyen Age. Organisation et mode de construction. La pierre, le bois et le métal, núm. 219 (1996-1997): pp. 32-39.
- CHRISTIAN, W. Jr., *Religiosidad local en la España de Felipe II*, Madrid: Nerea, 1991.
- DALMASES, Núria de, "Creu reliquiari", a V.V.A.A., *Petrus Albas. El monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, p. 126.
- DALMASES, Núria de; JOSÉ i PITARCH, A., *L'art Gòtic*, Ed. MIRALLES, Francesc, VIII vols, Vol. III, *Història de l'Art Català*, Barcelona: Edicions 62, 1984.
- DAVRIL, Anselm, "Fonctions des cloîtres dans les monastères au Moyen Âge", a KLEIN, Peter K., *Der mittelalterliche Kreuzgang. Architektur, Funktion und Programm*, Regensburg: Schnell-Steiner, 2004, pp. 22-26.
- DAVRIL, Dom Anselme; PALAZZO, Eric, *La vie des moines au temps des grandes abbayes*: Ed. Hachette, 2000.
- DEL CASTILLO UTRILLA, María José, "Tipología de la arquitectura franciscana española desde la Edad Media al Renacimiento", *Actas del XXIII congreso internacional de Historia del Arte. España entre el mediterráneo y el atlántico. Granada 1973*, Granada: Universidad de Granada, Departamento de Historia del Arte, 1976, pp. 323-327.

- DEL RÍO HIJAS, María Elena, "El desarrollo de las enfermerías en las órdenes religiosas en Madrid capital, durante los siglos XVII, XVIII y XIX", *Archivo Ibero-Americano*, LIII (1993): pp. 325-421.
- DELL'AJA, Gaudenzio, *Per la Storia del Monastero di Santa Chiara in Napoli*, Nàpols: Giannini Editore, 1992.
- "Destrucció de les restes del retaule barroc de l'església del monestir de Santa Maria de Pedralbes", *Temple*, núm. juliol-agost (1995): p. 10.
- DICARLO, A.; GELICHE, S.; MERLO, R.; RANDOLFI, A., "Lo scavo nel convento de San Domenico a Bologna. Relazione preliminare", *Archeologia medievale*, XII (1985): pp. 451-474.
- DIMIER, M. Anselme, *Les moines bâtisseurs. Architecture et vie monastique*, Résurrection du passé, Paris: Fayard, 1964.
- DOMÈNECH CASADEVALL, Gemma, "Artistes i artesans a Girona (segles XVI-XVII). Una aproximació sociològica", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XL (1999): pp. 95-121.
- , *Els oficis de la construcció a Girona, 1419-1833 : ofici i confraria : mestres de cases, picapedrers, fusters i escultors a Girona. La cofradia dels sants Quatre Màrtirs*, Girona: Ajuntament de Girona: Institut d'Estudis Gironins : Patronat Francesc Eiximenis, 2001.
- DOMENGE i MESQUIDA, Joan, "Guillem Morey a la seu de Girona (1375-1397)", *Lombard: estudis d'art medieval*, 9 (1997): pp. 105-131.
- , *L'obra de la seu. El procés de construcció de la catedral de Mallorca en el tres-cents*, Barcelona: Govern Balear, Institut d'Estudis Baleàrics, 1997.
- , "Santa Maria del Mar i la historiografia del gòtic meridional", *Barcelona Quaderns d'Història*, 8 (2003): pp.179-200.
- , "L'art gòtic a Mallorca", a BELENGUER, Ernest, *Història de les Illes Balears II. L'època foral i la seva evolució (1230-1715)*, Barcelona: Edicions 62, 2004, pp. 246-281.
- DU COLOMBIER, Pierre, *Les chantiers des cathédrales. Ouvriers, architectes, sculpteurs*, Paris: Éditions A. & J. Picard, 1973.
- DUBY, Georges, ed. *Historia de la vida privada. El individuo en la Europa Feudal*, 4 vols, Madrid: Altea Taurus Alfaguara, 1992.
- DURÀ, Victòria, *Lluís Rigalt*, Ed. FONTBONA, Francesc, Vol. 3, Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1999.
- DURÁN CAÑAMERAS, Fèlix, "El monasterio de Santa Clara en el real palacio", a VOLTES BOU, Pedro (dir.), *Divulgación Histórica de Barcelona*, Barcelona: Publicaciones del Instituto Municipal de Historia. Ayuntamiento de Barcelona, 1960, pp. 125-129.
- DURAN i SANPERE, A., *El Real Monasterio de Santa Maria de Pedralbes*, Barcelona: Biblioteca de Turismo, 1921.
- , "Santa Maria de Pedralbes", *Barcelona i la seva història. La formació d'una gran ciutat*, Barcelona, 1973, pp.685-697.
- DURAN i SANPERE, Agustí, "El monasterio de Pedralbes y su sexto centenario", *Barcelona Atracció*, 182, núm. agost (1926).
- DURLIAT, M., "Le rôle des ordres mendiants dans la création de l'architecture gothique méridionale", *Cahiers de Fanjeaux*, 9 (1974): pp. 71-85.

"El franciscanismo en España durante los pontificados de Calixto III, Pío II y Paulo II a la luz de los documentos Vaticanos", *Archivo Ibero-americano*, segunda época, núm. III (1943).

ELÍAS, S., "V. Codina Langlin", *La Ilustració Catalana*, 5 març (1911).

Enciclopèdia Catalana (abril 2008); disponible a: www.enciclopedia.cat.

ESCUADERO i RIBOT, Assumpta, "Descubrimiento del palacio de la Reina Elisenda en Pedralbes", *La Vanguardia*, núm. 7 abril (1974).

———, *El moble català al monestir de Pedralbes*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Museu d'Art de Catalunya, 1976.

———, *El Monestir de Santa Maria de Pedralbes*, Terra Nostra, Barcelona: Edicions de Nou Art Thor, 1988.

———, "Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 145 setembre/octubre (2000): pp. 4-5.

———, "Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. Capítol 2", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 146 novembre/desembre (2000): pp. 12.

———, "El campanar del monestir de Pedralbes i les seves campanes. Capítol 6", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 150 setembre/octubre 2001 (2001): pp. 13-14.

———, "El Monestir de Pedralbes. Represa d'una tradició secular. Capítol 5", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 149 maig/juny/juliol (2001): pp. 12-13.

———, "L'Abadia del monestir de Pedralbes. Capítol 8", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 151 novembre/desembre (2001): pp. 6-7.

———, "L'altar de la crucifixió. Capítol 10", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 151 novembre/desembre (2001): p. 8.

———, "La Sala Capitular i les seves pintures murals. Capítol 7", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 151 novembre/desembre (2001): pp.5-6.

———, "Pintures de l'Àngel. Capítol 9", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 151 novembre/desembre (2001): pp. 7-8.

———, "Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. Capítol 3", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 147 gener/febrer (2001): pp. 12-13.

———, "La cel·la de Sant Miquel. Capítol 12. Primera part", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 154 maig/juny/juliol (2002): pp. 10-11.

———, "La cel·la de Sant Miquel. Capítol 12. Segona part", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 155 agost/octubre (2002): pp. 13-14.

———, "Les tombes de Constança de Cardona, Elionor de Pinós i Beatriu de Fenollet. Capítol 11", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 152 gener/febrer (2002): pp. 7-8.

———, "La cadira de la reina. Capítol 14", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 159 maig/juny (2003): pp. 6-7.

———, "La cisterna del Monestir", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. Agost-Octubre (2003): p. 6.

———, "La bugada de les robes de l'església. Capítol 16", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 162 gener/febrer (2004): p. 6.

- , "El claustre dels gats. Capítol 20", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 167 gener/febrer (2005): p. 14.
- , "La font de l'àngel. Capítol 24", *Sarrià. Revista de l'Associació de Veïns de Sarrià*, núm. 173 març/abril (2006): pp. 4-5.
- ESPADA, Arcadi, "Un experto descarta que el mural gòtic de Pedralbes sea de Ferrer Bassa", *El País*, núm. 31/I (1996).
- ESPAÑOL BERTRAN, Francesca, "Los Montcada y sus panteones dinásticos: un espacio para la muerte noble", a COMPANYY, Ximo, *Els Montcada i Alfons de Borja a la seu vella de Lleida. Dia de la Seu Vella 1989-1990*, Lleida: Amics de la Seu Vella, 1991, pp. 37-82.
- , "L'escultura en guix a Catalunya en època gòtica", *Analecta Sacra Tarraconensia*, 67, núm. 2 (1994): pp. 671-695.
- , "Reial o abacial? El Palau de Santes Creus revisat", *Estudis històrics i documents dels Arxius de Protocols*, núm. 14 (1996): pp. 167-186.
- , "Un cert perfil d'Elisenda de Montcada", a BALASCH, Esther; ESPAÑOL BERTRAN, Francesca, *Elisenda de Montcada. Una reina lleidatana i la fundació del reial Monestir de Pedralbes*, Lleida: Amics de la Seu Vella de Lleida, 1997, pp. 11-37.
- , "El pintor Pere Serra i Pedralbes. Noves obres", *Anuario de estudios medievales*, (1999): pp. 235-249.
- , "Los materiales prefabricados gerundenses de aplicación arquitectónica (s.XIII-XV)", *FITÉ, Francesc; YARZA, Joaquín (Ed.); L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 77-127.
- , *Els escenaris del rei. Art i monarquia a la Corona d'Aragó*, Barcelona: Angle Editorial, 2001.
- , "Los "membra disjecta" de un coro gòtic catalán en el Museo de Cleveland", a MELERO MONEO, Mª Luisa; ESPAÑOL BERTRAN, Francesca; ORRIOLS I ALSINA, Anna; RICO CAMPS, Daniel, *Imágenes y promotores en el arte medieval. Miscelánea en homenaje a Joaquín Yarza Luaces*, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2001, pp. 337-352.
- , *El gòtic català*, Barcelona: Angle Editorial, 2002.
- , "Sicut ut decet. Sepulcro y espacio funerario en la Cataluña bajomedieval", a AURELL, Jaume; PAVÓN, Julia, *Ante la muerte. Actitudes, espacios y formas en la España medieval*, Pamplona: Ediciones de la Universidad de Navarra, S.A., 2002, pp. 95-156.
- ESPAÑOL BERTRAN, Francesca; ESCOLA, M., "Avinganya i els Montcada: la transformació d'una casa trinitària en panteó familiar", *D'Art*, núm. 13 (1987): pp. 147 i ss.
- ESPINÀS, Josep Maria, "A la vora de Pedralbes", *Avui*, núm. 17/VIII (1980).
- ESSER, Kajetan, OFM, "'Regula pro eremitoris data" des hl. Franziskus von Assisi", *Franziskanische studien*, 44. Jahr (1962): p. 382-417 (text llatí p. 401).
- ESTALRICH i COSTA, Josep, *El Monestir de Santa Elisabet. Begüins, Terceroles, Jerònimes. Mallorca 1317-2000*, Vol. 9, Arbre de mar, Palma de Mallorca: Edicions Documenta Balear, 2002.
- "Estatutos franciscanos (1260)", a YARZA LUACES, Joaquín, *Fuentes y documentos para la historia del Arte. Arte Medieval II. Románico y Gótico*, Barcelona: Gustavo Gili, 1982, pp. 236-237.
- ESTELLA, Margarita, "El oficio de cantero-entallador y carpintero-albañil en Madrid, durante la primera mitad del siglo XVI", a CEA GUTIÉRREZ, Antonio; FERNÁNDEZ MONTES, Matilde; SÁNCHEZ GÓMEZ, Luis Ángel, *Arquitectura popular en España*, Madrid: CSIC, 1990, pp. 309-320.

- F.B., "Els Claustres de Santa Anna", *Vida Cristiana*, XVIII, núm. 145 (1930): pp. 53-59.
- FARIELLO, Francesco, *La arquitectura de los jardines*, Vol. 3, Estudios de arquitectura, Barcelona: Editorial Reverté, 2004.
- FASTIDIO, "Per la costruzione del convento di Santa Chiara", *Napoli Nobilissima*, IX (1900): p. 144.
- FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, José Manuel, *La Fuente de Fitoria el problema del abastecimiento de agua a la ciudad de Oviedo, 1568-1613*, Oviedo: Universidad de Oviedo, 1996.
- FERNÁNDEZ SEVILLANO, Jaume, *Comptabilitat de costos a Catalunya abans de la partida doble: tres recerques històriques*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2003.
- FERNÁNDEZ-CUADRENCH, Jordi, "Les processons extraordinàries a la Barcelona baixmedieval (1339-1498). Assaig tipològic", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005): pp. 403-427.
- FERRER i MALLOL, Maria Teresa, "Boscos i deveses a la Corona catalanoaragonesa (segles XIV-XV)", *Anuario de estudios medievales*, 20 (1990): pp. 485-540.
- , "Esclaus i lliberts orientals a Barcelona", a MUTGÉ i VIVES, Josefina; FERRER i MALLOL, Maria Teresa, *De l'esclavitud a la llibertat. Esclaus i Lliberts a l'Edat Mitjana: actes del col·loqui internacional celebrat a Barcelona del 27 al 29 de maig de 1999*, Barcelona: CSIC. Institució Milà i Fontanals, 2000, pp. 167-212.
- FILIPIAK, Mary Angelina, *The plants of the Poor Clare's Convents in Central Italy from the Thirteenth Through the Fifteenth Century*, Typescript thesis: Ann Arbor University, 1958.
- FITA, Fidel, "El monasterio de Santa Clara de Barcelona", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, XXVII, núm. juliol-setembre (1895): pp.436-489.
- , "Arquitectura barcelonesa del siglo XIV-Datos inéditos acerca de la construcción de Santa María del Pino y de Santa María de Pedralbes", *Boletín de la Real Academia de la historia*, 28 (1896): pp. 136-152.
- FITÉ, Francesc, "Entorn al testament de Brunissèn d'Alentorn i alguns costums funeraris de la Lleida medieval", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, núm. 26 (2006): pp. 659-676.
- FITÉ, Francesc; YARZA, Joaquín (Ed.), *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999.
- FITER i INGLÉS, José, *Las cercanías de Barcelona. Guía Cicerone descriptiva, estadística é histórica del forastero*, Barcelona, 1888.
- FONOLL, Celdoni, *Nou segles de poesia als Països Catalans*, Barcelona: Edicions Del Mall, 1986.
- FONTANALS i JAUMÀ, Reis, "Gestió d'un sistema hidràulic i interferència des d'un poder exterior. El cas de la Sèquia de la Vila (Ciutat de Mallorca) als segles XIII i XIV", *Afers. Fulls de recerca i pensament*, 18 Conquesta i Organització Feudal a Mallorca (1994): pp. 337-346.
- , "El agua que, doméstica, corría por la ciudad medieval", *Arbor*, CLI, 593, núm. Maig (1995): pp. 95-117.
- , *L'aigua urbana medieval un estudi topogràfic de la ciutat de Mallorca*, Tesi Doctoral: Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- FONTOVA, Rosario, "El sepulcro de la reina viuda", *La Vanguardia*, 12/VI (1994).
- , "Pedralbes troba una altra sala Thyssen", *El Periódico*, 30/VII (2000).
- FORNIACIARI, G.; GELICHE, S.; PARENTI, R, "Saggi archeologici presso la Pieve di Santa Maria all'improneta (Firenze). Relazione preliminare", *Archeologia medievale*, VIII (1981): pp. 451-474.

- FORTUNATI, Vera, *Vita artistica nel monastero femminile*, Bologna: Editrice Compositori, 2002.
- FRANKL, Paul, *Gothic Architecture*, (revised by Paul CROSSELEY), New Haven and London: Yale University Press, 2000.
- FREHN, Eric, "Una decorazione murale del duecento Toscano in monastero Laziale", *Antichità viva*, (1971): pp. 5-11.
- FREIGANG, C., "La organización del taller en el sur de Francia en los siglos XIII y XIV: el ejemplo de Narbona", a CASSANELLI, R., *Talleres de arquitectura en la Edad Media*, Barcelona: Moleiro Editor S.A., 1995, pp. 169-193.
- , "Die Expertisen zum kathedralkbau in Girona (1386 und 1416/17). Anmerkungen zuer mittelalterlichen Debatte un Architektur", a FREIGANG, C., *Gotische Architektur in Spanien : Akten des Kolloquiums der Carl Justi-Vereinigung und des Kunstgeschichtlichen Seminars der Universität Göttingen. Göttingen, 4.-6. Februar 1994*, Frankfurt am Main: Vervuert, 1999, pp. 203-223.
- FREIXAS, Pere, *L'art Gòtic a Girona. Segles XIII i XV*, Girona: Institut d'Estudis Gironins, Institut d'Estudis Catalans, 1983.
- , "La catedral de Girona", a PLADEVALL i FONT, Antoni, *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona: Enciclopèdia catalana, 2002-2003, pp. 307-320.
- "Friars as confidants of Holy woman in Medieval Dominical Hagiography", a BLUMENFELD-KOSINSKI, R.; SZELL, T., *Images of Sainthood in Medieval Europe*, Ithaca: Cornell University Press, 1991, pp. 222-246.
- FRUGONI, Chiara, "Le mistiche, le visioni e l'iconografia: rapporti ed influssi", a BORNSTEIN, Daniel; RUSCONI, Roberto, *Mistiche e devote nell'Italia tardomedievale*, Nàpols: Liguri Editore, 1999 (1992), pp. 127-155.
- FUGUET i SANS, Joan, "Apreciacions sobre l'ús de les cobertes amb arcs diafragma a l'arquitectura medieval catalana", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 7-8 (1986-87): pp. 437-451.
- , "Construccions amb arcs diafragma", *L'arquitectura dels templers a Catalunya*, Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 1995, pp. 386-395.
- , "Contribució a l'estudi dels orígens del gòtic meridional: influència de l'arquitectura popular en les construccions templeres i cistercenques catalanes", *Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, pp. 225-236.
- FULLANA, Miquel, *Diccionari d'art i dels oficis de la construcció*, Mallorca: Editorial Moll, 1999 (1974).
- GALLINO, P. Tomaso, *Il complesso monumentale di Santa Chiara in Napoli*, Nàpols: Pontificio Istituto Superiore di scienze e lettere "Santa Chiara" dei frati minori., 1963.
- GARCÍA BALLESTER, Lluís, *La medicina a la València Medieval*, València: Edicions Alfons el Magnànim. Institució Valenciana d'Estudis i Investigació, 1988.
- GARCÍA DE LA HERRAN, María del Carmen, "El saber femenino en los claustros. Las Borja del Convento de Santa Clara de Gandía (s. XVI)", a V.V.A.A., *Las sabias mujeres II (siglos XIII-XVI). Homenaje a Lola Luna*, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1995, pp. 183-199.
- GARCÍA FONT, Joan, *Historia y mística del jardín*, Barcelona: MRA Editorial, 1995.
- GARCÍA ORO, José, OFM, *Cisneros y la reforma del clero español en tiempo de los Reyes Católicos*, Vol. XIII, Biblioteca "Reyes Católicos". Estudio, Madrid: CSIC, Instituto Jerónimo Zurita, 1971.
- , "Conventualismo y observancia. La Reforma de las órdenes religiosas en los siglos XV y XVI", a GARCÍA-VILLOSLADA, Ricardo (dir.), *Historia de la Iglesia en España*, 1980.

- GARCÍA ROS, Vicente, *Los franciscanos y la arquitectura. De San Francisco a la exclaustación*, València: Editorial Asís, 2000.
- GARÍ, Blanca, "La vida del espíritu", a RIVERA GARRETAS, María-Milagros, *Las relaciones en la historia de la Europa Medieval*, València: Tirant lo Blanch, 2006, pp. 205-275.
- GARRIGA i RIERA, Joaquim, "Retaule factici de santa Maria Magdalena", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 132-133.
- GELICHI, Sauro; LIBRENTI, Mauro, *Senza immensa dote. Le clarisse a Finale Emilia tra archeologia e storia*, Firenze: Edizioni All'insegna del Giglio, 1998.
- GIANNONI ROCCHI, Graziana, *Santa Chiara venerabile monasterio e regio conservatorio*, San Miniato: Accademia degli Euteleti, 1996.
- GILCHRIST, Roberta, *Gender and material culture. The archaeology of religious women*, London & New York: Routledge, 1994.
- , *Contemplation and Action. The Other Monasticism*, Vol. 5, *The Archeology of Medieval Britain*, London & New York: Leicester University Press, 1995.
- , *Gender and Archaeology. Contesting the past*, London and New York: Routledge, 1999.
- GINÉ i TORRES, Anna Maria, "El convent de Sant Francesc de Barcelona. Reconstrucció hipotètica", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 9 (1988): pp. 221-241.
- , "Establiments franciscans a Catalunya. Arquitectura Franciscana", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 10 (1989): pp. 125-142.
- GIRONA LLAGOSTERA, Daniel, "Itinerari del Rey en Martí (1403-1410)", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans: MCMXIII-XIV*, Any V, part I (1915): pp. 517-654.
- GIRONELLA DELGÀ, Anna, "La cultura de la caritat: inventari dels béns de l'hospital de la seu. (Girona, 31 gener 1342)", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins.*, XLII, núm. I Congrés d'Història de Girona (2001).
- GLICK, Thomas, *Irrigation and Society in Medieval Valencia*, Harvard: Harvard University Press, 1970.
- GÓMEZ GARCÍA, A., *Memòria científica de la intervenció arqueològica en la enfermería del monasterio de Pedralbes*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1998.
- GÓMEZ, Rafael, *Los constructores de la España Medieval*, Sevilla: Universidad de Sevilla, 2001.
- GONZÁLEZ i BETLINSKI, Margarida; RUBIÓ i RODÓN, Anna, "La regla de l'orde de Santa Clara de 1263. Un cas concret de la seva aplicació: el Monestir de Pedralbes de Barcelona", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 3 (1982): pp. 9-45.
- GONZÁLEZ, Reinald, "Lectura històrico-estructural i de paraments del cos de l'edifici de la zona de l'abadia que afronta a l'hort de les monges del monestir de Pedralbes de Barcelona": Empresa Veclus 2001.
- GONZALVO i BOU, Gener; SANS i TRAVÉ, Josep Maria, *Vallbona. Guia històrico-artística*, Lleida: Editorial Milenio, 1998.
- GRACIANI, Amparo (Ed.), *La técnica de la arquitectura medieval*, Vol. 19, *Arquitectura*, Sevilla: Universidad de Sevilla. Secretariado de Publicaciones, 2001.
- GRAHIT Y GRAU, José, *Comisión de monumentos históricos y artísticos de la provincia de Barcelona. Memoria de la labor realizada per la misma en su primer siglo de existencia (1844-1944)*, Barcelona: Comisión provincial de monumentos históricos y artísticos, 1947.

Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1986-93.

GRASSI, Liliana, "Iconologia de le chiese monastiche femminili dall'alto medioevo ai secoli XVI-XVII", *Arte Lombarda*, IX (1964): pp. 131-148.

GRAVES, C.Pamela, "Social space in the English medieval parish church", *Economy and society*, 18, número 3, núm. Agost (1989): pp. 297 -322.

GRODECKI, Louis, *Arquitectura Gòtica*, Madrid: Editorial Aguilar, 1977.

GUDIOL i RICART, J., *Pintura Gòtica*, Vol. IX, *Ars Hispaniae*, Madrid, 1955.

GUERRAND, Roger-Henri, *Las letrinas. Historia de la higiene urbana*, València: Edicions Alfons el Magnànim. Institució Valenciana d'estudis i investigació, 1991.

GUIDI, Remo L., "Le clarisse nella società del '400", *Collectanea francescana*, núm. març-juny (1992): pp. 101-146.

HAMBURGER, Jeffrey F., "Art, Enclosure and the Cura Monialium: Prolegomena in the Guise of a 'Postscript'. Architecture for Women", *Gesta*, XXXI, núm. 2 (1992): 108-134.

———, *Nuns as Artists: The Visual Culture of a Medieval Convent*, Berkeley: University of California Press, 1997.

———, "To make women weep. Ugly art as "feminine" and the origins of modern aesthetics", *Res. Anthropology and aesthetics*, 31, núm. Spring (1997): pp. 9-33.

———, *The Visual and the Visionary: Art and Female Spirituality in Late Medieval Germany*, New York: Zone Books, 1998.

———, "Women and the Written Word in Medieval Switzerland", a BIERI, S.; FUCHS, W., *Building for Books. Traditions and Visions.*, Basel. Boston. Berlin, 2001, pp. 122-139.

HARRISON, K, "Vitruvius and acoustic jars in England during the Middle Ages", *Transactions of the Ancient Monuments Society*, 15 (1968): pp. 49-54.

HEIZ, Carol, *L'architecture religieuse carolingienne*, Paris: Picard, 1980.

HERNÁNDEZ, Fernando Miguel, "El sistema hidráulico en un monasterio cisterciense. Santa Maria de Carracedo (León)." *I Coloquio de Historia y Medio Físico. Actas del I Coloquio de Historia y Medio Físico. Almería 14, 15, 16 de diciembre de 1989*, Almería: Instituto de Estudios Almerianenses de la Diputación de Almería, 1989.

HINOJOSA MONTALVO, José, *Jaime II y el esplendor de la Corona de Aragón*, San Sebastián-Donosti: Ed. Nerea, 2006.

HOLTON, Alexander, "The Working Space of the Medieval Master Mason: The Tracing Houses of York Minster and Wells Cathedral", a DUNKELD, Malcom, *Proceedings of the Second International Congress on Construction History*, Cambridge: Construction History Society, 2006, pp. 1579-1597.

HUYGENS, R.B.C., *Lettres de Jacques de Vitry*, Leiden: E.J.Brill, 1960.

IRIARTE, L., *Historia franciscana*, València, 1979.

JÄGGI, Carola, "Eastern Choir of Western Gallery? The Problem of the Nun's Chori in Königsfelden and other Early Mendicant Nunneries", *Gesta*, XL/1 (2001): pp. 79-93.

JAMMER, Max, *Concepts of space the history of theories of space in physics*, Cambridge: Harvard University Press, 1970.

- JARDÍ ANGUERA, Montserrat, "Mestres entalladors a Barcelona durant la segona meitat del segle XV i primer quart del segle XVI: de la tradició germànica a la producció local", Universitat de Barcelona, 2006.
- JASPER, Nikolas, "El Consell de Cent i les institucions eclesiàstiques: cap a una nova visió comprensiva", *Barcelona Quaderns d'Història*, 4 (2001): pp. 108-127.
- JORDANA, Carlos, "Pedralbes. El pasado en el presente ", *La Esfera. Ilustración Mundial*, Año II, núm. 100, 27 novembre (1915).
- JORI, Romà "Claustres", *Vell i Nou*, 17, núm. 15 gener (1916): pp. 2-7.
- JORNET BENITO, Núria, "Memoria y genealogía femeninas: la leyenda fundacional del primer monasterio de Clarisas de Cataluña", In XIII Coloquio Internacional de la AEIHM. La Historia de las Mujeres: Perspectivas Actuales, Barcelona, 2006.
- JULIÀ VIÑAMATA, José Ramón, "Las actitudes mentales de los barceloneses del primer tercio del siglo XIV", *Anuario de estudios medievales*, 20 (1990): pp. 15-51.
- KIRCHNER, Helena; OLIVER, Jaume; VELA, Susanna, *Aigua prohibida. Arqueologia hidràulica del feudalisme al la Cerdanya. El Canal Reial de Puigcerdà*, Documents, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2002.
- KLEIN, Peter K., "Zur Einführung: Der mittelalterliche Kreuzgang. Architektur-Funktion-Programm", a KLEIN, Peter K., *Der mittelalterliche Kreuzgang. The medieval Cloister. Le cloître au Moyen Age*, Regensburg: Schnell-Steiner, 2004, pp. 7-21.
- L'HERMITE-LECLERCQ, Paulette, *Le Monachisme féminin dans la société de son temps. Le monastère de La Celle (XIe -début du XVe siècle)*, Religiux et Société, Paris: Éditions Cujas, 1989.
- L'hydraulique monastique. Milieux, réseaux, usages*, Ed. PRESSOUYRE, Léon, Grâne: Éditions Créaphis, 1996.
- La Sostanza dell'Efimero. Gli abiti degli ordini religiosi in Occidenti. Catalogo della esposizione. Museo Nazionale di Castel Sant'Angelo*, Roma: Edizione Paoline, 2000.
- LAFUENTE FERRARI, Enrique, *Breve Historia de la Pintura Española*, Madrid, 1946.
- LAVADO PARADINAS, Pedro J., "Palacios o conventos: arquitectura en los monasterios de clarisas de Castilla y León", *Verdad y Vida*, núm. Julio-diciembre (1994): pp. 715-752.
- LAVEDAN, Pierre, *L'architecture gothique religieuse en Catalogne, Valence et Baléares*, Paris: Henri Laurens éditeur, 1935.
- LAWRENCE, Denis L.; LOW, Setha M., "The Built Environment and Spatial Form", *Annual Review of Anthropology*, 19 (1990): pp. 453-505.
- LE BRUN, Jacques, "Mutations de la notion de martyr au XVIIe siècle d'après les biographies féminines", a MARX, Jacques, *Sainteté et martyre dans les religions du livre*, Brusel les: Université Libre, 1991, pp. 77-90.
- LE GOFF, Jacques, *La Naissance du Purgatoire*, Paris: Gallimard, 1981.
- LE ROY LADURIE, M., *Femmes au désert*, Paris- Fribourg, 1971.
- LECLERC, Éloi, *Savieta d'un pobre: Francesc d'Assís*, Barcelona: Editorial Claret, 1990.
- LECLERCQ, J., "Il ritiro come esercizio di vita solitaria", *Vita monastica*, 77 (1964): pp. 55-62.
- , "L'eremitismo ieri e oggi", *Vita religiosa*, 3 (1967): pp. 243-252.

- , *Vie religieuse et vie contemplative*, Gembloux-Paris, 1969.
- LECLERCQ, Jean, "Monasticism and angelism", *The Downside review*, 85: 279, núm. April (1967): pp. 127-137.
- LEFEBVRE, Henri, *La production de l'espace*, Paris: Éditions anthropos, 1986 (1974).
- LENGUEGLIA, Giovanni Agostino della, *Ritratti della prosapia et heroi Moncadi nella Sicilia*, Valenza: Vincenzo Sacco, 1657.
- LEÓN AMORÓS, P., OFM, "El Monasterio de Santa Clara de Gandía y la familia ducal de los Borjas", *Archivo Ibero Americano*, 20 (1960), pp. 441-486; 21 (1961), pp. 227-282, pp. 399-458, núm. Segunda época (1960-1961).
- LÉVI-STRAUSS, Claude, *Le regard éloigné*, Paris: Librarie Plon, 1983.
- LINAGE CONDE, Antonio, "Santa Clara y la tradición monástica", *Archivo Ibero-americano*, 213-214, núm. Enero-Junio (1994): pp. 199-209.
- LITTLE, K. Lester, *Religious Poverty and the Profit Economy in Medieval Europe*, London: Paul Elek, 1978.
- LOCHNER, Fabian C., "Source Readings on the Practice and Spirituality of Chant: New Text, New Approaches", *Essays in Medieval Studies*, 8 (1991): pp. 67-77.
- LÓPEZ, Anastasio, "Á propósito de un centenario", *Estudios franciscanos*, VII (1911): pp. 77-86, 243-249.
- , "Reliquiario del convento de San Francisco de Gerona", *Archivo Ibero-americano*, IV, núm. 2 (1915): pp. 121-125.
- , "El franciscanismo en España durante los pontificados de Eugenio IV y Nicolas V a la luz de los documentos vaticanos [Examen del Bullarium Franciscanum]", *Archivo Ibero-americano*, XXXV, núm. 805 (1932): pp.89-223
- LÓPEZ DE GUEREÑO SANZ, María Teresa, "La cilla, el pasaje de los conversos y el locutorio del cillero", a BANGO TORVISO, Isidro, *Monjes y Monasterios. El cister en el medioevo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp. 255-264.
- , "Las dependencias extraclaustrales", a BANGO TORVISO, Isidro, *Monjes y monasterios. El cister en el medioevo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp. 265-284.
- LORENZO ARRIBAS, Josemi, *Musicología feminista medieval*, Cuadernos de investigación medieval, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1998.
- LIOMPART, Gabriel, "El coro del convento de Sant Francesc", a MURRAY, Donald G.; PASCUAL, Aina; LLABRÉS, Jaume, *Conventos y monasterios de Mallorca*, Palma de Mallorca: José J. de Olañeta, Editor, 1992, pp.54-55.
- LLOMPART, Gabriel, "Pintors, picadners i cartògrafs a la Mallorca medieval", FITÉ, Francesc; YARZA, Joaquín (Ed.); *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 169-181.
- LLOMPART, Gabriel, "Pintors, picapedrers i cartògrafs a la Mallorca medieval", a FITÉ, Francesc; YARZA LUACES, Joaquín, *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida. Institut d'Estudis Ilerdenc, 1999, pp. 169-181.
- LLUÍS i GUINOVART, Josep; ALMUNI BALADA, Victòria, "La traça de la catedral de Tortosa. Els models d'Antoni Guarc i Bernat del Guaire", *Lambard*, IV (1996): pp. 23-37.
- MACEDO, Francisco, "Isabel de Aragao, Rainha de Portugal e a arte em Coimbra", a CAAMANHO, Jesús Mª, *Relaciones artísticas entre Portugal y España*, Salamanca: Junta de Castilla y León. Consejería de

- Educación y Cultura, 1986, pp. 155-163.
- , "A arquitectura gótica na bacia do Mondego nos séc. XIII e XIV", Universidade de Coimbra, 1988.
- , "O túmulo gótico de Santa Isabel", *Imagem de la Reina Santa – Santa Isabel, Infanta de Aragón y Reina de Portuga*, Zaragoza: Diputación de Zaragoza, 1999, pp. 93-114.
- , "O hospital de Santa Isabel junto ao mosteiro de Santa Clara de Coimbra", *João Afonso de Santarém e a assistência hospitalar escalabitana durante o Antigo Regime*, Santarém: Câmara Municipal de Santarém, 2000, pp. 144-159.
- MACIÀ i GOU, Montserrat; RIBES i FOGUET, Josep-Lluís, "Metrologia i proporcions harmòniques de la Seu Vella de Lleida (segle XIII)", *Butlletí del MNAC*, 5 (2001): pp. 13-26.
- MADURELL i MARIMON, Josep Maria, "Los contratos de obras en los protocolos notariales y su aportación a la historia de la arquitectura (siglos XIV-XVI)", *Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos*, I (1948): pp. 105-199.
- , "Notes de vocabulari de l'art antic de la construcció", *Estudis de llengua i literatura catalanes oferts a R. Aramon i Serra en el seu setantè aniversari*, Barcelona: Curial Edicions Catalanes, 1983, pp. 337-367.
- MADURELL i MARIMÓN, Josep Maria, "Les ordinacions de l'ofici de mestres de cases de Barcelona", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm. 47 (1937): pp. 231-238.
- MAGANTO PAVÓN, Emilio, "Organización sanitaria y asistencial en las enfermerías jerónimas escurialenses durante la construcción del Monasterio", *Monjes y Monasterios Españoles. Arte, Arquitectura, Restauraciones, Iconografía, Música, Hospitales y Enfermerías, Medicina, Farmacia, Mecenazgo, Estudiantes. Actas del Simposium (1/5, IX, 1995)*, San Lorenzo de El Escorial: Estudios Superiores de El Escorial, servicio de publicaciones, 1995, pp. 307- 330.
- MAÑÉ i MAS, Maria Cinta, *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 2007.
- MÀRIA i SERRANO, Magdalena, *Renaixement i arquitectura religiosa. Catalunya 1563-1621*, Barcelona: Edicions UPC, 2001.
- MARINEO SÍCULO, Siculo, *Vida y hechos de los Reyes Católicos*, Madrid: Ediciones "Atlas", 1943 (1587).
- MARTÍ MAYOR, José, "Provincia Franciscana de Cataluña. Exclaustración y Restauración (1835-1856)", *Archivo Ibero-americano*, 173-174, núm. enero-junio (1984): pp. 101-134.
- MARTÍN PASCUAL, Martín, "El rec comtal, una infraestructura mil·lenària d'abastament d'aigua a Barcelona", *Els Transvasaments en la història de Catalunya ; document promogut per la Fundació Pere Garcia Fària amb motiu de la jornada Els transvasaments en la història de Catalunya, Girona, 21 de novembre de 2002*, Girona: Fundació Pere Garcia Fària i Univeristat de Girona, Departament d'arquitectura i enginyeria de la construcció., 2002, pp. 89-100.
- MARTÍN, Rosa Maria, "Casulla amb brodats de la passió", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CUBELES i BONET, Albert, *Petras Albas. El Monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, p. 185.
- , "Casulla de Sant Pere", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CUBELES i BONET, Albert, *Petras Albas. El Monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, pp. 186-187.
- , "Corporals i animetes dits de la reina Elisenda de Montcada", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CUBELES i BONET, Albert, *Petras Albas. El Monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, pp. 188-189.
- MARTÍNEZ de AGUIRRE, Javier, "Espiritualidad franciscana y arquitectura gótica: del recelo a la

- revitalización", *VI Semana de Estudios Medievales. Nájera, 31 julio al 4 agosto 1995*, Logroño: Gobierno de La Rioja, Instituto de Estudios Riojanos, 1996, pp. 111-131.
- MARTÍNEZ FERRANDO, J. Ernesto, "Datos sobre el vestuario de Jaime II de Aragón", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, III, núm. 3 (1945): pp. 231-244.
- , "Exequias y enterramientos reales en la Corona de Aragón", *Boletín Arqueológico*, XLVII (1947): pp. 57-84.
- , "Última boda del rei. Su muerte", *Jaime II de Aragón. Su vida familiar.*, Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Escuela de Estudios Medievales, 1948, pp. 277-284.
- , *Biografía de Elisenda de Montcada "Regina de Pedralbes"*, Barcelona Ajuntament de Barcelona, 1953.
- , "La cámara real en el reinado de Jaime II (1291-1327)", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, 11 (1953-1954).
- , "El lustre regina de Pedralbes", *Jaume II o el seny català. Alfons el benigne*, Barcelona: Aedos, 1963 (1956), pp. 253-276.
- , *Jaume II o el seny català. Alfons el benigne*, Barcelona: Aedos, 1963 (1956).
- MASO, Sara, "Peligra el monasterio de Pedralbes", *Mundo Local*, núm. 21/VIII (1976).
- MASSOT, Josep, "El catedrático Yarza niega que los frescos de Pedralbes fueran pintados por Ferrer Bassa", *La Vanguardia*, núm. 31/I (1996).
- MATEU IBARS, Josefina, "El Monasterio de Santa Clara de Lérida. Notas para su historia", *Archivo Ibero-Americano*, 54: 215-216 (1994): pp. 945-967.
- McNAMARA, Jo Ann Kay, *Sisters in Arms: Catholic Nuns through Two Milenia*, Cambridge. Massachussets: Harvard University Press, 1996.
- MEISS, "Italian Style in Catalonia and a fourteenth Century Catalan Workshop", *The Journal of the Walters Arts Gallery*, 4 (1941).
- MESSEGUER FERNÁNDEZ, P. Juan, "Franciscanismo de Isabel la Católica", *Archivo Ibero-americano*, Segunda Época, núm. XIX (1959): pp. 375-379.
- , "Isabel la Católica y los franciscanos", *Archivo Ibero-americano*, Segunda Época, núm. XXX (1970): pp. 265-310.
- , "El culto a la Eucaristia en el monasterio de Pedralbes siglos XIV y XVI", *Archivo Ibero-americano*, XL, núm. 157 (1980): pp. 115-122.
- MESTRES, Josep Oriol, *Real Monasterio de Santa María de Pedralbes. Apuntes Histórico-arquitectónicos*, Barcelona: Tipo-litografía de Celestino Verdager, 1882.
- METGE, Bernat, *Obras de Bernat Metge*, Ed. RIQUER i MORERA, Martí de, Biblioteca de autores barceloneses, Barcelona: Facultad de Filosofía y Letras. Universidad de Barcelona, 1959.
- MEYVAERT, Paul, "The Medieval Monastic Claustrum", *Gesta*, XII (1973): pp. 53-59.
- MIDNER, Roy, *English Medieval Monasteries (1066-1540). A Summary*, Athens: The University of Georgia Press, 1979.
- MIGUEL FERNÁNDEZ, F., "Monasterios leoneses en la Edad Media: Palat de Rey y Carracedo", *Arqueoleón. Historia de León a través de la arqueología. Ciclo de Conferencias. León, 1993-1994*, León, 1996, pp. 131-162.

- MILISENDA, Floriana, "I monasteri delle clarisse in sicilia nel XIII en el XIV secolo", *Collectanea Franciscana*, 70 (2000): pp. 485-519.
- MIRA, Eduardo; ZARAGOZÁ CATALÁN, Arturo, (eds), *Una arquitectura gótica mediterránea*, Vol. 2 vols, València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació. Subsecretaria de Promoció Cultural, 2003.
- MIRANDA MENACHO, Vera-Cruz, "Algunos aspectos de la economía del monasterio de Pedralbes a través del Manual (1414-1419) y del Capbreu (1414-1418) de Gabriel de Forest", *Anuario de Estudios Medievales*, 33/1 (2003): pp.171-190.
- MIRANDOLA, Pico de, "Cartas parisienses - Exposición de Bellas Artes", *La Ilustración Española y Americana*, 22 mayo (1876).
- MIRET i SANS, J., "La esclavitud en Cataluña en los últimos tiempos de la Edad Media", *Revue Hispanique*, XLI (1917).
- MISTRETTA, Maria Beatrice, *Francesco architetto di Dio. L'edificazione dell'ordine dei Minori e i suoi primi insediamenti.*, Roma: Città Nuova Editrice, 1983.
- MOESSNER, V.J., "The embroideries of convent Wienhausen", a LILLICH, M.P. , *Studies in Cistercian Art and Architecture*, Kalamazoo: Cistercian Publications, 1987, pp. 161-177.
- MONJO GALLEGO, Marta, "Noves aportacions a l'arbre genealògic de la família Montcada, senyors de la baronia d'Aitona", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005): pp. 327-343.
- MONTEMAYOR, Giulio di, "Santa Chiara", *Napoli Nobilissima. Rivista di topografia ed arte napoletana*, IV (1895): p. 65-67, 84-87.
- MOORE, Henrietta L., *Space, Text, and Gender. An Anthropological Study of the Marakwet of Kenya*, New York & London: The Guildford Press, 1996 (1986).
- MORENO ALCALDE, María, "La iglesia de Santa Clara de Briviesca (Burgos). Hipótesis sobre el trazado de su planta", *Anales de la Historia del Arte*, n°4, núm. Homenaje al Prof. Dr. D. José Mª Azcárate (1993-1994): pp. 191-201.
- MORTE, Carmen, "Retaule de l'Epifania", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 152-154.
- MOURÃO, Teresa, *Santa Clara-a-Velha Reflexos do Património*, Coimbra: Grupo de Arqueologia e Arte do Centro, 2000.
- MUÑOZ FERNÁNDEZ, Ángela, *Mujer y Experiencia Religiosa en el Marco de la Santidad Medieval*, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1988.
- , "La palabra, el cuerpo y la virtud. Urdimbres de las "auctoritas" en las primera místicas y visionarias castellanas", a GRAÑA CID, María del Mar, *Las sabias mujeres: educación, saber y autoría (ss. III-XVII)*, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1994.
- , "Las clarisas en Castilla la Nueva. Apuntes para un modelo de implantación religiosa de las órdenes femeninas franciscanas (1250-1600)", *Archivo Ibero-Americano*, 54: 213/214 (1994): pp. 455-472.
- MUÑOZ FERNÁNDEZ, Ángela; AL-MUDAYNA, A.C., "El monacato como espacio de cultura femenina. A propósito de la Inmaculada Concepción de María y la representación de la sexuación femenina." a NASH, Mary; PASCUA, María José de la; ESPIGADO, Gloria, *Pautas históricas de sociabilidad femenina. Rituales y modelos de representación*, Cádiz: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz, 1999, pp. 71-89.
- MUÑOZ PÁRRAGA, M^a del Carmen, "La iglesia", a BANGO TORVISO, Isidro (dir.), *Monjes y monasterios. El cister en el medievo de Castilla y León*, Valladolid: Junta de Castilla y León, 1998, pp.107-149.

- , "Los monasterios de clarisas. Un ejemplo de reutilización de espacios", *El papel de Sor María Jesús de Ágreda en el barroco español. Monografías Universitarias*, Soria: Universidad Internacional Alfonso VIII, 2002, pp. 61-74.
- MUNTADA TORRELLAS, Anna, "Immaculada Concepció amb els emblemes de les lletanies (Tota pulchra)", a V.V.A.A., *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 108-111.
- , "Llibre de cor: Kyrial o gradual de l'ordinari de la missa", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; NICOLAU i MARTÍ, Antoni, *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 222-223.
- MUNTAÑOLA, Josep, "Hacia una aproximación dialógica a la arquitectura contemporánea", *Arquitectonics. Mind, land & society*, (2006).
- MUTGÉ i VIVES, Josefina, "Els membres del govern municipal de Barcelona entre 1328 i 1339", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005): pp. 379-401.
- MUTGÉ VIVES, Josefina, *Política, urbanismo y vida ciudadana en la Barcelona del siglo XIV*, Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Institució Milà i Fontanals, 2004.
- NIETO ALCAIDE, Víctor, *La luz, símbolo y sistema visual. El espacio y la luz en el arte gótico y del Renacimiento*, Cuadernos de arte cátedra, Madrid: Cátedra, 1989.
- , *La vidriera española*, Madrid: Editorial Nerea, 1998.
- NIETO SORIA, José Manuel, "Franciscanos y franciscanismo en la política y en la corte de la Castilla Trastámara (1369-1475)", *Anuario de estudios medievales*, 20 (1990): pp. 109-131.
- NORBERG-SCHULZ, Christian, *Existencia, Espacio y Arquitectura*, Barcelona: Editorial Blume, 1975.
- NUALART TORROJA, Anna, *Les pintures murals negres del monestir de Pedralbes: Problemes de conservació-restauració causats per l'envelliment de l'acetat de polivinil*, Tesi doctoral, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2006.
- NÚÑEZ, Lucio M^a, "Sor Eulalia Anzizu", *Archivo Ibero-americano*, VI, núm. 2 (1916).
- NÚÑEZ RODRÍGUEZ, Manuel, "La arquitectura de las órdenes mendicantes en la Edad Media y la realidad de la "devotio moderna"", *Archivo Ibero-americano*, XLIX, núm. 2a época (1989): pp. 123-139.
- Núrsia, Benet de, *La Regla dels Monjos*, Escriptors Cristians, Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1997 (segle VI).
- "Obras de restauración en el monasterio de Pedralbes", *La Vanguardia*, núm. 2/V (1974).
- OLIVA, Marilyn, *The convent and the community in late Medieval England. Female Monasteries in the Dioceses of Norwich, 1350-1540*, Suffolk: The Boydell Press, 1998.
- ORTÍ i GOST, Pere, "El consell de Cent durant l'Edat Mitjana", *Barcelona Quaderns d'Història*, 4 (2001): pp. 21-48.
- ORTOLL, Ernest, "L'església del convent de Santa Maria de Pedralbes", a BALASCH, Esther; ESPAÑOL, Francesca, *Elisenda de Montcada. Una reina lleidatana i la fundació del Reial Monestir de Pedralbes*, Lleida: Amics de la Seu Vella, 1997.
- ORTS i BOSCH, Pere Maria, *La carta de Poblament de Benidorm i l'almirall de Sarrià*, València, 1987.
- PALAZZO, Éric, "Le livre dans les trésors du Moyen Age. Contribution à l'histoire de la "memoria" médiévale", *Annales HSS*, 1, núm. janvier-février (1997): pp. 93-118.

- , *Liturgie et société au Moyen Age*, Collection Historique, Mayenne: Ed. Aubier, 2000.
- PALLARES, M^a del Carmen, *La vida das mulleres na Galicia medieval (1100-1500)*, Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela, 1993.
- PANOFSKY, Erwin, *Arquitectura Gótica y pensamiento escolástico*, Vol. 12, Genealogía del Poder, Madrid: Ediciones la Piqueta, 1986.
- Paraules de llum. Escrits de Santa Clara*, Ed. GAMISSANS, Francesc, Barcelona: Editorial Claret, 2004.
- PARISSE, Michel, *Les nonnes au Moyen Age*, Le Puy: Christine Bonneton, Éditeur, 1983.
- PAUL, Jacques, "La signification sociale du franciscanisme", *Mouvements Franciscains et Société Française XIIe-XXe siècles. Études présentées à la table ronde du CNRS 23 octobre 1982 réunies par André Vauchez*, Paris: Beauchesne Éditeur, 1984, pp. 9-25.
- PAUL, Vivian, "The Beginnings of Gothic Architecture in Languedoc", *The Art Bulletin*, LXX (1988).
- PAULÍ, Antonio, "Santa María de Pedralbes", *La hormiga de oro*, 20, núm. 11 maig (1936): pp. 462-465.
- PAZOS, Manuel R., OFM, "Los franciscanos españoles en el pontificado de Sixto IV (1471-1484)", *Archivo Ibero-Americano*, X, núm. 2a época, any X (1950): pp. 80-82 [67-150].
- PELÁEZ, Manuel J., *Catalunya després de la guerra civil del segle XV. Institucions, formes de govern i relacions socials i econòmiques (1472-1479)*, Barcelona: Curial, 1981.
- PELLEGRINI, Luigi, *Insedimenti francescani nell'Italia del duecento*, Studi e ricerche. Nuova Serie, Roma: Ed. Laurentianum, 1984.
- PÉREZ, Anastasio, "Confesores de la Familia Real de Aragón", *Archivo Ibero-americano*, XXXI, núm. 1 (1929): pp. 146-340.
- , "Confesores de la Familia Real de Castilla", *Archivo Ibero-americano*, XXXI, núm. 1 (1929): pp. 5-75.
- PIERA i MIQUEL, Mònica, "Faristol/Armarí de cor", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; CUBELES i BONET, Albert, *Petras Albas. El monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001, p. 176.
- PIÑOL i ANDREU, Ramon, *Armonial del monestir de Pedralbes*, Barcelona, 1955.
- PIZAN, Christine de *Le Livre de la Cité des Dames*, Ed. OTERO i VIDAL, Mercè, Barcelona: Edicions de l'Eixample, 1990.
- PLA DALMAU, J.M., "La "Pedra de Girona"", *Revista de Girona*, Any XVI, núm.52, núm. Tercer trimestre (1970): pp.13-25.
- PLANAS, Josefina, "Llibres de cor", a CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; NICOLAU i MARTÍ, Antoni, *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2005, pp. 136-140.
- PLAXATS, Clara de Jesús, "El archivo medieval del real monasterio de madres clarisas de Santa María de Pedralbes (Barcelona) y sor Eulalia de Anzizu, OSC", *Archivo Ibero-americano*, 213-213, núm. Enero-Junio (1994): pp. 115-124.
- PONNAU, Dominique; LESSING, Erich, *Dieu en ses anges*, Paris: Les Éditions du CERF, 2000.
- PORRO GIRARDI, Nelly Raquel, *La Investidura de armas en Castilla: del Rey Sabio a la Católicos*, Valladolid: Junta de Castilla y León. Consejería de Educación y Cultura, 1998.
- POST, C.R., *A history of Spanish Painting*, Vol. 2, Cambridge, 1930.

- POWER, Eileen, *Medieval English Nunneries, c. 1275 to 1535*, Cambridge: Cambridge University Press, 1922.
- PRACHE, Anne, "Le bois dans l'architecture médiévale", *Dossiers d'Archéologie*, Les Bâtisseurs du Moyen Age. Organisation et mode de construction. La pierre, le bois et le métal, núm. 219 (1996-1997): pp. 54-61.
- PUIG i CADAFALCH, J., "El problema de la transformació de la catedral del Nord importada a Catalunya. Contribució a l'estudi de l'arquitectura gòtica meridional", *Miscel·lània Prat de la Riba*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans... 1927, pp. 65-87.
- PUIG i PUIG, M. I. Sr. D. Sebastián, *Episcopologio barcinonensis. Pedro de Luna último Papa de Aviñón (1327-1430)*, Barcelona: Editorial Políglota... 1920.
- PUIGGARÍ, J., *Garlanda de Joyells. Estudis é impressions de Barcelona Monumental*, Barcelona, 1879.
- RÀFOLS, J.F., *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*, Barcelona-Bilbao: Edicions Catalanes S.A i La Gran Enciclopedia Vasca, 1980.
- RAPP, Francis, "La Réforme religieuse et la médiation de la mort à la fin du Moyen Age", *La Mort au Moyen Age. Colloque de l'Association des Historiens Médiéviste français réunis à Strasbourg en juin 1975 au Palais Universitaire*, Strasbourg: Publications de la Société Savante d'Alsace et des régions de l'Est, 1975, pp.53-66.
- RÉAU, Louis, *Iconografía del arte cristiano*, 8 vols, Barcelona: Ediciones del Serbal, 2000 (1957).
- RECHT, Roland, "Sur quelques aspects de la construction médiévale", *Dossiers d'Archéologie*, Les Bâtisseurs du Moyen Age. Organisation et mode de construction. La pierre, le bois et le métal, núm. 219 (1996-1997): pp. 16-31.
- RECHT, Ronald, *Le croire et le voir: l'art des cathédrales*, Paris: Gallimard, 1999.
- REDONDO INIESTA, Sílvia, "L'estudi arquitectònic i arqueològic del monestir de Pedralbes", *Pedralbes*, 23 (2003): pp. 735-748.
- REUTHER, R.R., "Misogynism and virginal feminism in the fathers of the Church", a REUTHER, R.R., *Images of woman in Jewish and Christian Traditions*, New York: Simon & Schuster, 1974, pp. 150-83.
- RIERA VIADER, Sebastià, "Les fonts municipals del període 1249-1714. Guia d'investigació", *Barcelona Quaderns d'Història*, 4 (2001): pp. 239-274.
- RIPOLL, Lluís; FERRÀ, Joan M., *Les monges tancades*, Palma de Mallorca: Consell Insular de Mallorca, 1990.
- RIQUER i MORERA, Martí de; COMAS, A.; MOLAS, J., *Historia de la literatura catalana*, Barcelona: Ed. Ariel, 1984.
- RIQUER, Martí de, *Heràldica catalana. 1150-1550.*, Barcelona: Quaderns Crema, 1983.
- RIU i RIU, Manuel, "Esquema metodològic per a l'estudi d'un monestir", *I Col·loqui d'Història del Monaquisme català. Santes Creus, 1966.*, Santes Creus: Impremta del Monestir de Poblet, 1967, pp. 309-323.
- RIUS i SERRA, Josep, "Ferrer Peyrón y el monasterio de Pedralbes", *Anacleto Sacra Tarraconensis*, XXII (1937-1940).
- RIVERA GARRETAS, María-Milagros, "La Cité des dames y las genecotopías", *Textos y espacios de mujeres*, Barcelona: Icaria Editorial, 1990, pp. 189-211.
- RODRÍGUEZ G. de CEBALLOS, A., "Liturgia y configuración del espacio en la arquitectura española y portuguesa a raíz del Concilio de Trento", *Anuario del Departamento de Historia y Teoría del Arte (UNAM)*, III (1991): pp. 43-52.

- ROMANINI, Angiola Maria, "L'architettura dei primi insediamenti francescani", *Storia della città*, 26-27 (1983): pp. 9-14.
- ROSELL, Jaume; SUBIRATS, Miquel, *Producción tradicional de la cal. El proceso preindustrial de producción de cal, en la comarca catalana del Montsià*, Barcelona: Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona, 1988.
- RUBERT, Conrado, OFM, "Dos diplomas de Jaime II de Aragón referentes al monasterio de Santa Maria de Pedralbes cuyo VI Centenario de Fundación (1326-1926) celebramos", *Archivo Iberoamericano*, tomo XXVI, núm. julio-diciembre (1926).
- RUBIÓ i LLUCH, Antoni, *Documents per a la història de la cultura catalana medieval*, Vol. 1 i 2, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000 (1908-1921).
- RUIZ-OLALLA SERISIER, Pilar, "Aproximació a una institució senyorial eclesiàstica: Pedralbes al segle XVI", Universitat de Barcelona, 1987.
- SABADELL i NOGUERA, Cecília; CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; PUGÈS i DORCA, Montserrat, "Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. La restauració de la cuina de Sant Antoni", *Quaderns Tècnics de L'MHCB. Conservació-Restauració*, 2 (2007): pp. 8-23.
- SAGARRA i de SISCAR, Ferran, *Sant Vicens de Sarrià. Dades i clarícies referents a la història d'aquesta vila i parròquia*, Barcelona: Impremta de Francesc X. Altés i Alabart, 1921.
- SAGUÉ, Mariangela, *Ferrer Bassa: les pintures de la capella de Sant Miquel al Monestir e pedralbes*, Barcelona, 1989.
- SAIZ RODRÍGUEZ, Pedro, *La siembra mística del cardenal cisneros y las reformas en la iglesia*, Espirituales españoles, Madrid: Universidad Pontificia de Salamanca. Fundación Universitaria Española, 1979.
- SALAZAR, Ignazio, "En torno a la noción de pobreza voluntaria", *Revista Española de Filosofía Medieval*, 0 (1993): pp. 185 -192.
- SALDES, A., "Una versió catalana de la Regla de las Clarisas. Siglo XIV", *Estudios franciscanos*, IX (1912).
- SALRACH, J.M.; DURAN, E., *Història dels Països Catalans. Dels orígens a 1714*, Barcelona: Edhasa, 1980-81.
- SANAHUJA, Pedro, *Historia seráfica de la provincia de Cataluña*, Barcelona: Ed. Seráfica, 1959.
- SANAHUJA, Pere, "El monestir de Santa Clara de Cervera", *Estudis franciscans*, 47: Any XXIX, fasc. III, núm. 266, i fasc.IV, núm. 267, núm. juliol- setembre i octubre-desembre (1935): pp. 301-333 i 457-482.
- SÁNCHEZ GRANJEL, L., *Historia General de la Medicina Española*, Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 1981.
- SANCHEZ PRADELL, Santiago, "Barcelona-Pedralbes", *La Vanguardia*, núm. 23/II (1980).
- SANCHO MARTÍNEZ, D., *La Esclavitud en Barcelona en los umbrales de la edad moderna; tesis de licenciatura*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1977.
- SANFILIPPO, Mario, "Il convento e la città: nuova definizione di un tema", *Lo spazio dell'umiltà. Atti del Convegno sull'edilizia dell'ordine dei minori. Fara Sabina, 3-6 novembre 1982*, Fara Sabina: Centro Franciscano Santa Maria in Castello, 1984, pp. 327-341.
- SANJUST i LATORRE, Cristina, "L'obra del monestir de Pedralbes al segle XV. Aportació a l'estudi de les intervencions arquitectòniques a través de l'anàlisi dels llibres de comptes", Universitat de Barcelona, 2002.
- , "Estudi arquitectònic de la sala capitular i la infermeria del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

- , "La infermeria del Monestir de Santa Maria de Pedralbes. Escenari de canvis en la comunitat de clarisses i novetats artístiques", *Sense memòria no hi ha futur: actes de les III Jornades de Joves Historiadors i Historiadors, Barcelona, Museu d'Història de Catalunya, 13, 14 i 15 de març del 2003*, Barcelona: Editorial Afers, 2004.
- , "El edificio del Monasterio de Pedralbes de Barcelona durante la Reforma. Usos e intervenciones", a VIFORCOS MARINAS, Mª Isabel; CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, Mª Dolores, *Fundadores, fundaciones y espacios de vida conventual. III Congreso Internacional el Monacato Femenino en España, Portugal y América, 1492-2000*, León: Universidad de León, 2005, pp. 731-745.
- SANPERE i MIQUEL, Salvador, *La pintura Mig-Eval Catalana II. Els trecentistes*, Barcelona: Edicions de Santa Bàrbara, 1921-1928.
- SANTO TOMÁS PÉREZ, Magdalena, "El agua en la documentación eclesiástica", *VAL VALDIVIESO, Mª Isabel del; El agua en las ciudades castellanas durante la Edad Media*, Valladolid: Secretariado de Publicaciones e Intercambio Editorial, Universidad de Valladolid, 2002, pp. 13-39.
- SANTOS, Ana Paula Pratas Figueira, "A fundação do Mosteiro de Santa Clara de Coimbra (da instituição por D. Mor Dias à intervenção da Rainha Santa Isabel)", Universidade de Coimbra, 2000.
- SARRALBO AGUARELES, Eugenio, "Una correspondencia diplomática interesante: las cartas de Fernando el Católico a Jerónimo de Vich", *V Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, Zaragoza: Institución Fernando el Católico, CSIC, 1956, pp. 179-194.
- SARRET i ARBÓS, Joaquim, *Història de Manresa*, Manresa: Impremta i encuadernacions de Sant Josep, 1921.
- SASTRE i BARCELÓ, Joan Carles, *Santa Clara de Palma. Vida quotidiana en un monestir medieval*, Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Baleàrics, 1993.
- SAVI, M.E., "Archi-diaframma: contributi per una tipologia architettonica", *Arte Medieval*, Serie II, Año 1, núm. 1-2 (1988): pp. 163-181.
- SAVONAROLA, *Prediche sopra Amos e Zaccaria*, Ed. GHIGLIERI, P., 3 vols, Ediz.Naz.delle Opere di Girolamo Savonarola, Roma: Belardetti Ed., 1971.
- SCACCIA-SCAFARONI, S., "La Badia di San Sebastiano", *Archivio della R. Società romana di storia patria*, 39 (1916-1917): pp. 5-52, 223-262.
- SCHMITT, Jean-Claude, *Le corps des images. Essais sur la culture visuelle au Moyen Âge*, Le temps des images, Paris: Éditions Gallimard, 2002.
- SCHMUCKI, Octavius, O.F.M. Cap., ""Secretum solitudinis". De circumstantiis externis orandi penes sanctum franciscum assisiensem", *Collectanea Franciscana*, 39 (1969): pp. 5-58.
- SCHMUCKI, Octavius, O.F.M. Cap., ""Mentis silentium". Il programa contemplativo nell'ordine francescano primitivo", *Laurentianum*, Annus 14, fasc. 2 (1973): pp. 177-222.
- SENDRA SALAS, Juan J.; NAVARRO CASAS, Jaime, *La evolución de las condiciones acústicas de las iglesias: del Paleocristiano al Tardobarroco*, Sevilla: Instituto Universitario de Ciencias de la Construcción. Universidad de Sevilla, 1997.
- SENSERRICH i ESPUÑES, Rosa; FONT i PAGÈS, Lúdia, "La planificació del treball al fresc en les pintures que decoren la cel·la de Sant Miquel del Monestir de Pedralbes", *Quaderns Tècnics de L'MHCB. Conservació-Restauració*, 2 (2007): pp. 24-43.
- SERRA DESFILIS, Amadeo, "El mestre de les obres de la ciutat de València (1370-1480)", a FITÉ, Francesc; YARZA LUACES, Joaquín, *L'artista-artesa medieval a la Corona d'Aragó. 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida. Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 399-417.
- SOBREQUÉS i CALICÓ, Jaume; SOBREQUÉS i VIDAL, Santiago, *La guerra civil catalana del segle XV: estudis*

- sobre la crisi social i econòmica de la Baixa Edat Mitjana, Vol. 1 i 2, Barcelona: Edicions 62, 1973.
- SOBREQUÉS i VIDAL, Santiago, *Els barons de Catalunya*, Barcelona: Vicens-Vives, 1980.
- SOULARD, Thierry, "Une spiritualité renouvelée dans la pierre", *Dossiers d'Archéologie*, L'architecture religieuse médiévale. Art roman et art gothique. Une nouvelle vision, núm. 319 (2007): pp. 92-99.
- St. Gall Monastery Plan (2 gener 2008); disponible a: <http://www.stgallplan.org/>.
- Sta Clara-a-Velha (març 2008); disponible a: <http://sta-clara-a-velha.ccg.pt>.
- STEIN-KECKS, Heidrun, "'Clastrum" and "capitulum": Some Remarks on the Façade and interior of the Chapter House", a KLEIN, Peter K., *Der mittelalterliche Kreuzgang*, Regensburg, 2004, pp. 157-189.
- STÉVENARD, Brigitte, "Jardins clos et jardins des initiés. Le symbolisme du carré en Orient et en Occident", *Cahier du Léopard d'or*, 6 (1997): pp. 253-280.
- SZRAJBER, Tanya, "The murals by Ferrer Bassa in the S. Michel Chapel at Pedralbes. Submitted in Partial fulfillment of the Examination degree of MPhil", 1984.
- TERÉS i TOMÀS, Rosa, "El palau del rei Martí a Poblet: una obra inacabada d'Arnau Bargués i François Salau", *D'Art*, 16 (1990): pp. 19-39.
- TERNI, Clemente, "L'espressione musicale francescana, povera e per tutti: Giuliano da Spira", *Storia della Città*, 26-27 (1983): pp. 91-94.
- TICSA CERAMICS S.L. (novembre 2008); disponible a: <http://www.ticsa.net/castellano/1000-pedralbes.htm>
- TÖLLE-KASTENBEIN, Renate, *Archeologia dell'acqua. La cultura idraulica nel mondo classico*, Milano: Longanesi & co, 1990.
- TORRAS I TILLÓ, Santi, *Mare Aureum, Artistes i artesans de la Llotja de Mar de Barcelona a l'època del Renaixement*, Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, 2001.
- TORRES BALBÁS, Leopoldo, "Naves cubiertas con armadura de madera sobre arcos perpiaños ap artir del siglo XIII", *Archivo Español de Arte*, 33, núm. 129 (1960): pp. 19-43.
- TRENS, Manuel, *Ferrer Bassa i les pintures de Pedrables*, Barceona: Institut d'estudis catalans, 1936.
- TURNER, Victor Witte, *La Selva de los símbolos: aspectos del ritual ndembu*, Madrid: Siglo XXI, 1980.
- V.V.A.A., *La Mort au Moyen Age*, Colloque de l'Association des Historiens Médiéviste français réunits à Strasbourg en juin 1975 au Palais Universitaire, Strasbourg: Publications de la Société Savante d'Alsace et des régions de l'Est, 1975.
- , *Las mujeres en el cristianismo medieval. Imágenes teóricas y cauces de actuación religiosa*, Ed. MUÑOZ FERNÁNDEZ, Ángela, Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1989.
- , *La Seu Vella de Lleida. La catedral, els promotors, els artistes. S. XIII-S. XV.*, Lleida: Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya, 1991.
- , *La idea y el sentimiento de la muerte en la historia y en el arte de la Edad Media (II)*, Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela, 1992.
- , *Beauté et pauvreté. L'Art chez les clarisses de France*, Paris: Centre Culturel du Panthéon, 1994.
- , *Les religieuses dans le cloître et dans le monde. Actes du Deuxième colloque International du CERCOR. Poitiers, 29 septembre- 2 octobre 1988*, Poitiers: Centre Européen de Recherches sur les Congrégations et ordres

- religieux. Université Jean Monnet de Saint Étienne, 1994.
- , *Jardins du Moyen Age*, Ed. Noirlac, Centre de l'enluminure et de l'image médiévale. Abbaye de, Paris: Le léopard d'or, 1995.
- , *Història de l'art català*, Barcelona: Edicions 62, 1996.
- , *Elisenda de Montcada. Una reina lleidatana i la fundació del reial Monestir de Pedralbes*, Lleida: Amics de la Seu Vella de Lleida, 1997.
- , *Petrus Albas. El monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Ed. CASTELLANO i TRESSERRA, Anna; NICOLAU i MARTÍ, Antoni, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001.
- , *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Ed. PLADEVALL, Antoni, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002-2003.
- , *El Monestir de Pedralbes: la recuperació d'una joia de l'art català*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003.
- , *Pedralbes. Els tresors del monestir*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Museu d'Història de la Ciutat. Institut de Cultura, 2005.
- , *Pere Compte: arquitecto*, Ed. ZARAGOZÁ CATALÁN, Arturo; GÓMEZ-FERRER LOZANO, Mercedes, Catàleg editat amb motiu de l'exposició "Pere Compte-Matteo Carnilivari: dos mestres del gòtic Mediterrani" Llotja de la Seda de València. De gener a març de 2007, València: Ayuntamiento de Valencia: Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, 2007.
- VAIRO, Giulia Rossi, "Isabella D'Aragona, Rainha Santa de Portugal, e il Monastero di Santa Clara e Santa Isabel di Coimbra (1286-1336)", *Collectana Franciscana* 71, núm. 1-2 (2001): pp. 139-170.
- VAL VALDIVIESO, Maria Isabel del, *Usos sociales del agua en las ciudades hispánicas de la Edad Media*, Valladolid: Universidad de Valladolid, 2002.
- VAN de VEN, Cornelis, *El espacio en arquitectura. Evolución de una idea nueva en la teoría e historia de los movimientos modernos*, Madrid: Ediciones Cátedra, 1981.
- VANDENBROUCKE, F. (o.s.b.), *La morale monastique du XIe au XVe siècle*, Vol. 20, Analecta Mediaevalia Namurcensia, Louvain: Éditions Nauwelaerts, 1966.
- VAUCHEZ, André, *La sainteté en occident aux derniers siècles du Moyen Age d'après les procès de canonisation et les documents hagiographiques*, Roma: École française de Rome, 1988.
- , "Saint Benoît et la révolution des monastères", a BERLIOZ, Jacques, *Moines et religieux au Moyen Age*, Paris: Editions du Seuil, 1994.
- VECCHIATTINI, Rita, "Unità produttive perfettamente organizzate: le calcinare di sestri ponente - Genova", *Archeologia dell'architettura*, III, núm. Supplemento ad Archeologia Medievale XXIV (1998): pp. 141-152.
- , "The use of dolomitic lime in historical buildings: History, technology and science", a HUERTA, Santiago, *Proceedings of the First International Congress on Construction History. Madrid, 20th-24th January 2003*, Madrid: Instituto Juan de Herrera. Escuela Técnica Superior de Arquitectura, 2003, pp. 2065-2073.
- , "Un patrimonio da salvare. Conoscenza e conservazione delle fornaci", *La Rivista per il risanamento, la ristrutturazione, il restauro*, 38, núm. Febbraio-Marzo (2004): pp. 32-38.
- , "Patrimonio industriale in Liguria. Conservazione e valorizzazione delle fornaci per la produzione della calce", *La Rivista per il risanamento, la ristrutturazione, il restauro*, 44, núm. Luglio-Agosto-Settembre (2005): pp. 24-31.

- VERRIÉ, Frederic Pau, *Pedralbes y sus pinturas*, Barcelona Instituto Nacional del Libro Español, 1962.
- VICENS VIVES, Jaume, *Ferran II i la ciutat de Barcelona (1479-1516)*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1936.
- VICTOR, Sandrine, *La construcció i els seus oficis a la Girona del segle XV*, Vol. 34, Col·lecció Història de Girona, Girona: Ajuntament de Girona, 2004.
- VIDAL CELMA, Regina, "Evolución Histórica de la institución de la clausura en el monacato femenino", *Cistercium, revista monástica*, 171, núm. julio-diciembre año XXXVIII (1986).
- VIDAL FRANQUET, Jacobo, "Les obres de la ciutat (l'activitat constructiva i urbanística de la universitat de Tortosa a la Baixa Edat Mitjana)", Barcelona, 2006.
- VIERA, David J., "Los capítulos del Carro de las Donas sobre Isabel la Católica", *Archivo Ibero-americano*, Segunda Época, núm. XLIX (1989): pp. 167-194.
- VILA i CARABASSA, J.M., "Política municipal sobre la producció de ceràmica i l'organització corporativa dels terrissers a Barcelona, segles XIV-XVI", *Arqueologia Medieval. ACRAM*, núm. 1 (2005): pp. 104-126.
- VILLETTI, Gabriella, "Quadro generale dell'edilizia mendicante in Italia", *Lo spazio dell'umiltà. Atti del Convegno sull'edilizia dell'ordine dei minori. Fara Sabina, 3-6 novembre 1982*, Fara Sabina: Centro Franciscano Santa Maria in Castello, 1984, pp. 225-274.
- VINCKE, Johannes, *Documenta Selecta. Mutuas civitatis Arago-Cathalunice et ecclesie relationes illustrantia*, Vol. XV, Biblioteca Històrica de la Biblioteca Balmes, sèrie II, Barcelona: Biblioteca Balmes, 1936.
- VINYOLES i VIDAL, Teresa, "El clam d'una noia per no perdre els orígens, el clam per la llibertat. Una estampa barcelonina del segle XV", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005): pp. 929-943.
- VIOLANT i SIMORRA, R., "Els enforainers al Pallars Sobirà", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm. 47 (1937): pp. 15-25.
- VIVES MIRET, Josep, *El Monestir de Pedralbes. Assaig sobre la identificació del seu constructor*, Barcelona, 1964.
- WAGNER, Lavern John, "Franciscan Chant as a Late Medieval Expression in the Liturgy", *Essays in Medieval Studies*, 5 (1988): pp. 45 - 56.
- WEBSTER, Jill R., "Dos siglos de franciscanismo en Cataluña. El convento de San Francisco de Barcelona durante los siglos XIII y XIV", *Archivo Ibero-americano*, segunda época, núm. XLI (1981): pp. 223-255.
- , "Franciscanismo de la reina de Aragón doña María de Luna (1396-1406)", *Archivo Ibero-americano*, Segunda Época, núm. XLII (1982): pp. 81-124.
- , "Documents relacionats amb els convents de Sant Francesc, Santa Clara i Santa Maria del Carme de Vic a l'edat mitjana", *Studium Vicensia*, (1993).
- , *Els Menorets: the Franciscans in the realms of Aragon from St. Francis to the Black Death*, Toronto: Pontifical Institute of Medieval Studies, 1993.
- , "Santa Clara y los frailes menores en la Edad Media. Pater sororum, política real y reforma en Cataluña", *Archivo Ibero-Americano*, 54: 215-216 (1994): pp. 925-933.
- , *Els franciscans catalans a l'Edat Mitjana*, Barcelona: Pagès Editors, 2000.
- WITTKOWER, Rudolf, *Sobre la arquitectura en la Edad del Humanismo*, Barcelona: Gustavo Gili, 1979.
- WOOD, Jeryldene M., *Women, Art, and Spirituality*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

- XANDRI, Joana, "Les marques de picapedrer del monestir d'Avinganya", a FITÉ, Francesc; YARZA LUACES, Joaquín, *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 473-485.
- YÁNIZ, Juan Pedro, "Alarma en Pedralbes. La reforma de la antiga enfermeria suscita recelos en los expertos", *ABC Cataluña*, 26/IV (1994).
- YARZA LUACES, Joaquín, *Arte Medieval II. Románico y Gótico*, Fuentes y documentos para la historia del arte, Barcelona: Gustavo Gili, 1982.
- , "Bassa e il maestro dell'Incoronazione di Bellpuig", *Notizie da Palazzo Albani*, XXII-XXIX (1993-2000): pp. 37-56.
- , "La pintura española medieval: el mundo gótico", *La pintura europea: la pintura Española*, Milà: Ed. Electa, 1995.
- , "María de Navarra y la ilustración del Libro de Horas de la Biblioteca Nazionale Marciana", *Libro de horas de la reina María de Navarra*, Barcelona Moleiro Editor, 1996.
- , "Artista-artesano en la Edad Media hispana", FITÉ, Francesc; YARZA, Joaquín (Ed.); *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 7-58.
- , "Ferrer Bassa revisado", *Arte d'Occidente. Termi e metodi. Studi in honore del Agiolo Maria Romanini*, Roma, 1999, pp. 715-725.
- , "La Santa que lee", a SAURET GUERRERO, Teresa; QUILES FAZ, Amparo, *Luchas de género en la Historia a través de la imagen. Ponencias y comunicaciones*, Málaga: Servicio de Publicaciones centro de ediciones de la Diputación de la provincia de Málaga (CEDMA), 2001, pp. 421-465.
- YATES, A. Frances, *L'art et la mémoire*, Bibliothèque des Histoires, Paris: Éditions Gallimard, 1975 (1966).
- ZARAGOZÁ CATALÁN, Arturo, *Naves de arco diafragma y techumbre de madera en la arquitectura civil valenciana*, Actas del primer congreso nacional de historia de la construcción (Madrid, 19-21 septiembre de 1996), Madrid: Sociedad Española de Historia de la Construcción, 1996.
- , "Juegos matemáticos; aplicaciones geométricas de los maestros del gótico en el episodio valenciano", FITÉ, Francesc; YARZA, Joaquín (Ed.); *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó. Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998*, Lleida: Universitat de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1999, pp. 183-210.
- , *Una arquitectura gótica mediterránea*, 2 vols, Valencia: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació. Subsecretaria de Promoció Cultural, 2003.